ERRATA
2021-10-18

Diarienummer
RS 2020-0775

Ändringar i förslaget till Budget 2022 för Region Stockholm

Följande ändringar har gjorts i förslaget till Budget 2022 för Region Stockholm efter utskick till regionstyrelsen den 9 oktober och inför regionstyrelsens sammanträde den 19 oktober.

1. I avsnitt 1.3, under rubriken Primärvården är i fortsatt fokus, har andra styckets första mening ändrats från ”…slutet av 2021” till ”…början av 2022”.

2. I avsnitt 1.10, under rubriken Utbildningen inom hälso- och sjukvården utökas och utvecklas, har texten ändrats enligt följande:

   Sedan ett antal år tillbaka erbjuder Region Stockholm utbildning till barnmorska, specialistsjuksköterska och specialistundersköterska med bibehållen lön. ~~Efter utbildningen förbinder sig medarbetaren att arbeta i Region Stockholm under två år.~~ Behovsinventering ~~i egna verksamheter~~ visar på ett behov ~~på~~ av att fortsätta satsningen med att utbilda 300 ~~ytterligare drygt 100~~ specialistsjuksköterskor och barnmorskor per år. Under 2022 utökas satsningen med ytterligare 100 sjuksköterskor som erbjuds vidareutbildning med bibehållen lön. Satsningen omfattar såväl egen regi som privata vårdgivare. ~~utöver de dryga 300 som beviljats under åren 2019-2021.~~

3. I kapitel 5 och i avsnitt 7.2 har fel diarienummer angivits för det styrande dokumentet Reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder. Rätt diarienummer är RS 2021-0083 och detta är nu korrigerat.

4. I avsnitt 6.2.1 har Södersjukhuset AB getts ytterligare ett uppdrag: ”Södersjukhuset AB uppdras att utveckla sjukhusets funktion som kunskapsnod vad gäller könsstympning och hedersrelaterat våld”. Samma mening har lagts till i kapitel 1 under rubriken Kunskap stärker folkhälsan medan följande mening har tagits bort: ”Avtalet med

sjukhuset ska utökas för att utveckla sjukhusets funktion som kunskapsnod vad gäller könsstympning och hedersrelaterat våld.”

5. I avsnitt 6.2.10, Terreno AB, har följande mening lagts till under rubriken Bolagets syfte: ”Bolaget är för närvarande vilande.”

6. I avsnitt 6.3, AB Storstockholms Lokaltrafik (SL), har uppräkningen av bolagets dotterbolag korrigerats under rubriken Bolagets syfte. Det tidigare dotterbolaget SL Älvsjö AB har fusionerats med moderbolaget och nytt dotterbolag är SL Nya Tunnelbanan AB.

7. I bilaga 2, Mål och indikatorer 2022, fördelas indikatorerna ”Antalet startade AT-block per år” och ”Antalet ST-läkare” till hälso- och sjukvårdsnämnden som mäter indikatorn för Region Stockholm som helhet, dvs. för både egenägda och privata vårdgivare.

8. Bilaga 16, Folkbildningsstrategi (RS 2020-0827) har tagits bort och ärendet kommer istället att behandlas av regionfullmäktige vid ett senare tillfälle. Följdändringar har gjorts i RRB-skrivelsen, budgetdokumentet, bilaga 3 Förteckning över styrande dokument och bilaga 7 Ärenden som behandlas i samband med Budget 2022 samt i numreringen av de bilagor som tidigare hade nummer 17 och 18. Folkbildningsstrategin nämns fortfarande i budgetdokumentets avsnitt 1.6 men där står nu att den tas fram, inte att den har tagits fram.

Återstart för Stockholmsregionen

Budget 2022 för Region Stockholm

A4 Budgeten frontsida 2022.indd 1 2021-10-04 13:49:34

Region Stockholm

Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2021-10-06

RS 2020–0775

Regionstyrelsen

Budget 2022 för Region Stockholm, m.m.

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

I Budget 2022 för Region Stockholm fastställer regionfullmäktige bland annat budgeterade ekonomiska förutsättningar för nämnder och bolag för år 2022 och planeringsåren 2023–2024, investeringsplan för perioden 2022–2031, mål och indikatorer samt ägardirektiv för bolag.

I samband med regionfullmäktiges budgetbeslut föreslås fullmäktige också besluta om ett antal andra ärenden. Vilka dessa är framgår av bilaga 7 till Budget 2022 för Region Stockholm.

Regionstyrelsen föreslås för egen del besluta om finansiella riktlinjer (RS 2020-0448), riktlinjer för investeringar (RS 2021-0286) samt riktlinjer för ekonomistyrning (RS 2021-0287) samt att bemyndiga regiondirektören att fastställa process för Budget 2023 för Region Stockholm.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen dels föreslår att regionfullmäktige beslutar följande.

Budget 2022 för Region Stockholm (RS 2020-0775)

1. Skattesats för Region Stockholm för 2022 fastställs till 12,08 öre per skattekrona.

2. Resultaträkning för Region Stockholm för 2022 och planeringsåren 2023–2024, tabell 10 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

3. Balansräkning för Region Stockholm för 2022 och planeringsåren 2023–2024, tabell 11 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

4. Finansieringsbudget för Region Stockholm för 2022 och planeringsåren 2023–2024, tabell 13 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

5. Anslag till nämnder och medlemsbidrag till kommunalförbund för 2022 och planeringsåren 2023–2024, tabell 15 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

6. Resultatkrav för nämnder, bolag och koncerngemensamma funktioner för 2022 och planeringsåren 2023–2024, tabell 16 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm fastställs.

7. Uppdrag till regionstyrelsen fastställs i enlighet med avsnitt 5.1 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

8. Uppdrag till hälso- och sjukvårdsnämnden fastställs i enlighet med avsnitt 5.2 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

9. Uppdrag till vårdens kunskapsstyrningsnämnd fastställs i enlighet med avsnitt 5.3 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

10. Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, ansvarar för hjälpmedelsverksamhet.

11. Uppdrag till trafiknämnden fastställs i enlighet med avsnitt 5.7 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

12. Uppdrag till tillväxt- och regionplanenämnden fastställs i enlighet med avsnitt 5.9 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

13. Uppdrag till kulturnämnden fastställs i enlighet med avsnitt 5.10 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

14. Uppdrag till klimat- och hållbarhetsnämnden fastställs i enlighet med avsnitt 5.12 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

15. Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag, avsnitt 6.1 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

16. Bolagsstämmoombud uppdras att rösta för antagande av generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag i enlighet med avsnitt 6.1 i regionstyrelsen förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

17. Bolagsstämmoombud uppdras att rösta för antagande av ägardirektiv för Region Stockholms bolag i enlighet med regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

18. Ägardirektiv för och uppdrag till Landstingshuset i Stockholm AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

19. Ägardirektiv för och uppdrag till Södersjukhuset AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.1 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

20. Ägardirektiv för Danderyds Sjukhus AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.2 regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

21. Ägardirektiv för Södertälje Sjukhus AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.3 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

22. Ägardirektiv för S:t Eriks Ögonsjukhus AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.4 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

23. Ägardirektiv för Folktandvården Stockholms län AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.5 regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

24. Ägardirektiv för Ambulanssjukvården i Storstockholm AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.6 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

25. Ägardirektiv för Tobiasregistret AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.7 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

26. Ägardirektiv för MediCarrier AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.8 regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

27. Ägardirektiv för Locum AB och dotterbolaget Terreno AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.9 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

28. Ägardirektiv för AB Stockholms Läns Landstings Internfinans fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.10 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

29. Ägardirektiv för Film Stockholm AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.2.11 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

30. Ägardirektiv för AB Storstockholms Lokaltrafik fastställs i enlighet med avsnitt 6.3 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

31. Ägardirektiv för Waxholms Ångfartygs AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.3.1 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

32. Ägardirektiv för AB SL Finans fastställs i enlighet med avsnitt 6.3.2 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

33. Ägardirektiv för SL Nya Tunnelbanan AB fastställs i enlighet med avsnitt 6.3.3 i regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

34. Regionstyrelsen bemyndigas att fastställa process för Budget 2023 för Region Stockholm.

Bilagor till Budget 2022 för Region Stockholm

35. Mål och indikatorer, bilaga 2 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

36. Investeringsbudget för år 2022 och plan för år 2023–2031, bilaga 5 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

37. Taxor och avgifter, bilaga 6 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

38. Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285), bilaga 8 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs och nu gällande Policy för god ekonomisk hushållning (LS 2015-0039, RS 2020-0449), Finanspolicy (2017-0949) samt Styrande principer för Region Stockholms investeringar (RS 2019-1161) upphör därmed att gälla.

39. Folkhälsopolicy (RS 2020-0535), bilaga 9 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

40. Policy för verksamhetsskydd (RS 2020-0147), bilaga 10 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs och Informationssäkerhetspolicy (LS 1112-1733) samt Policy för säkerhet inom Stockholms läns landsting (LS 2015-0093) upphör därmed att gälla.

41. Riktlinjer för informationssäkerhet (RS 2020-0148), bilaga 11 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs och nu gällande Riktlinjer för informationssäkerhet (LS 2018-0652) samt därtill hörande tillämpningsanvisningar upphör därmed att gälla.

42. Regionstyrelsen får vid behov besluta om ändringar i Riktlinjer för informationssäkerhet (RS 2020-0148) under förutsättning att ändringarna inte är av principiell betydelse.

43. Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (RS 2020-0632), bilaga 12 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs och Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av

privata utförare (LS 2015-0329) upphör därmed att gälla.

44. Riktlinjer för anti-korruption och representation (RS 2020-0266), bilaga 13 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs och nu gällande Riktlinjer för antikorruption och representation (LS 2015-1324) upphör därmed att gälla.

45. Riktlinjer för resor och möten i tjänsten (RS 2020-0784), bilaga 14 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs och nu gällande Riktlinjer för resor och möten i tjänsten (LS 2015-1341) upphör därmed att gälla.

46. Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030 (RS 2020-0457), bilaga 15 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

47. Regional cykelplan för Stockholms län (RS 2020-0867), bilaga 16 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, fastställs.

48. Giltighetstiden för Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län (LS 2017-0540) förlängs till och med den 31 december 2023 (RS 2021-0473).

49. Reviderat genomförandebeslut godkänns för investeringsobjekt Depå, Nya tunnelbanan (RS 2021-0719), till en total utgift om 5 580 000 000 kronor inklusive index, enligt 2022 års förslag budget, genom omfördelning av investeringsbudget från investeringsobjekt Fordon om totalt 1 050 000 000 kronor inklusive index, med hänvisning till vad som sägs i bilaga 7 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm

50. Trafiknämnden medges rätt att fortsätta genomförandet av investeringsobjekt Depå, Nya tunnelbanan (RS 2021-0719) till en total utgift om 5 580 000 000 kronor inklusive index, med hänvisning till vad som sägs i bilaga 7 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

51. Plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling,

bilaga 17 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, godkänns.

Dels att regionstyrelsen, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, för egen del beslutar följande.

1. Finansiella riktlinjer (RS 2020-0448) fastställs under förutsättning av regionfullmäktiges beslut om Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285) och nu gällande Finansiella riktlinjer (LS 2017-0950) upphör därmed att gälla.

2. Riktlinjer för investeringar (RS 2021-0286) fastställs under förutsättning av regionfullmäktiges beslut om Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285) och nu gällande Riktlinjer för investeringar (RS 2019-0867) upphör därmed att gälla.

3. Riktlinjer för ekonomistyrning (RS 2021-0287) fastställs under förutsättning av regionfullmäktiges beslut om Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285).

4. Regiondirektören bemyndigas att fastställa process för Budget 2023 för Region Stockholm.

Regionrådsberedningens motivering

Återstart för Stockholmsregionen
Stockholmsregionen är en attraktiv och konkurrenskraftig storstadsregion. I denna dynamiska region verkar Region Stockholm genom att varje dag, dygnet runt, ansvara för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling samt bidra till länets kulturliv. Dagens invånare och framtida generationer står i fokus för all verksamhet i Region Stockholm, där hållbarhet genomsyrar arbetet. Det kräver varsamhet med skattebetalarnas pengar samtidigt som viktiga investeringar för framtiden görs.

Covid-19-pandemin har inneburit prövningar för hela samhället. Under nästan två års tid har all verksamhet inom Region Stockholm präglats av pandemin och dess negativa effekter. Våra verksamheter har stått starka och klarat påfrestningarna. Pandemins effekter kommer att påverka både Stockholms län och Region Stockholm även under 2022. Det är nu viktigt att skapa förutsättningar och möjligheter för en stark nystart.
Den nu presenterade Budget 2022 ger sådana goda förutsättningar för en offensiv nystart. Region Stockholm erbjuder invånarna en god, trygg och

tillgänglig vård som organiseras utifrån patienternas behov och präglas av stor valfrihet. Kollektivtrafiken knyter samman Stockholms län, underlättar invånarnas vardag och bidrar samtidigt till att Stockholmsregionen når högt uppsatta klimatmål. Ett fritt och inkluderande kulturliv främjas. Region Stockholm stärker sin roll som samhällsbyggare genom bättre samverkan med länets kommuner. Förutsättningarna för att nyttja de möjligheter som innovation, digitalisering och forskning ger, ökar genom att hinder identifieras och rivs.

Tack vare många år av ordning och reda i ekonomi och verksamhet har Region Stockholm byggt upp en buffert för att klara framtida utmaningar. Detta har möjliggjort fortsatt omfattande satsningar på kärnverksamheterna, vilket har säkerställt att Stockholm har bland Sveriges kortaste vårdköer, största valfrihet i vården, en utbyggd kollektivtrafik samt ett fritt och inkluderande kulturliv med hög kvalitet.

Region Stockholm har därför goda förutsättningar att utvecklas och få en snabb och positiv återhämtning efter pandemin. Det finns dock även hinder för en sådan utveckling. De ekonomiska förutsättningarna måste tas i beaktande för att Region Stockholm ska utvecklas på bästa sätt. Bland annat kommer länet framöver att påverkas negativt av en dämpad befolkningstillväxt, en åldrande befolkning och kraftigt höjda avgifter till skatteutjämningssystemet. År 2025 uppgår skatteutjämningen till nästan fem miljarder kronor, vilket är nästan lika mycket som Södersjukhusets årliga omsättning. Dessa faktorer kräver ett ansvarsfullt och effektivt nyttjande av regionens resurser.

När samhället öppnas upp vänder ekonomin i Stockholmsregionen uppåt igen; företagen i Stockholms län ser mer positivt på framtiden. Att vår region ännu en gång har utsetts till EU:s mest innovativa huvudstadsregion befäster den historiska rollen som drivkraft för hela Sveriges ekonomiska utveckling. Det finns relativt goda förutsättningar för länets företag att växa och anställa. Kompetensförsörjning och bostadsbrist är dock stora utmaningar som begränsar tillväxtkraften och i värsta fall kan leda till att företag och talanger väljer andra regioner och länder för sin framtida utveckling.

Region Stockholm har som målsättning att Stockholmsregionen ska bli en av världens fem ledande regioner för Life Science till år 2025. Det ska uppnås genom fortsatta satsningar på en forskning i världsklass, ett hälso- och sjukvårdsystem av hög internationell kvalitet och ett regionalt

näringslivsklimat som främjar innovation och tillväxt. Vi ska med stöd i regionens styrkor och samarbete inom länet lösa utmaningarna, där kompetensförsörjningen, bostadsförsörjningen och insatser för att främja smart specialisering och vårda företags- och innovationsklimatet i alla delar av länet står i fokus för Region Stockholms tillväxtarbete. I detta arbete är länets bredd av både näringsliv, livsstilar och boendemiljöer en tillgång. Både stadskärnor, förorter, landsbygd och skärgård ska vara delaktiga och gynnas. Det handlar om långsiktighet och uthållighet, samt förändringsförmåga och vilja att ta till oss nya lärdomar.

Men ännu är inte pandemins skadeverkningar på ekonomin återhämtade. Långtidsarbetslösheten och utanförskapet har i delar förvärrats samtidigt som många företag i Stockholms län vittnar om svårigheter att rekrytera. Därutöver utgör den allt våldsammare organiserade brottsligheten i länet ett växande hot mot företagsklimatet, utöver de problem för rättssäkerheten och den otrygghet och det lidande den orsakar för människors liv och hälsa.

Regionens kärnverksamheter måste ges stabila och långsiktiga förutsättningar. I Budget 2022 fortsätter den mångåriga strategin att prioritera det som är viktigt och nödvändigt för länets invånare. Inom hälso- och sjukvården fortsätter den tidigare fastlagda inriktningen att steg för steg förstärka regionens primärvård. I fokus finns husläkarmottagningarna som ska utgöra navet för invånarnas vård och ha ett helhetsansvar för patienternas vårdbehov. Här erbjuds både fysisk och psykisk vård liksom förebyggande hälsovård och en fast läkarkontakt. Tillgången till första linjens psykiatri för barn och vuxna stärks. Husläkarmottagningarna ska finnas nära patienterna och ha en god tillgänglighet såväl fysiskt som digitalt. Väl fungerande vårdcentraler är viktiga för att hela sjukvårdssystemet ska fungera väl och säkerställa att varje patient får vård på rätt vårdnivå. Därför ökas ersättningen till vårdcentralerna med fyra procent – den största ökningen i Budget 2022.

Det är viktigt att varje vårdnivå ges goda förutsättningar att utföra sitt uppdrag. I omdaningen av länets hälso- och sjukvård har vården flyttats allt närmare invånarna och därmed bedrivs allt mer vård utanför akutsjukhusen. Samtidigt ställer den högspecialiserade vården höga krav på kompetens och utrustning på akutsjukhusen. Det är viktigt att akutsjukhusen kan fokusera sitt uppdrag. Därför ska hälso- och sjukvårdsnämnden höja ersättningen i avtalen med i snitt 1,5 procent. Pandemin har inneburit att fler tvingats vänta på nödvändig vård. För att i snabbare takt korta

väntetiderna ska hälso- och sjukvårdsnämndens vårdgarantikansli, i samarbete med vårdgivarna, arbeta uppsökande för att erbjuda patienter vård tidigare. Målsättningen är att alla vårdköer i Region Stockholms ska bort, vilket satsningen på vårdgarantikansliet ska bidra till att uppnå. Vården och hälsan i Stockholms län ska vara jämlik och jämställd. Hälso- och sjukvårdpersonalen har utfört enastående insatser under pandemin. För att förstärka arbetet med att Region Stockholm ska vara en hälsosam och attraktiv arbetsgivare i regionens egenägda hälso- och sjukvård genomförs ökade insatser om 100 miljoner kronor.

Pandemin har slagit hårt mot kollektivtrafiken i Stockholms län. Ett minskat resande har resulterat i lägre intäkter samtidigt som de statliga bidragen inte har räckt till för att täcka regionens kostnader för att köra halvfulla bussar, båtar och tåg i syfte att undvika trängsel. Det är viktigt att nu få tillbaka resenärerna till en trygg, attraktiv och punktlig kollektivtrafik. Det ska vara enkelt att resa inom Stockholms län oavsett om det är i arbetspendlingssyfte eller på fritiden. Därtill är en hög andel resenärer i kollektivtrafiken avgörande för att nå regionens högt satta klimatmål. Målet är att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka i högre takt i syfte att nå både klimatmål och framkomlighetsmål. Det är också angeläget att underlätta för fler att cykla då cykling bidrar till klimatmål, minskad trängsel och förbättrad hälsa. Fler resenärer ska få tillgång till miljövänliga transportmedel med god kapacitet. För att säkerställa länets utveckling mot mer hållbar mobilitet ska samverkan med kommunerna och staten stärkas.

De historiska satsningarna på en omfattande utbyggnad av tunnelbanenätet liksom byggande av Spårväg Syd och Roslagsbanans tunnelförläggning från Stockholms universitet via Odenplan till City ligger fast. Tunnelbanan ska i framtiden betjäna bland annat Nacka, Järfälla och Älvsjö och ska, liksom satsningarna på Spårväg Syd och Roslagsbanan, utgöra grund för ett ökat bostadsbyggande och en hög tillväxt i länet.

FN:s klimatpanel slår i sin senaste rapport fast att den globala medeltemperaturen har ökat och att uppvärmningen har ett tydligt samband med människors utsläpp av växthusgaser. För att hålla nere den globala ökningen av medeltemperaturen till Parisavtalets mål om 1,5 grader måste betydande insatser göras globalt och nationellt, men också regionalt och lokalt.

Region Stockholm ska ta ansvar och bidra i klimatomställningen genom effektiva insatser som syftar till att minska klimatpåverkan inom regionens egna verksamheter. Stockholmsregionen ska nå nettonollutsläpp senast år 2045. Tillsammans med länsstyrelsen leder Region Stockholm också arbetet för att Stockholms län ska nå utsläppsmålen. För att nå detta högt uppställda mål måste kollektivtrafiken i länet fortsätta utvecklas. I dag hör kollektivtrafiken i Stockholms län till världstoppen. Den pågående utbyggnaden av tunnelbanenätet är en viktig regional klimatinvestering för framtiden.

Region Stockholm har höga trygghetsambitioner i våra egna verksamheter. Tryggheten för resenärerna i kollektivtrafiken, för patienterna i hälso- och sjukvården och för regionens anställda är grundläggande för att regionens verksamheter ska fungera. Under 2020 uppgick kostnaderna för bland annat ordningsvakter och väktare, larm och kamerabevakning tillsammans med kostnaderna för skadegörelse till 670 miljoner kronor. För kommande år höjs trygghetsambitionerna ytterligare, bland annat genom fortsatta satsningar på trygghetskameror i kollektivtrafiken, utveckling av trygghets-centralen i kollektivtrafiken samt att Trygghetskommissionens förslag ska ge ett underlag för fler trygghetsskapande åtgärder inom Region Stockholms ansvarsområden.

Region Stockholm ska främja ett fritt och inkluderande kulturliv med hög kvalitet. Pandemin har drabbat kulturlivet hårt och från regionens sida har insatser gjorts för att underlätta. Nu öppnar samhället upp och publiken kan åter ta del av kulturutbudet. Regionen ska stödja aktörer inom kultur och föreningsliv. Kulturens roll för människors bildning är central för regionens kulturverksamhet, barn och unga ska fortsatt prioriteras och arbetet för folkbildning stärkas. Region Stockholm ska fortsatt stödja Stiftelsen Konserthuset, som under pandemin har utvecklat digitala vägar för att nå sin publik.

Region Stockholm behöver även framöver bygga upp ekonomiska skyddsvallar inför framtiden. Den resultatutjämningsreserv som inrättades i bokslut för 2020 är därför en viktig trygghet att kunna använda som en brygga när så behövs vid konjunkturförsämringar eller andra skäl som kräver temporär finansiering, som hantering av uppskjuten vård och lägre intäkter i kollektivtrafiken bortom pandemin. Att de statliga bidragen till regionens ekonomi i huvudsak är tillfälliga och specificerade bidrar till osäkerheten och gör det svårare för exempelvis hälso- och sjukvården att planera verksamheten på lång sikt.

Trots dessa utmaningar finns det goda förutsättningar för att stockholmarna även framöver kommer att få tillgång till en hälso- och sjukvård med högre kvalitet och bättre tillgänglighet samt en robust och bred kollektivtrafik. Teknikutvecklingen, nya arbetsmetoder och arbetet med att flytta sjukvården närmare patienterna kommer att bidra till att fler stockholmare får rätt vård i rätt tid. Den kraftiga utbyggnaden av den spårbundna kollektivtrafiken och insatserna för att etablera ett regionalt sammanhängande cykelvägnät kommer att öka framkomligheten i länet och bidra till en minskad klimat- och miljöpåverkan, vilket är till gagn för länets invånare.

Detta går om vi använder våra resurser ansvarsfullt. Region Stockholm ska försvara och stärka Stockholmsregionens position som Europas bästa och mest hållbara region att leva i. Med prioritering av våra kärnverksamheter och satsningar som bygger för framtiden klarar vi av att både återstarta Region Stockholm och bidra till hela Stockholmsregionens återstart.

Budget 2022 för Region Stockholm (RS 2020-0775)
Som underlag till Budget 2022 för Region Stockholm har regionledningskontoret, som bilaga till tertialrapport 1 för Region Stockholm, utarbetat ett informationsärende om ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm (RS 2020-0771-22). Därutöver har samtliga nämnder och bolagsstyrelser fattat beslut om ett budgetunderlag som redogör för ekonomiska förutsättningar och utmaningar för den kommande planeringsperioden (RS 2021-0042). Med utgångspunkt i dessa underlag, kompletterande ekonomisk information samt prioriteringsarbete har regionstyrelsen utarbetat ett förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

I Budget 2022 för Region Stockholm fastställs anslag och resultatkrav för nämnder och bolag för planeringsåren 2022–2024. Därutöver fastställs bland annat investeringsplan för perioden 2022–2031, mål och indikatorer samt ägardirektiv för bolagen.

Baserat på Budget 2022 för Region Stockholm ska nämnder och bolag utarbeta verksamhetsplaner för 2022. Planeringen ska göras i enlighet med modellen för integrerad ledning och styrning, bilaga 1 till Budget 2022, och så att nämnderna och bolagen når de mål som beslutas av regionfullmäktige inom ramen för beslutade ekonomiska förutsättningar. Regionstyrelsen utövar uppsikt över nämndernas arbete. I reglementet för regionstyrelsen (RS 2020-0856) medges regionstyrelsen rätt att göra tekniska justeringar i de budgetar som regionfullmäktige har fastställt. Vad gäller Budget 2022

för Region Stockholm görs sådana tekniska justeringar av anslag och omslutning med mera företrädesvis i ett samlat ärende om avstämning av budgeten i början av budgetåret.

Övriga ärenden som behandlas i samband med beslut om Budget 2022 för Region Stockholm
Regionrådsberedningens motivering i dessa ärenden ges i bilaga 7 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm.

Beslutsunderlag
Budget 2022 för Region Stockholm (RS 2021-0775)
Finansiella riktlinjer (RS 2020-0448)
Riktlinjer för investeringar (RS 2021-0286)
Riktlinjer för ekonomistyrning (RS 2021-0287)

Följande ärenden motiveras i bilaga 7 till regionstyrelsens förslag till Budget 2022 för Region Stockholm, ytterligare beslutsunderlag i dessa ärenden finns att tillgå i diariet.

- Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285)
- Folkhälsopolicy (RS 2020-0535)
- Policy för verksamhetsskydd (RS 2020-0147)
- Riktlinjer för informationssäkerhet (RS 2020-0148)
- Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (RS 2020-0632)
- Riktlinjer för anti-korruption och representation (RS 2020-0266)
- Riktlinjer för resor och möten i tjänsten (RS 2020-0784)
- Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022–2030 (RS 2020-0457)
- Regional cykelplan för Stockholms län (RS 2020-0867)
- Beslut om förlängning av giltighetstiden för regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län (RS 2021-0473)
- Finansiella riktlinjer (RS 2020-0448)
- Riktlinjer för investeringar (RS 2021-0286)
- Riktlinjer för ekonomistyrning (RS 2021-0287)
- Reviderat genomförandebeslut Depå, Nya tunnelbanan (RS 2021-0719)
- Plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (RS 2021-0327)

Irene Svenonius

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0775

Budget 2022 för Region Stockholm

Regionrådsberedningens förslag till regionstyrelsen

Innehållsförteckning

1. Inriktning 4
1.1 Offensiv nystart 4
1.2 Långsiktig ekonomisk uthållighet 6
1.3 En hälso- och sjukvård av god kvalitet 9
1.4 Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem 25
1.5 Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion 32
1.6 Kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet 36
1.7 En hållbar utveckling för Region Stockholm 39
1.8 Satsningar för en starkare region 41
1.9 Strukturerad styrning av Region Stockholm 45
1.10 En hållbar arbetsgivare 46

2. Ekonomiska förutsättningar 50
2.1 Ekonomiskt utgångsläge 50
2.2 Makroekonomisk utblick 51
2.3 Skatteintäkter, utjämning och statsbidrag 58
2.4 Kommunalekonomisk utjämning 60
2.5 Statsbidrag 61
2.6 Pensioner 62

3. Budgeterade ekonomiska förutsättningar 65
3.1 Resultaträkning 65
3.2 Balansräkning 69
3.3 Kassaflödesanalys och finansieringsbudget 71
3.4 Anslag till nämnder 72
3.5 Resultatkrav för nämnder och bolag 76
3.6 Koncernfinansiering 78
3.7 Skadekontot 78

4. Investeringar 79
4.1 Budgeterade investeringsförutsättningar 79
4.2 Investeringsutrymme 2022–2031 80

5. Nämnder 82
5.1 Regionstyrelsen 82
5.2 Hälso- och sjukvårdsnämnden 85
5.3 Vårdens kunskapsstyrningsnämnd 89

5.4 Patientnämnden 91
5.5 Stockholms läns sjukvårdsområde 92
5.6 Karolinska Universitetssjukhuset 94
5.7 Trafiknämnden 96
5.8 Färdtjänstnämnden 101
5.9 Tillväxt- och regionplanenämnden 103
5.10 Kulturnämnden 105
5.11 Fastighets- och servicenämnden 107
5.12 Klimat- och hållbarhetsnämnden 111
5.13 Revisorskollegiet 113

6. Bolag 114
6.1 Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag 114
6.2 Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) 117
6.2.1 Södersjukhuset AB 119
6.2.2 Danderyds Sjukhus AB 122
6.2.3 Södertälje Sjukhus AB 124
6.2.4 S:t Eriks Ögonsjukhus AB 126
6.2.5 Folktandvården Stockholms län AB 128
6.2.6 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB) 130
6.2.7 Tobiasregistret AB 132
6.2.8 MediCarrier AB 133
6.2.9 Locum AB 135
6.2.10 AB Stockholms Läns Landstings Internfinans 139
6.2.11 Film Stockholm AB 141
6.3 AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) 143
6.3.1 Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) 146
6.3.2 AB SL Finans 148
6.3.3 SL Nya Tunnelbanan AB 149

7. Kommunalförbund och verksamhetsstiftelser 150
7.1 Kommunalförbund 150
7.1.1 Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje 150
7.1.2 Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS 151
7.1.3 Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA 152
7.2 Stiftelser 152

Bilagor 154

1. Inriktning

1.1 Offensiv nystart

En stark region
Varje dag, dygnet runt, ansvarar Region Stockholm för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling samt bidrar till länets kulturliv. Dagens invånare och framtida generationer står i fokus för all verksamhet i Region Stockholm. Det kräver varsamhet med skattebetalarnas pengar samtidigt som viktiga investeringar för framtiden görs.

Budgeten för 2022 ger goda förutsättningar för en offensiv nystart. Region Stockholm erbjuder invånarna en god, trygg och tillgänglig vård som organiseras utifrån patienternas behov och präglas av stor valfrihet. Kollektivtrafiken knyter samman Stockholms län, underlättar invånarnas vardag och bidrar samtidigt till att länet når högt uppsatta klimatmål. Ett fritt och inkluderande kulturliv främjas. Region Stockholm stärker sin roll som samhällsbyggare genom bättre samverkan med länets kommuner. Förutsättningarna för att nyttja de möjligheter innovation, digitalisering och forskning ger, ökar genom att hinder identifieras och rivs. Hållbarhet ska genomsyra allt arbete i Region Stockholm och klimatmålen ska nås.

Återhämtning krävs i ett fortsatt utmanande planeringsläge
Covid-19-pandemin har inneburit prövningar för hela samhället. Under nästan två års tid har all verksamhet inom Region Stockholm tydligt präglats av pandemin och dess effekter. Under perioder har vård som kan anstå senarelagts då sjukvården har behövt hantera de akuta effekterna av pandemin. Samtidigt har kollektivtrafiken körts med full trafik, men med bara en bråkdel av ordinarie resenärer. Stora ansträngningar har gjorts för att hela befolkningen ska vara vaccinerad. Fokus framöver ligger på riktade insatser mot ännu ej fullvaccinerade, samt att erbjuda en tredje dos för personer över 80 år, hemtjänsttagare, personer boende i särskilda boenden och andra grupper som folkhälsomyndigheten pekar ut. Covid-19-pandemin har visat att Region Stockholm har en robust och flexibel verksamhet som klarar stora påfrestningar. Lärdomar från nya arbetssätt under pandemin ska tas tillvara för att stärka beredskapen än mer.

Även under 2022 bedöms pandemin ha stor påverkan på invånare och företag såväl som på offentlig sektor och samhället i stort. Region Stockholms huvudscenario är att smittspridningen har dämpats i länet och att vården inriktas mot att korta köer och omhänderta pandemins långsiktiga påverkan. Ett mer pessimistiskt scenario är att pandemin även

under 2022 präglar hälso- och sjukvården på ett sådant sätt att den tar stora resurser i anspråk. Inom kollektivtrafiken prognostiseras resandet vara fortsatt begränsat med förändrade resandemönster 2022–2024. Region Stockholm har beredskap för olika scenarier och fortsätter att planera för det värsta, men hoppas på det bästa.

Region Stockholm har goda förutsättningar att utvecklas och få en snabb och positiv återhämtning efter pandemin. Det finns dock även hinder för en sådan utveckling. De ekonomiska förutsättningarna måste tas i beaktande för att Region Stockholm ska utvecklas på bästa sätt. Bland dessa är de stora förändringarna i det kommunala utjämningssystemet den enskilt största, men även mer allmänna ekonomiska risker kopplade till jobb och sysselsättning, företagande och konkurrenskraft spelar stor roll för skatteunderlagets utveckling och påverkar därför både hela Stockholms läns och Region Stockholms förutsättningar. Därför är det av vikt att Region Stockholm är berett på de ekonomiska riskerna och arbetar aktivt för att förebygga, exempelvis genom insatser för att förbättra matchning och kompetensförsörjning, som både kan gynna näringslivets tillväxt och minska utanförskap och segregation.

Utmaningen förstärks av att befolkningsutvecklingen går mot en ökande andel äldre och en relativt sett minskande andel i arbetsför ålder. Denna utveckling förstärks om bristerna i bostadsförsörjningen inte kan åtgärdas. Att fler äldre lever längre är i sig fantastiskt. Den demografiska förändringen medför dock att efterfrågan på hälso- och sjukvård ökar, att skatteintäkterna försvagas samt att kompetensförsörjningen försvåras. Osäkerhet och risker ställer stora krav på ansvarsfulla prioriteringar, en effektiv styrning och handlingskraft.

Nya erfarenheter ger en hoppfull framtid

Stockholms län är Europas mest innovativa region med starka företag, flera lärosäten av internationell toppklass och nya och växande företag inom globalt starka branscher. Länet är ledande inom hållbarhet och har höga ambitioner att nå våra klimatmål. Vi ska med stöd i länets styrkor och samarbeten lösa utmaningarna. Det handlar om långsiktighet och uthållighet, samt förändringsförmåga och vilja att ta till oss nya lärdomar.

Sett till hela länets möjligheter är den starka innovationskraften hos företag och enskilda, organisationer och föreningar en av flera aspekter som kommer att bidra till att det blir möjligt att hantera pandemins efterverkningar och öka omställningstakten. Den starka attraktivitet och bredd av boendemiljöer och livsstilar som finns i länet ska användas och om möjligt förstärkas för att locka människor och företag, organisationer och internationella institutioner. Genom offensivt arbete med

kollektivtrafik, bostadsbyggande, tillgänglighet och hållbar utveckling kan länets olika aktörer gemensamt och var för sig öka attraktionskraften och samtidigt sänka koldioxidutsläppen.

1.2 Långsiktig ekonomisk uthållighet

God ekonomisk hushållning krävs för ekonomisk uthållighet
God ekonomisk hushållning innebär att Region Stockholm ska ha en uthållig ekonomi över tid där resultatöverskott och måluppfyllelse möjliggör att länets invånare erbjuds hälso- och sjukvård av god kvalitet, en attraktiv kollektivtrafik och en välfungerande regional utvecklingsplanering. En ekonomi i balans är en förutsättning för att Region Stockholm ska kunna bedriva sin verksamhet med god kvalitet utan att skjuta kostnader på kommande generationer. Det innebär att alla beslut ska vara finansierade och att långsiktiga ekonomiska effekter tas i beaktande. God hushållning är en förutsättning för ändamålsenlig verksamhet och en effektiv användning av resurserna. Resultatöverskott skapar utrymme för utveckling och för att Region Stockholm långsiktigt ska kunna hantera åtaganden kopplade till investeringar och pensioner.

Region Stockholms policy för god ekonomisk hushållning har reviderats (RS 2021-0285). Av den framgår bland annat att långsiktiga beräkningar av Region Stockholms ekonomiska utveckling ska genomföras årligen. Alla beslut som medför förändrade ekonomiska förutsättningar ska vara finansierade och den som fattar ett beslut bär ansvaret för att säkerställa finansieringen. Analysen behöver fördjupas av hur utbudet av Region Stockholms tjänster kan anpassas och utvecklas för att balansera mellan å ena sidan invånarnas behov och å andra sidan tillgängliga resurser i termer av både ekonomiska medel och kompetens.

Skatteintäktsutvecklingen försvagas
Region Stockholms resultat 2020 var i nivå med genomsnittet i riket, trots betydande intäktsbortfall främst inom kollektivtrafiken. Resultatet påverkades, precis som för alla andra regioner, av pandemirelaterade engångseffekter, däribland att planerad vård inte utförts. Genomförandet av den uppskjutna vården innebär ökade kostnader. Andra engångseffekter till följd av pandemin är tillfälligt högre statsbidrag, inklusive ersättning för merkostnader för vården av covid-19-patienter, samt viss ersättning för bland annat uteblivna biljettintäkter inom kollektivtrafiken. Andra skäl till överskottet var stora reavinster och att pensionskostnaderna blev betydligt lägre än planerat.

Region Stockholm har avsatt 3,2 miljarder kronor av överskottet från 2020 till en resultatutjämningsreserv, RUR, som kan användas för att täcka eventuella framtida underskott vid lågkonjunktur.

Sverige behöver långsiktigt stärka konkurrenskraften för att säkra landets position i ett internationellt perspektiv. Stockholmsregionen är den mest innovativa regionen i Europa. För att behålla den positionen krävs att viktiga frågor som trängsel, bostadsförsörjning och arbetslöshet hanteras. Kompetensutvisningar hotar svensk innovationskraft och tillväxt då det till följd av skärpta lagändringar har blivit svårare för utländska nydisputerade forskare samt arbetskraftsinvandrare inom ingenjörs- och datayrken att få permanent uppehållstillstånd. Detta kommer att försvåra möjligheterna att attrahera internationella talanger från länder utanför Europa till Region Stockholm vilket innebär att kompetensbristen inom den mycket arbetsintensiva tech-sektorn kommer att förvärras.

Det är också av stor vikt att förutsättningarna för näringslivsklimat och investeringar är gynnsamma. Annars finns en påtaglig risk för att den stigande arbetslösheten permanentas på en hög nivå och för att skatteintäktsutvecklingen försämras. Det försämrar även möjligheterna att ge invånarna god offentlig service och skapar en negativ spiral som blir svår att vända.

Utjämning och statsbidrag försvårar förutsättningarna

Den enskilt största faktorn för skatteintäktsutvecklingen på kortare sikt är den ovan nämnda ökade avgiften till den kommunalekonomiska utjämningen. Enligt preliminära beräkningar från Sveriges kommuner och regioner, SKR, ökar den totala avgiften till kommunalekonomisk utjämning från drygt 1,1 miljarder kronor 2021 till drygt 2,8 miljarder kronor 2022 och beräknas därefter öka med i genomsnitt cirka 700 miljoner kronor per år. År 2024 har avgiften för Region Stockholm ökat till 4,5 miljarder kronor, en ökning med 320 procent jämfört med 2021. Utjämningen hämmar intäktsutvecklingen och därmed Region Stockholms långsiktiga ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet.

För de riktade statsbidragen tecknas de överenskommelser som avgör villkoren ofta först i december vilket ger en kortsiktighet i planeringen. Förskjutningen mot allt fler riktade statsbidrag försvårar ett effektivt resursutnyttjande, ökar administrationen och bidrar till att öka Region Stockholms kostnader till en nivå som är delvis ofinansierad när statsbidragen upphör. Långsiktiga planeringsförutsättningar kräver att utjämningssystemet finansieras via statsbudgeten så att Region Stockholm ges full rådighet över de egna skatteintäkterna.

I den mån statsbidrag förekommer bör de vara generella och följa någon form av uppräkning kopplad till pris- och löneutvecklingen. Riktade statsbidrag bör begränsas till långsiktiga utvecklingsmedel och ersättning för oförutsedda händelser som till exempel pandemins effekter.

Förändrade resvanor påverkar biljettintäkterna

Det är osäkert hur resandet i kollektivtrafiken kommer att se ut 2022 men det minskade resandet till följd av förändrade resandemönster i anslutning till pandemin beräknas innebära 2,3 miljarder kronor i uteblivna biljettintäkter. Staten har lämnat ersättning som kompensation för detta men nivån har varit otillräcklig och besked saknas om eventuell ersättning 2022.

Det finns dessutom risk för att Region Stockholm straffas med lägre kompensation för faktorer som är bortom Region Stockholms kontroll. Det gäller exempelvis om begränsningar på det statliga järnvägsnätet tvingar Region Stockholm att minska pendeltågstrafiken, då avräkning på kompensationen görs för de regioner som har minskat sin trafik jämfört med 2019. För att minska smittspridningen under pandemin har de som haft möjlighet att arbeta hemifrån uppmanats att göra det och invånarna har ombetts att i möjligaste mån undvika kollektivtrafikresor. När restriktionerna lyfts är det högst troligt att resandet kommer att öka avsevärt. Likväl har pandemin skapat förändrade resvanor och det är oklart huruvida de kommer att vara bestående under en längre tid eller om resandet snabbt kommer tillbaka till nivåer som före pandemin. De förändrade resvanorna kommer troligtvis att påverka biljettintäkterna från kollektivtrafiken även på längre sikt.

Trafiknämnden ska anpassa sitt utbud, sitt biljettsystem och sin service för att så långt som möjligt få tillbaka resenärerna efter pandemin. Exempelvis studeras ett flertal biljettjusteringar inom ramen för den parlamentariska biljettutredningen, däribland en flexibel månadsbiljett och en gruppbiljett.

Kostnadsutvecklingen måste anpassas till de lägre intäkterna

Intäkternas lägre ökningstakt leder till underskott framöver om inte utvecklingen av verksamhetens kostnader anpassas. Om koncernen ska bibehålla sin soliditet, det vill säga sin långsiktiga betalningsförmåga, måste Region Stockholms kostnadsutveckling följa intäktsutvecklingen. Det är ohållbart med kostnadsökningar som överstiger intäktsökningarna vilket ställer krav på tydliga prioriteringar och effektiviseringar.

Den underliggande kostnadsutvecklingen är för hög inom vården där nödvändiga effektiviseringar har försenats på grund av pandemin; dessa måste nu återupptas. Även inom kollektivtrafiken är kostnadsutvecklingen för hög i förhållande till det minskade resandet. Resultatförstärkande

åtgärder är nödvändiga och det kommer att krävas effektiviseringar som dämpar kostnadsutvecklingen. Kärnverksamheten måste prioriteras.

Region Stockholms anläggningar måste omhändertas
Region Stockholm fortsätter att genomföra stora investeringar inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik för att skapa väl fungerande och tillgängliga anläggningar. Prioriteringarna kommer fortsatt att behöva fokusera på att upprätthålla robusthet i hälso- och sjukvårdsystemets och kollektivtrafikens anläggningar. Ersättningsinvesteringar kommer att behöva göras i en större omfattning för att säkerställa säkerhet, hållbarhet och värde parallellt med ett effektivt underhållsarbete och effektivt nyttjande av anläggningarna.

1.3 En hälso- och sjukvård av god kvalitet

All vård ska bedrivas utifrån ett patientperspektiv
Länets invånare ska erbjudas effektiv och säker vård i rätt tid och på rätt plats. Vården ska fortsatt präglas av valfrihet och hög tillgänglighet med god geografisk spridning. Omställningen till en nära och patientcentrerad vård på lägsta effektiva vårdnivå ska återupptas i de delar som avstannat på grund av pandemin och effektiviseringar ska genomföras för att sänka kostnadsutvecklingstakten. Insatser för att nå vårdgarantin och leverera hälso- och sjukvård i enlighet med lagstiftning och målsättningar är prioriterade. Innovationer, patientsamverkan och omvärldsbevakning är några faktorer som ska leda arbetet framåt.

Lärdomar från krishanteringen omhändertas
Under 2020 byggdes nödvändiga lednings- och styrningsstrukturer upp för att kunna leda hälso- och sjukvårdssystemet under en längre tids kris. Arbetssätt och samverkan har också utvecklats som bidrar till kvalitet och resurseffektivitet i ett normalläge. Arbetet med att stärka Region Stockholms förmåga att hantera extraordinära händelser kommer att vidareutvecklas under 2022, bland annat genom hantering av rekommendationer kopplade till uppföljningen av pandemin.

En god beredskap under kort- och långvarig kris stärks bland annat av en genomtänkt samordning mellan Region Stockholms nämnder och bolag, samverkan med andra samhällsaktörer och förmåga att agera utifrån en gemensam lägesbild. Arbetet sker samordnat med de pågående initiativen för att stärka det civila försvaret.

Primärvården är i fortsatt fokus
Strategin inom Region Stockholm har sedan många år varit att satsa på den nära vården och skapa effektiva vårdkedjor. I fokus finns husläkarmottagningarna som ska utgöra navet för invånarnas vård och ha ett helhetsansvar

för patienternas vårdbehov. Husläkarmottagningarna ska arbeta med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser samt genom utökad samverkan med kommunala verksamheter och specialistvården för att kunna slutbehandla fler patienter.

Den fortsatta utvecklingen av primärvården kräver ett långsiktigt och metodiskt arbete i enlighet med hälso- och sjukvårdsnämndens beslutade primärvårdsstrategi (HSN 2019-2025) och dess genomförandeplan (HSN 2019-0945, VKN 2019-0221-2) som uppdateras i början av 2022. Målsättningen för Region Stockholms primärvård är hög upplevd och faktisk tillgänglighet, medicinsk kvalitet, kontinuitet och förtroende som kontinuerligt förbättras utifrån invånarnas behov. Därutöver ska hälso- och sjukvården i regionen vara jämlik och ges på lika villkor.

För att stärka husläkaruppdraget har husläkarmottagningarna fått resursförstärkningar under flera år, från 2016 till 2020 höjdes anslagen med över 900 miljoner kronor vilket motsvarar en ökning med 18 procent. Husläkarmottagningarna fortsätter att prioriteras under kommande år och 2022 höjs ersättningen med ytterligare fyra procent, motsvarande 252 miljoner kronor.

För att nå det politiska beslutet om att alla som önskar ska få en fast husläkare kommer utformningen och målnivåerna av den målrelaterade ersättningen att utvecklas. Listning på namngivna fasta husläkare är centralt för kvaliteten och kontinuiteten, och stärker förtroendet för vården bland invånarna.

Under pandemin har de digitala vårdkontakterna ökat när fysiska besök inte har varit möjliga att genomföra i samma utsträckning. Övergången till digitala arbetssätt syftar till att säkerställa en god tillgänglighet och förbättra vården. För kroniskt sjuka och vårdtunga patienter kan digitaliseringen leda till ökad kontinuitet och nya digitala stöd möjliggör monitorering i hemmet för fler patienter. Samtliga vårdgivare ska erbjuda ett brett och tillgängligt utbud av digitala vårdtjänster.

Ytterligare strukturella förändringar för husläkarverksamheterna pågår, till exempel införs stärkta kompetenskrav inom psykisk ohälsa och ett geografiskt samordningsansvar. Husläkarmottagningarna fortsätter att utveckla teambaserade arbetssätt. Vidare pågår en översyn av vårdval Läkarinsatser i särskilt boende för att stärka läkarmedverkan i äldreomsorgen. Under slutet av 2021 lämnas förslag med fokus på att höja nivån på det medicinska omhändertagandet. Genomförandet av förslagen behöver ske i nära samverkan med länets kommuner. I maj 2021 beslutade riksdagen om ett statsbidrag till regionerna för utökad läkarkompetens i äldreomsorgen.

Region Stockholm har fått drygt 50 miljoner kronor som får användas under 2021 och 2022.

Stockholms län har en vidsträckt skärgård som innebär särskilda utmaningar för vården, bland annat då antalet människor som vistas där skiljer sig kraftigt mellan sommar och vinter. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur vårdkapaciteten i Stockholms skärgård kan utökas kostnadseffektivt, exempelvis genom att utreda förutsättningarna för inrättandet av ytterligare en husläkarbåt.

En mångfald av aktörer och vårdval

Hälso- och sjukvården utförs av många olika aktörer, såväl offentligt drivna som privata företag, stiftelser och andra idéburna aktörer. Med patienten i fokus bidrar en mångfald av aktörer, i olika storlek och driftform, till ökad valfrihet, tillgänglighet och kvalitet inom vården. Region Stockholm verkar för att öka andelen idéburna aktörer inom relevanta områden inom regionens verksamheter och för att ta fram en modell för detta.

Omstruktureringar av vårdvalen pågår i syfte att skapa tydligare uppdrag, större mottagningar, nivåstrukturering av vårdområden och kostnadskontroll med hänsyn till slutsatserna i den så kallade Vårdvalsutredningen (HSN 2020-0197). För att säkra hög kvalitet och patientsäkerhet ska överlappande uppdrag undvikas och vårdgivarnas roll i nätverkssjukvården tydliggöras. Därtill måste vårdkonsumtionen och kostnaderna minska inom den specialiserade öppenvården utanför akutsjukhusen, framförallt de vårdområden som bedrivs genom vårdval enligt lagen om valfrihetssystemet, LOV. Därmed kan resurser frigöras för att stärka primärvårdsuppdragen.

För att stärka Region Stockholms avtalsuppföljning och granskning av vårdgivare som har avtal med regionen ska hälso- och sjukvårdsnämnden etablera en central resurs för att stävja fusk och motverka brott. Flera samhällsfunktioner är i dag utsatta för organiserad brottslighet, varför det är viktigt att även Region Stockholms verksamheter är vaksamma på dessa risker.

Mångfald och valfrihet bidrar till utvecklingen av vården i form av nya arbetssätt och effektivt resursutnyttjande. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att upphandla driften av specialiserad akutsjukvård vid S:t Görans sjukhus inför att avtalet löper ut i början av 2026.

Korta vårdköerna

Covid-19-pandemin har kraftigt påverkat hälso- och sjukvården och har resulterat i köställd och undanträngd vård, direkt och indirekt försämrad

hälsa samt delvis förändrade vårdbehov i flera delar av hälso- och sjukvårdssystemet. Det finns ett behov av fortsatt arbete med bevakning och prevention av smittspridningen, kommunikation med invånarna och vaccination.

För att skapa förutsättningar för vårdgivarna i regionen att arbeta av den uppskjutna vården och omhänderta nya vårdbehov tillfördes hälso- och sjukvårdsnämnden ett extra anslag på 500 miljoner kronor för 2021. Vidare pågår kartläggning och hantering av pandemins konsekvenser för specialistvården. I den situation som Region Stockholm befinner sig, med ett stort uppdämt vårdbehov till följd av uppskjuten planerad vård, är det dock nödvändigt att prioritera resurserna. De uppskjutna vårdbehoven ska omhändertas skyndsamt utifrån medicinska prioriteringar så att den som har störst behov av vård får företräde i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen.

Patienter som inte får vård inom vårdgarantins gränser kan i dag vända sig till hälso- och sjukvårdsnämndens vårdgarantikansli för att få hjälp att hitta en annan specialist med kortare väntetider. Pandemin har inneburit att fler tvingats vänta på nödvändig vård. För att i snabbare takt korta väntetiderna ska hälso- och sjukvårdsnämndens vårdgarantikansli, i samarbete med vårdgivarna, arbeta uppsökande för att erbjuda patienter vård tidigare.

Region Stockholm har under pandemin pausat den regionala skarpare vårdgarantin för första besök hos specialist, och under 2021 följs den nationella garantin om 90 dagar. Under första halvåret 2022 ska stora delar av den återstående vårdskuld som uppstått under pandemin arbetas bort och Region Stockholm kommer att återgå till den regionala garantin på 30 dagar under tredje kvartalet 2022. Vårdgarantikansliets utökade uppdrag möjliggör ett mer skyndsamt och effektivt arbete med att korta vårdköerna.

Tillgängliga resurser behöver användas optimalt

Region Stockholms resurser, såväl ekonomi som personal, lokaler och utrustning, måste användas på bästa möjliga sätt. Före pandemin planerades omfattande åtgärder för effektiviseringar som har behövt senareläggas. Dessa måste revideras utifrån aktuella förutsättningar och de erfarenheter som har gjorts under pandemin, och därefter genomföras så snart det är möjligt.

För att möta utmaningen med snabbt ökande kostnader och säkerställa ansvarsfull hushållning kommer ytterligare åtgärder att krävas samtidigt som invånarnas behov ska tillgodoses och nya kostnadsdrivande ambitionshöjningar undvikas. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska fortsätta arbetet med att identifiera kostnadsutvecklingsbegränsande åtgärder i

hälso- och sjukvårdssystemet samt identifiera åtgärder för att bättre använda hela hälso- och sjukvårdssystemets resurser.

I den egenägda vårdproduktionen finns synergimöjligheter och behov av stärkt produktionssamordning. Gamla arbetssätt och prioriteringar måste omprövas. Region Stockholms moderbolag för de egenägda bolagen inom hälso- och sjukvården, LISAB, uppdras därför att under 2022 föreslå åtgärder för att på bättre använda tillgängliga resurser över tid i hela den egenägda vårdproduktionen.

En tydligare styrning ger en bättre hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för att hälso- och sjukvården utformas och anpassas till befolkningens behov på kort och lång sikt samt har ett systemansvar i sin roll som beställare av vård. I en utmanande tid är det särskilt angeläget att nämnden, i nära dialog med vårdgivare, företrädare för patienter och anhöriga samt kommuner och berörda myndigheter, analyserar det samlade vårdbehovet på kort och lång sikt, som underlag bland annat till planeringen av investeringar, och utvärderar åtgärders och upphandlingars effektivitet. Nämnden ska utifrån regionfullmäktiges inriktning fokusera och effektivisera sin styrning och uppföljning så att det blir tydligt för vårdgivarna vad som är prioriterat och vilka resultat som ska uppnås.

För att planera långsiktigt för invånarnas framtida behov genomförs utredningen Hälso- och sjukvården 2040 (HSN 2018-0387). Utredningen leds av en parlamentarisk beredning som sedan 2018 har sammanställt delrapporter med nuläges- och framtidsanalyser för några av de mest centrala perspektiven. Under 2022 kommer slutrapporten att presenteras och ligga till grund för strategiska diskussioner och beslut om konkreta reformer.

Arbetet med vaccinationsfrågor förstärks

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd ansvarar för täckningsgraden av vaccination i länet samt för ett ordnat införande av nya vaccinationer och under 2022 kommer arbetet med vaccinationsfrågor att förstärkas. Nämnden arbetar bland annat med att ta fram en fungerande struktur för äldrevaccin och en långsiktig vaccinationssamordning. En utredning, som ska vara klar 2022, har tillsatts för att analysera de hälsoekonomiska effekterna av subventionerat TBE-vaccin till barn och unga. Ett intensivt arbete pågår med vaccination mot covid-19 och ytterligare insatser görs för att öka täckningsgraden i länet.

Minskad antibiotikaanvändning är fortsatt angeläget
Antibiotikaresistens klassas av WHO som en av världens största utmaningar för framtida hälsa. Fysisk distansering och förbättrad handhygien bidrar till att färre infektioner sprids och behovet av antibiotika minskar. Under covid-19-pandemin har antalet uthämtade antibiotikarecept minskat med 25 procent i länet. Samtidigt visar data att en del vårdgivare har en mer frikostig förskrivning och utvecklingen behöver följas upp. Det strategiska arbetet för en hållbar antibiotikaanvändning ska fortsatt prioriteras.

Säker och effektiv läkemedelsförsörjning är en strategisk fråga
En säker och effektiv läkemedelsförsörjning och läkemedelshantering är av största vikt för vården och en strategisk fråga för Region Stockholm. Bristsituationer på grund av leveranssvårigheter av både rekvisitions- och receptläkemedel har blivit allt vanligare. Effektivare processer för hantering av restsituationer och beredskapslager utvecklas genom både ökad nationell samverkan och upphandling av läkemedel och tjänster för läkemedelsförsörjning.

Upphandlingsarbetet av leverantör av läkemedelsförsörjningstjänster som initierats under 2021 fortsätter och förstärks under 2022. Utöver det sedvanliga upphandlingsarbetet behöver hänsyn tas till kommande större lagändringar. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd ansvarar för arbetet som förstärks under 2022. Den regionala läkemedelsstrategin för 2018-2022 löper ut under året och vårdens kunskapsstyrningsnämnd uppdras att utarbeta en uppdaterad strategi för kommande år.

Region Stockholms arbete med Kloka listan bidrar till en effektiv och säker läkemedelsanvändning, tillsammans med fortsatt utveckling av patientsamverkan och säkrare läkemedelsbehandling för äldre och multisjuka patientgrupper. Det är också angeläget att systematiskt utreda möjligheter till ökad kostnadseffektivitet i användningen och försörjningen av läkemedel. Läkemedelskostnaderna står för över en tiondel av hälso- och sjukvårdens kostnader och andelen ökar snabbt.

Kunskapsstyrning utvecklar vårdens kvalitet
Vårdens kunskapsstyrning bidrar till att patienter får likvärdig och evidensbaserad vård över hela länet, inte minst genom att ge beslutsstöd i mötet med patienten. Kunskapsstöd tas fram bland annat för att bidra till personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp och säkerställa följsamhet till nationella vårdprogram och riktlinjer. Kunskapsstyrningen kompletterar den snabbt ökande mängden av nya medicintekniska produkter, läkemedel och innovationer, och bidrar till att Region Stockholms resurser prioriteras så att de gör störst nytta.

De regionala programområdena, RPO, i samverkan med det nationella programområdet, NPO, har en nyckelroll genom implementering av ny nationell kunskap. För att bättre kunna utvärdera den vetenskapliga evidensen, utfärda rekommendationer och ta fram beslutsunderlag för införande eller utfasning av metoder och processer ska det så kallade Metodrådet Region Stockholm-Gotland utvecklas. För att ytterligare stärka kunskapsstyrningen ska uppdraget till den så kallade sakkunnigstrukturen inom sjukvårdsregionen Stockholm-Gotlands tydliggöras vad gäller prioriteringar i hälso- och sjukvården. I arbetet utgör kvalitetsregister och andra tillgängliga datakällor utöver journaldata viktiga komponenter. Utveckling av databaser och ett digitalt vårdprocesstöd pågår med syfte att stödja personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp såväl som standardiserade vårdförlopp för cancer. Kvalitetsregistren integreras också i det nationella och regionala kunskapsstyrningssystemet.

Vårdskador orsakar stort lidande för den enskilda individen och stora samhällsekonomiska kostnader. Region Stockholm har en nollvision mot vårdskador i hälso- och sjukvården och arbetar systematiskt för att minska och förebygga dessa. Möjligheten att följa upp vårdskador ska förbättras.

Pandemin har visat på vikten av fungerande hygienrutiner. Därför uppdras vårdens kunskapsstyrningsnämnd att inom ramen för vårdhygienarbetet genomföra fortbildningsinsatser, däribland en digital utbildning, riktade till kommunernas särskilda boenden.

ME/CFS är en av världens mest funktionsnedsättande sjukdomar och kunskapsläget kring sjukdomen är i nuläget lågt. Internationellt har forskningen tagit fart de senaste åren och en rad behandlingsmetoder prövas och utvärderas. Det behövs mer forskning kring sjukdomens orsaker, samt vilka behandlingsmetoder som kan utvecklas. ME/CFS förekommer i olika svårighetsgrad och en fjärdedel av patienterna är bundna till sina hem eller sängliggande. Vården för ME/CFS-sjuka behöver fortsatt prioriteras, för att utifrån tillgänglig kunskap på bästa sätt hjälpa de drabbade.

Högspecialiserad vård räddar liv och ger konkurrenskraft

Region Stockholm är en stark aktör inom nationell högspecialiserad vård och erbjuder vård till patienter från andra län och länder, vilket ger en volym i verksamheten som bidrar till hög kvalitet i denna vård även för invånarna i Stockholms län. På världsledande Karolinska Universitetssjukhuset bedrivs den mest högspecialiserade vården som är till nytta för patienter och anhöriga i hela Sverige.

Vidare bidrar Karolinska Universitetssjukhuset till Stockholms läns och landets konkurrenskraft. Karolinska Universitetssjukhuset, tillsammans med Karolinska institutet, utgör navet i ett unikt Life Science-kluster som främjar samverkan mellan forskning, näringsliv, utbildning och vård. Ett exempel på detta är inrättandet av Precisionsmedicinskt centrum Karolinska, PMCK, som kan skapa unika möjligheter att omsätta spetsforskning och snabb teknikutveckling till konkret patientnytta. Genom samverkan mellan utförare och vårdgrenar nås mesta möjliga effekt för patienterna. De stora mängder data som samlas kan skapa nya möjligheter till forskningsinsatser och därmed fortsatt utveckling av behandlingsmöjligheter och högspecialiserad vård.

E-hälsa och it bidrar till kvalitet och tillgänglighet inom vården

Pandemin har bidragit till positiv utveckling inom vissa områden, inte minst för att vårdpersonalen har varit kreativ och lösningsorienterad för att kunna bedriva en god vård i ett oerhört ansträngt läge. Digitala satsningar, som appen Alltid Öppet, har varit en viktig förutsättning i hanteringen av pandemin. Många invånare och vårdgivare har utnyttjat och utvecklat möjligheterna att söka och ge vård digitalt, och de framsteg som gjorts i den digitala omställningen behöver befästas och stärkas under kommande år.

Digitala vårdtjänster utgör nu en naturlig del av vårdutbudet och bidrar till Region Stockholms mål om en god och nära vård för alla invånare. När patientens första kontakt med vården allt oftare är digital behöver Region Stockholm aktivt motverka digitalt utanförskap genom att alla digitala tjänster är anpassade efter invånarnas skiftande behov och förmågor. Samordnad individuell plan, SIP, är det huvudsakliga verktyget när olika aktörer samverkar kring patienten och hälso- och sjukvårdsnämnden ska sträva efter att det digitala stödet för SIP underlättar sådan samverkan.

Region Stockholm ska verka för en sammanhållen digital och fysisk vård. Utomlänsdebiteringen av digitala besök behöver därför ersättas av en ny nationell avtalsform, alternativt lagändring, som är anpassad till dagens digifysiska sjukvård.

Vårdavtal, ersättningssystem och uppföljningskrav måste vara väl anpassade för en digifysisk och platsoberoende sjukvård. Utifrån vårdavtalen ska utförarna ha rådighet över den it och digitalisering som är nödvändig för uppdraget, samtidigt som de ska söka synergier och anpassa sig efter gemensamma principer för digitalt informationsutbyte. I det fortsatta arbetet behöver digitala distansvårdslösningar i större utsträckning prövas och införas. Som ett led i detta arbete behöver hälso- och sjukvårdsnämnden utveckla de tekniska och avtalsmässiga förutsättningar som krävs för

att vårdgivare ska kunna erbjuda fler platsoberoende vårdtjänster för den digifysiska vården.

För vidareutvecklandet av Region Stockholms modulbaserade vårdinformationsmiljö krävs en nära samverkan mellan regionens utförare och beställare. Vidare ska Region Stockholm fortsätta att bidra till arbetet för att modernisera och anpassa det nationella tjänsteutbudet inom Inera AB till regionernas behov. Region Stockholm ska också vara delaktig i det nationella arbetet med att ta fram en jämförelsetjänst på 1177.se som möjliggör för invånare att jämföra olika vårdgivare.

En akutsjukvård för olika behov

För den som är i behov av akutsjukvård ska ett snabbt och tryggt omhändertagande finnas tillgängligt så nära patienterna som möjligt. Därför erbjuds det akuta omhändertagandet på flera olika nivåer. För att patienter ska vårdas på rätt nivå ska 1177 Vårdguiden få en tydligare roll avseende guidning av vården i Region Stockholm. Hänvisningsstödet utvärderas och utvecklas för att öka patientsäkerheten och kvaliteten och för att optimera patientflödet i sjukvårdsystemet.

Närakuterna i Stockholms län har en hög kompetens och har tagit över patienter som tidigare sökte till akutmottagningarna. Det stora flertalet patienter som har akuta, icke livshotande sjukvårdsbehov ska dock i första hand få det omhändertaget hos sin husläkarmottagning. Det är därför viktigt att husläkarmottagningarna har hög tillgänglighet och förmåga att omhänderta patienter för att under sina öppettider avlasta närakuterna.

Kostnadsökningstakten inom hälso- och sjukvården, och inte minst på akutsjukhusen, är fortsatt hög och ytterligare åtgärder krävs för resurseffektivitet. Det innebär utveckling av akut dagvård, förbättrade vårdkedjor och samarbeten med geriatriken utifrån ett breddat arbete, inte minst ur ett patientsäkerhetsperspektiv, för att minska undvikbara återinläggningar. Vidare behöver vänte- och vistelsetider på akutmottagningarna kortas, till exempel genom ett förbättrat flöde från akuten, utveckling av akut dagvård och förbättrade utskrivningsprocesser. De patienter som inte behöver akutskjuthusets resurser ska erbjudas vård hos andra vårdgivare.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har avtal med Region Stockholms egenägda akutsjukhus som sträcker sig till och med 2023, samt ett avtal med Capio S:t Görans sjukhus om att bedriva akutsjukvård som sträcker sig till och med 2026. Avtalen har dock i praktiken inte tillämpats på grund av krissituationen under pandemin som har krävt omfattande omställning och kapacitetsuppbyggnad. Från 2022 är inriktningen att sjukhusavtalen ska tillämpas fullt ut. En årlig uppföljning ingår i avtalsmodellen och det är

angeläget att hälso- och sjukvårdsnämnden kontinuerligt för dialog med sjukhusen om hur avtalen kan utvecklas för att anpassas till uppdragen och stimulera effektiva och patientcentrerade vårdkedjor. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska höja den sammantagna ersättningen inom ramen för sjukhusavtalen för de regionägda sjukhusen med 1,5 procent.

För att ytterligare utveckla väntrumsmiljöerna på de egenägda akutsjukhusen avsätts sökbara medel för att finansiera insatser för att skapa mer trivsamma och trygga väntrumsmiljöer. Goda exempel finns bland annat på Sachsska barnsjukhuset.

Styrningen av den prehospitala vården utvecklas vidare

Regionens prehospitala vård består av ett multikompetent team av ambulanssjukvårdare, specialistsjuksköterskor och läkare som bedömer, vårdar, transporterar samt hänvisar mer än 300 000 invånare per år i behov av den prehospitala vårdens insatser och resurser.

De senaste årens utveckling av olika delar av den prehospitala vården har medfört stora förbättringar för länets patienter. En kraftigt ökad kapacitet har förbättrat omhändertagandet. Akut psykiatrisk vård ges av PAM, psykiatriambulans, som har kompetens att i större utsträckning vårda patienter på plats och undvika sjukhusinläggning. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska säkra god kapacitet till psykiatrisk prehospital vård. Pandemin har också gett lärdomar om ambulansstyrningens betydelse i hela vårdkedjan för att med ökat samarbete jämna ut flöden mellan akutsjukhusen vid belastningstoppar. Under året beslutade Region Stockholm att utöka ambulanshelikoptertjänsten med ytterligare en helikopter i drift året om. Med beslutet inrättas även en specifik dirigeringsfunktion för tjänsten inom SOS Alarm.

Hälso- och sjukvårdsnämnden fortsätter sitt arbete med att, i samråd med företrädare för vårdgivarna, utreda hur den prehospitala vårdens strategiska och operativa styrning ska utvecklas vidare. Beslut fattas under hösten 2021 utifrån erfarenheterna från pandemin och med fokus på att se över förutsättningarna för att utveckla den prehospitala vårdens övergripande styrning liksom de prehospitala vård- och transportprocesserna. Under 2022 kommer en pilotstudie att starta för att öka informationsbytet i syfte att stärka patientsäkerheten och trygghet för medarbetare inom den prehospitala vården.

Samarbete är en nyckelfaktor i seniorvården

Äldre ska känna trygghet med att vården i dess olika delar fungerar, där husläkare, basal och avancerad hemsjukvård, kommunernas omsorg och geriatrik verkar i ett väl sammanhållet nätverk och där tillgången till

äldrepsykiatrisk kompetens är god. Äldre patienter erbjuds en fast och namngiven läkarkontakt inom husläkarverksamheten för att säkerställa en god och kvalificerad vård präglad av kontinuitet.

För äldre som har svårt att själva ta sig till vården finns möjlighet till vårdinsatser i hemmet och vid behov av akut vård ska vården kunna hänvisa patienter direkt till en geriatrisk klinik. Remittering och transport till rätt vårdnivå ska fungera effektivt och tryggt och en trygg hemgång är viktig bland annat för att bibehålla en låg återinläggningsfrekvens på akutsjukhusen.

Ett väl integrerat samarbete mellan Region Stockholm och kommunerna i fråga om omsorg och hälso- och sjukvård är central i vården av äldre. De som bor på kommunernas särskilda boenden, SÄBO, tillhör de äldsta, sjukaste och sköraste i samhället. Region Stockholm behöver som huvudman för läkarinsatserna säkerställa att de håller en kvalitet som svarar mot den enskildes behov, med bibehållen god boendemiljö. Erfarenheter från pandemin ska tas tillvara när verksamheterna utvecklas framåt.

Under mars 2020 beslutade Region Stockholm om att tillfälligt uppdra Avancerad sjukvård i hemmet, ASIH, att stötta de alltmer omfattande medicinska behoven i SÄBO som en följd av pandemin. Detta stöd behöver permanentas och hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras därför att återkomma med förslag på hur ett konsultativt läkarstöd från ASIH, och indirekt även via ASIH-sjuksköterskor, långsiktigt kan stötta vid svårare fall på SÄBO. Därmed ökar kvaliteten och möjligheterna till kvarstannande, det vill säga att patienten inte behöver förflyttas till sjukhus i onödan. För att ytterligare öka läkarkompetensen inom äldreomsorgen ska Palliativt kunskapscentrum skapa och erbjuda ett antal skräddarsydda utbildningar inom ramen för satsningen.

Få kommuner tar emot delegering från regionen inom ramen för hemsjukvården. Detta gäller framför allt delegeringar av läkemedelshantering. När kommuner tar emot delegering används vård- och omsorgspersonalens resurser bättre samt att hemsjukvården blir mer sammanhållen för den enskilde patienten. Det är därför angeläget att se över hur kommunernas incitament att ta emot delegering kan stärkas, samtidigt som arbetssätten kring delegeringen förbättras.

Problemet med ofrivillig ensamhet har ökat under pandemin då många äldre har behövt isolera sig. Det är därför viktigt att Region Stockholms verksamheter arbetar aktivt med att minska den ofrivilliga ensamheten.

Trygg och anpassad vård vid graviditet och förlossning

Blivande föräldrar ska uppleva vården under och efter en graviditet som trygg och erbjudas stöd för att ta ansvar för sin egenvård. Verksamheter inom mödravården ska kunna ta emot akuta besök både fysiskt och digitalt så att blivande föräldrar inte behöver åka till en förlossningsklinik annat än när omvårdnaden om barnet eller den gravida så kräver. Region Stockholms förlossningsprognos har reviderats och den uppdaterade prognosen visar på ett mindre antal förlossningar under de kommande åren än vad som har bedömts tidigare.

Region Stockholm ska erbjuda individuellt anpassad förlossningsvård med närvaro av utbildad personal för stöd under förlossning och eftervård. Det förstärkta amningsstödet med nya amningsmottagningar är en viktig del av eftervården. Kompetensförsörjningen är viktig för en fortsatt hög kvalitet i förlossningsvården. Vidare bör kommande arbete med utveckling av förlossningsvården beakta hur hela vårdkedjan kan stärkas, både före, under och efter förlossningen. Som ett led i detta arbete bör även de rehabiliterande insatserna vid förlossningsskador beaktas.

Vid Karolinska Universitetssjukhuset finns hög kompetens kring så kallad intrauterin fosterdöd, när barnet har dött sent under graviditeten, och här finns möjlighet att samla kunskaperna till sjukhuset som då kan utgöra ett kunskapscentrum för dessa frågor. Utöver familjens sorg medförs samhällskostnader i form av psykisk ohälsa, sjukskrivningar och behov av stödinsatser. Hälso- och sjukvårdsnämnden kommer att se över hur hälso- och sjukvården ska utvecklas för att ge föräldrar till barn som dött under sen graviditet eller förlossning en jämlik och anpassad vård.

Projektet Min Barnmorska, som har riktats till förlossningsrädda kvinnor, utvärderas och preliminära resultat visar en lägre andel kejsarsnitt och en attraktiv arbetsmodell för barnmorskor. Vårdformen innebär att samma barnmorskor följer den gravida kvinnan genom hela vårdkedjan. Vid goda resultat bör Region Stockholm överväga att implementera denna vårdform till prioriterade grupper.

Helhetsperspektiv kring barn och unga

Alla barn har rätt till en jämlik vård. Samverkan inom barnsjukvården, mellan olika vårdnivåer och med andra aktörer är viktig, liksom att vården har ett helhetsperspektiv som även omfattar anhöriga. I vårdkedjan för barn har barnavårdscentralerna en nyckelroll, exempelvis genom att identifiera och stödja familjer med barn som löper risk för övervikt, psykisk ohälsa och dålig tandhälsa.

Stärkt ansvar för geografisk samordning ingår också i husläkarmottagningarnas uppdrag att tillgodose barn och ungas behov av vård för lätt till måttlig psykisk ohälsa. Uppdraget träder i kraft den 1 december 2021 och innebär samordning av vård och insatser med andra vårdgrenar eller huvudmän. Vidare kommer det nya uppdraget för barn- och ungdomsmedicinska mottagningar att implementeras och husläkarmottagningarna ges ett större helhetsansvar för barn och ungas basala hälso- och sjukvård.

Det gemensamma arbetet med kommunerna för att stödja barn och unga fortsätter, exempelvis genom de barnavårdscentraler som har godkänts för ett utökat hembesöksprogram och genom att familjecentraler ges stöd för att underlätta gemensamma strukturer och arbetssätt. Från januari 2021 utförs det medicinska uppdraget på de flesta av länets ungdomsmottagningar av Region Stockholm som nu samverkar med kommunerna för att på bästa sätt möta ungdomars behov.

Arbete på flera fronter inom psykisk ohälsa och psykiatri

Den psykiska ohälsan är ett växande problem i länet, vården behöver vara tillgänglig, sammanhållen och ges på rätt vårdnivå. De patienter som har störst behov ska prioriteras. De senaste åren har Region Stockholm initierat en strukturell förändring av vården vid psykisk ohälsa och psykisk sjukdom som bland annat innebär tydligare geografisk styrning. Förändringarna ger också bättre förutsättningar för ekonomisk effektivitet, obrutna vårdkedjor och samverkan.

Vården vid psykisk ohälsa och inom psykiatrin ska bli mer sammanhållen. Patientens valfrihet och vårdens förutsättningar för samverkan ska stärkas, såväl kring patienten som på strukturell nivå. En utredning pågår för att genomföra förbättrad vårdgaranti inom barn- och ungdomspsykiatrin inom två år.

Den ökade psykiska ohälsan gör det angeläget att förändringarna i vårdutbud och arbetssätt når ut till länets invånare, att patienterna hittar rätt i vårdsystemet och att rätt aktörer får kännedom om Region Stockholms arbetssätt inom området psykisk hälsa. En samlad insats för att kommunicera detta till rätt målgrupper görs under 2022.

En ny strategi ska bidra till att långsiktigt förbättra invånarnas förutsättningar till psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande (RS 2020-0457). Arbete enligt strategin är prioriterat och nämnder och bolag ska bidra till ett innovationsinriktat arbetssätt inom området. Förändringar som har genomförts gällande vården för lätt till måttlig psykisk ohälsa ska följas upp och utvecklas kontinuerligt. Äldre, från 75 år och uppåt, har generellt svårare att nås av denna vård, trots att de ofta lider av psykisk ohälsa.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska prioritera åtgärder som på kort och lång sikt säkerställer att vården når denna målgrupp.

Särskilt fokus ska också läggas på att nå utsatta grupper som lever under psykisk press och därmed löper särskilt stor risk att drabbas av psykisk ohälsa. Den nya överenskommelsen om tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som vårdats utanför det egna hemmet, som börjar gälla den 1 april 2022,[1] ska fullföljas i syfte att säkerställa god tillgång till vård vid psykisk ohälsa.

Det löpande arbetet för att säkerställa vårdplatser på lång sikt fortsätter. Det är stor brist på rättspsykiatriska vårdplatser i länet och befintliga lokaler är i behov av upprustning. En plan för upprustning av lokalerna och utbyggnad av antalet platser är beslutad och arbete pågår. Fler vårdplatser i den lägsta säkerhetsklassen behöver tillkomma så snart det är möjligt för att fler patienter ska kunna vårdas inom länet.

Tandvården förebygger sjuklighet i ett vidare perspektiv

En god tandhälsa förebygger annan sjuklighet och tandvården kan bidra till tidig upptäckt av olika sjukdomstillstånd. Jämlikheten ska stärkas och de med sämst tandhälsa ska prioriteras, vilket förutsätter tät samverkan med kommunerna. Tandvården ska samverka med andra vårdspecialiteter för en sammanhållen vård av patienten.

Det är av stor vikt att barn med risk att utveckla kariessjukdom identifieras tidigt. Den första tandkontrollen tidigareläggs till ett års ålder i de områden i länet där sannolikheten att utveckla kariessjukdom är som störst.

Den regionfinansierade vuxentandvården som rör nödvändig tandvård behöver utredas för att se över vilka förbättringar som kan komma till stånd. Genom att stärka ledning och styrning och säkerställa att patienter får ändamålsenliga insatser kan kostnaderna sänkas och patientsäkerheten förbättras.

Kunskap stärker folkhälsan

En god folkhälsa ger ett mer motståndskraftigt samhälle vilket covid-19-pandemin har visat. Ökad kunskap hos invånarna är en viktig hörnsten för en bättre folkhälsa. Region Stockholms folkhälsoarbete syftar till att förbättra människors hälsa men också till att minska behovet av sjukvård och ojämlikhet i vården. Det görs inom Region Stockholms egen struktur genom folkhälsopolicyn (RS 2020-0535) och i samverkan med länets

[1] Samverkan kring hälso-, sjuk-, och tandvård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet – Överenskommelse mellan Stockholms läns kommuner och Region Stockholm

kommuner och andra aktörer. Arbetet intensifieras under 2022 genom samverkansprojektet Arena Folkhälsa.

Husläkarmottagningarna har en central roll i det lokala folkhälsoarbetet. Särskilt angeläget är att stärka folkhälsoinsatserna i socioekonomiskt utsatta områden, där hälsan idag är sämre. Riktade hälsosamtal kan vara en effektiv åtgärd i detta arbete. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att genomföra en pilotstudie med riktade hälsosamtal under två till tre år med kontinuerlig uppföljning, stringent utvärderingsmetodik och jämförelse med andra hälsofrämjande insatser. En sådan studie kan förväntas bland annat ge kunskap om hur hälsosamtal bäst kan organiseras i praktiken.

För att nå Region Stockholms målsättningar kopplade till god folkhälsa behöver kunskapen kring obesitas som kronisk sjukdom öka och hälso- och sjukvårdsnämnden utreda hur patienter med obesitas bättre kan tas om hand i vårdsystemet. Vidare är fysisk aktivitet en viktig grund för god hälsa genom hela livet. Förskrivning av fysisk aktivitet på recept, FAR, har minskat under pandemin och hälso- och sjukvårdsnämnden behöver därför även utreda hur Region Stockholm kan förbättra tillgängligheten till FAR.

Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utforma sociala utfallskontrakt, med fokus på att förbättra hälsan för barn i särskilt utsatta områden.

För en stärkt patientdelaktighet, ett utvecklat hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete, och för en hälso- och sjukvård som tar vara på den tekniska utvecklingen, behöver egenvården utvecklas. Under 2022 blir en strategi för egenvård (HSN 2019-1650) en del av primärvårds-strategin.

Vården för sexuellt våldsutsatta ska förstärkas, exempelvis genom att utöka befintlig verksamhet på Södersjukhuset med denna kompetens och genom utbildning för medarbetare vid Region Stockholms egna akutmottagningar. Södersjukhuset bedriver ett prisbelönt arbete för att utbilda vårdpersonal i att bemöta och vårda kvinnor med erfarenhet av könsstympning. Södersjukhuset AB uppdras att utveckla sjukhusets funktion som kunskapsnod vad gäller könsstympning och hedersrelaterat våld.

Antalet sexuellt överförbara infektioner, STI, ökar i Stockholms län och hälso- och sjukvårdsnämnden ska utreda förutsättningarna för att utvidga hemtestningen till att inkludera fler sexuellt överförbara infektioner som går under beteckningen STI. Köerna till den så kallade PrEP-vården för behandling av HIV ska kortas och flera insatser pågår inom Region Stockholm i enlighet med målen i Agenda 2030 om att minska antalet nya fall av HIV-smitta, Hepatit C och TBC.

En del i folkhälsoarbetet är att informera och öka kunskapen om hälsa hos invånarna. Detta sker exempelvis genom informationsinsatser via 1177 samt genom att hälsoinformatörer informerar om cancerscreening, riskfaktorer och sjukdomar samt vaccination och covid-19. Detta arbete behöver intensifieras.

Satsning på prevention och tidig upptäckt av folksjukdomar
De vanligaste folksjukdomarna i Sverige idag är hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och vissa cancerformer såsom cancer i bröst, prostata, tjock- och ändtarm. Genom tidig upptäckt av riskfaktorer som högt blodtryck, högt kolesterol och rökning kan hjärt- och kärlsjukdom samt stroke förebyggas kostnadseffektivt.

Kunskapsstyrningen stödjer vårdgivarna i att använda bästa tillgängliga kunskap samt utveckla och förbättra tidig upptäckt och fullföljande behandling av hjärt- och kärlsjukdomar. Under 2022 inleds ett arbete med så kallad kaskadscreening för att identifiera personer med familjär hyperkolesterolemi vilket är lika vanligt som diabetes typ 1 men en sjukdom som få känner till. Förebyggande behandling minskar risken för akut hjärt- och kärlsjukdom.

Under 2022 fortsätter arbetet med att implementera diabetesplanen i syfte att minska insjuknandet, öka följsamheten till nationella riktlinjer och Kloka listan samt öka hälsan och livskvaliteten hos personer med diabetes.

Det förebyggande arbetet inom cancer fortsätter i enlighet med de satta målen i den regionala cancerplanen 2020–2023 (VKN 2019-0070), med prevention och tidig upptäckt i fokus. De screeningprogram som erbjuds ska därför vara tillgängliga och bidra till ett högt deltagande i hela länet. Pilotprojekten Individuell lungcancerscreening och Organiserad prostatatestning bedöms kunna starta i början av 2022. Åldersintervallet för screening för tjock- och ändtarmscancer utökas. Från 2022 kommer även Region Stockholms anställda att erbjudas möjlighet till att delta i cancerscreening inom ramen för friskvårdstimmen.

Mer enhetliga patientavgifter förenklar
Från den 1 april 2022 förenklas regelverket för patientavgifter i syfte att underlätta administration och tillämpning av reglerna, och möjliggöra smidigare betallösningar inom vården. Patientavgiften för vuxna 18–84 år vid vårdkontakter inom primär- och specialistvård ändras till 250 kronor, med undantag för besök på akutsjukhusens akutmottagningar där avgiften 400 kronor är oförändrad. Ett antal undantag och särregler tas också bort, däribland avgiftsreduktioner i olika specialfall samt tilläggsavgiften vid hembesök av läkare.

1.4 Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem

Kollektivtrafiken har bidragit till att mildra pandemins effekter
Under covid-19-pandemin har resandet halverats. För att minimera risken för smittspridning har Region Stockholm sedan pandemins början kört med mer än fullt trafikutbud, trots det kraftigt vikande resenärsunderlaget. Extra avgångar har satts in och fler långa tåg än vanligt har körts för att möjliggöra säkra resor. Kollektivtrafiken har därigenom bidragit till att minska risken för smittspridning och möjliggjort upprätthållandet av den ekonomiska aktiviteten i länet och landet under krisen.

Färdtjänsten har anpassat sin verksamhet under pandemin
Pandemin har också haft betydande påverkan på färdtjänstverksamheten då fyra av fem färdtjänstresenärer är äldre än 70 år och många ingår i riskgrupper. Resandeminskningen har varit påtaglig och även om en normalisering väntas beräknas resandet även under 2022 ske i mindre omfattning än under 2019. Antalet sjukresor har snabbare närmat sig normala nivåer. Region Stockholms färdtjänstverksamhet har under 2020 aktivt arbetat med att stödja taxinäringen genom diverse verksamhetsstöd. Verksamheten har även spelat en viktig roll i att förverkliga projektet om PCR-hemtester via färdtjänsttaxi.

Syftet med detta har varit att skydda branschen i mån om att färdtjänsten ska stå redo att möta framtidens resenärer med full kapacitet. Under 2022 kommer färdtjänstnämnden att se över grundtilldelningen av resor inom färdtjänst och rullstolstaxi, detta utifrån givna ekonomiska förutsättningar med ambitionen att öka valfriheten för färdtjänstresenärerna. Färdtjänstnämnden fortsätter att arbeta med att förebygga, minska och ingripa mot fel, överutnyttjande samt fusk inom färdtjänsten. Nämnden kommer också att arbeta vidare med att följa utvecklingen för hållbar innovation inom transportsektorn för att långsiktigt minska sitt klimatavtryck.

Resandet kan förändras även på sikt
Pandemin kan, tillsammans med samhällsförändringar som ökad digitalisering, bidra till förändrade resvanor även på längre sikt. Det kan ske genom ett ökat distansarbete och utglesning av resande över dygnets alla timmar. Inför 2022 bedöms att en resenär av fem fortsatt kommer att välja bort kollektivtrafiken, det vill säga att resandet 2022 är 80 procent av 2019 års nivå. Från 2022 till 2023 bedöms det öka till 85 procent av resandet 2019 och därefter i linje med den historiska årliga tillväxten om cirka 1,6 procent per år. Osäkerhet råder dock, bland annat då takten i länets befolkningsökning inte längre ligger på den höga nivå som den har

legat på under senare år; den bedöms nu uppgå till i genomsnitt 0,7 procent per år.

Det är prioriterat att så snart som möjligt återfå ett högt antal påstigande resenärer i kollektivtrafiken varje dag. Offensiva åtgärder för att locka tillbaka resenärer och anpassningar till resenärernas nya resmönster med nya flexibla biljetter kommer att prövas.

Resenärerna ska känna förtroende för att resa kollektivt

Trots att intäkterna kraftigt understiger kostnaderna planerar Region Stockholm för att upprätthålla full trafik även under 2022 och att få tillbaka resenärerna till kollektivtrafiken i takt med att restriktionerna hävs och vaccination är genomförd. Med nuvarande bedömning av skatteunderlagets utveckling kan resultatutjämningsreserven användas i det fall intäkterna i kollektivtrafiken understiger budget och den statliga kompensationen är otillräcklig, och ett underskott därmed uppstår under 2022.

Närmare åtta av tio resenärer är nöjda med kollektivtrafiken och de senaste mätningarna visar att resenärer är fortsatt mycket positiva till att resa med SL. Kollektivtrafiken i Stockholms län hör till världens bästa och ambitionen är att kollektivtrafiken även framöver ska vara ryggraden för persontransporterna i länet och att invånare och besökare ska känna förtroende för att resa kollektivt. Det handlar även om att möta klimatförändringarna genom att erbjuda en attraktiv kollektivtrafik.

Framtidsbygget fortsätter med justerad tidplan

Den omfattande och långsiktiga satsningen för att utöka kollektivtrafikens kapacitet fortsätter. Tunnelbanan med sin stjärnstruktur utgör navet i länets kollektivtrafik och byggs ut mot Barkarby, Nacka och Arenastaden enligt 2013 års Stockholmsöverenskommelse. Under 2019 genomfördes en utredning som visade att kostnaderna för utbyggnaden blir högre än vad som beräknades vid 2013 års Stockholmsförhandling, bland annat på grund av höjda nationella krav för säkerhet och miljö. De ändrade förutsättningarna har resulterat i ett tilläggsavtal som reglerar hur den ökade kostnaden ska fördelas mellan förhandlingens parter. Fler resenärer ska därmed få tillgång till miljövänliga transportmedel med god kapacitet i takt med att kollektivtrafiken byggs ut.

Parallellt fortsätter arbetet med objekten inom Sverigeförhandlingen, enligt ingångna överenskommelser om tidigareläggning och förskottering av tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö, Spårväg Syd och Roslagsbanan till City. Följdinvesteringar görs också vid bytespunkter och för anpassning av trafikstyrningssystem. Utredningen av kollektivtrafikförsörjning av Norra Djurgårdsstaden, där bland annat en förlängning av Spårväg City till

Ropsten ingår, kommer att utgöra grund för en fortsatt dialog om finansiering med berörda intressenter. Dessa och andra investeringar, som tvärbanan till Kista och de nya tunnelbanefordonen C30, bidrar till kollektivtrafikens mål genom att tillgänglighet, turtäthet, och trygghet ökar och trängsel åtgärdas.

När ny kollektivtrafik byggs förändras och förnyas stadsmiljön och varje utbyggnad har präglats av sin tids arkitektur, kultur och teknik. Därför har trafiknämnden ett särskilt ansvar för att bevara tidstypisk arkitektur och utformning för eftervärlden.

Pandemin har påverkat investeringsverksamheten bland annat på grund av försenade leveranser, begränsade möjligheter för entreprenörer att resa internationellt och åtgärder för ökade avstånd på byggarbetsplatser. Bedömningen är dock att pandemins påverkan på hela projektportföljen är måttlig, mycket tack vare projektens proaktiva agerande och initiativ från leverantörerna. Tillgången till cement är avgörande för planeringen av utbyggd kollektivtrafik; en säker och långsiktig lösning för god cementtillgång är avgörande för utvecklingsverksamheten.

Omsorg om den befintliga kollektivtrafiken är ryggraden

Det befintliga kollektivtrafiksystemet i Stockholms län är omfattande och delvis äldre, det gäller inte minst tunnelbanan vars äldsta delar är över 70 år. För att bevara funktion och säkerhet krävs uppgraderingar och ersättningsinvesteringar av såväl fordon, stationer och bytespunkter som depåer, spåranläggningar, energisystem och trafikstyrningssystem. Under 2022 utgörs en tredjedel av kollektivtrafikens investeringsvolym av ersättningsinvesteringar och över investeringsplanens tioårsperiod är andelen 46 procent. Utan dessa investeringar riskerar systemets robusthet och återställningsförmåga att försämras, samtidigt som ny infrastruktur riskerar att inte kunna användas fullt ut. Parallellt krävs fortsatt fokus på underhåll.

Prioritering och biljettprisjustering är nödvändigt

Kollektivtrafiken står inför stora ekonomiska utmaningar på kort och medellång sikt där de största riskerna är en lägre resandeutveckling, utebliven eller otillräcklig statlig kompensation för förlorade biljettintäkter samt en högre ränte- och prisutveckling än vad som budgeteras. Färdigställandet och driftsättningen av nyinvesteringar innebär att kollektivtrafikens drift- och kapitalkostnader ökar väsentligt och kommer att kräva underhåll och ersättningsinvesteringar. Det är angeläget med ansvarsfulla beslut om prioriteringar för att ge goda förutsättningar för planering och ett hållbart resursutnyttjande över tid. Det innebär att Region

Stockholm tar hand om det befintliga och kraftsamlar för att bygga ut och säkra helheten i ett robust och pålitligt system.

SL-taxan har de senaste åren höjts årligen vilket är nödvändigt för att finansiera den fortsatta utbyggnaden av kollektivtrafiken och ett ökat utbud av kollektivtrafik inom länet. SL-taxan för ett månadskort höjs från den 4 januari 2022 till 970 kronor för vuxna och till 650 kronor för pensionär, ungdom och student. Parallellt anpassas utbud, biljettsystem och service för att så långt som möjligt få tillbaka resenärerna efter pandemin. Exempelvis studeras ett flertal biljettjusteringar inom ramen för den parlamentariska biljettutredningen, däribland flexibel månadsbiljett och en gruppbiljett.

Historiskt sett är kollektivtrafiken i stort sett finansierad till 50 procent genom biljettintäkter och till 50 procent genom skattefinansierade anslag. Skattefinansieringsgraden uppgick 2019 till 46 procent och 2020 ökade den till 55 procent. För 2022 beräknas skattefinansieringsgraden uppgå till 52 procent, oaktat pandemins effekter.

En hållbar kollektivtrafik utvecklas med sin omvärld

Kollektivtrafiken utgör en stor del av Stockholmsregionens transporter och bidrar till att minska trafikens klimatpåverkan. Region Stockholm ska sträva mot att Stockholmsregionen blir en klimatneutral region. För att bidra till att nå de högt uppsatta nationella och regionala klimatmålen arbetar trafiknämnden för att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska fortsätta att öka.

Invanda resmönster måste brytas för att fler ska välja att åka med kollektivtrafiken istället för med bilen. Det är centralt att trafiknämnden anpassar sitt utbud, sitt biljettsystem och sin service för att så långt som möjligt få tillbaka resenärerna efter pandemin. Ny och bättre service, högre intäkter från reklam, utökad service och fler mobilitetstjänster ska, tillsammans med ett utvecklat trygghetserbjudande, bidra till att skapa en trygg, trivsam och tillgänglig kollektivtrafik som välkomnar såväl gamla som nya resenärer efter pandemin.

En parlamentarisk biljettutredning är tillsatt och kommer under 2022 att fortsätta sitt arbete för att se över biljetter i syfte att säkra intäkter för kollektivtrafiken och skapa en mer attraktiv produkt för resenärerna.

Kollektivtrafikens biljettsystem ska ersättas med ett nytt då avtalen för det befintliga systemet går ut 2023 och systemet har begränsningar. Biljett-försäljning ska kunna erbjudas i flera kanaler, både via Region Stockholm och via andra aktörer.

Region Stockholm ska fortsatt vara ledande i den gröna omställningen. Redan i dag bedrivs all kollektivtrafik på land i Stockholms län helt och hållet av förnyelsebara bränslen, i det är Stockholm den första huvudstadsregionen i världen. Den grunden bygger Region Stockholm vidare på bland annat genom energieffektivisering och genom att elektrifieringen av busstrafiken breddas.

Sjötrafikens koldioxidutsläpp ska minska genom energisparkrav för fartygen, detta ska genomföras enligt en större utredning och pilotförsök. För att öka takten för en långsiktig hållbar sjötrafik kommer trafiknämnden att kartlägga dagens infrastruktur för emissionsfria drivmedel och behov av framtida utbyggnad i Stockholms län samt utreda vilka linjer för sjötrafiken som skulle vara lämpliga att köra på el och vätgas. Djurgårdsfärjans utveckling ska ges prioritet i detta arbete. Inriktningen innebär också att i framtida upphandlingar för sjötrafiken ska fossilfria drivmedel kravställas och andelen fartyg som drivs emissionsfritt öka. Ett pilotprojekt för att testa eldriven bärplansbåt i sjötrafiken förbereds inför test 2023. Även arbetet med källsortering i kollektivtrafiken ska fortsätta, ett led i detta är att installera pantrör i tunnelbanesystemet.

Region Stockholm är regional kollektivtrafikmyndighet i Stockholms län, med uppgift att i dialog med andra aktörer ta fram ett regionalt trafikförsörjningsprogram. På grund av pandemin planeras det nuvarande trafikförsörjningsprogrammets giltighet att förlängas. Arbetet med ett nytt program har påbörjats och det väntas kunna antas vid årsskiftet 2023-2024.

Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla länets resenärer

Resan ska vara enkel, smidig, trygg och bekväm oavsett transportmedel. Informationen om trafik och störningar ska vara lättillgänglig och tydlig både vid planerade och oplanerade händelser och genom digitaliseringens utveckling möjliggörs skräddarsydd trafikinformation. Region Stockholm förbättrar servicen och tillgängligheten för resenärerna genom att utveckla fler digitala lösningar både i kollektivtrafiken och för integrering av de hållbara trafikslagen.

För att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla ställs höga krav på fungerande hissar och rulltrappor samt på städning och kollektivtrafikens fysiska utformning. Användningen av artificiell intelligens i driften av rulltrappor och hissar ska fortsatt utvecklas och systematiseras för att förebygga driftstopp. Hinder som utestänger exempelvis äldre och personer med funktionsvariationer från kollektivt resande ska undanröjas.

Vidare ska trafiknämnden fortsatt delta aktivt i arbetet med att utveckla replipunkterna, det vill säga bytespunkterna för kollektivtrafik mellan

skärgårdens mer trafikerade öar och fastlandet. Resultatet från Region Stockholms tillgänglighetsinventering av bryggor för pendelbåtstrafiken ska framföras till bryggägarna.

För att höja resenärsupplevelsen och förbättra tillgängligheten behövs ett samlat grepp över de bryggor som Region Stockholm trafikerar och en mer likartad hantering som för landtrafikens hållplatser. Trafiknämnden kommer därför att stärka arbetet med att få väderskydd på plats vid bryggor med fler än 20 påstigande per dygn. Vidare kommer trafiknämnden att verka för att alla replipunkter har tillgänglighetsanpassad toalett, möjlighet till cykelparkering, en tydligare resenärsinformation och väderskydd.

Som en del av arbetet med smidiga och framkomliga resor ska blandpendling främjas. Det ska vara enkelt att betala för och byta mellan trafikslag, till exempel från tunnelbana till lånecykel. För att klara av krav som kapacitet, säkerhet, resenärsflöden och tekniska möjligheter och samtidigt utöka möjligheten till att ta med cykel på kollektivtrafiken utreds förutsättningar för en långsiktig plan för genomförande. Det finns särskilda utmaningar med cyklar ombord på bussar och spårvagnar, till skillnad från pendeltåg och båtar. Medtag av cykel i kollektivtrafiken ska testas på en lokalbana i lågtrafik. Även cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafiken ska främjas i samarbete med länets kommuner. Genom att underlätta samplanering och byte mellan kollektivtrafikresor, cykelresor och lånecykelsystem möjliggörs fler kombinationsresor.

I pandemins spår ses ett skifte i flyttmönster där allt fler flyttar från centrala och tätbebyggda områden till glesbefolkade delar av länet med begränsat underlag för kollektivtrafik. Trafiknämnden kommer, inom ramen för befintligt samverkansarbete, att föra dialog med länets kommuner om hur fler infartsparkeringar kan bidra till att möjliggöra kombinationsresor även för invånare i glesbebyggda områden.

En trygg kollektivtrafik

Fortsatta trygghetsinsatser är viktiga för att välkomna resenärerna tillbaka efter pandemin. Bland annat fortsätter utvecklingen av trygghetscentralen, samverkan för trygghetsskapande åtgärder och utbyggnaden av trygghetskameror för att täcka de vita fläckar som finns i och i anslutning till kollektivtrafiken. Trygghetsarbetet ska utvecklas successivt i hela kollektivtrafiken. I pendeltågstrafiken sker detta tillsammans med operatören samtidigt som avgångssignaleringen övergår till att skötas med hjälp av internationellt beprövad kamerateknik. Det möjliggör fler resenärsnära medarbetare i trafiken.

Arbetet för att kollektivtrafikens resenärer ska känna sig trygga under hela resan från dörr till dörr ska utvecklas, det sker i samverkan med fastighetsägare, kommuner och polisen för att bland annat skapa tryggare miljöer i anslutning till stationer och perronger. Ett pilotprojekt med flexibla nattstopp som pausades under 2020 med anledning av pandemin ska återupptas.

För att motverka skadegörelse och klotter behöver egendomsskyddet av kollektivtrafikens fordon, fastigheter och anläggningar fortsatt utvecklas.

En attraktiv och effektiv kollektivtrafik kräver god framkomlighet

Medelhastigheten för busstrafiken i innerstaden är låg, kolonnkörning alltför ofta förekommande och framkomligheten i hela länet ofta påtagligt begränsad. Dagens läge för flera stombusslinjer medför negativa konsekvenser för driftekonomin medan förbättrad framkomlighet och hög medelhastighet ger förutsättningar för en god driftsekonomi. Genom ökad regularitet, en tydlig prioritering av framkomlighet och trafikantfrämjande åtgärder ska innerstadens stombussar uppnå en högre genomsnittlig hastighet inklusive kortare hållplatsstopp. God framkomlighet ökar kollektivtrafikens attraktivitet genom kortare väntetider och minskad trängsel ombord.

Behovet av framkomlighetsåtgärder är fortsatt stort och Framkomlighetskommissionen ska därför fortsätta att föreslå samt genomföra stora och små framkomlighetsåtgärder i samverkan med kommunerna. En särskild satsning på snabbare busstrafik genomförs, bland annat genomförs särskilda åtgärder för ökad framkomlighet på stomlinje 176/177 i samverkan med berörda kommuner. Arbetet med stombusslinje 4 fortsätter genom att lämpliga åtgärder testas och införs med sikte på att möjliggöra expressbuss. En av dessa åtgärder är ett försök med påstigning i bussens alla dörrar. Införande av kapacitetsstarka bussfordon utreds också.

Skärgårds- och pendelbåtstrafik för en levande stad och skärgård

Tillsammans med det regionala skärgårdsrådet utvecklar Region Stockholm samverkansarbetet med kommuner, resenärsorganisationer, näringslivet och intresseorganisationer för att förankra och kontinuerligt förbättra kollektivtrafiken i skärgården.

Under våren 2022 planeras start av nya trafikavtal kopplade till gods samt linje 82 Djurgårdsfärjan. Arbetet med försökslinje 84 fortsätter med möjlighet till driftstart hösten 2023. Under 2020 inleddes försök med

pendelbåtslinje 83 (Rindö-Waxholm-Stockholm) som har utvärderats under hösten 2021 trafiknämnden uppdras att förlänga försöket med ett år.

Utredningen om framtidens sjötrafik, som omfattar trafikens upplägg, finansiering och tonnage, fortsätter under 2022. En viktig del i detta arbete är att säkerställa en effektivare och mer kapacitetsstark drift och bättre upphandlingar för pendelbåtstrafiken. Utredningen kommer också att ha fokus på vilket tonnage som är nödvändigt och ändamålsenligt.

Under senare år har Region Stockholm noterat problematiken kring finansiering av bryggor. Region Stockholm vill utöka möjligheten för brygghållare att söka medel för samfinansiering av bryggor som trafikeras av sjötrafiken och trafiknämnden bör avsätta riktade medel för brygginvesteringar som möjliggör ökad tillgänglighet bland öarna i skärgården. Trafiknämnden kommer att inleda dialog med berörda kommuner för att se över förutsättningarna för angöring av framtida pendelbåtstrafik enligt den strategiska pendelbåtsutredningen.

Anpassningar görs successivt i länets alla delar
Region Stockholms trafiknämnd förbereder nödvändiga anpassningar av trafikutbudet vid en bestående förändring av resandet jämfört med tidigare prognoser. Det behöver göras med god framförhållning eftersom planeringen av kollektivtrafik har långa ledtider: trafiken för nästkommande år beställs under sensommar och tidig höst medan investeringar har ledtider på flera år. I planeringen tas hänsyn till ett flertal parametrar, bland annat befolkningstäthet, bebyggelseplaner och resandemönster i länets olika delar; i storstaden, på landsbygden och i skärgården.

Nya trafikavtal ska bidra till en ekonomi i balans
Köpt trafik står för cirka 75 procent av kollektivtrafikens kostnader exklusive kapitalkostnader. En stor mängd nya trafikavtal, som motsvarar över 80 procent av totalt köpt trafik, kommer att upphandlas de kommande åren. Det ger möjligheter till mer kostnadseffektiv trafik och därmed ett bidrag till en ekonomi i balans. Bland annat pågår upphandling av tunnelbanans drift och kringliggande verksamhet, vars kontraktsvärde bedöms göra den till en av världens största offentliga, ickemilitära, upphandlingar. Den nuvarande operatören, MTR, driver tunnelbanan till 2023 med möjlighet till förlängning som längst till slutet av 2025. Upphandlingen är beräknad att avslutas vid årsskiftet 2023-2024.

1.5 Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion

Pandemin har förstärkt trender som påverkar länets utveckling
För att stärka Stockholms läns näringsliv, tillväxt och internationella ställning i spåren av covid-19-pandemin behöver kompetensomställning

ske inom flera branscher, elkraftförsörjningen säkras, utbyggnaden av bredband fullföljas, den internationella tillgängligheten stärkas och en hållbar bostadsförsörjning möjliggöras. Det är förutsättningar för att människor med eftertraktad kompetens ska vilja leva i länet, och för att fler företag ska etablera sina huvudkontor här.

Dessa områden var angelägna även före pandemin men pandemin påverkar människors rörelse- och boendemönster med bland annat ökat digitalt distansarbete och ett förändrat resande. Det intensifierar trender med bäring på digitalisering, transportsektor, fastighetsmarknad och bostadsmarknad. De ökade möjligheterna till distansarbete ställer också större krav på den upplevda livskvaliteten i länet för att attrahera kompetens. Det handlar bland annat om bra skolor och sjukvård, trygghet, tillgång till bostäder, framkomlighet i trafiken och rimliga villkor för företag.

Dialog och samverkan med länets aktörer intensifieras
Samverkan med länets aktörer sker genom flera olika arbetsgrupper och nätverk och är en del i det löpande arbetet för att bidra till länets utveckling i enlighet med de gemensamma regionala inriktningsdokument som tidigare har beslutats. Det mest centrala av dessa inriktningsdokument är den regionala utvecklingsplanen för Stockholm, RUFS 2050, och uppföljningen av RUFS 2050 ska utvecklas.

Ett av flera skäl till intensifierad dialog är att takten i länets befolkningsutveckling har minskat. RUFS 2050 bygger på en prognostiserad befolkningsutveckling om cirka 50 procent till 2050 vilket inte kommer att uppnås enligt den för året och föregående år gällande prognosen. Det är ännu för tidigt att säga vad denna långsammare befolkningsutvecklingstakt betyder på sikt, men en beredskap för att vidta åtgärder som ökar Stockholms läns attraktionskraft för såväl näringsliv som invånare i alla åldrar behöver skapas i dialog med näringsliv och kommuner.

Bostadsbristen och en dåligt fungerande bostadsmarknad kan antas vara starka orsaker till den bekymmersamma demografiska utvecklingen i länet. Trenden att fler, framför allt unga familjer och andra åldersgrupper som tidigare valt att stanna i länet, väljer att flytta har förstärkts under pandemin. Denna utveckling gör det alltmer angeläget för Region Stockholm att verka för att de bostäder som efterfrågas också finns att tillgå till rimliga priser. Länets förutsättningar skiljer sig från övriga Sverige och problemen kan inte lösas utan engagemang från regering och statliga myndigheter.

En gemensam plattform har tagits fram i bostadssamtal mellan Region Stockholm, den kommunala samverkansorganisationen Storsthlm och

Stockholms stad. Plattformen ska ligga till grund för Region Stockholms påverkansarbete och den dialog med regeringen som är nästa steg i de regionala bostadssamtalen. Samverkan kring de regionala bostadssamtalen och andra åtgärder för att främja ett ökat bostadsbyggande och en bättre bostadsförsörjning ska fortsatt ha hög prioritet.

I nästintill alla kommuner finns idag ett underskott på studentbostäder. Detta kan få en negativ påverkan på Stockholms läns tillväxt och utveckling, framför allt gällande möjligheten att attrahera unga talanger till länets lärosäten och näringsliv. Därför uppdras tillväxt- och regionplanenämnden att samla aktörerna från projektet Sthlm6000+ i syfte att se över möjligheterna till att återstarta projektet och påskynda tillskapandet av studentbostäder i länet.

Region Stockholm ska ta aktiv del i marknadsföringen av vårdens yrken, såväl inför gymnasie- som högskoleval. Samverkan inom ramen för Kompetensarena Stockholm är viktig.

Region Stockholm ansvarar för att i dialog med andra aktörer ta fram en länsplan för regional transportinfrastruktur i Stockholms län, planen används av regeringen för att fördela medel till regionala investeringar i länet. Den nuvarande länsplanen omfattar en investeringsram på knappt 8,5 miljarder kronor över tolv år. Regeringen har genom direktiv gett Stockholms län en preliminär planeringsram på 10,1 miljarder kronor för att revidera länsplanen som ska fastställas under våren 2022. Det tillkommande utrymmet när hänsyn tagits till fördyringar i befintliga planobjekt är cirka 1,4 miljarder kronor.

Stockholms län påverkas av det nationella transportsystemet

Den statliga infrastrukturplaneringen påverkar länets utveckling eftersom Stockholm är beroende av ett väl fungerande transportsystem i hela landet. Pendeltågstrafiken påverkas dessutom av hur den statliga järnvägen underhålls och utvecklas på nationell nivå då störningar i järnvägssystemet i andra delar av landet kan spridas till Stockholms län. Region Stockholm välkomnar regeringens förslag till ny inriktning för transportsystemet men ifrågasätter att nya stambanor för höghastighetståg föreslås finansieras inom ramen för nationell plan. En sådan prioritering riskerar att tränga undan andra nödvändiga investeringar.

En återstående fråga är hur mycket medel som kommer att fördelas till den regionala infrastrukturen enligt förslagen i länsplanerna. Tilldelningen för Stockholms län har hittills varit alldeles för låg givet länets andel av befolkningen och betydelse för hela landets ekonomiska utveckling. Att döma av direktivet till Trafikverkets åtgärdsplanering kommer detta inte att

förändras i kommande uppdatering av länsplanen. Den preliminära tilldelningen för Stockholms län är större än tidigare men mellanskillnaden kommer i huvudsak, på grund av kostnadsökningar, att behöva användas för att finansiera redan planerade investeringar.

Hög ambitionsnivå för en ny regional utvecklingsplan
Under 2022 kommer tillväxt- och regionplanenämnden att påbörja arbetet med att revidera och uppdatera den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, som också är regional utvecklingsstrategi, RUS. Sedan nuvarande regionala utvecklingsplan antogs i juni 2018 har landstinget blivit region med ett bredare regionalt utvecklingsansvar. Därför är det viktigt att samtliga berörda nämnder är delaktiga i framtagandet av planen. Arbetet ska präglas av en hög ambitionsnivå, ske i nära samverkan med länets kommuner och Region Stockholms nämnder, samt ha ett innovativt och mobiliserande förhållningsätt för att i slutändan göra planen mer levande och lättillgänglig för invånare, kommuner och andra regionala aktörer.

En plan med sikte mot trafikmålen
För att nå klimatmålen och säkra framkomligheten i Stockholms län är det av största vikt att trafikmålen i RUFS 2050 om ökat resande med kollektivtrafik och cykel kan nås. I arbetet med Kollektivtrafikplan 2050 har Region Stockholms trafiknämnd noterat att även om alla åtgärder i planen genomförs, kommer kollektivtrafikmålet i RUFS 2050 inte att nås. Även ökningen av cykeltrafiken i länet går för långsamt för att RUFS-målet ska kunna nås. Därför behöver Region Stockholm ta initiativ till att kommunerna, regionen, Trafikverket och andra aktörer stärker samverkan och samordning för att nå trafik- och klimatmålen.

Regionstyrelsen ska i samverkan med berörda nämnder ta fram en plan för hur trafikmålen ska kunna nås med största möjliga effektivitet och samhällsnytta. Planen ska vara målstyrd och trafikslagsövergripande, samt beakta potentialen i kommunala, regionala och statliga insatser. Planen ska ligga till grund för stärkt samordning mellan Region Stockholm, Trafikverket och kommunerna för att nå trafikmålen, samt användas i utformandet av ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, kommande länsplaner och andra relevanta regionala inriktningsdokument.

Region Stockholm stärker det regionala cykelkansliet
I samband med beslut om budget antar Region Stockholm en uppdaterad regional cykelplan som syftar till att cykeltrafikens andel av persontransporterna ska öka till 20 procent. Planen föreslår stärkta insatser för implementering, bland annat genom inrättande av en regional referensgrupp. Det är viktigt att det regionala cykelkansliet har tillräcklig

kapacitet för att bidra till denna stärkta implementering, och för andra åtaganden som ska bidra till att nå cykelmålet samt utbyggnaden av det regionala cykelnätet. Det regionala cykelkansliets synlighet behöver säkerställas, liksom dess kapacitet att främja implementeringen av den regionala cykelplanen och stödja den regionala cykelförhandlingen som beslutades i Budget 2021.

Tillväxt- och regionplanenämnden uppdras även att kartlägga det regionala cykelnätet i Stockholms län och skapa en databas över cykelnätet som uppdateras löpande, i syfte att stärka genomförandet av den regionala cykelplanen. Förutsättningarna till en nationell cykelled i länet kommer att sonderas tillsammans med länets kommuner.

Breddat regionalt samarbete för hållbar livsmedelsproduktion

En ökad regional livsmedelsproduktion skapar arbetstillfällen och bidrar till livsmedelsberedskapen. I Stockholms län finns det många entreprenörer med stor potential att utveckla lönsamma företag kring hållbar produktion och förädling av livsmedel, men befintliga företagsfrämjande aktörer inom området är sårbara. Tillväxt- och regionplanenämnden kommer att ta initiativ till en intressentdialog i samverkan med relevanta aktörer i syfte att gemensamt stärka länets nätverk och affärsutvecklingssystem för hållbar förädling och produktion av livsmedel.

Förläng säsongen i skärgården

Region Stockholm strävar efter att ha en levande skärgård året runt, vilket skulle gynna både fastboende på öarna och besöksnäringen i Stockholms län. Detta kräver samordnade och strategiska ansträngningar från både näringsliv och offentlig sektor. Därför ska tillväxt- och regionplanenämnden, i samverkan med regionala aktörer och med koppling till landsbygds- och skärgårdsstrategin (LS 2017-1513), arbeta fram ett förslag till långsiktig plan för säsongsförlängning i syfte att hela skärgårdens besöksnäring senast 2030 ska kunna förlänga säsongen med en månad. Vidare ska Region Stockholm verka för att insatser genomförs för ett mer levande båtliv och servicefunktioner i skärgården.

1.6 Kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet

Den regionala samordningen sätts i förgrunden

Covid-19-pandemin har, genom inställda föreställningar och minskad frekvens av sociala aktiviteter, drabbat de flesta som på något sätt får sin inkomst från konstnärligt arbete men även kulturkonsumenter över hela länet. Påverkan har varit stor också för länets förenings-, idrotts- och folkbildningsaktörer som är viktiga resurser för länets utveckling. Arbetet

med länets kommuner och kulturlivets aktörer i enlighet med den regionala kulturstrategin (LS 2017-1514) blir fortsatt en viktig utgångspunkt för att värna länets kulturliv. Föreningslivet är en viktig aktör för delaktighet i länet och insatserna för att utveckla och modernisera stöden till länets ungdomsorganisationer ska fortsätta.

En regional folkbildningsstrategi (RS 2020-0827) tas fram för att komplettera RUFS 2050, i syfte att inspirera och stödja strategiska processer kopplade till folkbildningsfrågor i Stockholms län.

Kulturens frihet ska värnas

Den konstnärliga friheten är en grundbult för Region Stockholms kulturpolitik och principen om armlängds avstånd för regionens stöd till kulturlivet ska vara styrande. En översyn och kartläggning ska göras av hur dessa styrande principer bäst värnas.

Pandemin har även synliggjort hur det offentliga samspelar med det privata inom samtliga konstområden. Under pandemin har intäkterna för länets kulturutövare kraftigt minskat. Region Stockholms återstartsarbete för kulturen innehåller målsättningen att fler aktörer ska kunna återgå till samma nivåer av privat finansiering som före pandemin.

Kulturen ska gå stärkt ur pandemin

Under pandemins gång har flera av länets kulturverksamheter arbetat med att digitalisera och på andra sätt utveckla sitt utbud. Bland annat har Stockholms Konserthus livesänt konserter digitalt och Stockholms läns museum erbjudit digitala utställningar. Lärdomarna från pandemin ska tas tillvara och arbetet med digitalisering ska utvärderas och fortsätta.

Kulturnämnden har sedan pandemins utbrott lagt fokus på att underlätta för kulturutövare i hela länet. Detta arbete går in i en ny fas när restriktionerna släpper och kulturverksamheten kan återgå till det normala. Region Stockholm utvärderar förutsättningarna för konstutövare och stärker stödet till kultursektorn för att underlätta återstarten efter pandemin.

Sedan 2021 samarbetar Region Stockholm och Stockholms stad genom det regionägda bolaget Film Stockholm AB för att stödja TV- och filmproduktion i länet. Satsningen skapar förutsättningar för fler TV- och filmininspelningar i Stockholms län vilket bidrar till fler arbetstillfällen och ökade skatteintäkter men också till att länets olika miljöer synliggörs och marknadsförs med målet att stärka besöksnäringen.

Konst bidrar till kvalitet i Region Stockholms verksamheter
Region Stockholm äger och förvaltar ett konstbestånd om drygt 60 000 verk och bedriver ett framgångsrikt arbete med konstnärlig gestaltning som har intensifierats under de senaste årens omfattande investeringar. Parallellt renoveras konst från det befintliga beståndet och används på nya sätt i fastigheter för att bidra till trygga, attraktiva och hälsofrämjande miljöer. I budget 2020 tydliggjordes att fastighets- och servicenämnden ansvarar för den konst som nämnden äger och som Locum AB förvaltar. Kostnaden ska regleras i hyresavtalen för fastighets- och servicenämndens fastigheter.

Procentregeln för konst i Region Stockholms lokaler ska fortsatt värnas och konstnärliga gestaltningar ska vara en naturlig del av länets invånares vardag i interaktionerna med regionala verksamheter. I vårdens olika miljöer, i sjukhusens väntrum, på pendeltågens och tunnelbanans stationer bidrar den konstnärliga gestaltningen till trygga och attraktiva miljöer.

Arbetet för folkbildning stärks
Kulturens bildande roll är central för Region Stockholms kulturverksamhet. Kultur för barn och unga prioriteras, och Regionbibliotek Stockholms arbete med läs- och skrivfrämjande och att ge stöd till biblioteken runt om i länet förblir därför en viktig del av regionens kulturverksamhet. Bibliotekens möjlighet att upprätthålla sina läs- och utlåningsuppdrag ska stöttas av regionen, som även ska arbeta för att de fysiska biblioteken utgör trygga och säkra platser för läsning och bildning.

Region Stockholms stöd till folkhögskolor och studieförbund är en viktig del av regionens bildningsverksamhet. Genom välfungerande folkhögskolor som sätter utbildningens kvalitet i fokus stärks Stockholms län. Region Stockholms stöd till studieförbunden ska värna den kvalitativa utvecklingen av förbundens verksamhet. Den kommande folkbildningsstrategin (RS 2020-0827) ska vägleda regionens arbete. Stöden till folkhögskolorna ska effektiviseras genom att administrationen av mobilitetsersättningen centraliseras, dock kommer detta att innebära utökade kostnader för Region Stockholm.

Regionarkivets lokaler kan utnyttjas mer effektivt
Kulturnämnden är Region Stockholms arkivmyndighet och ansvarar för Regionarkivet. Alla Region Stockholms nämnder, bolag och stiftelser bildar dock arkiv och svarar, till dess att arkiven överlämnas till Regionarkivet, för att hålla dem tillgängliga och kontinuerligt rensa, gallra, förteckna och paketera dem. Framöver ligger fokus på att stödja nämnder och bolag med att i högre takt ordna sina analoga arkiv och överlämna dem till Regionarkivet så att koncernens totala arkivhantering kan effektiviseras.

1.7 En hållbar utveckling för Region Stockholm

Stärkt styrning av hållbarhetsarbetet
Sedan den 1 juli 2021 finns det inom Region Stockholm en nämnd för klimat och hållbarhet som ska bidra till att leda, stödja och samordna Region Stockholms strategiska och långsiktiga hållbarhetsarbete inom miljö, klimat och social hållbarhet samt regionalt klimatarbete genom klimatfärdplanen. Nämndens arbete ska fortsatt utvecklas under 2022. Analyser eller konsekvensbedömningar avseende social hållbarhet, miljö och ekonomi tillämpas i relevanta beslut, styrande dokument, projekt, investeringar, inköp samt avtal. Hållbarhet behöver integreras tidigt i processer för att minimera risken för kostsamma insatser i efterhand. Med syfte att förenkla, effektivisera och undanröja dubbelarbete inom koncernens redovisning av hållbarhetsarbetet ska relevanta, befintliga system och arbetssätt utvecklas och kompletteras i linje med hållbarhetsarbetets redovisningsbehov.

Ny policy och strategi tar hållbarhetsarbetet vidare
För att möjliggöra ett sammanhållet arbete med Region Stockholms ambitioner inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet beslutas i december 2021 om en hållbarhetspolicy och en hållbarhetsstrategi. Policyn och strategin har tagits fram utifrån en analys av relevanta regionala och globala hållbarhetsutmaningar med prioritering av områden där Region Stockholm har stor möjlighet att bidra effektivt. Under 2022 kommer en samlad riktlinje för hållbarhet att tas fram som konkretiserar genomförandet av policyn och strategin.

De nya styrande dokumenten innebär ändrade arbetssätt för Region Stockholms verksamheter i genomförandet av hållbarhetsarbetet och vid behov utarbetas andra styrande eller stödjande dokument som ger medarbetare, chefer och förtroendevalda stöd i att säkerställa efterlevnad av lagar och styrande dokument gällande hållbarhet. Tillsammans kommer policyn, strategin och riktlinjen att kunna ersätta ett antal befintliga styrande dokument inom hållbarhetsområdet, inklusive Region Stockholms nuvarande miljöprogram som löper ut vid årsskiftet 2021/2022.

I denna budgets målbilaga presenteras långsiktiga mål för hållbarhet som kompletterar hållbarhetsstrategin. Under 2022 kommer målbilagans hållbarhetsrelaterade mål och indikatorer att ses över med syfte att stärka sambandet.

Med detta sammanhållna grepp stärks hållbarhetsarbetet. Alla nämnder ska löpande i den ordinarie verksamhetsrapporteringen redovisa genomförandet av hållbarhetspolicyn och hållbarhetsstrategin. För bolagen

redovisas genomförandet av dessa styrdokument i den ordinarie hållbarhetsredovisningen. Klimat- och hållbarhetsnämnden ska säkerställa att verksamheternas behov av stöd i detta möts med resurser för förankring och kompetenshöjande insatser. Region Stockholms årliga Miljöpris ska fortsätta att delas ut för att uppmärksamma inspirerande medarbetare och idéer som bidrar till en bättre miljö.

Utvecklat stöd till resurseffektivitet och cirkularitet vid inköp
Region Stockholm verkar för en långsiktigt hållbar resursanvändning och ökade cirkulära flöden. Genom insatser för ökad kompetens gällande hållbarhet inom koncernens upphandlande enheter ska arbetet med att kravställa och främja hållbara leveranskedjor i inköpsprocessen stärkas. Prioriteringar för att säkerställa hållbara leveranskedjor ska tydliggöras i det kategoristyrda inköpsarbetet. Processer inom koncernens verksamheter med hög resursförbrukning och möjlighet till cirkulära materialflöden ska identifieras.

Regionalt klimatarbete kräver samarbete
Stockholms län ska nå netto-noll-utsläpp senast år 2045, och både de direkta och de indirekta utsläppen per invånare ska i princip halveras till 2030 jämfört med 2014, samtidigt som energianvändningen ska effektiviseras och energiproduktionen i länet ska bli helt förnybar. Dessa klimatmål är redan satta genom det nationella klimatpolitiska ramverket och RUFS 2050. Det fortsatta arbetet med genomförandet av Klimatfärdplan 2050 bidrar i arbetet med klimatomställningen.

Under 2021 har arbetet med att skapa en plattform för det regionala klimatarbetet fortgått och samarbetet med länsstyrelsen i Stockholms län utvecklats. Det gemensamma projektet Klimatarena Stockholm fokuserar på samverkan mellan länets olika aktörer för att skapa nya kontaktytor och synergieffekter i omställningsarbetet. Genom fortsatt utveckling av klimatarenan skapas förutsättningar för effektiv och snabb klimatomställning.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tidigare tagit fram en koldioxidbudget för Stockholms län samtidigt med framtagande av Klimat- och energistrategi för Stockholms län 2020–2045. En uppdaterad koldioxidbudget för länet kan vara ett stöd i uppföljningen av Klimatfärdplan 2050 och Klimatarena Stockholm och därmed ett tydligt verktyg för länets aktörer att använda i sitt arbete. I arbetet med att revidera koldioxidbudget för Stockholms län ska en uppföljning göras av om tidigare framtagen koldioxidbudget kan användas eller om en ny behöver tas fram.

1.8 Satsningar för en starkare region

Region Stockholms säkerhetsarbete stärks långsiktigt
Under 2022 arbetar Region Stockholm för att ytterligare stärka förmågan att hantera extraordinära händelser, bland annat utifrån en oberoende utvärdering av Region Stockholms hantering av pandemin. Samtliga nämnder och bolag ska genomföra årliga risk- och sårbarhetsanalyser. Regionstyrelsen ansvarar för att genomföra en årlig samlad analys av arbetet för att säkerställa att Region Stockholms förmåga att hantera oförutsedda händelser är tillräcklig, som grund för fortsatt utveckling.

Arbetet med att bidra till ett stärkt civilt försvar fortsätter utifrån tre prioriterade områden; kompetenshöjning, säkerhetsskydd samt krigsorganisation och krigsplacering, med bland annat utbildnings- och övningsverksamhet inom totalförsvaret. För att kunna upprätthålla hög säkerhet och beredskap krävs också att verksamheten övar, internt och tillsammans med andra myndigheter inom nätverket Samverkan Stockholmsregionen. I takt med teknikutvecklingen ökar även de it- och cybersäkerhetsrelaterade riskerna. Region Stockholms förmåga att upptäckta avvikelser och potentiella hot i nätverk och kritiska it-system stärks ytterligare.

Fokus på ökad trygghet
Trygghetskommissionen presenterade en första delrapport våren 2021, vilken hade till syfte att kartlägga otryggheten i länet. Under hösten 2021 kommer kommissionen att presentera en slutrapport med förslag för att öka tryggheten. Regionstyrelsen ska ta hänsyn till och under 2022 implementera trygghetsskapande förslag från Trygghetskommissionen inom Region Stockholms ansvarsområden. Det påbörjade arbetet med kompetenshöjande insatser för medarbetare och chefer med syfte att förebygga hot och våld fortsätter. Trygghetskommissionens arbete ska fortgå under 2022 för att följa och bistå i implementeringsarbetet.

Utvecklade inköpsprocesser ska bidra till ökad hållbarhet
Arbetet med att etablera och utveckla så kallad kategoristyrning[2] av Region Stockholms inköp har inletts men delvis försenats på grund av omprioriteringar under pandemin. Det är nu angeläget att samtliga kategoriansvariga nämnder och bolag påskyndar införandet så att ambitionen att öka kvaliteten och minska inköpskostnaderna kan realiseras. Genom kompetenshöjande insatser säkras kravställningen inom miljömässig och social hållbarhet.

[2] Kategoristyrning innebär att inköp inom i förväg definierade områdeskategorier samordnas inom koncernen, i syfte att uppnå kostnadseffektivitet och kvalitet.

Region Stockholms upphandlingar och avtal är i dag spridda mellan olika lokala tjänstelösningar varav några har nått sin tekniska och avtalsmässiga livslängd. En pusselbit för att skapa förutsättningar för effektiva inköp inom koncernen är att skapa ett gemensamt och digitalt systemstöd för upphandling och avtal, vilket också bedöms kunna ge sänkta administrativa kostnader. Arbete för att åstadkomma det har inletts och fortsätter 2022.

Digitalisering för en modern och välfungerande region
Digitaliseringen har en avgörande betydelse för regionens verksamheter. Fokus ligger på ökad samordning, effektivitet samt ökad trygghet och service för invånarna och digitaliseringen tar avstamp i Region Stockholms strategi för it och digitalisering (RS 2019-0669, RS 2019-0829). Regionstyrelsen samordnar digitaliseringsarbetet. Arbete pågår för att förbättra den regiongemensamma it-infrastrukturen och ett systemstöd planeras för aktiviteter kopplade till integritetsskyddsarbetet.

Behovet är stort av ett tekniskt skifte av vårdens informationsmiljöer för att skapa en mer sammanhållen och modern digital arbetsmiljö. Erfarenhet från det tidigare programmet Framtidens vårdinformationsmiljö visar att marknaden för ett sammanhängande system inom vårdproduktionen är begränsad. Region Stockholm har därför valt en inriktning med utveckling av flera system samt moduler för att uppnå högre digital utvecklingstakt och enklare kunna byta ut systemen om verksamheternas behov förändras eller om nya tekniksprång sker. Systemen och modulerna ska vara kompatibla med varandra, möjliggöra integration och säker överföring av information till andra vårdgivare och regioner samt vara kompatibla med relevanta nationella tjänster. Genomförandet av detta förändringsarbete har högsta prioritet under kommande år.

Ett stärkt lokalt ägande av det operativa digitala utvecklingsarbetet på vårdgivarnivå kräver även en stärkt central förmåga för att slå fast gemensamma principer för den samlade informationsmiljön. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för att slå fast de ramar inom vilka vårdgivarna kan agera för att säkerställa att olika system bygger på en sammanhållen arkitektur, gemensamma standarder och en hög nivå av informationssäkerhet.

Dagens digifysiska vård, som kombinerar digitala och fysiska behandlingsalternativ och kontaktmetoder, måste bygga på en säker och robust digital infrastruktur. Med anledning av kraftigt ökade trafikvolymer i Region Stockholms nätverk och digitala tjänster genomförs en treårig satsning för att stärka driftsäkerhet och kapacitet, satsningen finansieras inom regionstyrelsens anslag.

Forskning och innovation

Region Stockholm arbetar för att Stockholms län ska vara en internationellt ledande region för forskning, innovation, life-science och utveckling. Forskningen inom Region Stockholm ska utveckla verksamheterna till nytta för länets invånare och stärka länets attraktionskraft. Forskning möjliggör även bättre diagnostik, vård, trafik och hälsa för länets invånare. Det är viktigt med en bred och fri forskning, samtidigt som det är viktigt att forskningen möjliggör djupare kunskaper inom områden med idag otillräckliga kunskapsstöd. Det kan exempelvis handla om patientsäkerhet i ett systemperspektiv eller hur diagnostisering och behandling av vissa sjukdomar kan skilja sig åt mellan män och kvinnor, eller forskning kring sjukdomar som i större utsträckning drabbar kvinnor.

Inom Region Stockholms verksamheter genomförs ett innovationslöfte och ett forskningslöfte under mandatperioden. Sveriges och länets konkurrensfördelar ska tas tillvara genom tillgången till biobanker, kvalitetsregister och patient- och hälsodata. Alla utförare av regionfinansierade verksamheter ska delta i forskning.

Ett nära samarbete med länets alla lärosäten är viktigt för att främja forskning inom hälso- och sjukvården och framtidens transportlösningar som kan komma dagens och framtidens invånare till del. Samarbetet mellan Region Stockholm, sjukvården, industrin och akademin ska fördjupas för att gemensamt identifiera och avskaffa hinder som står i vägen för innovativ utveckling. Region Stockholm samlar årligen berörda aktörer till en problemlösarkonferens för att gemensamt avskaffa sådana hinder.

Stockholms biomedicinska bank säkras

Stockholms medicinska biobank innehar en nyckelfunktion för Region Stockholms vårdverksamheter och forskning. Verksamheten bidrar till bättre förutsättningar för medicinsk forskning och sjukvård genom att integritetssäkrat ställa humanbiologiskt material till förfogande. En samfinansiering krävs mellan Karolinska institutet, Karolinska universitetssjukhuset och regionstyrelsen för att verksamheten ska säkras.

Strategin för forskning och life science betonar långsiktighet

Ett välfungerande forskningssystem skapar förutsättningar att hitta lösningar när nya samhällsutmaningar uppstår, samtidigt som forskningen utmanas av händelser som en pandemi. Pandemin har bland annat försenat studier och planerat forskningsarbete har prioriterats ned i relation till kliniskt arbete och forskning relaterad till covid-19. Den strategi för forskning, utveckling, utbildning inom Region Stockholm (RS 2019-0750) som beslutades i september 2021 betonar vikten av långsiktighet,

detsamma gäller life science-strategin för Stockholmsregionen (RS 2019-0751). Under 2022 kommer regionstyrelsen att analysera forskningens förutsättningar, med fokus på att öka tilldelningen av externa forskningsmedel och stärka vårdgivarnas förutsättningar att medverka i forskning och innovation.

Under pandemin har det lokala innovationsarbetet bidragit med viktig avlastning och problemlösning. Genom nytänkande lösningar har vårdgivarna exempelvis kunnat erbjuda digital vård i hemmet för covid-patienter, förbättrad kommunikation och patientflöde på akutmottagningar samt skyddsutrustning som tillverkats på sjukhusens innovationsavdelningar. Region Stockholm vill stärka innovationsförmågan hos verksamheterna ytterligare genom att bland annat förbättra metodstödet och därmed öka spridningen av nya innovationer i enlighet med de behov som identifierats i utvärderingen av innovationsfonden.

Centrum för hälsodata ger forskningen förutsättningar

Vårdgivare, forskare och företag är beroende av att data av hög kvalitet kan användas för att utveckla säkrare diagnostiska verktyg, effektiva behandlingar och livsnödvändiga vacciner och läkemedel. Centrum för hälsodata, CHD, möjliggör systematisk och säker användning av hälsodata för forskning, utveckling och innovation. För att realisera den ambitionshöjning som beslutats genom strategierna för life science (RS 2019-0751) samt forskning, utveckling och utbildning (RS 2019-0750) prioriteras frågan inom regionstyrelsens anslag från 2022. Särskilt fokus ska läggas på att öka den juridiska kompetensen och den tekniska förmågan för ett säkert tillgängliggörande av hälsodata. Region Stockholm verkar för att de externa parter som nyttjar CHD ska bidra till finansieringen enligt självkostnadsprincipen.

Lokalförsörjningen utvecklas

Det finns sedan tidigare beslut om att ett antal av Region Stockholms fastigheter som klassificeras som marknadsfastigheter ska säljas och att regionstyrelsen ansvarar för arbetet. Genomförandet av beslutade försäljningar är till övervägande del ett operativt arbete som utförs av Locum AB på uppdrag av regionstyrelsen. En långsiktig plan för mark- och fastighetsägande beskriver hur lokalförsörjningen inom Region Stockholm överblickas och hanteras.

Under 2022 fortsätter arbetet inför utveckling och försäljning av Norra Hagastaden, i samarbete med Solna Stad. Beslut har fattats om att sälja

fastigheten Sabbatsberg 16 och försäljningen förbereds. Utvecklingen av fastigheten Asplunden, där landstingshuset ligger, utreds.

Hållbara fastigheter bidrar till effektiv resursanvändning
Region Stockholms fastigheter och utvecklingen av desamma ska ha en låg påverkan på miljön. För att minska Region Stockholms klimatpåverkan och reducera kostnader ska arbetet med energieffektiviseringar fortsätta. Region Stockholm har goda resultat i ryggen, men för att nå satta mål krävs fortsatt arbete med energieffektiviserande åtgärder vid reinvesteringar och nybyggnadsprojekt. Utöver detta behöver metoder för att medvetandegöra verksamheterna om sin energiförbrukning utvecklas och incitament för sänkning av verksamheternas energiförbrukning med bibehållen kvalitet utarbetas.

Nya lokaliseringar och driftformer ska ses över för att fortsätta arbetet med att utveckla den egenproducerade energin. Genom samarbete och samverkan med privata aktörer ska möjligheten till fler laddplatser i anslutning till regionens fastigheter undersökas.

1.9 Strukturerad styrning av Region Stockholm

Strukturerad styrning ska värna kärnverksamheten
Under senare år har ett medvetet arbete pågått för att effektivisera arbetet i alla delar av Region Stockholm, med syfte att frigöra resurser för kärnverksamheterna. Varje nämnd och bolag har som grunduppdrag att bedriva verksamheten effektivt vilket inkluderar att initiera förbättrings-arbete. Parallellt arbetar regionstyrelsen, genom sin förvaltning regionledningskontoret, för att skapa allt mer ändamålsenliga och resurseffektiva koncernövergripande processer för planering, uppföljning och analys. Det är angeläget att arbetet, som bygger på ökad transparens mellan förvaltningar, fortgår såväl lokalt som centralt.

Samtliga nämnder och bolag har under 2021 arbetat med att minska sina administrativa kostnader, bland annat genom ökad samverkan, samordning och användning av digitala verktyg, liksom genom minskad användning av lokaler. Fortsatta effektiviseringar av administration och lokaler krävs för att ge större utrymme till kärnverksamheten, med hänsyn till att Region Stockholms verksamheter har olika förutsättningar, har arbetat olika mycket med att effektivisera sin administration och använder administrativa resurser som direkt stöd till kärnverksamheten i olika stor utsträckning.

Varje nämnd och bolag ska i sin verksamhetsplan för 2022 ange en särskild budget för administrativa kostnader och redogöra för hur

kostnadsutvecklingen ska begränsas. Regionstyrelsen följer utvecklingen under året, i enlighet med indikatorn om att de administrativa kostnaderna ska minska.

Region Stockholms nämnder och bolag har ett stort antal styrsignaler att förhålla sig till varav huvuddelen kommer från avtal, nationella riktlinjer, lagar och förordningar. För att skapa en tydligare, mer resurseffektiv och mer ändamålsenlig målstyrning har indikatorerna i budgetens målbilaga setts över. Principer för mål och indikatorer har tagits fram och antalet indikatorer har minskats. Några indikatorer som av olika skäl inte har varit fullt ändamålsenliga har justerats. Förändringarna har gjorts i dialog med berörda verksamheter och de mål och indikatorer som gäller för budgetåret 2022 och planeringsåren 2023-2024 redovisas i bilaga 2. Arbetet med att utveckla målstyrningen kommer att fortsätta.

Fortsatt utveckling av Region Stockholms serviceverksamhet
Fastighets- och servicenämndens serviceförvaltning har varit under uppbyggnad sedan 2019 med uppdraget att mot ersättning tillhandahålla it- och servicetjänster inom koncernen. Syftet är att effektivisera dessa processer och möjliggöra för övriga nämnder och bolag att fokusera på sina kärnverksamheter. Då hela 2020 och huvuddelen av 2021 har påverkats väsentligt av pandemin har inte serviceförvaltningen kunnat arbeta enligt plan med införande, överföring av verksamheter eller effektiviseringar av tjänster och system. Hänsyn har behövt tas till vad som har varit bäst framför allt för de vårdgivande verksamheterna.

Serviceverksamhetens förmåga att uppnå kostnadseffektivitet som får genomslag på tjänsternas pris, kvalitet och innehåll har en direkt påverkan på övriga verksamheters förutsättningar. Det är därför angeläget att fastighets- och servicenämnden nu fokuserar på att identifiera hur tjänsterna kan effektiviseras och potentiella skalfördelar omhändertas, samt på hur prismodellerna kan utvecklas. Indexeringen för tjänsternas löne- och prisutveckling får höjas med maximalt 2,0 procent under 2022 och utgångspunkten ska vara att nämnden antingen erbjuder en jämförelsevis kostnadseffektiv tjänst, eller att tjänsten köps av en extern aktör.

1.10 En hållbar arbetsgivare

Medarbetarna är Region Stockholms viktigaste resurs
Region Stockholm är en av Sveriges största arbetsgivare; verksamheten utförs av cirka 46 000 anställda, av vilka 96 procent arbetar inom hälso- och sjukvården. Till det kommer indirekt den personal som finansieras

genom köpt vård och trafik. Medarbetarna och den kompetens de besitter är den viktigaste tillgången för att regionen ska kunna uppfylla sitt uppdrag.

De senaste tre åren har antalet anställda inom hälso- och sjukvården ökat med drygt tre procent och personalomsättningen i Region Stockholm har totalt sett minskat. Strategiska och långsiktiga satsningar har gjorts på utbildning och för att vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare. Det är viktigt att satsningarna fortsätter samtidigt som arbetssätt utvecklas som ökar verksamheternas produktivitet och effektivitet.

Region Stockholm fortsätter arbetet med att bli en mer attraktiv och hållbar arbetsgivare. Ett gott ledarskap, utvecklingsmöjligheter och en god arbetsmiljö stärker förutsättningarna för att säkra kompetensförsörjningen på både kort och lång sikt. Därför fortsätter arbetet med att stärka ledarskapet på alla nivåer. Det är viktigt att lära av erfarenheter från pandemin om närvarande ledarskap och nya arbetssätt, inklusive chef- och ledarskap på distans eller tillfälligt för grupper av medarbetare som inte under normala förhållanden tillhör en enhet. En fördjupad analys av sjukfrånvaron genomförs i syfte att få ökad kunskap och möjlighet att sätta in tidiga insatser för att förebygga ohälsa.

Möjligheten för hälso- och sjukvården att behålla kompetens och erfarenhet, och för den enskilde att fortsätta arbetslivet även efter 68 års ålder, ska utvecklas. I syfte att möjliggöra samarbete kring jourlinjer och bemanning i 24/7-verksamheten behöver avtalet om bisysslor utvecklas.

Inhyrningen av personal inom hälso- och sjukvården minskade före pandemin och den utvecklingen behöver nu fortsätta. Den långsiktiga målsättningen att bli oberoende av inhyrd personal kvarstår. Dock kvarstår fortfarande ett behov av inhyrd personal och för att sänka kostnaderna deltar Region Stockholm i den gemensamma nationella upphandlingen av hyrpersonal. Ökad samordning förväntas minska konkurrensen mellan regionerna och därmed den kostnadsdrivande effekten.

Region Stockholm har nolltolerans mot all form av diskriminering och trakasserier som sker gentemot medarbetare. Hälso- och sjukvårdsnämnden implementerar en handlingsplan som tydliggör att vårdverksamheter som finansieras av Region Stockholm inte får tillmötesgå patientkrav av diskriminerande karaktär. Detta ska även tydliggöras för invånare och patienter.

Insatser för en bättre arbetsmiljö och attraktiv arbetsgivare

Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare som erbjuder såväl stimulerande arbetsuppgifter, goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke som

en hållbar och hälsobefrämjande arbetsmiljö för de anställda. Under det gångna året har Covid-19-pandemin präglat arbetssituationen för alla i regionen, men i synnerhet har medarbetarna inom hälso- och sjukvården påverkats. En fördjupad analys av sjukfrånvaron genomförs i syfte att få ökad kunskap och möjlighet att sätta in fler tidiga insatser för att förebygga ohälsa. Att cykla till arbetet är för många ett smidigt transportmedel som dessutom bidrar till aktivitet och förbättrad hälsa. En smart cykelförmån, som ett erbjudande om förmånscykel, kan möjliggöra för fler anställda att cykla till arbete, varför lämpliga former för hur ett sådant kan utformas bör utredas.

Pandemin har inneburit extraordinära arbetsförhållanden för många medarbetare. För att säkra en hälsobefrämjande arbetsmiljö samt stärka Region Stockholm som attraktiv arbetsgivare avsätts 100 miljoner kronor inom regionstyrelsens anslag för en riktad satsning mot regionens egna anställda i vården 2022. Satsningen ska bidra till ökad trivsel, förbättrad hälsa, minskad sjukfrånvaro och minskad personalomsättning.

Satsningen på medarbetarna i vården finansieras genom en effektivisering av Region Stockholms administration samt lokalutnyttjande. Därutöver ska Region Stockholms bidrag och medlemsavgifter till externa organisationer ses över.

Utbildningen inom hälso- och sjukvården utökas och utvecklas
Kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården är en långsiktig utmaning trots att intresset för hälso- och sjukvårdens utbildningar och tjänster har ökat under det senaste året. Arbetet fortsätter med att utveckla det utbildningsuppdrag som ingår i all regionfinansierad hälso- och sjukvård, både i egen och privat regi. Region Stockholm ska ta aktiv del i marknadsföringen av vårdens yrken, såväl inför gymnasie- som högskoleval. Samverkan inom ramen för Kompetensarena Stockholm är viktig.

I uppdraget ingår bland annat att erbjuda platser för verksamhetsintegrerat lärande, VIL, för studerande inom vårdrelaterade utbildningar. Region Stockholm ansvarar också för läkarnas allmäntjänstgöring, AT, och specialiseringstjänstgöring, ST, inklusive den nya lagstadgade bastjänstgöringen, BT. För att säkra behovet av specialistläkare behöver Region Stockholm utöka antalet AT-tjänster. Bastjänstgöringen kommer successivt att ersätta allmäntjänstgöringen men det kommer att behövas parallella system under flera år.

Behovet av kompetens inom ett antal specialiteter medför också att fler ST-tjänster ska inrättas. Delaktigheten i ST-utbildningen behöver öka hos

privata vårdgivare inom den öppna specialiserade vården för att säkra utbildning inom både basal och högspecialiserad vård.

Sedan ett antal år tillbaka erbjuder Region Stockholm utbildning till barnmorska, specialistsjuksköterska och specialistundersköterska med bibehållen lön. Behovsinventering visar på ett behov av att fortsätta satsningen med att utbilda 300 specialistsjuksköterskor och barnmorskor per år. Under 2022 utökas satsningen med ytterligare 100 sjuksköterskor som erbjuds vidareutbildning med bibehållen lön. Satsningen omfattar såväl egen regi som privata vårdgivare.

Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utveckla nya styr- och ersättningsmodeller för fortsatt utbildning efter läkarexamen fram till specialistkompetens. Syftet är att säkra kvalitet och framtida kompetensförsörjning av specialistläkare, möjliggöra ökad regional styrning av medel mot bristspecialiteter och öka samverkan gällande ST-tjänstgöringen mellan vårdgivare i hela hälso- och sjukvårdssystemet. Vidare uppdras hälso- och sjukvårdsnämnden att utveckla hållbara modeller och processer som stödjer en långsiktig kompetensförsörjning inom hela hälso- och sjukvårdssystemet.

Vårdgivarnas deltagande i utbildningsuppdraget följs idag upp med enkla kvantitativa mått. För att synliggöra utbildningsuppdraget i vårdverksamheterna, i synnerhet handledningsuppdraget, uppdras hälso- och sjukvårdsnämnden att i samråd med regionstyrelsen under 2022 ta fram förslag på kvalitativa mått gällande utbildning. Det innebär att utveckla nyckeltal för uppföljning av utbildningsuppdraget som en integrerad del i uppföljning av vårdgivarna.

Kompetensen hos vårdpersonal med hälso- och sjukvårdsutbildning utanför EU/EES ska tas till vara genom att underlätta vägen till svensk legitimation och erbjuda möjligheter till den praktiska tjänstgöring som Socialstyrelsen beslutar om. Den statliga ersättningen behöver dock höjas för att kompensera för utbildningsverksamhetens kostnader och för uteblivna intäkter från den ordinarie verksamhet som trängs undan.

2. Ekonomiska förutsättningar

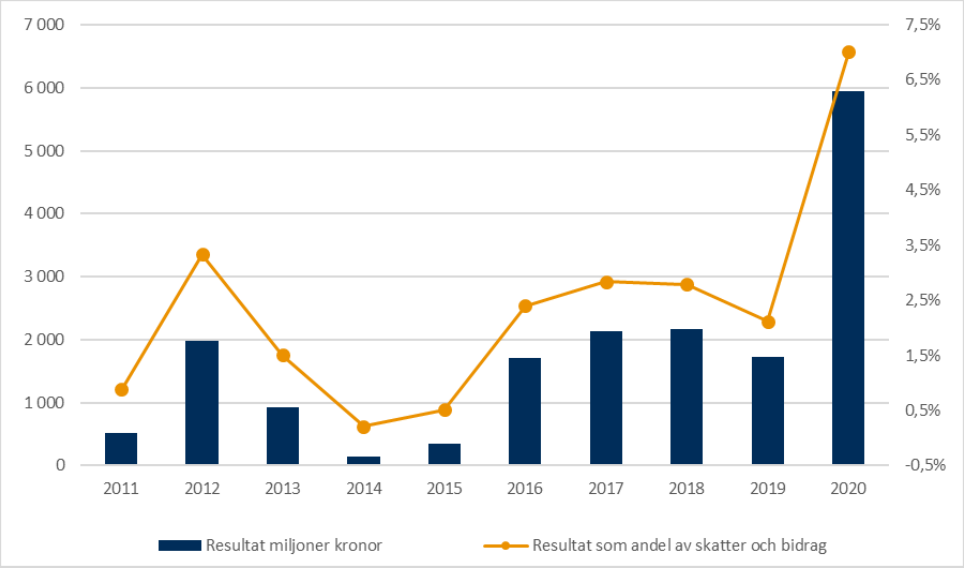
2.1 Ekonomiskt utgångsläge

I detta kapitel redovisas Region Stockholms övergripande ekonomiska förutsättningar för budgetåret 2022 och planeringsåren 2023–2024. Många av de beslut som fattas i Budget 2022 kommer att påverka regionkoncernens ekonomi under många år, bland annat redovisas investeringsplanen fram till år 2030.

Region Stockholm har uppvisat överskott under de senaste 14 åren. Under de senaste tio åren motsvarar resultaten exklusive omställningskostnader i genomsnitt 1,8 miljarder kronor per år, eller 2,4 procent uttryckt som andel av skatter och statsbidrag. Koncernens finansiella ställning har stärkts vilket bland annat framgår av att soliditeten har ökat från 5,7 procent 2011 till 13,3 procent 2020. Region Stockholms ratingbetyg från kreditvärderings- och ratinginstitutet Standard & Poor's är fortsatt AA+, vilket är oförändrat sedan 2007.

Under 2019 och 2020 var självfinansieringsgraden för koncernens investeringar 100 procent.

Figur 1: Region Stockholms resultat, exklusive omställningskostnader, miljoner kronor

De ekonomiska förutsättningarna är fortsatt osäkra. Pandemins effekter på den samhällsekonomiska utvecklingen är svårbedömda. Viktiga faktorer för den ekonomiska utvecklingen är hur långvarig pandemin blir, i vilken utsträckning regeringen vidtar åtgärder för att dämpa effekterna och i vilken utsträckning regionerna ersätts för merkostnader och intäktsbortfall.

Prognoserna baseras på att vaccinationsmålen nås på utsatt tid och har avsedd effekt på smittspridningen.

Pandemin är en fortsatt utmaning på kort sikt. Arbetet med att åtgärda och återhämta det som under den akuta perioden skjutits på framtiden har inletts och fortsätter under 2022. Det finns också en bedömd obalans med kostnadsökningar som prognosticeras överstiga intäkterna kommande år vilket behöver hanteras. Förändringar i det kommunala utjämningssystemet innebär dessutom att Region Stockholms avgift till systemet ökar kraftigt åren framöver.

Riktade statsbidrag särskilt i samband med pandemin har stärkt koncernens ekonomi, men dessa kommer att minska och kostnadsutvecklingen behöver bland annat av dessa skäl anpassas till en lägre intäktsökningstakt. För att Region Stockholm inte ska hamna i en situation med ekonomiska underskott krävs att ändamålsenliga och kostnadseffektiva åtgärder genomförs som ger effekter i närtid och under kommande år.

2.2 Makroekonomisk utblick

Den ekonomiska utvecklingen i världen

Pandemin fortsätter att påverka stora delar av världsekonomin. I slutet av 2020 tog smittspridningen fart igen och den ekonomiska tillväxten stannade då tydligt av efter att ha ökat snabbt i början av hösten. Under 2021 har pandemins grepp om världsekonomin lättat. En bidragande faktor är att vaccinering har genomförts i allt snabbare takt i många länder, vilket har minskat smittspridningen och bidragit till allt färre dödsfall. I såväl Sverige som i andra länder lättas allt mer på restriktionerna, vilket har bidragit till en gradvis normalisering av människors rörelsemönster.

Detaljhandeln inom EU återhämtade sig snabbt efter raset förra våren och har förbigått nivån före pandemin. Efter en nedgång i april steg EU-områdets detaljhandel i maj och juni. Dock observeras försäljningar sjunka under perioder av högre smittspridning.

Tabell 1. Ekonomiska nyckeltal 2020–2024

	Utfall 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
BNP i USA*	-3,5	6,6	3,6	1,6	1,6
BNP i euroområdet*	-6,7	4,6	4,4	2,2	1,6
BNP i världen*	-3,7	5,8	4,1	3,3	3,1
BNP i Sverige*	-3,0	4,4	3,5	1,8	1,7
Styrränta i euroområdet**	0	0	0	0	0
Styrränta i USA**	0,25	0,25	0,25	0,75	1,25
Styrränta i Sverige**	0	0	0	0	0,25

** Fasta priser, kalenderkorrigerade världen, procentuell förändring.*

*** Slutet av perioden.*

Källor: Konjunkturinstitutet juni 2021

Den globala konjunkturen väntas återhämta sig 2021 och 2022. År 2023 väntas BNP-tillväxten dämpas och världsekonomin återgå till ett konjunkturläge nära det normala.

I de europeiska länderna föll BNP med nära sju procent 2020 men under 2021 har en återhämtning skett i samtliga. Nedgången i de nordiska länderna var lägre än EU-genomsnittet. Prognosen för 2022 för innebär en fortsatt återhämtning på sammantaget drygt fyra procent men osäkerheten är påtaglig. Den epidemiologiska situationen kan förändras, hushållens fortsatta sparande kan underskattas och ett för tidigt tillbakadragande av olika offentliga stöd kan påverka återhämtningen.

Hur covid-19-pandemin utvecklas kommer även fortsättningsvis att påverka den ekonomiska utvecklingen i omvärlden. En viktig faktor för hur väl världsekonomin återhämtar sig är hur snabbt vaccinationsarbetet fortskrider.

Den ekonomiska utvecklingen i Sverige

Den senaste statistiken visar att den svenska ekonomin som helhet har återhämtat sig snabbare än väntat efter den kraftiga nedgång som pandemin orsakade. BNP ökade svagt under inledningen av 2021 men den senaste tiden har återhämtningen fått förnyad kraft och tillväxten har varit relativt god. Återhämtningen bedöms fortsätta under 2022 med relativt god utveckling av såväl BNP som arbetade timmar, medan prognoserna visar lägre tillväxttal under 2023 och 2024.

De flesta nyckeltalen har en positiv utveckling och i synnerhet var juni 2021 en stark månad. Industrin är, med draghjälp från exporten, ledande i denna återhämtning, medan vissa tjänstebranscher fortsatt släpar efter. Flera prognosinstitut gör nu bedömningen att Sveriges ekonomi återhämtar sig snabbare än väntat och har justerat upp förväntade tillväxttal för 2021. De senaste bedömningarna pekar på BNP-prognoser för Sverige på drygt fyra procent under 2021. Det skulle i så fall innebära att Sverige under slutet av 2021 är tillbaka på samma nivå för BNP som före pandemin.

Tabell 2: Nyckeltal för svensk ekonomi 2019–2024

Procentuell förändring om ej annat angett	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
BNP*	1,4	-2,9	4,1	3,4	1,4	1,4
Arbetade timmar*	-0,3	-3,8	2,6	2,0	1,0	0,6
Arbetslöshet (procent av arbetskraften)	6,8	8,8	9,0	8,5	8,4	8,1

Sysselsättning	0,7	-1,3	-0,4 (1,4**)	1,0	0,6	0,6
Timlön (KL)	2,6	2,1	2,7	2,3	2,4	2,4
Konsumentpriser, KPIF	1,7	0,5	1,8	1,5	1,9	2,0

** Kalenderkorrigerad*
*** Hypotetisk utveckling exklusive omläggning av AKU statistik*
Källa: SKR augusti 2021

Konjunkturindikatorerna har under 2021 stigit till mycket höga nivåer. Framför allt är det inom industrin som efterfrågan är stark för närvarande. Konfidensindikatorn för industrin i Konjunkturinstitutets barometer för maj låg på det högsta uppmätta värdet någonsin. Även inom tjänstesektorn har konfidensindikatorn stigit och är över en normal nivå.

Efter en inflationstakt på låga 0,5 procent förra året har inflationen varit betydligt högre i början av innevarande år. Inflationen enligt KPIF ligger för närvarande på 2,3 procent. Det är framför allt en stor omsvängning i energipriserna som bidrar till att höja inflationen för tillfället och det finns en risk för att inflationen både på kort och på lång sikt blir högre än nuvarande prognoser. Höga råvarupriser, vissa flaskhalsar i ekonomin som brist på halvledare, och en expansiv politik, inte minst i USA, kan driva upp inflationen. Uppreviderade prognoser och hög osäkerhet om externa effekter på den svenska inflationen kan påverka inflationsförväntningar i ekonomin, vilket kan leda till en mer långvarig period av hög inflation och högre lönekrav.

Under 2021 väntas en återhämtning av BNP och arbetade timmar, och även 2022 väntas tillväxten bli relativt hög. Jämfört med föregående prognoser antas BNP och timmarna stiga snabbare i år, vilket innebär att merparten av nedgången under 2020 nu är återhämtad. De efterföljande åren väntas tillväxten bli lägre. Uppgången för sysselsättningen antas ske med fördröjning i förhållande till återhämtningen för BNP. Speciellt bedöms antalet sysselsatta öka relativt sett långsamt jämfört med utvecklingen av antal arbetade timmar, bland annat som följd av en stigande medelarbetstid då bland annat åtgärder som korttidspermitteringar upphör. Andelen arbetslösa beräknas enligt SKR vara kvar på kvarvarande högre nivåer jämfört med före pandemin.

Nya varianter av coronaviruset är dock en betydande osäkerhetsfaktor. Om smittspridningen ökar och restriktionerna åter skärps, finns det en risk för att återhämtningen kommer av sig.

Tabell 3: BNP, arbetslöshet, sysselsättning och KPIF – utfall för 2019 och 2020 samt prognoser för 2021–2024 från Konjunkturinstitutet, regeringen och SKR

Prognosjämförelse		Utfall	Utfall	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos
Procentuell förändring om ej annat angett		2019	2020	2021	2022	2023	2024
BNP	Konjunkturinstitutet september	1,4	-3,0	4,6	3,9	1,6	1,5
	SKR augusti	1,4	-2,9	4,1	3,4	1,4	1,4
	Regeringen, augusti	1,4	-3,0	4,4	3,5	1,6	1,5
	Konjunkturinstitutet juni	1,3	-2,8	4,4	3,5	1,7	1,7
	SKR april	1,4	-3,1	3,2	3,5	1,9	2,0
Arbetslöshet (procent av arbetskraften)	Konjunkturinstitutet september	6,8	8,3	8,9	7,6	7,0	7,0
	SKR augusti	6,8	8,8	9,0	8,5	8,4	8,1
	Regeringen augusti	6,8	8,3	8,8	7,7	7,0	7,0
	Konjunkturinstitutet juni	6,8	8,3	8,7	7,6	6,9	7,0
	SKR april	6,8	8,6	8,8	8,1	7,8	7,5
Sysselsättning	Konjunkturinstitutet september	0,7	-1,3	-0,2	2,1	1,2	0,5
	SKR augusti	0,7	-1,3	-0,4	1,0	0,6	0,6
	Regeringen augusti	0,7	-1,3	-0,1	1,7	1,0	0,3
	Konjunkturinstitutet juni	0,7	-1,3	-0,4	2,0	1,1	0,4
	SKR april	0,7	-1,3	0,7	1,1	0,8	0,8
Arbetade timmar	Konjunkturinstitutet september	-0,3	-3,8	2,3	4,0	1,0	0,2
	SKR augusti	-0,3	-3,8	2,6	2,0	1,0	0,6
	Regeringen augusti	-0,3	-3,8	3,2	2,7	0,5	0,2
	Konjunkturinstitutet juni	-0,3	-3,8	3,3	2,9	1,0	0,4
	SKR april	-0,3	-3,8	1,8	2,4	0,9	0,7
KPI med fast ränta, KPIF	Konjunkturinstitutet	1,7	0,5	2,3	2,1	2,1	2,0
	SKR augusti	1,7	0,5	1,8	1,5	2,1	2,4
	Regeringen augusti	1,7	0,5	1,8	1,5	1,7	2,0
	Konjunkturinstitutet juni	1,7	-3,8	3,3	2,9	1,0	0,4
	SKR april	1,7	0,5	1,8	1,4	1,8	2,0

Källor: Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket och SKR.
** Utveckling inklusive omläggning av AKU statistik med nya definitioner, mätmetoder mm.

Arbetslösheten uppgick i juni 2021 till 10,3 procent enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU). Mätt i säsongsrensade och utjämnade siffror låg arbetslösheten på 9,2 procent. Samtidigt ökar antalet lediga jobb. Andra kvartalet 2021 fanns det cirka 132 000 lediga jobb på arbetsmarknaden, en ökning med 52,1 procent jämfört med motsvarande kvartal 2020. Långtidsarbetslösheten har ökat och uppgår på nationell nivå till cirka 190 000 personer. I Stockholms län uppgår antalet långtidsarbetslösa till cirka 44 000 personer.

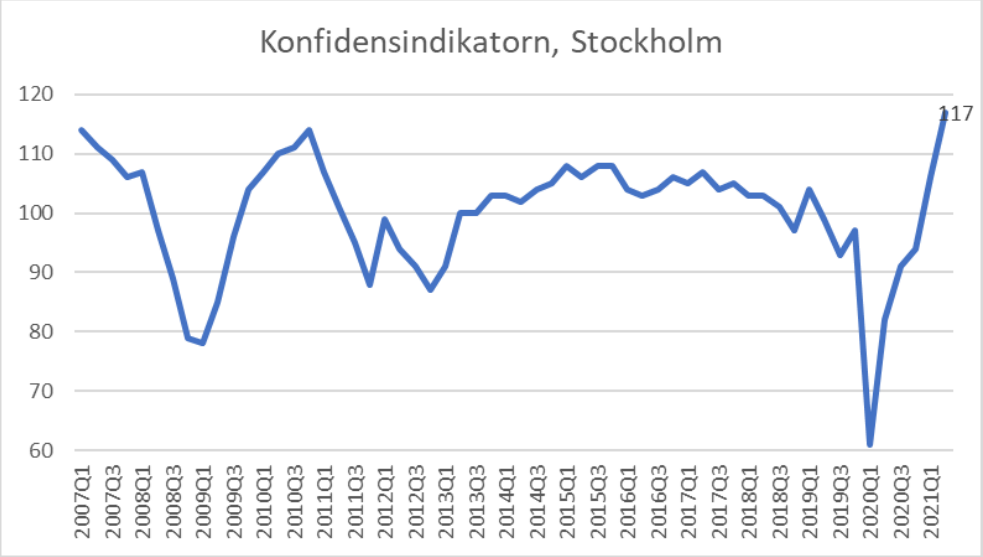
Problemen med matchning på arbetsmarknaden innebär en stor utmaning under de kommande åren. Den pågående strukturomvandlingen riskerar att öka obalansen på arbetsmarknaden ytterligare då allt fler personer saknar efterfrågade kompetenser. Det finns därmed en risk för att strukturarbetslösheten stiger i spåren av pandemin, vilket kan medföra att den totala arbetslösheten permanentas på en högre nivå.

Den ekonomiska utvecklingen i Stockholms län

Efter en relativt svag inledning på året har återhämtningen i stockholmsekonomin tagit fart under det andra kvartalet 2021. Stockholmsbarometern ökade med 10,3 enheter till ett indexvärde på 114,6. Det är den högsta noteringen sedan mätningarna startade 2003 och markant över det historiska medelvärdet på 100.

Återhämtningen var bred under det andra kvartalet och de branscher som varit mest drabbade under pandemin påvisade en stark återhämtning. Stockholms näringsliv och hushåll påvisade båda en fortsatt återhämtning under det andra kvartalet 2021. Näringslivets konfidensindikator ökade med 11,0 enheter till ett indexvärde på 115,9. Återhämningen för hushållen var något lägre med 5,0 enheter till ett värde på 105,9.

Figur 2. Konfidensindikator för näringslivet och enskilda sektorer i Stockholms län

Källa: Konjunkturinstitutet till och med kvartal 2, 2021.

Konjunkturinstitutets barometerindikator för Stockholms län visade en djup nedgång under början av 2020. Fallet var dubbelt så stort som under finanskrisen i slutet av 2008. Främst var det tjänstesektorn som föll med nästan 40 punkter medan tillverkningsindustrin och handeln föll hälften så mycket för att snabbt återhämta sig och till och med stiga över nivån före pandemin.

Stockholm drabbades hårdast av konjunkturnedgången, och skillnaden mot hur det såg ut före pandemin är fortfarande större i huvudstadsregionen än i samtliga andra län. I de norra länen, som gynnas av hög efterfrågan på råvaror, är effekterna på till exempel arbetsmarknaden begränsade med i stort sett oförändrad sysselsättning och låg arbetslöshet.

Under det andra kvartalet 2021 förelåg en bred återhämning i Stockholms näringsliv. En majoritet av de branschvisa konfidensindikatorerna stärktes under andra kvartalet 2021 och läget på arbetsmarknaden förbättrades i länet. Nettotalet över företagens anställningar ökade med 14 procentenheter till ett värde på sju, vilket betyder att det var sju procentenheter fler företag som ökade sin personalstyrka under kvartalet, än som minskade den. Arbetskraftsbristen i Stockholm är tillbaka på nivåer som före pandemin och är särskilt hög inom data, uppdrag, hotell och restaurang.

Pandemin har påskyndat redan pågående trender, till exempel förändrade konsumtionsmönster. Näthandeln ökar på bekostnad av butikshandeln. Efterfrågan på butiksytor minskar, liksom på kontorsytor. Länets arbetsställen är huvudsakligen koncentrerade till ett fåtal kommuner där Stockholm har dominerat, särskilt inom tjänstenäringarna. Allt fler individer kommer sannolikt även efter pandemin att arbeta åtminstone delvis hemifrån även efter att smittspridningen är under kontroll. Enligt en undersökning av Sifo räknar företagen i Stockholm med att närmare 30 procent kommer att fortsätta att arbeta åtminstone deltid på distans efter pandemin.

Den demografiska utvecklingen i Stockholms län

Befolkningens utveckling har stor betydelse för Region Stockholms verksamhet. Behovet av hälso- och sjukvård och resandet i kollektivtrafiken påverkas både av befolkningens antal och fördelning över länet, och av dess sammansättning i termer av åldersgrupper med mera. Skatteunderlaget påverkas också genom att en långsammare ökning av den arbetsföra befolkningen också innebär en potentiellt lägre ökning av arbetade timmar.

Antalet invånare i Stockholms län uppgick den sista december 2020 till 2 391 990 personer. Det motsvarade en ökning på 14 900 personer jämfört med 2019, vilket är en ökningstakt på 0,6 procent – en betydligt lägre ökningstakt än under åren 2009-2019 då länets befolkning ökade med i genomsnitt ca 36 000 personer eller 1,6 procent per år. Folkökningen i riket har förändrats från drygt 1 procent till 0,5 procent per år. Att folkökningen i länet i fjol var lägre än tidigare år berodde framför allt på ett minskat flyttnetto där antalet inflyttare var 10 500 färre – det lägsta antalet sedan 2005 – och antalet utflyttare var 935 fler. Den naturliga folkökningen var också lägre då födelseöverskottet var 3 000 personer färre.

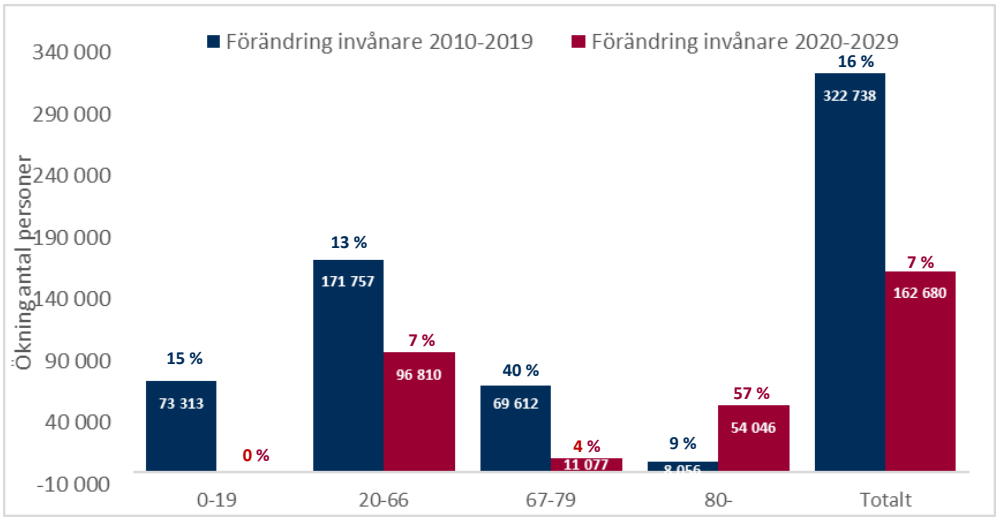
Hittills under 2021 har invandringsöverskottet varit mycket lågt. Inflyttningen till länet har hållit en jämförelsevis jämn nivå men utflyttningen har ökat sedan ett antal år tillbaka. Utflyttningen från Stockholms län till övriga län i landet har ökat under elva av de tolv senaste åren. Jämfört med 2019

flyttade 10,7 procent fler från länet förra året. De tre vanligaste länen att flytta till var Uppsala, Skåne, och Södermanland.

Enligt SCB:s befolkningsprognos från juni 2020 väntades befolkningen i Stockholms län öka i långsammare takt under kommande år jämfört med tidigare. Från att ha ökat med i genomsnitt med 1,6 procent per år väntades befolkningen öka med närmare 1 procent per år. Nu visar SCB:s senaste prognos från juni 2021 att ökningstakten under kommande år kan bli ännu lägre och i genomsnitt 0,7 procent fram till 2029.

Befolkningsutvecklingen går mot en större andel äldre. Den kommande tioårsperioden förväntas andelen äldre över 80 år öka mer än sex gånger jämfört med hur befolkningsutvecklingen har varit i samma grupp den gångna tioårsperioden, Detta samtidigt som ökningen av den arbetsföra befolkningen stannar av. Det är framför allt en minskad invandring som påverkar befolkningens ökningstakt, vilket innebär att osäkerheten om utvecklingen är stor.

Figur 3. Utveckling av antalet invånare i Stockholms län, procent

Källor: SCB och Region Stockholm TRN juni

Befolkningen i Stockholms län ökade med drygt 10 619 personer under första halvåret 2021, vilket är cirka 2 000 fler än första halvåret 2020 men betydligt färre än tidigare år då den genomsnittliga ökningen första halvåret 2015-2019 var 17 300 personer.

2.3 Skatteintäkter, utjämning och statsbidrag

Skatteintäkter

Region Stockholms samlade skatteintäkter består av tre delar: skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Skatteintäkterna påverkas av hur skatteunderlaget utvecklas i riket och i Stockholms län, liksom av befolkningsutvecklingen, statsbidragens storlek och fördelning mellan regionerna samt av regelverket för den kommunalekonomiska utjämningen. Region Stockholms skatteprognos, se Tabell 4, bygger på antaganden om dessa delar och på antagandet att skattesatsen ligger kvar på 12,08 procent under perioden.

Den senaste prognosen från SKR från augusti innebär för Region Stockholm att de samlade skatteintäkterna ökar i genomsnitt under åren 2021-2024 med endast 2,6 procent per år, att jämföra med 4,5 procent per år 2016-2020. Det beror dels på en lägre utveckling av skatteunderlaget, som tidigare har ökat med i genomsnitt 5 procent per år och nu väntas öka med 4,3 procent per år, dels på att avgiften i kommunalekonomisk utjämning nu väntas öka med 320 procent fram till 2024 – jämfört med att tidigare ha ökat med 12 procent per år. Den lägre ökningstakten av regionens intäkter innebär att kostnadsökningstakten måste dämpas under kommande år.

Tabell 4. Region Stockholms samlade skatteintäkter baserat på SKR:s underlag

Mkr	Utfall 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
Skatteintäkter	77 392	81 381	84 881	87 884	90 848
Generella statsbidrag	9 132	7 161	7 379	7 600	7 828
Kommunalekonomisk utjämning	-1 619	-1 070	-2 572	-3 711	-4 296
Samlade skatteintäkter	**84 905**	**87 472**	**89 481**	**91 566**	**94 174**
Förändring från föregående år, mkr	3 487	2 567	2 009	2 085	2 608
Förändring från föregående år, procent	4,3	3,0	2,3	2,3	2,8
Förändring mot Budget 2021 mkr	**-676**	**2 291**	**1 984**	**917**	**1 064**

Skatteunderlag

Region Stockholm använder sig i sina skatteintäktsprognoser i huvudsak av underlag från SKR. Denna prognos baseras på den ekonomiska kalkyl som SKR redovisade den 26 augusti 2021 och utgår därmed från ett scenario där svensk ekonomi når normalkonjunktur mot slutet av 2023.

SKR bedömer i sin makroprognos från augusti att skatteunderlagstillväxten 2020 stannar på 2,1 procent, vilket är den lägsta på tio år. Det är en effekt av den kraftiga konjunkturnedgång som har utlösts av pandemin. Att den inte blev ännu lägre förklaras bland annat av en mycket kraftig ökning av inkomster från arbetslöshetsersättning och sjukpenning samt tillfälliga

krisåtgärder som beslutats för att mildra effekterna av denna nedgång och motverka ett ännu svagare skatteunderlag.

För 2021 prognostiserar SKR en skatteunderlagstillväxt på 3,7 procent. Bedömningen baseras på antagandet om stadig konjunkturförbättring med en stor ökning av arbetade timmar, framför allt 2021. Därefter bedöms arbetade timmar öka långsammare men ändå i relativt hög takt såväl 2022 som 2023 och 2024, då arbetsmarknaden prognostiseras nå konjunkturell balans.

I Tabell 5 nedan visas skatteunderlagsprognoser för riket från SKR, regeringen och Ekonomistyrningsverket. Skillnaderna mellan de olika prognosmakarna förklaras främst av att de gör olika bedömningar av sysselsättningens utveckling samt ökningen av lönesumman. Dessutom baseras SKR:s bedömning på senare statistik än regeringens och Ekonomistyrningsverket bedömningar. En förändring av skatteunderlagets utveckling med 0,1 procentenhet 2021 motsvarar cirka 70 miljoner kronor för varje år från och med 2021.

Totalt för perioden 2020-2024 innebär SKR:s prognos 1,8 miljarder kronor högre skatteintäkter jämfört med regeringens prognos och 3,5 miljarder kronor högre skatteintäkter jämfört med Ekonomistyrningsverkets prognos.

Tabell 5. Skatteunderlagsprognoser för riket, årlig procentuell förändring

	2020	2021	2022	2023	2024	2020–2024
Sveriges kommuner och regioner, augusti 2021	2,1	3,7	3,6	3,4	3,1	16,9
Regeringen, april 2021	2,0	3,2	3,6	3,4	3,0	16,1
Ekonomistyrningsverket, juni 2021	1,7	3,4	2,9	3,3	3,5	15,7
Sveriges kommuner och regioner, april 2021	2,2	3,2	4,2	3,3	3,1	17,1

Källor: SKR, Finansdepartementet och Ekonomistyrningsverket.

Prognosen för de samlade skatteintäkterna 2021-2024 har reviderats upp jämfört med den bedömning som ligger till grund för Region Stockholms budget för 2021. Det beror dels på en förbättrad prognos för skatteunderlagstillväxten, dels på ökat generellt statsbidrag enligt regeringens budgetproposition för 2021.

Den genomsnittliga utvecklingen av de samlade skatteintäkterna ligger på 2,6 procent per år under perioden 2021-2024 vilket är en väsentligt långsammare ökningstakt jämfört med 4,5 procent per år under perioden 2016-2020.

2.4 Kommunalekonomisk utjämning

Den kommunalekonomiska utjämningen syftar enligt riksdagen till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för regioner och kommuner att ge service oberoende av skattekraft och kostnader som inte går att påverka. Historiskt sett är Region Stockholm nettobidragsgivare till systemet. År 2020 uppgick avgiften till 1,6 miljarder kronor. Avgiften ökar kraftigt för Region Stockholm och 2024 bedöms den bli cirka 4,5 miljarder kronor, se Tabell 6 nedan.

Utjämningssystemet består av fyra delar: kostnadsutjämning, införandebidrag, inkomstutjämning och regleringspost.

Tabell 6. Kommunalekonomisk utjämning för Region Stockholm, utfall 2019 och prognos för 2020–2024

	Utfall 2020	2021	2022	2023	2024
Kostnadsutjämning	-1 448	-1 715	-1 680	-1 884	-2 116
Införandebidrag	1 885	940	137	0	0
Inkomstutjämning	-1 489	-1 952	-2 316	-2 289	-2 352
Regleringspost	-567	1 657	1 080	255	-34
Summa kommunalekonomisk utjämning	**-1 619**	**-1 070**	**-2 779**	**-3 918**	**-4 502**

Källor: SKR och Region Stockholm.

Kostnadsutjämning och införandebidrag

I kostnadsutjämningen utjämnas för opåverkbara och kostnadsdrivande skillnader mellan regioner och till och med 2019 fick Region Stockholm ett kostnadsutjämningsbidrag. Enligt den nya modell för kostnadsutjämningen som trädde i kraft i januari 2020 betalar Region Stockholm 2021 istället en avgift om 717 kronor per invånare, totalt drygt 1,7 miljarder kronor. Enligt SKR:s preliminära beräkning minskar avgiften 2022 till 697 kronor per invånare, totalt knappt 1,7 miljarder kronor. Avgiften beräknas därefter öka med cirka 200 miljoner kronor per år.

Kostnadsutjämningen påverkas av åldersstrukturen i regionerna, de socioekonomiska förhållandena, bebyggelsestrukturen samt den regionala arbetsmarknaden. Systemet är relativt; den egna regionens behov jämförs med medelregionens och skillnaderna utjämnas inom systemet. Under 2021 lämnar storstadsregionerna med yngre befolkning och genomsnittlig högre utbildning, framför allt Stockholm, Skåne och Västra Götaland, ett bidrag till systemet, medan glesbygdsregionerna Värmland, Dalarna, Jämtland med flera erhåller ett bidrag från systemet. Kostnadsutjämningen ger en ökad omfördelning i takt med urbanisering och ökade demografiska skillnader.

Införandebidraget syftar till att mildra effekterna av genomgripande förändringar i den kommunalekonomiska utjämningen vilka utan införandebidrag skulle ha inneburit en kostnad från ett år till ett annat motsvarande nära två miljarder kronor för Region Stockholm. Under 2021 får Region Stockholm ett tillfälligt införandebidrag på 940 miljoner kronor. Bidraget trappas ned till 137 miljoner kronor 2022 och upphör helt från och med 2023.

Inkomstutjämning och regleringspost

Inkomstutjämningen beräknas utifrån skattekraft; skillnaden mellan regionens beskattningsbara inkomster och det skatteutjämningsunderlag, så kallad garantinivå, som för regionerna motsvarar 115 procent av medelskattekraften i riket. Inkomstnivån i Stockholms län ligger på 119 procent av genomsnittet i riket och Region Stockholm får därmed betala en inkomstutjämningsavgift. För 2021 uppgår avgiften till 2,0 miljarder kronor. Region Stockholm är den enda av landets regioner som betalar en inkomstutjämningsavgift medan övriga regioner får ett inkomstutjämnings-bidrag. Avgiften från och med 2022 beror på hur rikets och regionens skatteinkomster utvecklas i förhållande till varandra. Avgiften ökar när regionens skatteinkomster ökar i förhållande till rikets.

Regleringsposten reglerar skillnaden mellan statens anslag till systemet och kostnaderna för detsamma, den påverkas av förändringar i statsbidrag mellan åren och kan vara positiv eller negativ. Ett exempel är välfärdsmiljarderna och de generella tillskotten som tillfördes under 2020, men som åren därefter minskar. Regleringsposten fördelas lika mellan regioner respektive kommuner utifrån befolkningsandel.

2.5 Statsbidrag

Generella statsbidrag och läkemedelsbidrag

I regeringens budgetproposition för 2022 aviserades en permanent höjning av generella statsbidrag som innebär 207 miljoner kronor från 2022. Generella statsbidrag inom regleringsposten minskar med 698 miljoner kronor 2021 jämfört med 2020 och ytterligare 137 miljoner kronor 2022.

Tabell 7. Generella statsbidrag till Region Stockholm 2020–2022

Generella statsbidrag (ingår i regleringsposten), mkr	2020	2021	2022
Aviserat av regeringen jan 2020	345		
Beslutat av riksdagen feb 2020	172		
Vårproposition 2020	1 035	863	863
Vårändringsbudget beslutad maj 2020	690		
Extra generella statsbidrag från BP2021		690	345

Aviserad permanent generellt statsbidrag BP2022			207
Summa	**2 242**	**1 553**	**1 416**

Bidrag för läkemedelsförmånerna 2021 uppgår till 7 161 miljoner kronor, enligt överenskommelse med staten i januari 2021. Antagandet i Budget 2021 var en ökning med 3 procent jämfört med 2020 medan utfallet blev 2,1 procent, eller 62 miljoner kronor lägre än budgeterat för 2021.

Den låga uppräkningen förklaras av att en ny behovsmodell för läkemedel har införts från och med år 2021. Variablerna i behovsmodellen är desamma som i den reviderade behovsmodellen för hälso- och sjukvården i kostnadsutjämningssystemet, som infördes 2020, och innebär att Region Stockholm får minskade bidrag. I samband med en förändring av behovsmodellen från 2020 till 2021 får region Stockholm en mindre uppräkning med 114 kronor per invånare än riket i snitt vilket motsvarar totalt 272 miljoner kronor. Behovsmodellen för läkemedel syftar till att fördela statsbidraget till regionerna efter bedömt behov.

Riktade statsbidrag och överenskommelser
En bidragande förklaring till den stora ökningen av verksamhetens intäkter 2020 är de riktade (specialdestinerade) statsbidragen som är öronmärkta för särskilda ändamål, och därför i huvudsak även innebär en motsvarande ökad kostnad.

Inom Region Stockholm fördelas specialdestinerade statsbidrag oavkortat till den nämnd vars verksamhet bidraget avser. Det finns ännu inga överenskommelser för de specialdestinerade statsbidragen 2022 och beräkningsmässigt utgår Region Stockholm från att de minskar avseende ersättningar för merkostnader och intäktsbortfall, samt vaccinationer och testning. Inom befintliga satsningar har det aviserats förlängning av medel till 2022, men dessa tydliggörs först i samband med beslut om överenskommelser som väntas fattas i december 2021.

2.6 Pensioner

Region Stockholms pensionsprognos är baserad på beräkningar genomförda av KPA Pension i augusti 2021.

Region Stockholms totala pensionsåtaganden beräknas vid utgången av 2021 uppgå till 57,9 miljarder kronor och öka till 63 miljarder kronor vid utgången av 2024, en ökning om 5,1 miljarder kronor motsvarande 8,8 procent jämfört med 2021. Avsättningarna fortsätter således att öka och omfattar individer som är födda 1985 eller tidigare. Ansvarsförbindelsen nådde sin topp för ett antal år sedan och minskar sedan dess kontinuerligt varje år. Minskningen under 2021 blir dock mindre jämfört med tidigare år

på grund av att ansvarsförbindelsen reviderades upp i samband med förändrade livslängdsantaganden. Ansvarsförbindelsen beräknas vara avslutad omkring år 2060.

Av Tabell 8 nedan framgår att vid utgången av 2021 beräknas avsättningarna uppgå till 35,2 miljarder kronor och ansvarsförbindelsen till 22,7 miljarder kronor. Fram till och med utgången av 2024 beräknas avsättningarna öka med 21,2 procent och ansvarsförbindelsen minska med 10,5 procent i jämförelse med 2021.

Tabell 8. Totala pensionsåtaganden, jämförelser med Budget 2021

Mkr	2021	2022	2023	2024
Prognos 3:21 (2021-08-31)	57 894	59 383	61 073	62 980
- varav avsättningar	*35 190*	*37 498*	*39 950*	*42 655*
- varav ansvarsförbindelser	*22 704*	*21 885*	*21 123*	*20 325*
Budget 2021	55 471	56 545	57 860	59 731
- varav avsättningar	*33 649*	*35 757*	*37 857*	*40 456*
- varav ansvarsförbindelser	*21 822*	*20 788*	*20 003*	*19 275*
Differens Prognos 3:21 - Budget 2021	**2 423**	**2 838**	**3 213**	**3 249**

Region Stockholms pensionskostnader 2021 beräknas uppgå till 7,4 miljarder kronor, varav förändring av livslängdsantaganden utgör 1,3 miljarder kronor och förändring av bolagens diskonteringsränta utgör 543 miljoner kronor. I Budget 2021 har tillkommande kostnader om 1,8 miljarder kronor inarbetats avseende dessa poster. År 2024 beräknas pensionskostnaderna uppgå till 7,5 miljarder kronor vilket innebär en kostnadsökning om 100 miljoner kronor i jämförelse med 2021.

Tabell 9. Region Stockholms pensionskostnader, jämförelser med föregående prognos och budget

Mkr	2021	2022	2023	2024
Prognos 3:21 (2021-08-31)	7 358	6 694 *)	7 035 *)	7 461
Budget 2021 *Prognos 3:20 (2020-08-31)* *)	7 129	6 465	6 596	7 302
Differens Prognos 2:21 - Budget 2021	**229**	**229**	**439**	**159**

Källa: KPA

*) Inklusive reserv för oförutsedda pensionskostnader om 500 miljoner kronor

De framtida pensionsåtagandena påverkas av ränteutvecklingen fram till respektive nominella pensionsåtagandes slutbetalningstillfälle. Därför nuvärdesberäknas pensionsåtagandena utifrån en beräknad årlig avkastning på avsatt kapital och ansvarsförbindelser. En lägre ränta medför högre kostnader eftersom större belopp årligen behöver sättas av för att kompensera för en lägre avkastning. Vid en högre ränteutveckling gäller att kostnaderna minskar eftersom avkastningen blir högre och lägre belopp behöver sättas av.

De framtida pensionsåtagandena nuvärdesberäknas utifrån två årligen externt fastställda diskonteringsräntor. Diskonteringsräntan för förvaltningsorganisationens pensionsåtaganden fastställs av SKR en gång per år. Då den är beroende av utvecklingen av marknadsräntor, inflation och SKR:s egen bedömning av omvärldsfaktorer är det mycket svårt att prognosticera utvecklingen över tid. Härigenom har antagits att räntan förblir oförändrad de kommande åren med anledning av att marknadsräntorna befinner sig på en lägre nivå än en procent i dagsläget.

Diskonteringsräntan för bolagsorganisationens pensionsåtaganden fastställs av Finansinspektionen. Den påverkas i större omfattning av marknadsräntan och har förändrats årligen. Diskonteringsräntan för 2022 offentliggörs i oktober 2021.

En annan faktor som påverkar pensionsåtagandenas storlek väsentligt är de livslängdsantaganden som ligger till grund för pensionsberäkningarna och bestämmer under hur lång tid som pensionsåtaganden för respektive individ kvarstår i pensionsskulden. Det tidigare livslängdsantagandet har tillämpats sedan 2007 och SKR:s styrelse beslutade i april 2021 att revidera det eftersom medellivslängden har ökat. Revideringen innebär att Region Stockholms totala pensionsåtaganden per ingången av 2021 har höjts med 2 079 miljoner kronor. Region Stockholms bolag berörs inte av förändringen.

3. Budgeterade ekonomiska förutsättningar

3.1 Resultaträkning

Inledning

De ekonomiska förutsättningarna för budgetåret 2022 samt planeringsåren 2023 och 2024 bygger på inrapporterade budgetunderlag från nämnder och bolag. Därutöver har förändringar gjorts utifrån nya prognoser för skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, en ny bedömning av pensionskostnadernas utveckling samt justeringar av avskrivningskostnader. Förutsättningarna för budgeten inkluderar förändrade resultatkrav och anslag.

Budgeten är upprättad enligt kommunallagens krav på att intäkterna överstiger kostnaderna, vilket motsvarar ett resultat på 290 miljon kronor 2022 samt 290 miljon kronor för planeringsåren 2023 och 2024. Resultatet ger Region Stockholm en god hushållning för kommande budgetperiod samt ger en bibehållen soliditet på 10,8 procent vilket är högre än 2019 års soliditet, före det exceptionella året 2020, på 9,7 procent. Då det råder osäkerhet till följd av pandemins effekter, bland annat för kollektivtrafikresandet, är det av stor vikt att åtgärder identifieras och genomförs i syfte att uppnå fastställda resultatkrav.

Tabell 10. Resultaträkning för 2022 med plan för 2023–2024

Resultaträkning	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan
Mkr	**2020**	**2021**	**2022**	**B22/21**	**2023**	**2024**
Verksamhetens intäkter	**29 794**	**28 605**	**29 198**	**2,1%**	**28 074**	**28 516**
Personalkostnader och inhyrd personal	-33 507	-36 357	-37 871	4,2%	-38 383	-39 273
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård, mm.	-23 874	-23 145	-24 235	4,7%	-24 553	-25 367
Köpt trafik	-14 697	-15 724	-16 314	3,8%	-16 661	-17 076
Övriga kostnader	-27 933	-29 294	-30 674	4,7%	-29 964	-30 347
Verksamhetens kostnader	**-100 011**	**-104 520**	**-109 094**	**4,4%**	**-109 561**	**-112 063**
Avskrivningar	-6 589	-7 200	-7 256	0,8%	-7 623	-8 031
Verksamhetens nettokostnader	**-76 806**	**-83 116**	**-87 151**	**4,9%**	**-89 109**	**-91 578**
Skatteintäkter	77 392	79 703	84 881	6,5%	87 884	90 847
Generellt statsbidrag	9 132	7 226	7 379	2,1%	7 600	7 828
Utjämningssystemet	-1 619	-1 747	-2 572	47,2%	-3 711	-4 296
Summa samlade skatteintäkter	**84 905**	**85 182**	**89 688**	**5,3%**	**91 773**	**94 380**
Verksamhetens resultat	**8 099**	**2 066**	**2 537**		**2 664**	**2 802**
Finansiella intäkter	78	45	44	-3,3%	33	16
Finansiella kostnader	-2 375	-2 111	-2 291	8,5%	-2 407	-2 528

Resultat efter finansiella poster	**5 802**	**1**	**290**	**290**	**290**
Extraordinära poster	0	0	0	0	0
Årets resultat	**5 802**	**1**	**290**	**290**	**290**

De ekonomiska förutsättningarna för budgetåret 2022 samt planeringsåren 2023 och 2024 är osäkra till följd av pandemins efterverkningar. Samtidigt försvagas Region Stockholm intäktsutveckling till följd av minskade riktade statsbidrag samt högre avgifter till kommunalekonomisk utjämning. Därtill finns betydande risk för att biljettintäkterna inom kollektivtrafiken inte når de nivåer som budgeterades före pandemin och för att kostnadsutvecklingen är fortsatt hög inom hälso- och sjukvården.

Region Stockholms ekonomiska ställning behöver stärkas samtidigt som koncernens verksamheter fortsatt ska leverera tjänster av hög kvalitet. Detta innebär för 2022, 2023 och 2024 att kostnadsökningstakten inte i genomsnitt kan överstiga 2,6 procent för de totala intäkterna i förhållande till Budget 2021. Detta kan jämföras med kostnadsökningstakten för perioden 2016 till och med 2019 som i genomsnitt var 4,6 procent per år.

Region Stockholms intäkter

Med anledning av pandemin föreligger det stor osäkerhet om den fortsatta ekonomiska utvecklingen, och därmed om skatteintäkternas utveckling. De samlade skatteintäkterna utgör basen i Region Stockholms ekonomi och uppgår till 75 procent av de totala intäkterna. Budgeten utgår från en prognos för de samlade skatteintäkterna som har gjorts utifrån SKR:s prognos från den 26 augusti vilken har kompletterats med det generella statsbidrag som regeringen aviserat i budgetpropositionen i september. Denna prognos jämförs med Budget 2021 som avser SKR:s prognos från den 24 augusti 2020. Sedan dess har de prognostiserade skatteintäkterna ökat, främst från skatteunderlaget som prognostiseras förbättras. Ökningen ska dock ses i ljuset av att riktade statsbidrag minskar, vilket sammantaget ger en lägre intäktsutveckling jämfört med tidigare.

Avgifterna för det kommunalekonomiska utjämningssystemet budgeteras öka med 825 miljoner kronor under 2022 och med ytterligare 1 139 respektive 585 miljoner kronor 2022 respektive 2023. De högre utgifterna i systemet beror främst på att införandebidraget trappas av och upphör helt 2023. Det kommunalekonomiska utjämningssystemet försämrar Region Stockholms förutsättningar att bedriva verksamhet.

Biljettintäkterna inom kollektivtrafiken budgeteras under 2022 öka med 3,1 procent jämfört med Budget 2021. Ökningen består av biljettprishöjningen, som motsvarar en ökning med 20 kronor på ett 30-dagarskort till 970 kronor, samt antaganden om resandeökning och förändringar i

resenärernas val av biljettyper. Antagandet om resandeökningen gjordes före pandemin och enligt aktuell prognos kan biljettintäkterna 2022 komma att bli 2,3 miljarder kronor lägre än vad som har budgeterats med anledning av förändrade resandemönster efter pandemin. Under planeringsåren 2023-2024 budgeteras biljettintäkternas ökningstakt vara i genomsnitt 1,7 procent per år vilket endast motsvarar antagen resandeökning då ingen biljettprishöjning är aviserad. Den låga intäktsökningen kommer att vara utmanande för verksamheten.

Riktade statsbidrag budgeteras vara i nivå med Budget 2021 vilket beaktat de förändringar som är aviserade i regeringens budgetproposition. För planeringsåren 2023 och 2024 antas de riktade statsbidragen minska med 1,9 miljarder kronor jämfört med 2022.

Övriga verksamheters intäkter, exklusive biljettintäkter inom kollektivtrafiken och riktade statsbidrag, budgeteras jämfört med Budget 2021 öka med 3,0 procent till 14,2 miljarder kronor. Främst ökar den planerade försäljningen av hälso- och sjukvårdstjänster till andra regioner.

Budget 2022 innebär en höjning av Region Stockholms totala intäkter med sammantaget 4,5 procent till drygt 119 miljarder kronor. De totala intäkterna består av verksamhetens intäkter och samlade skatteintäkter. Ökningen är drygt nära en miljard kronor lägre än utfallet under perioden 2016–2019, då ökningstakten var i genomsnitt 5,3 procent. Givet osäkerheterna kopplade till pandemins och konjunkturens fortsatta utveckling kan de totala intäkterna dessutom komma att behöva revideras ned i ett senare skede. Det råder även en osäkerhet gällande villkoren för de riktade statsbidragen, vilka ska täcka de kostnader inom de verksamheter som de är ämnade för.

Verksamhetens kostnader

Kostnaderna för egen och inhyrd personal förväntas öka med 4,2 procent under 2022 jämfört med Budget 2021. Som jämförelse ökade personalkostnaderna före pandemin med i genomsnitt 4,8 procent per år 2016–2019. För att få en långsiktigt hållbar ekonomi 2022 och framåt är det av stor vikt att personalresurser och övriga resurser används effektivt.

Kostnader för köpt hälso- och sjukvård, tandvård med mera, har budgeterats öka med 4,7 procent i förhållande till Budget 2021. Den sammantagna kostnadsutvecklingen behöver utvecklas i enlighet med budget och planering för att få en långsiktigt hållbar ekonomi i balans.

Köpt trafik budgeteras öka med 3,8 procent 2022 jämfört med Budget 2021. Ökningstakten beror främst på avtalad indexering av trafikavtalen

och ökningen förutsätter att intäkterna utvecklas i enlighet med budgeten så att resultatkravet uppnås. Om intäkterna utvecklas i lägre takt än så behöver också kostnaderna sänkas.

Posten övriga kostnader inkluderar samtliga övriga kostnader, exempelvis material- och läkemedelskostnader, lämnade bidrag samt lokal- och fastighetskostnader. Övriga kostnader budgeteras öka med 4,7 procent, vilket motsvarar 1 380 miljoner kronor. Den höga utvecklingstakten behöver begränsas genom effektivare användning av resurserna, bland annat för inhyrda lokaler.

Sammantaget budgeteras verksamhetens kostnader öka med 4,4 procent 2022 jämfört med Budget 2021. Detta under förutsättning att samtliga åtgärder för att säkerställa en ekonomi i balans under 2021 är genomförda så att nämnder och bolag är i nivå med resultatkraven vid ingången av 2022. Att uppnå det och begränsa kostnadsökningstakten till 4,4 procent kräver åtgärder.

Inom de budgeterade kostnaderna för verksamheten ska under 2022 även inrymmas den hälso- och sjukvård som inte har utförts med anledning av att covid-19-patienter har prioriterats under 2021.

Kapitalkostnader

Region Stockholms avskrivningskostnader har ökat de senaste åren i takt med färdigställande och driftsättning av sjukhusinvesteringar samt utökad service och kvalitet inom kollektivtrafiken. De innebär att avskrivningskostnadernas andel av verksamhetens kostnader ökar. Under pandemin har ett flertal investeringsobjekt drabbats av försenade tidplaner vilket skjuter fram driftsättningar och därmed de nya anläggningarnas påverkan på resultatet. Detta kan även leda till fördyrningar av objekten och högre kapitalkostnader när de driftsätts. Under 2022 budgeteras kostnaderna öka med 0,8 procent, motsvarande 56 miljoner kronor, till 7,2 miljarder kronor.

Finansiella kostnader inkluderar bland annat räntekostnader för upptagna lån och leasingskulder samt pensionskostnadernas finansiella del. De finansiella kostnaderna budgeteras öka med 180 miljoner kronor med anledning av högre pensionskostnader.

Planeringsåren 2023 och 2024

Region Stockholms samlade intäkter budgeteras öka med 0,8 procent 2023 och med 2,5 procent 2024, vilket sammantaget utgör en lägre ökningstakt än för 2022. Det finns dock osäkerhet om hur det kommande konjunkturläget påverkar intäkterna och då främst skatteintäkterna.

Verksamhetens kostnader budgeteras öka med 0,4 procent 2023 och med 2,3 procent 2024. Avskrivningskostnaderna budgeteras öka med 5,1 procent 2022 och med 5,4 procent 2023. För att lyckas bedriva verksamhet under dessa förutsättningar krävs att åtgärder genomförs.

Disponering av resultatutjämningsreserven
Enligt kommunallagen får regioner använda medel från en resultatutjämningsreserv, RUR, för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Enligt Region Stockholms policy för god ekonomisk hushållning får RUR disponeras då utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat. Enligt den prognos som SKR presenterade i augusti är det möjligt att disponera resultatutjämningsreserv för åren 2022, 2023 och 2024.

3.2 Balansräkning

Region Stockholms anläggningstillgångar 2022 beräknas till 145 miljarder kronor, varav ökade investeringsutgifter med 17,0 miljarder kronor. Det är en nettoökning med 10,5 miljarder kronor jämfört med prognosen för 2021. Av anläggningstillgångarna uppgår pågående ej driftsatta anläggningar till 31,1 miljarder kronor. Värdet av anläggningstillgångarna inom Region Stockholm beräknas sammantaget uppgå till cirka 59 600 kronor per invånare i länet.

Tabell 11. Balansräkning för 2022 med plan för 2023–2024

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mkr	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	369	459	638	742	822
Materiella anläggningstillgångar	126 027	132 508	142 846	152 139	159 744
Finansiella anläggningstillgångar	1 199	1 194	1 193	1 193	1 193
Summa anläggningstillgångar	**127 595**	**134 162**	**144 677**	**154 074**	**161 759**
Omsättningstillgångar					
Övriga omsättningstillgångar	10 247	10 574	9 310	7 907	8 115
Kassa och bank	4 012	3 715	3 715	3 715	3 715
Summa omsättningstillgångar	**14 259**	**14 289**	**13 026**	**11 622**	**11 830**
Summa tillgångar	**141 854**	**148 451**	**157 702**	**165 696**	**173 589**
Eget Kapital					
Årets resultat	5 802	-1 261	290	290	290
Övrigt eget kapital	13 068	18 567	16 815	17 605	18 459
Summa eget kapital	**18 870**	**17 306**	**17 105**	**17 895**	**18 749**

Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	31 604	35 217	37 430	39 486	42 130
Andra avsättningar	1 307	698	714	714	714
Summa avsättningar	**32 911**	**35 915**	**38 144**	**40 200**	**42 844**
Skulder					
Långfristiga skulder lån och leasing	42 254	44 939	47 696	48 122	47 929
Övriga långfristiga skulder	17 622	19 619	23 721	28 725	33 850
Summa långfristiga skulder	**59 876**	**64 558**	**71 417**	**76 848**	**81 779**
Kortfristiga skulder	**30 197**	**30 672**	**31 036**	**30 754**	**30 217**
Summa skulder	**90 073**	**95 229**	**102 453**	**107 601**	**111 996**
Eget kapital, avsättningar och skulder	**141 854**	**148 451**	**157 702**	**165 696**	**173 589**
Soliditet	13,3%	11,7%	10,8%	10,8%	10,8%

Vid 2019 års utgång var soliditeten 9,7 procent och den bedöms långsiktigt behöva öka för att ge goda långsiktiga finansiella förutsättningar för Region Stockholm. Under 2020 steg soliditeten till 13,3 procent med anledning av det höga resultatet till följd av effekter av engångskaraktär för covid-19 samt lägre pensionskostnader. Med anledning av de ekonomiska förutsättningar som koncernen befinner sig i bedöms soliditeten fortsatt vara i nivå högre än 2019 års utfall och uppgå till 10,8 procent 2022, vilket ger förutsättningar för en långsiktig ekonomisk uthållighet.

Avsättningar för pensioner budgeteras öka netto med 2,2 miljarder kronor 2022 i förhållande till prognos för 2021.

Skulderna för nyupptagna lån och leasing budgeteras öka med 2,8 miljarder kronor 2022. Övriga långfristiga skulder, bland annat medfinansiering av investeringar i anläggningstillgångar där Region Stockholm har slutit överenskommelser med staten och berörda kommuner, ökar netto med 4,3 miljarder kronor. Nettot av långfristig lån- och leasingskuld samt kassa i förhållande till de totala intäkterna uppgår till 37 procent, vilket understiger det finansiella gränsvärdet för indikatorn.

År 2024 beräknas de långfristiga skulderna uppgå till drygt 82 miljarder kronor vilket kan jämföras med prognosen för 2021 som uppgår till nära 65 miljarder kronor.

Försäljningar av fastigheter är inte budgeterade. När försäljningar genomförs förändras Region Stockholms tillgångar och kassan förstärks, vilket minskar koncernens upplåningsbehov under de kommande åren.

3.3 Kassaflödesanalys och finansieringsbudget

Kassaflödet från den löpande verksamheteten beräknas vara stabilt 2022 och ytterligare under planeringsåren 2023–2024. Detta främst till följd av att avskrivningarna ökar i takt med att investeringar driftsätts. Avsättningar för pensioner påverkar Region Stockholms kassaflöde positivt och avsättningarna återinvesteras i verksamheten i enlighet med Region Stockholms finanspolicy.

Investeringarna i anläggningstillgångar beräknas öka 2022 i förhållande till prognosen för 2021 och därefter beräknas volymen investeringsutgifter öka ytterligare 2023 för att sedan minska något 2024. Den ökade volymen avspeglas i det ökade finansieringsbehovet under perioden.

Tabell 12. Kassaflödesanalys för 2022 med plan för 2023–2024

Kassaflödesanalys	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mkr	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Årets resultat	1 383	-1 261	290	290	290
Avskrivningar	6 589	6 946	7 256	7 623	8 031
Avsättningar, övrigt	207	2 702	786	3 609	3 923
Kassaflöde före förändring av rörelsekapital	**8 179**	**8 387**	**8 332**	**11 522**	**12 244**
Förändring av rörelsekapital	197	147	1 628	1 121	-744
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**8 376**	**8 534**	**9 961**	**12 643**	**11 500**
Investering i anläggningstillgångar	-12 211	-13 767	-16 969	-18 304	-16 667
Försäljning av anläggningstillgångar	735	900	0	0	0
Kassaflöde efter investeringar	**-3 100**	**-4 333**	**-7 008**	**-5 661**	**-5 167**
Nettoökning långfristiga upplåning	1 361	2 151	2 757	427	-193
Erhållna bidrag/medfinansiering	1 650	2 531	4 252	5 234	5 361
Summa förändring av likvida medel	**-89**	**350**	**0**	**0**	**0**

Självfinansieringen av Region Stockholms tillgångar uppgår till 84 procent för budgetåret 2022 och beräknas uppgå till i genomsnitt 99 procent under planeringsåren 2023–2024.

Tabell 13. Finansieringsbudget för 2022 med plan för 2023–2024

Mkr	Utfall 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Investeringar	10 916	13 767	16 969	18 304	16 667
Finansiering egen likviditet	-10 238	-8 534	-9 961	-12 643	-11 306
Medfinansiering	-678	-2 531	-4 252	-5 234	-5 361
Lån- och leasingfinansiering	0	-2 702	-2 756	-427	0
Resultat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Självfinansieringsgrad	*100%*	*76%*	*84%*	*98%*	*100%*

3.4 Anslag till nämnder

Anslagsjusteringar

Anslagen till nämnder ökar med totalt 4,0 procent 2022 jämfört med Budget 2021, till 85,6 miljarder kronor. Anslagen utgår från de anslag som beslutats i Budget 2021 för planeringsåren 2022–2023 samt beslutade tekniska justeringar i regionstyrelsens beslut om Avstämning av Budget 2021 för Region Stockholm (RS 2020-0536). Under planeringsåren 2023-2024 ökar anslagen sammantaget med 3,1 procent per år. I Budget 2021 fattades inget beslut för 2024 och för 2024 antas samma anslagsökning som för 2023 i förhållande till 2022.

Tabell 14. Anslagsjusteringar i förhållande till planeringsår i Budget 2021 samt ärendet Avstämning av budget 2021 för Region Stockholm, miljoner kronor

Anslagsjustering	Nämnd	2022	2023	2024
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,3 procent årligen jämfört med Budget 2021	Hälso- och sjukvårdsnämnden	504,9	1 006,6	1 546,1
Ansvaret för medlemsbidraget för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje flyttas till hälso- och sjukvårdsnämnden	Hälso- och sjukvårdsnämnden	1 708,0	1 751,0	1 794,8
Förändrat medlemsbidrag till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje i enlighet med regionfullmäktiges beslut RS 2020-0879	Hälso- och sjukvårdsnämnden	56,4	57,8	59,2
Finansiering av Karolinskas hyra för Nya Karolinska Solna och motsvarande rabatt upphör	Hälso- och sjukvårdsnämnden	150,0	150,0	150,0
Växling generella statsbidrag till anslag	Hälso- och sjukvårdsnämnden	412,0	412,0	412,0

Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,0 procent årligen jämfört med Budget 2021	Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	16,3	33,1	50,4
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,0 procent årligen jämfört med Budget 2021	Patientnämnden	0,9	1,9	2,9
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,3 procent årligen jämfört med Budget 2021	Tillväxt- och regionplanenämnden	6,2	12,6	19,1
Tillfälligt anslag enligt hemställan om högre anslag för år 2022	Tillväxt- och regionplanenämnden	10,1	0,0	0,0
Förstärkt anslag avseende utbyggd tunnelbana	Trafiknämnden	13,0	3,0	15,0
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 2,7 procent årligen jämfört med Budget 2021	Kulturnämnden	14,6	29,6	44,9
Flytt av anslag till klimat- och hållbarhetsnämnden	Regionstyrelsen	-20,9	-20,9	-20,9
Flytt av anslag till klimat- och hållbarhetsnämnden	Tillväxt- och regionplanenämnden	-4,3	-4,3	-4,3
Nytt anslag fördelat från regionstyrelsen samt tillväxt- och regionplanenämnden	Klimat- och hållbarhetsnämnden	25,2	25,2	25,2
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,2 procent årligen jämfört med överfört anslag	Klimat- och hållbarhetsnämnden	0,8	1,5	2,3
Anslagshöjande tillskott	Regionstyrelsen	85,4	91,4	91,4
Flytt av anslag för medlemsbidrag Stockholmsregionens Europaförening	Regionstyrelsen	2,5	2,5	2,5
Flytt av anslag för medlemsbidrag Stockholmsregionens Europaförening	Tillväxt- och regionplanenämnden	-2,5	-2,5	-2,5
Ändrade anslag[1]		**1 270,4**	**1 799,4**	**2 393,5**

[1] Tidigare redovisades Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtäljes medlemsbidrag i samma tabell som anslagen till nämnderna. Flytten av ansvaret för medlemsbidraget till hälso- och sjukvårdsnämnden påverkar således inte den totala nivån på anslaget.

Hälso- och sjukvårdsnämnden, vårdens kunskapsstyrningsnämnd, patientnämnden, tillväxt- och regionplanenämnden, klimat- och hållbarhetsnämnden samt regionstyrelsen erhåller en generell förstärkning av anslaget motsvarande 629 miljoner kronor under 2022. Specifika uppgifter för respektive nämnd framgår av kapitel 5.

I syfte att renodla Region Stockholms anslagsfinansiering ska ansvarig nämnd från och med 2022 också ansvara för medlemsbidragen till de kommunalförbund i vilka Region Stockholm är medlem. Detta innebär att hälso- och sjukvårdsnämnden från och med 2022 ansvarar för medlemsbidraget till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje. Medlemsbidraget har tidigare hanterats som ett anslag till en nämnd.

Förändringen förbättrar förutsättningarna att följa kostnadsutvecklingen inom Region Stockholms verksamhetsområden samt säkerställer ett närmare samarbete mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och kommunalförbundet. Region Stockholm kan också bättre utnyttja hälso- och sjukvårdsnämndens kompetens för att säkerställa en effektiv styrning utan att skapa ytterligare administration. Hälso- och sjukvårdsnämndens anslag har därmed höjts med motsvarande belopp som medlemsbidraget. För att kunna jämföra anslagsnivåerna har anslaget även räknats in retroaktivt.

I anslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden inkluderas även en höjning av medlemsbidraget till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje i enlighet med regionfullmäktiges beslut (RS 2020-0879). Höjningen motsvarar 56,4 miljoner kronor 2022, 57,8 miljoner kronor 2023 samt 59,2 miljoner kronor 2024, utöver tidigare planerad uppräkning av medlemsbidraget på 2,5 procent per år jämfört med Budget 2021.

Den rabatt på 150 miljoner kronor som Karolinska Universitetssjukhuset tidigare har erhållit från fastighets- och servicenämnden, och som har finansierats av resultatenheten koncernfinansiering, tas bort. I stället höjs anslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden med 150 miljoner kronor vilket oavkortat ska ge motsvarande höjning i vårdavtalet för Karolinska Universitetssjukhuset. Hyran från fastighets- och servicenämnden höjs med motsvarande belopp.

Tidigare har delar av de generella statsbidragen till Region Stockholm vidareförmedlats från resultatenheten koncernfinansiering till hälso- och sjukvårdsnämnden, på samma vis som de riktade statsbidragen. Anslag finansieras dock inom Region Stockholm av de samlade skatteintäkterna, där generella statsbidrag utgör en del. För att renodla hanteringen av de generella statsbidragen höjs anslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden med motsvarande belopp, 412 miljoner kronor. Höjningen finansieras av koncernfinansiering.

I samband med rapportering av budgetunderlag har tillväxt- och regionplanenämnden hemställt om ett förstärkt anslag med drygt 10 miljoner kronor 2022. Förstärkningen avser tillväxtfrämjande åtgärder

samt utökat bidrag till Almi Företagspartner AB. Förstärkningen är tillfällig, kopplad till pandemins effekter, och upphör den 1 januari 2023. Trafiknämnden har i budgetunderlaget inkluderat ett höjt anslag för att täcka räntekostnader för den utbyggda tunnelbanan. Anslaget har höjts med 13 miljoner kronor 2022, 3 miljoner kronor 2023 och 15 miljoner kronor 2024 jämfört med anslagsnivån för planeringsåren i Budget 2021.

Under 2021 inrättas en klimat- och hållbarhetsnämnd i Region Stockholm. I enlighet med regionfullmäktiges beslut (RS 2020-0855, RS 2020-0856) budgeteras ett anslag för nämnden motsvarande 25,2 miljoner kronor för åren 2022-2024. Anslaget skapas genom att regionstyrelsens anslag minskas med 20,9 miljoner kronor och tillväxt- och regionplanenämndens anslag minskas med 4,3 miljoner kronor under perioden. Nämnden ska köpa förvaltningstjänster av regionledningskontoret.

I samband med rapportering av budgetunderlag har några nämnder föreslagit flytt av verksamheter till andra nämnder. Trafiknämnden och färdtjänstnämnden har budgeterat att flytta anslag motsvarande 18 miljoner kronor avseende en del av närtrafiken från färdtjänstnämnden till trafiknämnden. Hälso- och sjukvårdsnämnden har hemställt om att flytta ansvaret för sjukresor till färdtjänstnämnden, vilket motsvarar 423 miljoner kronor. Dessa förslag till förändringar avslås.

Regionstyrelsens anslag höjs med 2,5 miljoner kronor och tillväxt- och regionplanenämndens anslag sänks med motsvarande mot bakgrund av att ansvaret för Stockholmsregions Europaförening förs över från och tillväxt- och regionplanenämnden till regionstyrelsen.

Anslag 2022 och plan för åren 2023-2024

Anslagen enligt tabellen nedan ska ge kostnadstäckning för drift- och kapitalkostnader inom respektive nämnds ansvarsområde.

Tabell 15. Anslag till nämnder för 2022 samt planering för åren 2023–2024

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Hälso- och sjukvårdsnämnden	65 329	67 027	69 827	4,2%	72 049	74 350
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	488	543	559	3,0%	576	593
Patientnämnden	32	32	33	3,0%	34	35
Trafiknämnden	9 804	10 137	10 494	3,5%	10 846	11 214
varav trafikförvaltningen	*9 794*	*10 117*	*10 451*	*3,3%*	*10 796*	*11 152*
varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	*10*	*20*	*43*	*115,0%*	*50*	*62*
Färdtjänstnämnden	1 226	1 226	1 226	0,0%	1 226	1 226
Kulturnämnden	540	540	555	2,7%	570	585
Tillväxt- och regionplanenämnden	187	187	196	5,0%	193	199

Regionstyrelsen	2 520	2 626	2 693	2,6%	2 699	2 699
Fastighets- och servicenämnden	48	7	0	-100,0%	0	0
Klimat- och hållbarhetsnämnden	0	0	26	-	27	28
Revisorskollegiet	35	36				
Summa anslag	**80 208**	**82 361**	**85 645**	**4,0%**	**88 254**	**90 967**

[1] Inkluderar medlemsbidraget till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje.

[2] Regionfullmäktiges presidium bereder revisorskollegiets budget.

3.5 Resultatkrav för nämnder och bolag

Utgångspunkten för Region Stockholms verksamhets- och ekonomistyrning är resultatstyrning och målstyrning, vilket innebär att nämnder och bolag ska utföra sina uppdrag och uppnå fastställda mål samtidigt som de minst uppfyller det ekonomiska resultatkrav som fullmäktige har beslutat. Regionkoncernen består av resultatenheter och respektive bolag utgör naturligt en resultatenhet med anledning av associationsformen. En nämnd kan däremot ha ansvar för flera resultatenheter, det gäller bland annat fastighets- och servicenämnden.

Resultatkravet avser resultatet före bokslutsdispositioner och skatt och är ett minimikrav vilket innebär att resultat som överstiger resultatkravet får behållas inom det egna kapitalet, under förutsättning att koncernens eget kapital ökar med motsvarande belopp. Resultatkraven överensstämmer med det kommunala balanskravet och inkluderar därför inte exempelvis reavinster.

Resultatkraven följer i huvudsak av Region Stockholms beräkningsmodell för resultatkrav, beslutad av regionfullmäktige i budget 2019. Modellen beaktar koncernens behov av avkastning på återinvesterade medel bland annat för avsättningar för pensioner och avkastning på eget kapital. Modellen beaktar också konkurrensneutralitet och hänsyn ska tas till varje nämnds och bolags specifika förutsättningar.

För budgetåret 2022 och planeringsåren 2023-2024 har några resultatkrav justerats med anledning av förändrade förutsättningar. Det gäller Karolinska Universitetssjukhuset, Stockholms läns sjukvårdsområde, fastighets- och servicenämnden, Folktandvården AB, Locum AB samt koncernfinansiering. Se vidare i avsnittet för respektive nämnd, bolag och resultatenhet. En ny bedömning av resultatkraven görs inför budget 2023.

Det sammantagna resultatet för koncernen uppgår till 290 miljoner kronor, vilket är i linje med en god hushållning och långsiktig ekonomisk uthållighet.

Tabell 16. Resultatkrav för nämnder och bolag 2022–2024

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Hälso- och sjukvård					
Hälso- och sjukvårdsnämnden	253,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje	62,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	228,7	225,0	232,0	243,0	245,0
Karolinska Universitetssjukhuset	73,2	83,0	42,0	42,0	45,0
Södersjukhuset AB	66,5	15,0	15,0	15,0	15,0
Danderyds Sjukhus AB	18,6	11,0	11,0	11,0	11,0
Södertälje Sjukhus AB	94,9	4,0	4,0	4,0	4,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	9,4	10,0	10,0	10,0	10,0
Folktandvården Stockholms Län AB	112,5	112,5	100,0	100,0	100,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	30,5	9,0	6,0	3,0	3,0
Tobiasregistret AB (tid. Stockholm Care AB)	-7,5	0,0	0,0	0,0	0,0
MediCarrier AB	36,6	1,0	1,0	1,0	1,0
Hälso- och sjukvård totalt	**981,1**	**470,5**	**421,0**	**429,0**	**434,0**
Kollektivtrafik					
Trafiknämnden	-1 096,2	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav Trafikförvaltningen	*14,1*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*-7,3*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
AB Storstockholms Lokaltrafik	-1 103,0	404,0	404,0	404,0	404,0
- varav AB SL Finans	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- varav SL Nya Tunnelbanan AB	-	-	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- varav Waxholms Ångfartygs AB	*-39,3*	*4,0*	*4,0*	*4,0*	*4,0*
Färdtjänstnämnden	376,6	4,0	4,0	4,0	4,0
Kollektivtrafik totalt	**-719,6**	**408,0**	**408,0**	**408,0**	**408,0**
Kultur					
Kulturnämnden	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholm Film AB	-	-	0,0	0,0	0,0
Kultur totalt	**1,5**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Tillväxt- och regionplanenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regionstyrelsen	564,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Klimat- och hållbarhetsnämnden	-	-	0,0	0,0	0,0
Fastigheter och service					
Fastighets- och servicenämnden	1 096,8	549,0	599,5	620,4	620,4
varav serviceförvaltningen	*70,9*	*5,0*	*6,0*	*7,0*	*7,0*
varav fastighetsförvaltningen	*1 025,9*	*544,0*	*593,5*	*613,4*	*613,4*
Locum AB	13,3	7,0	3,5	4,0	4,0
Fastigheter och service totalt	**1 110,1**	**556,0**	**603,0**	**624,4**	**624,4**

Övriga					
Revisorskollegiet	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Landstingshuset Stockholm AB	-107,8	-18,0	-18,0	-18,0	-18,0
AB SLL Internfinans	5,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Koncerngemensamma funktioner					
Skadekontot	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncernfinansiering	3 876,8	-1 416,6	-1 125,0	-1 154,4	-1 159,4
Koncernjusteringar	90,1				
Totalt	**5 801,6**	**1,0**	**290,0**	**290,0**	**290,0**

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

3.6 Koncernfinansiering

Koncernfinansiering är Region Stockholms centrala redovisningsenhet där poster av regionövergripande karaktär redovisas. Dit hör exempelvis skatteintäkter och utbetalningar av anslag samt arbetsgivaravgifter och pensioner som avser personalen inom regionens förvaltningar. Koncernfinansiering förvaltas av regionstyrelsen genom regionledningskontoret.

Resultatkravet för koncernfinansiering är -1 125 miljoner kronor 2022 vilket innebär en höjning med 292 miljoner kronor jämfört med 2021. För planeringsåren 2023–2024 är resultatkravet -1 154 respektive -1 159 miljoner kronor.

Tabell 17. Resultaträkning för Koncernfinansiering

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	100 421	97 054	101 626	4,7%	101 870	104 615
Kostnader	-96 544	-98 471	-102 751	4,3%	-103 024	-105 774
Resultat	**3 877**	**-1 417**	**-1 125**		**-1 154**	**-1 159**

3.7 Skadekontot

Skadekontot är Region Stockholms försäkringssystem för egendoms- och följdskadeförsäkring. Resultatenheten, som regionstyrelsen ansvarar för, har inga anställda och finansieras genom årliga premier från nämnder och bolag. Skadekontots resultatkrav är oförändrat noll kronor för 2022 och planeringsåren 2023–2024.

Tabell 18. Resultaträkning för Skadekontot

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	19	18	18		18	18
Kostnader	-19	-18	-18		-18	-18
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

4. Investeringar

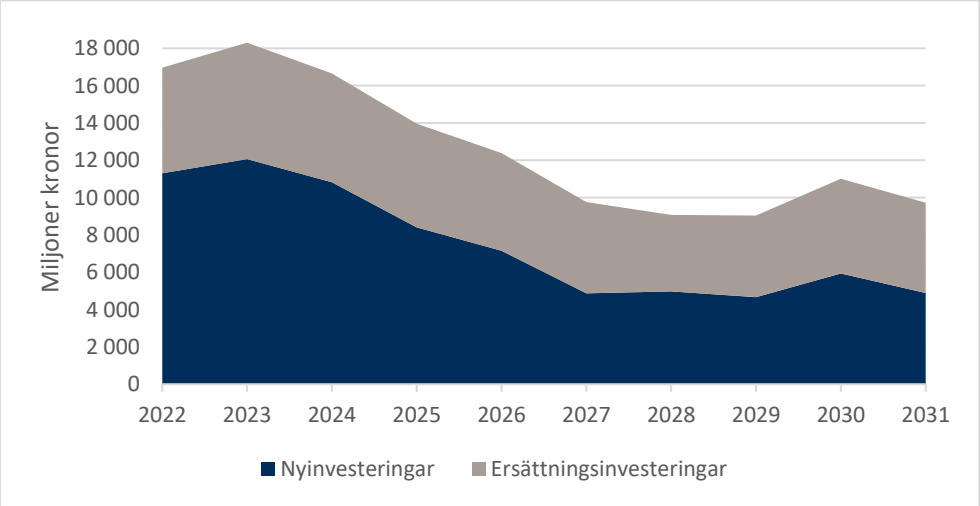
4.1 Budgeterade investeringsförutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna för Region Stockholms investeringsplan 2022–2031 bygger på inrapporterade budgetunderlag från nämnder och bolag. Investeringsplanens investeringsutrymme medger att Region Stockholm under tioårsperioden kan investera totalt 126,9 miljarder kronor vilket är 15,3 miljarder kronor mer än det beslutade investeringsutrymmet 2021–2030. I den utökade investeringsplanen har hänsyn tagits till 2021 års tilläggsavtal till Stockholmsöverenskommelsen för utbyggd tunnelbana. Kapitalkostnadernas andel av de totala intäkterna är i linje med Region Stockholms finansiella mål.

Beaktat de 43,4 miljarder kronor som medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med, uppgår de investeringar som Region Stockholm bär finansieringsansvaret för till totalt 83,5 miljarder kronor för tioårsperioden. Investeringsutrymmet för åren 2022–2024 uppgår till 51,9 miljarder kronor varav 14,9 miljarder kronor avser medfinansiering. Under 2022 uppgår investeringarna till totalt 17,0 miljarder kronor varav 4,3 miljarder kronor medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med.

Medfinansiering innebär att Region Stockholm, staten och berörda kommuner har ett gemensamt finansieringsansvar för de investeringar där avtal har ingåtts om medfinansiering. När investeringarna har färdigställts blir de Region Stockholms anläggningstillgångar. Kommande avskrivningskostnader täcks till den del som medfinansieras av parterna utanför Region Stockholm.

Figur 4. Fördelning av ny- och ersättningsinvesteringar 2022-2031

Av Region Stockholms totala investeringsutrymme avser 59,2 procent nyinvesteringar och 40,8 procent ersättningsinvesteringar. Investeringsvolymen för enskilda år är ibland svårbedömd och faktorer utanför Region Stockholms kontroll kan inverka. Investeringsvolymen är högre i början av tioårsperioden, då en viss förskjutning av investeringar har skett från tidigare år med anledning av pandemin. Tyngdpunkten i början av perioden beror också på den höga andelen nyinvesteringar i utbyggd tunnelbana.

Behovet av ersättningsinvesteringar i anläggningar och fastigheter ökar inom både hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken. För att säkerhet, funktion och värde ska kunna upprätthållas i Region Stockholms nuvarande anläggningar och fastigheter behöver detta behov omhändertas, med hänsyn till Region Stockholms finansiella mål och inom ramen för en god hushållning. När investeringsutrymmet prioriteras framgent behöver grunden i investeringsplanen utgöras av ersättningsinvesteringar och ingångna avtal om medfinansiering. Inom återstående utrymme behöver nyinvesteringar prioriteras utifrån ett systemperspektiv.

4.2 Investeringsutrymme 2022–2031

Tabellen nedan visar en översiktlig sammanställning av investeringsplanen för 2022–2031. Investeringsplanen i sin helhet redovisas i bilaga 5 och investeringarna beskrivs övergripande i respektive investerande nämnds och bolags avsnitt i kapitel 5 respektive 6.

Tabell 19. Region Stockholms investeringsplan 2022–2031

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027–2031	Totalt 2022–2031
Hälso- och sjukvård	1 300	1 221	1 581	1 849	2 057	2 314	1 948	8 632	18 382
Kollektivtrafik	8 134	10 406	13 070	13 234	11 868	9 895	9 088	34 300	91 455
varav medfinansiering	*680*	*4 695*	*4 252*	*5 243*	*5 361*	*4 959*	*4 268*	*19 288*	*43 371*
Fastigheter och service	1 478	2 336	2 298	3 212	2 733	1 864	1 349	5 508	16 964
Övrig verksamhet	3	91	20	9	9	9	9	49	103
TOTALT	**10 916**	**14 054**	**16 969**	**18 304**	**16 667**	**14 082**	**12 393**	**48 489**	**126 903**
Totalt Region Stockholms finansieringsansvar	***10 236***	***9 360***	***12 717***	***13 060***	***11 306***	***9 123***	***8 125***	***29 201***	***83 532***

Investeringsutrymmet för Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag är 18,4 miljarder kronor för perioden 2022–2031, varav 1,6 miljarder kronor avser 2022. Dessa investeringar består av medicinteknisk utrustning, inventarier och informations- och kommunikationsteknik. De avser främst ersättningsinvesteringar för att upprätthålla driften i den befintliga vårdverksamheten.

Investeringsutrymmet för kollektivtrafikinvesteringar är 91,5 miljarder kronor för perioden 2022–2031. Med hänsyn till medfinansiering uppgår de investeringar som Region Stockholm har finansieringsansvar för till 48,1 miljarder kronor under perioden. Investeringar som understiger 100 miljoner kronor uppgår till totalt 14,4 miljarder kronor för perioden 2022–2031. Under 2022 planeras investeringar i kollektivtrafiken om motsvarande 13,1 miljarder kronor, varav 4,3 miljarder kronor medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med.

Investeringsutrymmet för investeringar i fastigheter och service uppgår till 17,0 miljarder kronor under perioden 2022–2031, varav investeringar i fastigheter inom resultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm uppgår till 13,6 miljarder kronor. Investeringar som understiger 100 miljoner kronor i dessa verksamheter uppgår till 11,2 miljarder kronor under perioden 2022–2031. Under 2022 planeras investeringar motsvarande 2,3 miljarder kronor i fastigheter och service.

Investeringsutrymmet för övrig verksamhet uppgår till 0,1 miljarder kronor under perioden 2022–2031, varav 19,7 miljoner kronor 2022. Dessa investeringar avser mindre ersättningsinvesteringar och inventarier.

Olika typer av investeringar i anläggningstillgångar ger olika höga årliga avskrivningskostnader beroende på deras genomsnittliga nyttjandeperioder, vilket illustreras i tabellen nedan.

Tabell 20. Nyttjandeperioder och avskrivningskostnader för olika typer av investeringar

Investeringsobjekt	Genomsnittlig nyttjandeperiod[1]	Avskrivningskostnad vid investering på 1 000 mkr
IT (infrastruktur/klienter)	4 år	250 mkr/år
Medicinteknisk utrustning	7 år	143 mkr/år
Kollektivtrafikanläggningar	25 år	40 mkr/år
Fastigheter	35 år	29 mkr/år

[1] Nyttjandeperioder enligt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning och Bokföringsnämndens K3-regelverk.

5. Nämnder

5.1 Regionstyrelsen

Grundläggande uppgifter
Regionstyrelsen är Region Stockholms ledande politiska förvaltningsorgan med ett helhetsansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Regionstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av Region Stockholms angelägenheter och har uppsikt över verksamhet och måluppfyllelse i nämnder, bolag, stiftelser och kommunalförbund. Regionstyrelsen följer också frågor som kan påverka Region Stockholms utveckling och bereder de ärenden som ska behandlas i fullmäktige. Se vidare i regionstyrelsens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar
Regionstyrelsens anslag för 2022 är 2 693 miljoner kronor vilket innebär ett ökat anslag med 67 miljoner kronor, motsvarande 2,6 procent, jämfört med 2021. Förändringen 2023 är en följd av att verksamhet motsvarande 20,9 miljoner kronor flyttas till klimat- och hållbarhetsnämnden samt av att ansvaret för medlemsavgiften till Stockholmsregionens Europaförening, motsvarande 2,5 miljoner kronor, förs över till regionstyrelsen från tillväxt- och regionplanenämnden.

Regionstyrelsens resultatkrav för 2022 är noll kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med resultatkravet för 2021.

Tabell 21. Resultaträkning för regionstyrelsen

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	2 680	2 709	2 776	2,5%	2 782	2 782
- varav anslag	*2 520*	*2 626*	*2 693*	*2,6%*	*2 699*	*2 699*
Kostnader	-2 115	-2 709	-2 776	2,5%	-2 782	-2 782
Resultat	**565**	**0**	**0**		**0**	**0**

Anslaget till regionstyrelsen finansierar regionledningskontorets kostnader liksom den politiska organisationens kostnader som till exempel mandatstöd och kanslianslag. Anslaget täcker också kostnader för bland annat forskning och utbildning, medlemskap i organisationer samt övriga bidrag.

Med anledning av den genomförda effektiviseringen av förvaltningsorganisationen och överföringen av tillväxt- och regionplaneförvaltningens verksamhet till regionledningskontoret samt inrättande av klimat- och hållbarhetsnämnden ska klimat- och hållbarhetsnämnden samt tillväxt-

och regionplanenämnden köpa förvaltningstjänster av regionledningskontoret. Förändringarna ska inte påverka regionstyrelsens ersättning till regionledningskontoret.

Investeringar

Regionstyrelsens investeringsutrymme för 2022 är 17,6 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 89,9 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 32,4 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar inom it och teknik samt inventarier.

Tabell 22. Regionstyrelsens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Beslutade investeringar >100 mkr	0,0	0,0	0,0
Nyinvesteringar <100 mkr	5,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	12,6	7,4	7,4
Totalt	**17,6**	**7,4**	**7,4**

Mål och indikatorer

Regionstyrelsen ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och dess indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att regionstyrelsen ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Regionstyrelsen ska också följa upp inriktningsmålen för koncernen som helhet. Regionstyrelsen har även huvudansvar för det nämndspecifika målet Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter, se bilaga 2.

Uppdrag

1. Regionstyrelsen uppdras att omhänderta och implementera trygghetsskapande förslag från Trygghetskommissionen inom Region Stockholms ansvarsområden

2. Regionstyrelsen uppdras att utveckla möjligheter för medarbetare att fortsätta att arbeta i Region Stockholm efter 68 års ålder.

3. Regionstyrelsen uppdras att utveckla möjligheten till bisysslor för Region Stockholms anställda för att underlätta samarbete jourlinjer och bemanning i dygnet runt-verksamheter.

4. Regionstyrelsen uppdras att följa upp införandet av Region Stockholms riktlinjer mot kränkande särbehandling, diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier (RS 2019-0446).

5. Regionstyrelsen uppdras att anslå 100 miljoner kronor i en särskild satsning på hälsobefrämjande arbetsmiljö 2022.

6. Regionstyrelsen uppdras att i samverkan med berörda nämnder ta fram en strategi för hur trafikmålen ska kunna nås med största möjliga effektivitet och samhällsnytta. Strategin ska vara målstyrd och trafikslagsövergripande, samt beakta potentialen i kommunala, regionala och statliga insatser.

5.2 Hälso- och sjukvårdsnämnden

Övergripande uppgifter

Hälso- och sjukvårdsnämnden utövar beställarstyrning av all hälso- och sjukvård samt tandvård som bedrivs eller finansieras av Region Stockholm, i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen respektive tandvårdslagen. Nämnden ansvarar för att beställningen av hälso- och sjukvården och tandvården i Stockholms län utformas och anpassas till befolkningens behov på kort och lång sikt samt för att produktionen kan fungera effektivt på övergripande systemnivå för att säkerställa en vård som präglas av kvalitet, tillgänglighet och kostnadskontroll. Se vidare i hälso- och sjukvårdsnämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Hälso- och sjukvårdsnämndens anslag för 2022 är 69 827 miljoner kronor vilket jämfört med 2021 innebär en höjning med 2 800 miljoner kronor, motsvarande 4,2 procent, inklusive tekniska justeringar enligt vad som beskrivs nedan. Innan tekniska justeringar höjs anslaget med 3,3 procent. Anslaget ska täcka de merkostnader som kan uppstå för att hantera den hälso- och sjukvård som inte har utförts med anledning av att covid-19-patienter har prioriterats under 2021.

Höjningen består av en höjning med 2 140 miljoner kronor, motsvarande 3,3 procent, samt följande tekniska justeringar:

- Ansvaret för styrning av och medlemsbidrag för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON, flyttas från regionstyrelsen till hälso- och sjukvårdsnämnden. Därför höjs hälso- och sjukvårdsnämndens anslag med 1 764,4 miljoner kronor, där det också ingår ett höjt medlemsbidrag till kommunalförbundet med 56,4 miljoner kronor i enlighet med tidigare fullmäktigebeslut.
- Hanteringen av generella statsbidrag renodlas. Praxis inom Region Stockholm är att generella statsbidrag ingår i anslaget men för hälso- och sjukvårdsnämnden har en del av det generella statsbidraget vidareförmedlats separat. Förändringen innebär att hälso- och sjukvårdsnämndens anslag höjs med motsvarande belopp som det som tidigare vidareförmedlats, 412 miljoner kronor, vilket finansieras via resultatenheten koncernfinansiering.
- Den rabatt på 150 miljoner kronor tas bort som Karolinska Universitetssjukhuset har erhållit från fastighets- och servicenämnden, och som har finansierats av koncernfinansiering. Anslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden höjs istället med 150 miljoner kronor vilket oavkortat ska ge motsvarande höjning i vårdavtalet med Karolinska Universitetssjukhuset.

Hälso- och sjukvårdsnämndens resultatkrav för 2022 är noll kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2021.

Tabell 23. Resultaträkning för hälso- och sjukvårdsnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	65 363	72 687	73 773	1,5%	75 300	77 620
*- varav anslag**	*62 138*	*67 027*	*69 827*	*4,2%*	*72 049*	*74 350*
- varav statsbidrag	*2 104*	*2 335*	*1 822*	*-22,0%*	*1 837*	*1 871*
Köpt vård	-54 263	-61 235	-62 225	1,6%	-64 022	-65 906
Läkemedelsförmånen	-5 906	-6 885	-7 300	6,0%	-7 741	-8 117
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-5 137	-4 566	-4 248	-7,0%	-3 537	-3 596
Summa kostnader	*-65 306*	*-72 687*	-73 773	1,5%	*-75 300*	*-77 620*
Resultat	**57**	**0**	**0**		**0**	**0**

*) Utfall 2020 och Budget 2021 är justerat med värden för KSON.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för hanteringen av kostnaderna för läkemedel inom läkemedelsförmånen och erhåller återbäring från läkemedelsföretagen i enlighet med avtalet mellan regioner, staten och läkemedelsföretagen. Den del av återbäringen som ska återbetalas till staten ska ske genom koncernfinansiering som fakturerar hälso- och sjukvårdsnämnden motsvarande summa.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för att vidareförmedla Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtäljes, KSON:s, andel av riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen ska avräknas de kostnader som hälso- och sjukvårdsnämnden har gentemot patienterna inom KSON:s ansvarsområde.

Regionfullmäktige beslutar om anslag, resultatkrav och taxor samt avgifter. Budgeten bygger på antagandet att intäkterna från riktade statsbidrag är lägre 2022 jämfört med Budget 2021. Slutligt ställningstagande avseende de riktade statsbidragen samt andra intäkter görs dock av hälso- och sjukvårdsnämnden i samband med nämndens beslut om verksamhetsplan för 2022, där de riktade statsbidragen ska särredovisas.

Investeringar

Hälso- och sjukvårdsnämndens investeringsutrymme för 2022 är 9 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 58 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 23 miljoner kronor.

Tabell 24. Hälso- och sjukvårdsnämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024

Nyinvesteringar <100 mkr	9,0	7,0	7,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0
Totalt	**9,0**	**7,0**	**7,0**

Investeringarna består av en it-plattform för prehospital vård, FRAPP, uppbyggnad av civilt försvar inom den katastrofmedicinska verksamheten samt upprustning av ledningsplatser.

Mål och indikatorer

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har även huvudansvar för det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet, se bilaga 2.

Uppdrag

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att höja ersättningen till husläkarmottagningarna med fyra procent.

2. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att höja den sammantagna ersättningen inom ramen för sjukhusavtalen för de regionägda sjukhusen med 1,5 procent.

3. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att initiera aktivt uppsökande verksamhet till patienter som har väntat på vård längre än vad vårdgarantin anger i syfte att uppfylla vårdgarantin.

4. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att upphandla vården vid S:t Görans sjukhus efter att avtalet löper ut i början av 2026.

5. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att implementera ett konsultativt läkarstöd från ASIH för att stötta vid svårare fall på SÄBO.

6. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utforma sociala utfallskontrakt, med fokus på att förbättra hälsan för barn i särskilt utsatta områden.

7. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utveckla fungerande modeller och processer som stödjer en långsiktig kompetensförsörjning inom hela hälso- och sjukvårdssystemet.

8. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utveckla nya styr- och ersättningsmodeller för fortsatt utbildning efter läkarexamen fram till specialistkompetens.

9. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att i samråd med regionstyrelsen ta fram förslag på kvalitativa mått gällande utbildning.

10. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att genomföra en pilotstudie med riktade hälsosamtal under två till tre år med kontinuerlig uppföljning, stringent utvärderingsmetodik och jämförelse med andra hälsofrämjande insatser.

5.3 Vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Övergripande uppgifter

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd leder arbetet med kunskapsstyrning inom Region Stockholms hälso- och sjukvård och tandvård. Nämnden leder regionens arbete med nivåstrukturering och beslutar om ansökningar som berör nationell högspecialiserad vård. Nämnden ansvarar för frågor om vårdens prioriteringar, Akademiskt primärvårdscentrum samt den centrala samordningen av och riktlinjer för patientsäkerhets- och hygienfrågor. Nämnden ansvarar också för frågor om läkemedelskommittéer och kvalitetsregister, för att Region Stockholm når antibiotikamålet, för att vaccinationsgraden håller nationellt fastställd nivå samt för införande av nya vaccinationer. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till vårdens kunskapsstyrningsnämnd är 559 miljoner kronor 2022 vilket innebär en höjning av anslaget motsvarande 3,0 procent jämfört med 2021. Nämndens resultatkrav för 2022 fastställs till noll kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2021.

Tabell 25. Resultaträkning för vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	428	543	559	3,0%	576	593
- varav anslag	*428*	*543*	*559*	*3,0%*	*576*	*593*
Kostnader	-384	-543	-559	3,0%	-576	-593
Resultat	**44**	**0**	**0**		**0**	**0**

Mål och indikatorer

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Nämnden ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

Uppdrag

1. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd uppdras att inom ramen för vårdhygienarbetet genomföra fortbildningsinsatser, däribland en digital utbildning, riktade till kommunernas särskilda boenden.

2. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd uppdras att förstärka arbetet kring vaccinationsfrågor, som omfattar såväl införande av nya vaccinationer som åtgärder för att nå ökad täckningsgrad.

3. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd uppdras att utarbeta en uppdaterad regional läkemedelstrategi.

5.4 Patientnämnden

Övergripande uppgifter

Patientnämnden är en lagstadgad verksamhet som ska finnas i varje region. Patientnämnden är hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens fristående och opartiska instans dit patienter, anhöriga och anställda inom vården kan vända sig när det har uppstått problem i kontakterna med vården eller när det finns klagomål på vårdens utförande. Nämnden ansvarar även för att analysera inkomna klagomål och synpunkter för att användas i hälso- och sjukvårdsnämndens och vårdgivarnas förbättringsarbete. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Patientnämndens anslag för 2022 är 33 miljoner kronor vilket innebär ett ökat anslag med 3,0 procent jämfört med 2021. Patientnämndens resultatkrav för 2022 är noll kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2021. Resultatkravet är oförändrat också för planeringsåren 2023–2024.

Tabell 26. Resultaträkning för patientnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	33	33	34	2,9%	35	36
- varav anslag	*31*	*32*	*33*	*3,0%*	*34*	*35*
Kostnader	-32	-33	-34	2,9%	-35	-36
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

Mål och indikatorer

Patientnämnden ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att målvärden inte uppnås.

Patientnämnden ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

5.5 Stockholms läns sjukvårdsområde

Övergripande uppgifter

Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, ansvarar för Region Stockholms verksamhet inom primärvård, geriatrik, psykiatri, habilitering, avancerad sjukvård i hemmet, beroendevård, funktionshindersverksamhet samt hjälpmedelsverksamhet. SLSO ansvarar också för forskning och utveckling inom sina verksamhetsområden samt för it och digitalisering inom sina verksamhetsområden. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har överenskommits med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Resultatkravet för SLSO 2022 är 232 miljoner kronor vilket innebär ett ökat resultatkrav med 7 miljoner kronor jämfört med 2021. Resultatkravet för planeringsåren 2023 och 2024 är 243 respektive 245 miljoner kronor.

Tabell 27. Resultatkrav för SLSO

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**229**	**225**	**232**	**243**	**245**

SLSO:s intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Nämndens intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen.

Investeringar

SLSO:s investeringsutrymme för 2022 är 252,4 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 2 772,2 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 830,4 miljoner kronor.

Tabell 28. Investeringsutrymme för SLSO

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Planerade investeringar >100 mkr	0,0	0,0	30,0
Nyinvesteringar <100 mkr	50,0	50,0	50,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	202,4	232,4	215,6
Totalt	**252,4**	**282,4**	**295,6**

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier, informations- och kommunikationsteknik samt tekniska hjälpmedel. Nyinvesteringar i utrustning till Helix etapp 2 är medräknade i investeringsutrymmet för 2024.

Mål och indikatorer

SLSO ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Nämnden ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

5.6 Karolinska Universitetssjukhuset

Övergripande uppgifter

Karolinska Universitetssjukhuset, Karolinska, är en nämnd med ansvar för nationell högspecialiserad vård och regionsjukvård med undantag av ögonsjukvård, rehabiliteringsmedicin och handkirurgi. Nämnden ansvarar vidare för tjänsteexport av hälso- och sjukvårdstjänster. Som Region Stockholms universitetssjukhus har nämnden ett särskilt forsknings- och utbildningsuppdrag relaterat till sjukvårdsuppdraget. Nämnden bedriver sin verksamhet i enlighet med överenskommelser som ingås med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Karolinskas resultatkrav för 2022 är 42 miljoner kronor vilket innebär ett minskat resultatkrav med 41 miljoner kronor jämfört med 2021. För planeringsåren 2022 och 2023 är resultatkravet 42 respektive 45 miljoner kronor.

Tabell 29. Resultatkrav för Karolinska Universitetssjukhuset

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**-1 867**	**83**	**42**	**42**	**45**

Karolinskas intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Sjukhusets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen.

Investeringar

Karolinskas investeringsutrymme för 2022 är 700 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 8 800 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 2 750 miljoner kronor.

Tabell 30. Karolinska Universitetssjukhusets investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	25,0	25,0	50,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	675,0	975,0	1 000,0
Totalt	**700,0**	**1 000,0**	**1 050,0**

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik.

Mål och indikatorer

Karolinska ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Karolinska ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

5.7 Trafiknämnden

Övergripande uppgifter

Trafiknämnden ansvarar för allmän kollektivtrafik på land och till sjöss i enlighet med kollektivtrafiklagen och för att kollektivtrafiken samordnas med transportsystemets övriga delar. Nämnden ansvarar för kollektivtrafikens infrastruktur, drift och underhåll, investeringar samt utveckling och marknadsföring. All trafik utförs av entreprenörer som upphandlas i konkurrens. Nämnden ansvarar för koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik, där bland annat Waxholms Ångfartygs AB ingår, och har två förvaltningar: trafikförvaltningen och förvaltning för utbyggd tunnelbana. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Trafiknämndens anslag för 2022 är 10 494 miljoner kronor vilket innebär en ökning med 357 miljoner kronor eller 3,5 procent jämfört med 2021. Av ökningen erhåller trafikförvaltningen 334 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med 3,3 procent, och förvaltning för utbyggd tunnelbana 23 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med 115 procent.

Trafiknämndens resultatkrav för 2022 är 404 miljoner kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2021.

Tabell 31. Resultaträkning för trafiknämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	21 155	23 697	24 428	3,1%	25 013	25 537
- varav anslag	9 804	*10 137*	*10 494*	*3,5%*	*10 846*	*11 214*
- varav biljettintäkter	5 437	*9 610*	*9 904*	*3,1%*	*10 054*	*10 206*
Summa kostnader	-22 209	-23 293	-24 024	3,1%	-24 609	-25 133
Resultat	**-1 054**	**404**	**404**		**404**	**404**

Trafikförvaltningens anslag ökar 2022 med 334 miljoner kronor, motsvarande 3,3 procent, till 10 451 miljoner kronor. Trafikförvaltningens resultatkrav för 2022 är noll kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2021. Resultatkravet är noll kronor också för planeringsåren 2023–2024.

Tabell 32. Resultaträkning för trafikförvaltningen

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	11 041	11 285	11 620	3,0%	11 967	12 323
- varav anslag	*9 794*	*10 117*	*10 451*	*3,3%*	*10 796*	*11 152*
Kostnader	-11 027	-11 285	-11 620	3,0%	-11 967	-12 323
Resultat	**14**	**0**	**0**		**0**	**0**

Inom trafiknämndens anslag utgör vidare anslaget till förvaltning för utbyggd tunnelbana, FUT, 43 miljoner kronor 2022 vilket innebär en ökning med 23 miljoner kronor jämfört med 2021. Anslaget motsvarar de prognostiserade interna räntekostnader som uppstår som en konsekvens av Region Stockholms upptagna lån för att finansiera Region Stockholms andel av tunnelbanans utbyggnad. Detta för att Region Stockholms hantering av interna räntekostnader ska vara resultatneutral för FUT.

Resultatkravet för FUT 2022 är noll kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2021. Resultatkravet är noll kronor också för planeringsåren 2023–2024.

Tabell 33. Resultaträkning för förvaltning för utbyggd tunnelbana

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	179	190	232	22,0%	228	232
- varav anslag	*10*	*20*	*43*	*115%*	*50*	*62*
Kostnader	-174	-190	-232	22,0%	-228	-232
Resultat	**4**	**0**	**0**		**0**	**0**

Investeringar

Trafiknämndens investeringsutrymme 2022 är 13 018,9 miljoner kronor, varav 4 251,8 miljoner kronor avser medfinansiering. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 91 266,6 miljoner kronor, varav 43 371,2 miljoner kronor avser medfinansiering. För perioden 2022–2024 är investeringsutrymmet 38 047,4 miljoner kronor, varav 14 856 miljoner kronor avser medfinansiering. Trafiknämndens investeringar består främst av spår och banor, terminaler, depåer, fordon och kollektivtrafiksystem samt utbyggnad av tunnelbanan.

Tabell 34. Trafiknämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Trafikförvaltningen			
Beslutade investeringar >100 mkr	4 832,5	4 412,2	2 601,9
Planerade investeringar >100 mkr	501,7	963,0	1 403,3
Investeringar <100 mkr	1 523,0	1 082,9	1 228,0
Förvaltning av utbyggd tunnelbana			

Beslutade investeringar >100 mkr	6 161,7	6 739,0	6 598,1
Totalt	**13 018,9**	**13 197,2**	**11 831,3**
varav nyinvesteringar	*10 503,7*	*10 861,9*	*9 818,9*
varav ersättningsinvesteringar	*2 515,2*	*2 335,3*	*2 012,4*
varav medfinansiering	**4 251,8**	**5 243,5**	**5 360,7**

Under 2021 ökar trafiken med de nya tunnelbanefordonen C30, totalt planeras 48 fullängdståg introduceras successivt i trafik till 2023. På Roslagsbanan driftsätts spårfordon X15p och utbyggnaden av Roslagsbanan fortsätter.

Tvärbanans utbyggnad mot Kista fortsätter och på Lidingöbanan kommer Lidingö stad att bygga en ny spårvägsbro med dubbelspår för ökad kapacitet, som beräknas vara klar under 2022. Saltsjöbanans upprustningsarbete fortsätter med ett planerat genomförande till 2022.

Utbytet av norra Danviksbron planeras tillsammans med Stockholms stad för att genomförandet ska samordnas med återläggningen av Saltsjöbanans spåranläggning in till Slussen där bytespunkten byggs om.

På gröna tunnelbanelinjen planeras renovering av sex betongbroar samt åtgärder i banan längs Skarpnäcksgrenen.

Region Stockholm fortsätter att bygga ut tunnelbana till Arenastaden, Barkarby samt Nacka och Söderort, enligt Stockholmsförhandlingen. Under 2019 gjordes nya kostnadsbedömningar som visade på en fördyring på 9,3 miljarder kronor för de tre utbyggnadssträckorna inom ramen för 2013 års Stockholmsförhandling. En överenskommelse om ett tilläggsavtal om fördelning av tillkommande kostnader har nåtts. Region Stockholms andel i tilläggsavtal utgör tre miljarder kronor, berörda kommuner står för sammantaget 2,3 miljarder kronor och staten för fyra miljarder kronor. Hänsyn har tagits till tilläggsavtalet i trafiknämndens investeringsplan 2022–2031.

Till det kommer följdinvesteringar i tunnelbanesystemet inklusive bytespunkter, nya bussterminaler och anpassning av trafikstyrningssystem. Bland annat utvecklas nya bytespunkter i Barkarby och Nacka i syfte att komplettera den utbyggda tunnelbanan.

Sverigeförhandlingens avtal om storstadsåtgärder i Stockholm ger tillfälle till samplanering av kollektivtrafik och bostäder. I Hagalund byggs en ny tunnelbanestation, station Södra Hagalund, och arbetet med tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö, Spårväg syd och Roslagsbanan till City fortsätter enligt överenskommelser om tidigareläggning och förskottering.

Planperiodens ersättningsinvesteringar omfattar bland annat teknisk upprustning och modernisering av banor och fordon, anpassning av depåer till förnybara drivmedel, satsning på hissar och rulltrappor, åtgärder för att öka trygghet och säkerhet i kollektivtrafiken samt åtgärder för fortsatt digitalisering.

Planperiodens underhållsinvesteringar avser depåer och stationer, modernisering av fordon, renovering av fartyg och kajer, signalsystem i spåranläggningen, elförsörjning och reservkraftverk, banunder- och överbyggnad.

Mål och indikatorer

Trafiknämnden ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Trafiknämnden har även huvudansvar för det nämndspecifika målet Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar, se bilaga 2.

Uppdrag

1. Trafiknämnden uppdras att fortsätta utveckla Stockholms kollektivtrafik med fokus på en hel, ren, snygg, trygg och punktlig kollektivtrafik av hög kvalitet som bidrar till hållbar tillväxt i Stockholms län.

2. Trafiknämnden uppdras att fortsätta med det nystartsarbete som pågår med syfte att stärka servicen, anpassa utbudet och utreda nya biljetter i syfte att öka intäkterna och få tillbaka resenärerna efter pandemin.

3. Trafiknämnden uppdras att fortsätta utveckla trygghetsarbetet i och i anslutning till kollektivtrafiken. Bland annat genom att stärka trygghetcentralen, ökad samverkan för trygghetsskapande åtgärder och utbyggnad av trygghetskameror.

4. Trafiknämnden uppdras att säkra kostnadskontrollen, genomföra kostnadseffektiva upphandlingar och utveckla arbetet med effektivt resursutnyttjande avseende såväl administration som verksamhet.

5. Trafiknämnden uppdras att ta fram en kartläggning av dagens infrastruktur för emissionsfria drivmedel och behov av framtida utbyggnad, samt utreda vilka linjer som kan köras på el och vätgas.

6. Trafiknämnden uppdras att avsätta riktade medel för medfinansiering för brygginvesteringar i skärgården.

7. Trafiknämnden uppdras att förlänga försök med pendelbåtlinje 83 med ett år.

8. Trafiknämnden uppdras att fortsätta den gröna omställningen i kollektivtrafiken genom att stärka energieffektiviseringsarbetet, ökad elektrifiering av busstrafiken och en inriktning mot emissionsfri sjötrafik.

5.8 Färdtjänstnämnden

Övergripande uppgifter

Färdtjänstnämnden ansvarar för särskilt anordnade transporter för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om färdtjänst, lagen om kollektivtrafik vad avser färdtjänstresor samt avtal mellan Region Stockholm och länets kommuner. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Färdtjänstnämndens anslag för 2022 är 1 226 miljoner kronor vilket innebär ett oförändrat anslag jämfört med 2021. Färdtjänstnämndens resultatkrav för 2022 är fyra miljoner kronor vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2021.

Tabell 35. Resultaträkning för färdtjänstnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	1 907	1 804	1 825	1,2%	1 864	1 889
- varav anslag	*0*	*1 226*	*1 226*		*1 226*	*1 226*
Kostnader	-1 530	-1 800	-1 821	1,2%	-1 860	-1 885
Resultat	**377**	**4**	**4**		**4**	**4**

Om resultatet blir högre än fyra miljoner kronor under 2022, till följd av förändrade resandemönster i spåren efter pandemin, ska överskjutande resultat oavkortat tillfalla Region Stockholm.

Investeringar

Färdtjänstnämndens investeringsutrymme 2022 är 51 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 188 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 124,3 miljoner kronor.
Färdtjänstnämndens investeringar består främst av ett nytt systemstöd för färdtjänstverksamheten och ett nytt trafikhanteringssystem.

Tabell 36. Färdtjänstnämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	51,0	36,7	36,7
Totalt	**51,0**	**36,7**	**36,7**

Mål och indikatorer

Färdtjänstnämnden ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska

följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Färdtjänstnämnden har även huvudansvar för ett antal indikatorer under det nämndspecifika målet Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar, se bilaga 2.

5.9 Tillväxt- och regionplanenämnden

Övergripande uppgifter

Tillväxt- och regionplanenämnden ansvarar för regional fysisk planering enligt plan- och bygglagen och för regionens uppgifter enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar, förutom de uppgifter som ligger hos regionstyrelsen. Nämnden ansvarar också för Region Stockholms åtaganden gentemot Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län och Stiftelsen Flemingsberg Science. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Tillväxt- och regionplanenämndens anslag för 2022 är 196 miljoner kronor vilket jämfört med 2021 innebär ett ökat anslag med drygt 9 miljoner kronor inklusive tekniska justeringar. Utan tekniska justeringar ökar anslaget med 3,3 procent jämfört med Budget 2021. Förstärkningen, som avser tillväxtfrämjande åtgärder samt utökat bidrag till Almi Företagspartner AB, är tillfällig och kopplad till pandemins effekter. Den upphör 1 januari 2023 då anslaget är 10 miljoner kronor lägre än år 2022. Minskningen 2023 är också en följd av att verksamhet motsvarande 4,3 miljoner kronor flyttas till klimat- och hållbarhetsnämnden samt av att ansvaret för medlemsavgiften Stockholmsregionens Europaförening, motsvarande 2,5 miljoner kronor, flyttas till regionstyrelsen.

Tillväxt- och regionplanenämndens resultatkrav för 2021 är noll kronor vilket är oförändrat jämfört med 2020. Nämndens resultatkrav är oförändrat noll kronor också för planeringsåren 2022–2023.

Tabell 37. Resultaträkning för tillväxt- och regionplanenämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	192	193	203	4,8%	199	206
- varav anslag	*187*	*187*	*196*	*5,0%*	*193*	*199*
Kostnader	-192	-193	-203	4,8%	-199	-206
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

En uppräkning av nämndens lämnade bidrag med mer än ökningen av anslaget förutsätter effektiviseringar i andra delar av verksamheten. Nämnden ska köpa förvaltningstjänster av regionledningskontoret.

Mål och indikatorer

Tillväxt- och regionplanenämnden ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Nämnden har även huvudansvar för det nämndspecifika målet Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion, se bilaga 2.

Uppdrag

1. Tillväxt och regionplanenämnden uppdras att samla aktörerna från projektet Sthlm6000+ i syfte att se över möjligheterna till att återstarta projektet och påskynda tillskapandet av studentbostäder i länet.

2. Tillväxt och regionplanenämnden uppdras att under 2022 påbörja arbetet med att revidera och uppdatera den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS, som också är regional utvecklingsstrategi, RUS. Arbetet ska präglas av en hög ambitionsnivå, ske i nära samverkan med länets kommuner och Region Stockholms övriga nämnder, samt ha ett innovativt och mobiliserande förhållningsätt för att i slutändan göra planen mer levande och lättillgänglig för invånare, kommuner och andra regionala aktörer.

3. Tillväxt och regionplanenämnden uppdras att kartlägga det regionala cykelnätet i länet och skapa en databas över cykelnätet som uppdateras löpande, i syfte att stärka genomförandet av den regionala cykelplanen.

4. Tillväxt- och regionplanenämnden uppdras att i samverkan med regionala aktörer arbeta fram ett förslag till långsiktig plan för säsongsförlängning i syfte att hela skärgårdens besöksnäring senast år 2030 ska kunna förlänga säsongen med en månad.

5.10 Kulturnämnden

Övergripande uppgifter

Kulturnämnden främjar kulturen inom Region Stockholm och i Stockholms län samt leder Region Stockholms verksamhet inom kulturområdet. Kulturnämnden är även Region Stockholms arkivmyndighet enligt arkivlagen och ansvarar för regionens åtaganden gentemot Stockholms Konserthusstiftelse. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Kulturnämnden anslag för 2022 är 555 miljoner kronor vilket jämfört med 2021 innebär en höjning med 15 miljoner kronor, motsvarande 2,7 procent.

Kulturnämndens resultatkrav för 2022 är noll kronor vilket är oförändrat jämfört med 2021. Nämndens resultatkrav är oförändrat noll kronor också för planeringsåren 2023–2024.

Tabell 38. Resultaträkning för kulturnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	589	589	604	2,5%	619	634
- varav anslag	*540*	*540*	*555*	*2,7%*	*570*	*585*
Kostnader	-588	-589	-604	2,5%	-619	-634
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

I det pågående arbetet med att inordna Länsmuseet i kulturnämndens förvaltning kommer tillgängliga likvida medel inte att kunna användas under 2021. Återstoden av beloppet kan användas till och med 2024 för avsedd verksamhet samt i enlighet med stiftelsens ursprungliga intentioner.

Investeringar

Kulturnämndens investeringsutrymme 2022 är 1,9 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 10,9 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 3,9 miljoner kronor. Investeringarna består främst av it-stöd och utrustning för digitalisering.

Tabell 39. Kulturnämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	1,9	1,0	1,0
Totalt	**1,9**	**1,0**	**1,0**

Mål och indikatorer

Kulturnämnden ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Kulturnämnden har även huvudansvar för det nämndspecifika målet Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet, se bilaga 2.

Uppdrag

1. Kulturnämnden uppdras att under 2022 arbeta för att underlätta kultursektorns återstart efter covid-19-pandemin.

2. Kulturnämnden uppdras att göra en översyn och kartläggning av hur den konstnärliga friheten och principen om armlängds avstånd bäst värnas i Region Stockholms stödgivning till kulturlivet.

3. Kulturnämnden ska stötta de kommunala biblioteken i deras läs- och utlåningsuppdrag genom att stödja de fysiska bibliotekens skapande av trygga och säkra platser för läsning och bildning.

5.11 Fastighets- och servicenämnden

Övergripande uppgifter

Fastighets- och servicenämnden ansvarar för Region Stockholms fastighetsbestånd med undantag för kollektivtrafikens fastigheter. Nämnden tillhandahåller också it- och servicetjänster till övriga nämnder och bolag mot ersättning. Nämndens arbete med fastigheter sker genom Locum AB medan det servicerelaterade arbetet sker genom serviceförvaltningen. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Fastighets- och servicenämndens anslag för 2022 minskar med sju miljoner kronor jämfört med 2021. Nämnden ges inget anslag för planeringsåren 2023 och 2024. Anslagsminskningen innebär en normalisering efter att nämnden tillfälligt har getts ett anslag för att färdigställa uppbyggnaden av serviceförvaltningen.

Fastighets- och servicenämndens resultatkrav för 2022 är 599 miljoner kronor vilket innebär ett ökat resultatkrav jämfört med 2021 motsvarande 51 miljoner kronor. För planeringsåren 2023–2024 fastställs resultatkravet till 620 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 40. Resultaträkning för fastighets- och servicenämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	7 780	7 407	7 620	2,9%	7 578	7 626
- varav anslag	*48*	*7*	*0*	*-100%*	*0*	*0*
Kostnader	-6 683	-6 858	-7 020	2,4%	-6 957	-7 006
Resultat	**1 097**	**549**	**599**		**620**	**620**

Nämndens båda förvaltningar, fastighetsförvaltningen och serviceförvaltningen, består båda av flera koncernresultatenheter med olika ekonomiska förutsättningar. Av nämndens resultatkrav för 2022 avser 514,5 miljoner kronor koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm inom fastighetsförvaltningen, vilket innebär ett ökat resultatkrav jämfört med Budget 2021. Vidare avser 79 miljoner kronor koncernresultatenheten Nya Karolinska Solna Bygg inom fastighetsförvaltningen, vilket är ett oförändrat resultatkrav jämfört med tidigare budgetår. Resultatkraven förutsätter att beslutade modeller för hyressättning används och att hyror debiteras i enlighet med indexering enligt avtal.

Fastighetsförvaltningens resultatkrav för 2022 är 594 miljoner kronor vilket innebär ett ökat resultatkrav med 49,5 miljoner kronor jämfört med 2021. Resultatkravet för planeringsåren 2023–2024 är 613 miljoner kronor för respektive år. Reavinster får inte räknas in i resultatkravet.

Tabell 41. Resultaträkning för fastighets- och servicenämndens fastighetsförvaltning

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	6 123	5 637	5 722	1,5%	5 690	5 699
- varav anslag	*0,0*	*0,0*	*0,0*		*0,0*	*0,0*
Kostnader	-5 097	-5 093	-5 129	0,7%	-5 076	-5 086
Resultat	**1 026**	**544**	**594**		**613**	**613**

Serviceförvaltningens resultatkrav för 2022 är sex miljoner kronor vilket innebär ett ökat resultatkrav med en miljon kronor jämfört med 2021. Resultatkravet för planeringsåren 2023–2024 är sju miljoner kronor för respektive år. Förvaltningens resultatkrav innebär att indexeringen för löne- och prisutveckling per tjänst med motsvarande kvalitet och innehåll kan höjas med som mest 2,0 procent under 2022.

Tabell 42. Resultaträkning för fastighets- och servicenämndens serviceförvaltning

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	1 719	1 837	1 970	7,3%	1 958	1 997
- varav anslag	*48*	*7*	0	*-100%*	*0*	*0*
Kostnader	-1 648	-1 832	-1 964	7,2%	-1 951	-1 990
Resultat	**71**	**5**	**6**		**7**	**7**

Investeringar

Fastighets- och servicenämndens investeringsutrymme för 2022 är 2 293,8 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 16 919,5 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 8 230,2 miljoner kronor. Investeringarna består av investeringar i vårdfastigheter och administrativa lokaler.

Tabell 43. Fastighets- och servicenämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Fastighetsförvaltningen			
Beslutade investeringar >100 mkr	702,6	938,3	396,6
Planerade investeringar >100 mkr	391,7	1 097,7	1 214,5
Investeringar <100 mkr	871,9	885,0	869,0
Serviceförvaltningen			
Investeringar <100 mkr	327,6	286,6	248,7
Totalt	**2 293,8**	**3 207,6**	**2 728,8**
varav nyinvesteringar	*670,3*	*1 033,7*	*700,8*
varav ersättningsinvesteringar	*1 623,5*	*2 173,9*	*2 028,1*

Fastighetsförvaltningen
Av nämndens investeringsutrymme för 2022 avser 1 894,3 miljoner kronor fastighetsinvesteringar inom koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 13 558,3 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är investeringsutrymmet 7 141,4 miljoner kronor.

Vidare avser nämndens investeringsutrymme för 2022, 71,9 miljoner kronor hyresgästanpassningar och mindre ersättningsinvesteringar i koncernresultatenheten Nya Karolinska Solna Bygg. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 610,9 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är investeringsutrymmet 225,9 miljoner kronor.

Planerade fastighetsinvesteringar skapar möjligheter för Region Stockholm att långsiktigt bedriva en effektiv vård inom prioriterade vårdområden och samtidigt bibehålla nuvarande sjukvårdsverksamhet genom robusta och energieffektiva fastigheter.

Under planperioden slutförs de större investeringarna vid S:t Görans sjukhus. Två nya vårdbyggnader har färdigställts, ombyggnation fortsätter av intilliggande vårdlokaler med sterilcentral och röntgenavdelning som planeras färdigställas i början av planperioden. Vid Danderyds sjukhus genomförs byggnation av en ny vårdbyggnad som ska inrymma minst 164 vårdplatser samt mottagningsverksamheter

Ett antal större om- och tillbyggnader av akutsjukhusen och närsjukhusen planeras under planperioden, som ombyggnation av vårdavdelningar och IVA-platser på Södersjukhuset. Vid Löwenströmska sjukhuset planeras ombyggnad av rättspsykiatriska vårdavdelningar, på S:t Görans sjukhusområde planeras om- och tillbyggnad av psykiatriska vårdplatser för barn och ungdom, i Huddinge planeras tillbyggnad för att skapa fler rättspsykiatriska vårdplatser.

Vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge fortsätter ombyggnation av vårdavdelningar och mottagningar, en ombyggnation av akutmottagningen planeras också för att dimensionera och förbereda den för inflödet av akuta besök.

Region Stockholms bestånd av vårdfastigheter är till delar i behov av upprustning till modern standard. För att vårdens fastigheter ska vara långsiktigt ekonomiskt hållbara och ändamålsenliga prioriteras framgent ersättnings- och underhållsinvesteringar. Inom återstående utrymme prioriteras nyinvesteringar därutöver utifrån behov ur ett systemperspektiv. Detta för att upprätthålla säkerhet, funktion och värde i vårdens fastigheter.

Ersättningsinvesteringar planeras under planperioden för att åtgärda akuta upprustningsbehov, däribland upprustning av en försörjningsbyggnad vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge, säkerställande av reservkraft på Södersjukhuset samt teknisk upprustning av enskilda byggnader vid Södertälje sjukhus, Dalens sjukhus och Rosenlunds sjukhus.

Serviceförvaltningen
Serviceförvaltningens investeringsutrymme för 2022 är 327,6 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 2 750,3 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 862,9 miljoner kronor. Investeringarna består främst av investeringar inom it-verksamheten och utgörs av ersättningsinvesteringar i utbyte och livscykelhantering av nätinfrastruktur och klienter.

Samlokaliseringen av centrala förvaltningar har till viss del förskjutits och projektet kommer att fortsätta under 2022 och 2023 med återstående investeringar på 55 miljoner kronor. Förskjutningar har även skett av investeringar i utbyte och livscykelhantering av nätinfrastruktur och klienter. Förskjutningarna beror i huvudsak på covid-19-pandemin.

Mål och indikatorer
Fastighets- och servicenämnden ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Fastighets- och servicenämnden har även huvudansvar för indikatorer som hör till det verksamhetsspecifika målet Region Stockholms klimatpåverkan ska minska respektive det nämndspecifika målet Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet, se bilaga 2.

5.12 Klimat- och hållbarhetsnämnden

Övergripande uppgifter

Klimat- och hållbarhetsnämnden ansvarar för att leda, stödja och samordna Region Stockholms strategiska och långsiktiga hållbarhetsarbete vilket inkluderar ansvar för frågor som gäller miljö, klimat och social hållbarhet. Se vidare i nämndens reglemente (RS 2021-0083).

Ekonomiska förutsättningar

Klimat- och hållbarhetsnämndens anslag för 2022 är 26,0 miljoner kronor. För planeringsåren 2023–2024 är anslaget 26,8 miljoner kronor respektive 27,6 miljoner kronor. Anslaget ökar med 3,2 procent i jämförelse med det överförda anslaget år 2021 från regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden.

Tabell 44. Resultaträkning för klimat- och hållbarhetsnämnden

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B21/20	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	0	0	26	-	27	28
- varav anslag	*0*	*0*	*26,0*	-	*26,8*	*27,6*
Kostnader	0	0	26	-	27	28
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**

Nämnden ska köpa förvaltningstjänster av regionledningskontoret.

Mål och indikatorer

Klimat- och hållbarhetsnämnden ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att nämnden ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Uppdrag

1. Klimat- och hållbarhetsnämnden uppdras att genomföra insatser som stärker förankringen och kompetensen i Region Stockholms verksamheter för genomförande av den hållbarhetspolicy och den hållbarhetsstrategi som planeras fastställas under 2021.

2. Klimat- och hållbarhetsnämnden uppdras att genomföra insatser som stärker kompetensen i Region Stockholms verksamheter avseende hållbara upphandlingar med särskilt fokus på cirkulär och resurseffektiv upphandling.

3. Klimat- och hållbarhetsnämnden uppdras att göra bedömning om en redan framtagen koldioxidbudget kan uppdateras eller om en ny

behöver tas fram, komplettera Klimatfärdplan 2050 och Klimatarena Stockholm med en koldioxidbudget för länet.

5.13 Revisorskollegiet

Regionfullmäktiges presidium bereder revisorskollegiets budget inför regionfullmäktiges beslut om Budget 2022 för Region Stockholm. Tabellen för resultaträkningen är därför tom, anslag och resultatkrav anges med ”X”.

Övergripande uppgifter

De förtroendevalda revisorerna har fullmäktiges uppdrag att granska all verksamhet i Region Stockholm. Den övergripande revisionsuppgiften är att granska om nämnder och bolag verkar inom ramen för och verkställer regionfullmäktiges beslut liksom om nämnder och bolag uppnår de beslutade målen och uppdrag inom givna ekonomiska ramar. Revisorerna bidrar också till en god styrning och en god intern kontroll.

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till revisorskollegiet ökar med X miljoner kronor 2021 eller X procent jämfört med 2021. Revisorskollegiets resultatkrav är X kronor för 2022 och planeringsåren 2023–2024.

Tabell 45. Resultaträkning för revisorskollegiet

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	38	39				
- varav anslag	*35,3*	*36,0*				
Kostnader	-38	-39				
Resultat	**0**	**0**				

Investeringar

Revisorskollegiets investeringsutrymme är X miljoner kronor 2022. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet X miljoner kronor. Investeringarna består av inventarier.

Tabell 46. Revisorskollegiets investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr			
Ersättningsinvesteringar <100 mkr			
Totalt			

6. Bolag

6.1 Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag

Mål och ekonomiska krav
Mål och ekonomiska krav för verksamheten fastställs årligen av regionfullmäktige med utgångspunkt i Region Stockholms policy för integrerad ledning och styrning, ILS. Bolagets styrelse och ledning ansvarar för att de fastställda målen uppnås effektivt inom ramen för de ekonomiska kraven. Styrelse och ledning ansvarar också för att genomföra övriga uppdrag från regionfullmäktige till verksamheten. För att bidra till effektivitet också på koncernnivå krävs en gemensam styrning och samordning av resurser som kan samnyttjas. Bolaget ska bidra till detta.

Uppföljning och rapportering
Bolagets styrelse och ledning ansvarar för att verksamheten genomförs enligt verksamhetsplan och följs upp och analyseras avseende ekonomi, kvalitets-, och produktivitetsutveckling samt de övriga mål och uppdrag som ges av regionfullmäktige.

Uppföljning och analys av verksamheten enligt ovan ska omfatta såväl verkligt utfall som prognoser. Vid avvikelser mot mål ska orsaker analyseras och åtgärder för att korrigera avvikelserna vidtas och följas upp. Rapportering ska ske till ägaren enligt de krav som ägaren specificerar. Bolaget är skyldigt att löpande förse regionstyrelsen med information i den utsträckning som det är nödvändigt för regionstyrelsens uppsikt.

Efterlevnad av lagar och styrande dokument
Styrelse och ledning ansvarar för

- att verksamheten följer tillämpliga lagar och regler
- att verksamheten följer de styrande dokument som regionfullmäktige och regionstyrelsen har fastställt
- att kompletterande interna riktlinjer och föreskrifter upprättas för bolaget där så är tillämpligt samt att arbeta för att de efterlevs
- att efterlevnaden av styrande dokument följs upp och misstänkta eller konstaterade överträdelser rapporteras till regionstyrelsen
- att rapporteringsinstruktioner från regionledningskontoret följs
- att årligen i årsrapporten, utöver vad aktiebolagslagen stadgar, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen angivna syftet och ramarna för densamma. Årsrapporten ska vara så utformad att den kan läggas till grund för lekmannarevisorns granskning liksom för regionstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap. 1 och 9 §§ kommunallagen.

Principiellt viktiga beslut
Beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska hänskjutas till regionfullmäktige. Besluten bör därefter fattas av bolagsstämman. Exempel på beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt är köp och försäljning av aktier, bildande av dotterbolag, förändring av aktiekapital, ingående av principiellt viktiga avtal samt principiellt viktiga investeringar och finansieringsfrågor.

Vid tveksamhet om huruvida en fråga är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ansvarar styrelse och ledning för att rådgöra med regionstyrelsen och dess förvaltning regionledningskontoret.

Till bolagens styrelser ska regiondirektören eller av regiondirektören utsedd representant adjungeras.

Samverkan
Region Stockholms bolag har, tillsammans med nämnderna, ett gemensamt ansvar för att utföra Region Stockholms verksamhet i enlighet med lagkrav och regionfullmäktiges mål. För att effektivt utföra de uppgifter som Region Stockholm har gentemot länets invånare, eller i förekommande fall gentemot en gemensam beställare i hälso- och sjukvårdsnämnden, krävs att alla bolag samverkar på ett ändamålsenligt sätt och ser till nyttan för Region Stockholm som helhet. Bolaget ska utveckla verksamheten i samverkan med övriga nämnder och bolag inom Region Stockholm liksom med kunder och leverantörer.

Rätt till insyn
Regionstyrelsen respektive Landstingshuset i Stockholm AB äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Fastighets- och servicenämnden äger samma rätt för Locum AB och Terreno AB. Likaså äger trafiknämnden samma rätt för AB Storstockholms Lokaltrafik, AB SL Finans, Waxholms Ångfartygs AB och SL Nya Tunnelbanan AB. Kulturnämnden äger samma rätt för Film Stockholm AB.

Region Stockholms styrprinciper inom hälso- och sjukvården
Region Stockholms hälso- och sjukvårdsorganisation, med en uppdelning på en beställarfunktion (hälso- och sjukvårdsnämnden) och en ägarfunktion (regionstyrelsen respektive Landstingshuset i Stockholm AB), har ett formellt fastlagt regelsystem som klargör ansvar och roller avseende såväl förtroendevalda som tjänstemannanivån. Härigenom tydliggörs spelreglerna mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdgivarna. Ägaren bestämmer det principiella uppdraget för sina bolag. Med utgångspunkt i regionfullmäktiges beslutade mål och indikatorer samt uppdrag kan hälso- och sjukvårdsnämnden sluta avtal med bolagen om vårdinnehåll, volymer

och priser, utifrån befolkningens behov och inom de ekonomiska förutsättningar som hälso- och sjukvårdsnämnden har tilldelats.

I Region Stockholms ansvar som ägare ligger dels att svara för direktiv till de regionägda vårdgivarna och därigenom skapa ramar för deras uppgifter, dels att ha löpande insyn i och påverkan på hur vårdgivarna fullgör sina uppdrag enligt åtaganden i avtalen med hälso- och sjukvårdsnämnden. I ägaruppdraget finns därmed också ansvaret för att samordna de egna bolagens arbete/produktion när behov föreligger samt att vara pådrivande i arbetet med att uppnå en god kvalitet, produktivitet och effektivitet i de egenägda bolagen.

6.2 Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB)

Bolagets syfte

Landstingshuset i Stockholm AB, LISAB, är helägt av Region Stockholm och moderbolag i en koncern som består av flera dotterbolag samt dotterdotterbolag. Bolaget ska äga och förvalta aktier i aktiebolag som Region Stockholm använder för sin verksamhet.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv under avsnitt 6.1.

Dotterbolagens och dotterdotterbolagens styrelser och ledningar har det strategiska och operativa ansvaret för att nå regionfullmäktiges mål inom respektive ansvarsområde. Bolaget ansvarar för uppföljning av att dotterbolagens och dotterdotterbolagens bolagsordningar samt ägarens generella och specifika ägardirektiv efterlevs. Bolaget ska också som ägare bidra till strategisk samordning och utveckling av dotterbolagens verksamhet.

Bolaget ska, inom ramen för regionfullmäktiges riktlinjer, fatta för dotterbolagen och helägda dotterdotterbolag bindande kompletterande beslut rörande koncernbidrag och aktieägartillskott.

Bolaget ska, inom ramen för regionfullmäktiges beslut, fatta beslut om kapitaltäckningsgarantier för dotterbolag och dotterdotterbolag.

Bolaget beslutar vid vilket senaste datum som bolagsstämmor i dotterbolagen ska hållas.

Resultatkrav

LISAB:s resultatkrav för 2022 är -18 miljoner kronor vilket är oförändrat jämfört med 2021. Resultatkravet för planeringsåren 2023–2024 är oförändrat -18 miljoner kronor för respektive år. Bolaget har räntekostnader och inga intäkter.

Tabell 47. Resultatkrav för LISAB

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultatkrav	373	-18	-18	-18	-18

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Uppdrag

1. LISAB uppdras att under 2022 utreda synergimöjligheter i Region Stockholms egenägda vårdproduktion och föreslå åtgärder för att bättre använda tillgängliga resurser över tid.

6.2.1 Södersjukhuset AB

Bolagets syfte
Södersjukhuset AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad kärl- och handkirurgisk vård samt viss högspecialiserad gynekologisk kirurgi. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att
- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.
Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Södersjukhuset AB:s resultatkrav är 15 miljoner kronor 2022 vilket är oförändrat jämfört med 2020. Resultatkravet för planeringsåren 2023–2024 är 15 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 48. Resultatkrav för Södersjukhuset AB

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**-112**	**15**	**15**	**15**	**15**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Södersjukhuset AB 2022 är 218,3 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 2 637,8 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 581,4 miljoner kronor.

Tabell 49. Södersjukhuset AB:s investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	2,0	30,0	50,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	216,3	132,7	150,4
Totalt	**218,3**	**162,7**	**200,4**

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning för modernisering av vårdplatser i sjukhusets byggnad 17 och 18 är medräknade i investeringsutrymmet för perioden 2022–2024.

Mål och indikatorer

Södersjukhuset AB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Bolaget ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

Uppdrag

1. Södersjukhuset AB uppdras att under 2022 genomföra åtgärder som säkerställer att den genomsnittliga väntetiden på akutmottagningen minskar.

2. Södersjukhuset AB uppdras att utveckla sjukhusets funktion som kunskapsnod vad gäller könsstympning och hedersrelaterat våld.

6.2.2 Danderyds Sjukhus AB

Bolagets syfte
Danderyds Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad rehabiliteringsmedicin. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att
- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav
Resultatkravet för Danderyds Sjukhus AB är elva miljoner kronor för 2022 vilket är oförändrat jämfört med 2021. Resultatkravet för planeringsåren 2023–2024 är elva miljoner kronor för respektive år.

Tabell 50. Resultatkrav för Danderyds Sjukhus AB

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**-158**	**11**	**11**	**11**	**11**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Danderyds Sjukhus AB 2022 är 181,5 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 2 193,5 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 683,5 miljoner kronor.

Tabell 51. Investeringsutrymme för Danderyds Sjukhus AB

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Planerade investeringar >100 mkr	10,0	12,0	50,0
Nyinvesteringar <100 mkr	20,0	20,0	20,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	151,5	181,0	219,0
Totalt	**181,5**	**213,0**	**289,0**

Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning till en ny vårdbyggnad är medräknade i investeringsutrymmet för perioden 2022–2024.

Mål och indikatorer

Danderyds Sjukhus AB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Bolaget ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

6.2.3 Södertälje Sjukhus AB

Bolagets syfte
Södertälje Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att
- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska regelbundet delta i systemövergripande dialog med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt övriga sjukhus om verksamhetens utveckling, inklusive investeringar, över tid.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav
Resultatkravet för Södertälje Sjukhus AB är fyra miljoner kronor för 2022 vilket är oförändrat jämfört med 2021. Resultatkravet för planeringsåren 2023–2024 är fyra miljoner kronor för respektive år.

Tabell 52. Resultatkrav för Södertälje Sjukhus AB

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**23**	**4**	**4**	**4**	**4**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Södertälje Sjukhus AB 2022 är 75 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 653 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 230 miljoner kronor.

Tabell 53. Investeringsutrymme för Södertälje Sjukhus AB

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	25,0	50,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	75,0	37,0	43,0
Totalt	**75,0**	**62,0**	**93,0**

Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar i utrustning till ombyggnation av sjukhusets byggnad 18 är medräknade i investeringsutrymmet för perioden 2023–2024.

Mål och indikatorer

Södertälje Sjukhus AB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att de ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Södertälje sjukhus AB ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

6.2.4 S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Bolagets syfte
S:t Eriks Ögonsjukhus AB bedriver specialiserad och högspecialiserad akut och planerad ögonsjukvård. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ansvarar för att
- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB.

Bolaget ska bedriva akut och planerad primärvård endast i begränsad omfattning och i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde som stöd för FOU-uppdraget enligt avtal.

Bolaget ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner. Genom samverkan ska bolaget säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt för att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Bolaget ska bedriva och medverka i klinisk forskning inom ögonsjukvård och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Bolaget ska i samråd med ägaren och Karolinska Institutet utvecklas till ett nationellt och internationellt konkurrenskraftigt centrum inom forskning och inom ögonsjukvården. Bolaget ska generera och sprida ny kunskap inom ögonsjukvård till övrig sjukvård inom Region Stockholm och landet enligt regionfullmäktiges fastställda mål.

Bolaget ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Samverkan ska ske med Karolinska Institutet och Karolinska Universitetssjukhuset. Bolaget ska ta ansvar för sin andel av AT-, BT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Bolaget ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Resultatkrav

Resultatkravet för S:t Eriks Ögonsjukhus AB är tio miljoner kronor 2022 vilket är oförändrat jämfört med 2021. För planeringsåren 2023–2024 är resultatkravet tio miljoner kronor för respektive år.

Tabell 54. Resultatkrav för S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**56**	**10**	**10**	**10**	**10**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen.

Investeringar

Investeringsutrymmet för S:t Eriks Ögonsjukhus AB 2022 är 20 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 215 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 60 miljoner kronor.

Tabell 55. Investeringsutrymme för S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	20,0	20,0	20,0
Totalt	**20,0**	**20,0**	**20,0**

Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning och inventarier.

Mål och indikatorer

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

6.2.5 Folktandvården Stockholms län AB

Bolagets syfte
Folktandvården Stockholms län AB, Folktandvården, bedriver tandvård inom Region Stockholm inom ramen för regionens ansvar enligt tandvårdslagen. Bolaget utför också uppdrag för hälso- och sjukvårdsnämnden som i huvudsak omfattar barntandvård.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska vara ett konkurrenskraftigt tandvårdsföretag. Bolaget ska erbjuda ett brett utbud av tjänster med hög service och god kvalitet utförd av kompetent personal till ett pris som är väl avvägt ur ett befolkningsperspektiv samt med hänsyn till Region Stockholms intressen.

Bolagets verksamhet ska kontinuerligt utvecklas och omfatta barntandvård, vuxentandvård, specialisttandvård, medicinsk tandvård, tandvård som ett led i sjukdomsbehandling samt nödvändig tandvård.

Bolaget ska på tandvårdens område utföra kliniskt forskningsarbete, bedriva ST-utbildning samt bedriva utbildning och utföra kliniskt forskningsarbete i samarbete med Styrgruppen KI/SLL för Odontologisk forskning, SOF.

Bolaget ska samverka med hälso- och sjukvården i syfte att tidigt upptäcka risk för ohälsa.

Resultatkrav
Folktandvårdens resultatkrav är 100 miljoner kronor 2022 vilket är en sänkning med 12,5 miljoner kronor jämfört med Budget 2021. För planeringsåren 2022–2023 är resultatkravet 100 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 56. Resultatkrav för Folktandvården Stockholms län AB

	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Mkr	2020	2021	2022	2023	2024
Resultat	**112,5**	**112,5**	**100**	**100**	**100**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB har hemställt till regionfullmäktige om att höja taxan för vuxentandvård med 2,5 procent. För att ge bolaget goda ekonomiska förutsättningar bemyndigar

regionfullmäktige styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB att höja taxan för vuxentandvård med 2,5 procent.

Eftersom principen att inga fria nyttigheter ska förekomma gäller inom Region Stockholm ska bolaget kräva ersättning för genomförda tjänster, exempelvis inom klinisk forskning och utbildning.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Folktandvården 2022 är 85 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är utrymmet 715 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 225 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 57. Investeringsutrymme för Folktandvården Stockholms län AB

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	85,0	70,0	70,0
Totalt	**85,0**	**70,0**	**70,0**

Mål och indikatorer

Folktandvården ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

Folktandvården ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

6.2.6 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB)

Bolagets syfte

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, AISAB, utför ambulanssjukvård, interhospitala transporter och transport av avlidna åt Region Stockholm. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska samverka med hälso- och sjukvårdsnämnden, Region Stockholms övriga prehospitala vård, närsjukvård, akutsjukvård, sjukvårdsrådgivning samt prioriterings- och dirigeringstjänsten för att säkerställa snabbt omhändertagande, god vård och säker transport av sjuka och skadade till rätt vårdnivå.

Bolaget ska ansvara för ett kliniskt träningscentrum för den regionfinansierade ambulanssjukvården och samverkande aktörer.

Bolaget ska bedriva och medverka i forskning och utveckling och bidra till en evidensbaserad prehospital vård inom Region Stockholm.

Bolaget ska bedriva utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.

Bolaget ansvarar för

- att överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- att inhämta Landstingshuset i Stockholm AB:s godkännande av egenregianbud.

Resultatkrav

AISAB:s resultatkrav är nio miljoner kronor 2022 vilket är en sänkning med tre miljoner kronor jämfört med 2021. För planeringsåren 2023–2024 sänks resultatkravet ytterligare till tre miljoner kronor för respektive år.

Tabell 58. Resultatkrav för AISAB

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	26	9	6	3	3

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Bolagets intäkter beslutas i överenskommelser och avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden och andra avtalsparter inom och utanför Region Stockholm. Bolagets intäkter och resultatkrav anger tillsammans förutsättningarna för kostnadsutvecklingen.

Investeringar

Investeringsutrymmet för AISAB 2022 är 28 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 298 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 86 miljoner kronor. Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar i ambulansfordon samt i medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 59. AISAB:s investeringsutrymme

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	4,0	4,0	4,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	24,0	25,0	25,0
Totalt	**28,0**	**29,0**	**29,0**

Mål och indikatorer

AISAB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

AISAB ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet som anges i bilaga 2.

6.2.7 Tobiasregistret AB

Bolagets syfte
Tobiasregistret AB förvaltar det svenska registret för blodstamceller; Tobiasregistret. Bolaget har bytt namn från Stockholm Care AB i samband med att dess vårdverksamhet för utländska patienter har övergått i Karolinska Universitetssjukhusets regi.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska driva och utveckla Tobiasregistret för att främja att registret på ett säkert sätt utökar antalet donatorer till nytta för vården. Bolaget ska prioritera information till godkända och presumtiva donatorer om registret och hur Tobiasregistret arbetar.

Resultatkrav
Resultatkravet för Tobiasregistret AB är noll kronor 2022 liksom för planeringsåren 2023–2024.

Tobiasregistret finansieras gemensamt av Sveriges regioner och utgör en nationell resurs, varför resultatenheten ska särredovisas.

Tabell 60. Resultatkrav för Tobiasregistret AB (tidigare Stockholm Care AB)

Mkr	Utfall* 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	2	0	0	0	0

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Mål och indikatorer
Tobiasregistret AB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.8 MediCarrier AB

Bolagets syfte
MediCarrier AB är Region Stockholms logistik- och transportbolag. Bolaget distribuerar sjukvårds- och förbrukningsartiklar samt utför transporttjänster åt verksamheter inom Region Stockholm. Bolaget ansvarar även för regionens beredskapslager avseende kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar till hälso- och sjukvården.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska på affärsmässiga grunder avropa, lagerhålla, förpacka samt distribuera sjukvårds- och förbrukningsartiklar till Region Stockholms nämnder och bolag. Fastighets- och servicenämnden står för upphandling och bolagets avrop görs inom ramen för de upphandlade avtalen.

Bolaget ska ansvara för Region Stockholms nämnders och bolags beredskapslager avseende kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar för hälso- och sjukvården. Lagerhållningen ska omfatta minst tre månaders förbrukning och utgå från kundernas behov. Lagerhållningen ska ske så att risken för att behöva kassera materiel minimeras.

Bolaget ska tillhandahålla och utveckla transporttjänster för gods, primärt för hälso- och sjukvården. Det inkluderar transporttjänster med särskilda krav såsom akuttransporter, farligt och känsligt gods. Bolaget bör upphandla transporttjänsterna, nya fordon som upphandlas ska som standard vara nollutsläppsfordon.

Bolaget ska skapa mervärde för kunderna genom effektivt och kundanpassade logistik- och distributionstjänster samt genom kundanpassade leveranser.

Bolaget ska aktivt följa utvecklingen inom logistik, varuhantering och distribution i syfte att förbättra och effektivisera verksamheten, samt bidra till ökad lönsamhet och miljöeffektiva lösningar genom att exempelvis fortsatt minska antalet artiklar i dialog med vårdgivarna.

Bolaget ska samverka med regionstyrelsen i strategiska inköpsfrågor och med fastighets- och servicenämnden i upphandlingsfrågor och med hälso- och sjukvården för ökad cirkularitet och resurseffektivitet.

Bolaget ska utifrån sitt uppdrag ansvara för bolagets egen säkerhet och krisberedskap samt medverka i Region Stockholms arbete kring säkerhet och krisberedskap i syfte att säkerställa en robust och resilient varu- och tjänsteförsörjning såväl då verksamheten är i normalläge som vid samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Resultatkrav

Resultatkravet för MediCarrier AB är en miljon kronor 2022 vilket är oförändrat jämfört med 2020. Resultatkravet är oförändrat en miljon kronor också för planeringsåren 2023–2024.

Tabell 61. Resultatkrav för MediCarrier AB

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	**36,6**	**1**	**1**	**1**	**1**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Resultatkravet innebär att indexeringen för löne- och prisutveckling per tjänst eller vara med motsvarande kvalitet och innehåll kan höjas med som mest 2,1 procent under 2022.

Investeringar

Investeringsutrymmet för MediCarrier AB 2022 är 12 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 39 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 18 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 62. Investeringsutrymme MediCarrier AB

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	12,0	3,0	3,0
Totalt	**12,0**	**3,0**	**3,0**

Mål och indikatorer

MediCarrier AB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås. Bolaget ska även styra mot det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet som anges i bilaga 2.

6.2.9 Locum AB

Bolagets syfte
Locum AB förvaltar Region Stockholms vårdfastigheter inom ramen för regionens resultatenhet Landstingsfastigheter Stockholm och på uppdrag av fastighets- och servicenämnden. Bolaget bistår också nämnden i fastighetsstrategiska frågor. Den tekniska driften av fastigheterna sköts av upphandlade entreprenörer.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska, mot ersättning som årligen fastställs i budget, förvalta Region Stockholms samtliga fastigheter med tillhörande tillgångar, med undantag för kollektivtrafikens fastigheter. Bolaget ska även förvalta fastigheter tillhörande stiftelsen Löwenströmska Lasarettet. Ersättningen baseras på förvaltad bruttoarea. Med förvaltning avses dels teknisk förvaltning som omfattar drift och underhåll, dels ekonomisk förvaltning som omfattar administration av såväl Region Stockholms internhyressystem som övrig hyresadministration.

Bolagets förvaltning av konst i fastigheterna inkluderar underhåll, omramning, lagring, evakuering och omhängning. Locum beställer dessa tjänster mot ersättning från kulturnämndens förvaltning.

Bolaget ansvarar för fullgörandet av de uppgifter som enligt gällande lagar och regler åligger en fastighetsägare inom områdena arbetsmiljö, miljö, byggherreansvar och fastighetstillsyn samt el- och brandsäkerhet.

Region Stockholm har i särskild fullmaktshandling gett bolaget fullmakt att svara för vissa uppgifter som åligger en fastighetsägare.

Fastigheter som är verksamhetsmässigt nödvändiga för att Region Stockholm ska kunna fullgöra sina uppgifter, och där lokalförsörjning via den externa hyresmarknaden inte är en effektiv lösning, ska Region Stockholm ha en långtgående förfoganderätt över. Dessa fastigheter benämns strategiska fastigheter. De strategiska fastigheterna ska i första hand ägas av Region Stockholm men i undantagsfall kan långsiktiga hyresavtal användas. I båda fallen ska regionfullmäktige fatta besluten.

Regionfullmäktige beslutade år 2000 att hyressättning av lokaler som hyres av enheter inom Region Stockholm ska ske på marknadsanpassade villkor om inte regionfullmäktige beslutar annat. För akutsjukhuslokaler ska de

marknadsanpassade hyrorna ligga på en försiktig nivå. I övriga fall gäller marknadsmässig hyressättning.

Bolaget svarar för investeringar i enlighet med Region Stockholms investeringsprocess. I tillämpliga delar gäller detta även fastigheter tillhöriga stiftelsen Löwenströmska Lasarettet samt vissa andra regionanknutna organ.

Bolaget ska för Region Stockholms räkning tillhandahålla ändamålsenliga lokaler i första hand till regionkoncernens verksamheter enligt de principer för uthyrning som regionfullmäktige beslutar. Bolaget ska bistå hyresgästerna med att utnyttja lokalerna på ett sammantaget kostnadseffektivt sätt.

Bolaget ska, i samråd med berörda enheter inom regionkoncernen, upprätta underhållsplaner, förvaltningsplaner och dylikt samt upprätta fastighetsutvecklingsplaner för strategiska fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm.

Bolaget ansvarar efter uppdrag från fastighets- och servicenämnden för inhyrning av strategiska lokaler på den externa hyresmarknaden.

Bolaget har rätt att erbjuda interna och externa hyresgäster fastighetsanknutna tjänster (Facility Management). Prissättningen av sådana tjänster ska ske på marknadsmässiga villkor.

Bolaget ska, inom ramen för sitt uppdrag, aktivt arbeta för att skapa hållbara och hälsofrämjande miljöer i fastigheter som nyttjas av regionkoncernens verksamheter.

För att möjliggöra effektiv planering och effektivt genomförande ska bolaget samordna fastighetsinvesteringar med de investeringar som görs avseende medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik.

Bolaget har rätt att fatta inriktnings-, planerings- och genomförandebeslut upp till 100 miljoner kronor för fastighetsförvaltningens investeringar inom fastighets- och servicenämnden, förutsatt att investeringen finns upptagen i budget som specificerat investeringsobjekt eller ryms inom budget för fastighets- och hyresgästinitierade investeringar under 100 miljoner kronor.

Bolaget ska administrera och ha resultatansvar för Landstingsfastigheter Stockholm.

Bolaget ska utöver förvaltningsuppdraget utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare samt fastighets- och servicenämnden. Bolaget ska bistå ägaren i fastighetsstrategiska frågor bland annat i samband med investeringsplaneringen. Bolaget har rätt att på uppdrag av nämnder och bolag inom Region Stockholm bistå i deras inhyrning av lokaler på den externa hyresmarknaden.

Bolaget ansvarar för att förvalta externt förhyrda lokaler för nämnder och bolag inom Region Stockholm. Bolaget ska tillsammans med nämnder och bolag i första hand tillgodose förhyrning i befintliga lokaler ägda av Region Stockholm.

Bolaget äger rätt att anlita extern utförare för fullgörande av uppgifter som åligger bolaget.

Bolaget har, enligt god redovisningssed, rätt att debitera fastighets- och servicenämnden för sådana kostnader som uppstår vid förädling och utveckling samt vid genomförande av investeringar och andra byggentreprenader i det förvaltade fastighetsbeståndet.

Bolaget ska genomföra jämförande studier (benchmarking) med andra ägare/förvaltare av ändamålsfastigheter.

Resultatkrav

Resultatkravet för Locum AB är 3,5 miljoner kronor 2022 vilket är en sänkning med 3,5 miljoner kronor jämfört med 2021. Resultatkravet för planeringsåren 2023–2024 är fyra miljoner kronor för respektive år.

Tabell 63. Resultatkrav för Locum AB

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	376,9	356,0	351,3	-1,3%	351,5	351,5
Kostnader	-363,6	-349,0	-347,8	-0,3%	-347,5	-347,5
Resultat	**13,3**	**7,0**	**3,5**		**4,0**	**4,0**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Investeringar

Investeringsutrymmet för Locum AB 2022 är 4,5 miljoner kronor. För perioden 2022–2031 är investeringsutrymmet 45 miljoner kronor och för perioden 2022–2024 är utrymmet 13,5 miljoner kronor. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar i it och inventarier.

Tabell 64. Investeringsutrymme för Locum AB

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	4,5	4,5	4,5
Totalt	**4,5**	**4,5**	**4,5**

Mål och indikatorer

Locum AB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.10 Terreno AB

Bolagets syfte

Terreno AB bistår Locum AB i förvaltningen av de solcellanläggningar för elproduktion som finns i Region Stockholms fastigheter. Bolaget är för närvarande vilande.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv under avsnitt 6.1.

Aktiebolaget Terreno är ett helägt dotterbolag till Locum AB som ägs av Landstingshuset i Stockholm AB.

6.2.11 AB Stockholms Läns Landstings Internfinans

Bolagets syfte

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans, Internfinans, är Region Stockholms internbank och säkerställer regionens likviditet. Bolaget lånar upp medel på kapitalmarknaden, bedriver utlåning för investeringar inom regionkoncernen och hanterar finansiella risker samt finansiella redovisningsfrågor kopplade till skuldportföljen. Bolaget förvaltar även Region Stockholms donationsfonder och stiftelser.

Ägardirektiv

För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska på affärsmässiga grunder bistå Region Stockholm, dess nämnder, bolag och stiftelser med att förvalta central likviditet, låna upp medel på kapitalmarknaden och bedriva utlåning för investeringar till Region Stockholms nämnder och bolag.

Bolaget ska agera externt i finansiella frågor kopplade till bolagets uppdrag för Region Stockholms räkning, bland annat genom utformandet av sociala utfallskontrakt.

Bolagets arbetsuppgifter samt formerna för ersättning till bolaget regleras i särskilt samverkansavtal med Region Stockholm. För arbetsuppgifter kopplade till donationsfonder och stiftelser tecknas separat avtal med Region Stockholm.

Bolagets styrelse ska anta riktlinjer för lån och räntehantering, vilka ska anmälas till regionstyrelsen. Även ändringar i dessa riktlinjer ska anmälas till regionstyrelsen.

Bolaget ska med hjälp av extern kompetens göra en genomgång av den interna kontrollen i syfte att säkerställa riskhanteringen. Denna genomgång ska uppdateras årligen och dess resultat ska rapporteras till regionstyrelsen i delårsbokslutet.

Resultatkrav

Internfinans resultatkrav är en miljon kronor 2022 vilket är oförändrat jämfört med 2021. För planeringsåren 2023–2024 är resultatkravet en miljon kronor för respektive år.

Tabell 65. Resultatkrav för AB SLL Internfinans

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	17	17	17	17	17

Kostnader	-11	-16	-16	-16	-16
Resultat	**5**	**1**	**1**	**1**	**1**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Mål och indikatorer

Internfinans ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.2.12 Film Stockholm AB

Bolagets syfte
Bolagets huvuduppdrag är att verka för att filmproduktioner och TV-serier genomförs i Stockholms län och att stärka och bidra till utvecklingen av och infrastrukturen inom filmen och den audiovisuella industrin i länet. Detta ska ske genom samproduktion, talangutveckling och investering av kapital och andra resurser i filmer som genomförs i Stockholms län eller av regionala produktionsbolag samt genom filmkommissionsverksamhet.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska arbeta för att maximera länets utfall av filmproduktion och TV-serier i form av spendering av kapital, nationell och internationell uppmärksamhet samt ökad tillväxt i länets audiovisuella industri.

Genom filmkommissionsverksamheten ska bolaget marknadsföra Stockholms län som inspelningsplats och främja lokala produktionsbolags möjligheter till internationellt handelsutbyte. Detta ska främst ske genom marknadsföringsinsatser, rådgivning och förmedling av regional kompetens samt förmedling av internationella kontakter.

Bolaget ska verka i nära samarbete med länets filmbransch men också samverka med nationella och internationella nätverk som syftar till att stärka bolagets möjligheter att genomföra huvuduppdraget och stärka sektorn.

Bolaget ska tillsammans med länets kommuner utveckla samverkansformerna i syfte att optimalt nyttja gemensamma resurser.

Initiativ till gemensamma satsningar och till gemensamt deltagande i evenemang, näringslivsarrangemang och projekt kan komma från både bolaget och ägaren.

Bolaget ska successivt stärka samverkan med näringslivet i syfte att öka näringslivets engagemang i verksamheten.

Bolaget ska verka för att främja filmkultur och filmpedagogisk verksamhet i samverkan med Region Stockholms kulturnämnd och i dialog med länets kommuner och branschaktörer.

Bolaget ska tillse att ett kostnadseffektivt resursutnyttjande uppnås genom samverkan med andra offentliga och privata entreprenörer. Planer för

denna samverkan ska upprättas och följas upp. Utfallet ska avrapporteras till ägaren.

Bolaget föreslås vara en av Region Stockholms egenprofilerade verksamheter med möjlighet att utveckla en egen varumärkesplattform. För att tydliggöra tillhörigheten till Region Stockholm ska bolaget tydligt markera att de är en del av Region Stockholm enligt gällande regelverk för egenprofilerad verksamhet.

Resultatkrav

Film Stockholm AB:s resultatkrav är noll kronor för 2022 och för planeringsåren 2023-2024.

Tabell 66. Resultatkrav för Film Stockholm AB

Mkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat	0	0	0

Mål och indikatorer

Film Stockholm AB ska styra mot Region Stockholms inriktningsmål och mer specifikt mot de verksamhetsspecifika mål och indikatorer som anges i bilaga 2 samt bidra till att dessa mål uppnås. Det innebär att bolaget ska följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk för att indikatorernas målvärden inte uppnås.

6.3 AB Storstockholms Lokaltrafik (SL)

Bolagets syfte
AB Storstockholms Lokaltrafik, SL, är samlingsnamnet och varumärket för den upphandlade allmänna kollektivtrafiken på land i Stockholms län. Via SL förvaltar Region Stockholm genom trafiknämnden vissa avtal och tillgångar. SL har tre helägda dotterbolag: Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB), AB SL Finans och SL Nya Tunnelbanan AB.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Inom ramen för bolagets ändamål så som det uttrycks i bolagsordningen ansvarar styrelse och ledning för att

- trafiknämnden bereds möjlighet att godkänna strategiska och övergripande frågor hänförliga till AB SL:s verksamhet;
- överta och förvalta sådana avtal för kollektivtrafiken på land som trafiknämnden överlåter till AB SL. AB SL ska uppdra åt trafiknämnden att förvalta AB SL:s avtal och tillgångar.

Region Stockholm har den formella nyttjanderätten till kollektivtrafikanläggningar samt äganderätten till vissa trafikfastigheter. Ansvaret i förhållande till AB SL förtydligas nedan.

Region Stockholm upplåter, utan ersättning, till AB SL, med den rätt regionen har, dels till regionen upplåtna tunnelbane-, spårvägs- och övriga trafikanläggningar, dels de anläggningar regionen utfört, förvärvat eller innehar för den kollektiva trafiken dels den rätt till mark i övrigt som erfordras för AB SL:s verksamhet som regionen anskaffat.

Region Stockholms skyldigheter och rättigheter som regionen genom avtal åtagit sig eller förvärvat i förhållande till kommun eller annan markägare ska äga giltighet gentemot AB SL. Regionen behåller dock ansvaret för genom nämnda avtal gjorda inskränkningar i skyldigheter som enligt lag åvilar kommun eller annan.

Om, och i den omfattning, tredje parts tillstånd, samtycke eller annan åtgärd (gemensamt benämnt ”tillstånd”) behövs för att genomföra upplåtelse samt överföring av rättigheter och skyldigheter enligt ovan ska parterna så snart det är möjligt gemensamt söka erhålla sådana tillstånd. I det fall tillstånd inte erhålls, samt för tiden fram till sådant(a) tillstånd erhållits ska AB SL, i den omfattning som de underliggande rättigheterna och skyldigheterna tillåter, agera på uppdrag av regionen avseende samtliga regionens åtaganden.

Region Stockholms ansvar för rättigheter och skyldigheter avseende mark anskaffad genom expropriation bestäms med hänsyn till expropriationsdomen.

AB SL ska under förutsättning av trafiknämndens och i förekommande fall regionfullmäktiges godkännande

- genomföra inköp och försäljning av mark samt förändringar av trafikanläggningar.
- aktivt verka för förvaltning och utveckling av kollektivtrafikanläggningarna för att tillförsäkra hög trafiksäkerhet, trygghet, tillgänglighet och service för alla resenärer.
- aktivt arbeta för att regionens rättigheter tillvaratas vid drift och utbyggnad av kollektivtrafik samt störningsfri trafik i samband med olika förmer av ut- och ombyggnadsarbeten.
- vid utbyggnad av tunnelbana och andra fasta anläggningar ombesörja anskaffande av mark i enlighet med trafiknämndens instruktioner.
- projektera och bygga tunnelbana och andra fasta trafikanläggningar.
- förvalta och bekosta planläggning, projektering, och utförande av samt anskaffa mark för driftanläggningar såsom verkstäder, vagnhallar, och förråd även som AB SL:s verksamhet i övrigt erforderliga byggnader och lokaler med till dessa anläggningar hörande inredning och utrustning.

AB SL ska i enlighet med fullmäktiges beslut den 9 december 2008, LS 0712–1398, företräda regionen i frågor som gäller förvaltarskap och ägandefrågor avseende kollektivtrafikanläggningar och fastigheter. Fullmakt i enlighet med nämnda beslut av fullmäktiges ska finnas.

AB SL ska äga rätt att träffa avtal om taxor och leverans av elektrisk energi för driften.

AB SL svarar för skada på anläggning som upplåtits till eller bekostats av AB SL.

AB SL svarar för skada i form av skakningar, buller och dylikt från trafiken på tunnelbanan. AB SL ska i övrigt svara för skada på person eller egendom till följd av den av AB SL bedrivna verksamheten.

Regionen ska verka för att AB SL tillförsäkras ensamrätt att upplåta utrymme dels för reklam och för försäljningskiosker, butiker, montrar, skyltskåp och servicemaskiner inom tunnelbaneanläggningen, dels för reklam på fasta anläggningar för buss- och spårvägstrafik jämte därtill hörande vänthallar med mera.

Intäkter av upplåtelserna enligt föregående stycke tillfaller AB SL.
AB SL ska vidmakthålla en särskild resultatenhet, inom vilken all upparbetning och redovisning av investeringsbudget inklusive medfinansiering avseende utbyggnad av tunnelbanan inom förvaltning för utbyggd tunnelbana ska ske åtskilt från AB Storstockholms Lokaltrafiks övriga verksamhet.

AB SL ska ge ett heltäckande uppdrag till trafiknämnden, att ansvara för all upphandling och all annan verksamhet hänförlig till utbyggnaden av tunnelbanan, varvid avtal som upphandlats av trafiknämnden avseende tunnelbaneutbyggnad inom förvaltning för utbyggd tunnelbana omedelbart efter dess ingående ska överlåtas från trafiknämnden till AB Storstockholms Lokaltrafik.

AB SL ska uppdra åt trafiknämnden att genom förvaltning för utbyggd tunnelbana svara för all förvaltning av AB Storstockholms Lokaltrafiks avtal och tillgångar samt att i alla avseenden företräda AB Storstockholms Lokaltrafik gentemot tredje part, vad avser sådana avtal och tillgångar som är hänförliga till tunnelbaneutbyggnad inom förvaltning för utbyggd tunnelbana.

Resultatkrav

AB SL:s resultatkrav är 404 miljoner kronor 2022 vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med 2021. Också för planeringsåren 2022–2024 är resultatkravet oförändrat 404 miljoner kronor för respektive år.

Resultatkravet ska fördelas över AB SL:s dotterbolag, där bland annat Waxholms Ångfartygs AB:s resultatkrav ska ge konkurrensneutrala förutsättningar för den verksamhet som bedrivs.

Tabell 67. Resultatkrav för AB SL

Mkr	Utfall 2020*	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Intäkter	20 980	23 420	24 050	2,7%	24 647	25 172
- varav biljettintäkter	*5 455*	*9 626*	*9 919*	*3,0%*	*10 069*	*10 222*
Summa kostnader	-22 053	-23 016	-23 646	2,7%	-24 243	-24 768
Resultat	**-1 073**	**404**	**404**		**404**	**404**

**Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.*

Trafikavgifterna budgeteras 2022 höjas med motsvarande 20 kronor för ett 30-dagarskort vilket beräknas innebära en intäktshöjning med cirka 200 miljoner kronor under året.

6.3.1 Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)

Bolagets syfte
Waxholms Ångfartygs AB, WÅAB, sköter kollektivtrafiken på vatten i Stockholms skärgård. WÅAB är dotterbolag till AB SL och via bolaget förvaltar Region Stockholm genom trafiknämnden vissa avtal och tillgångar. WÅAB är ett renodlat tjänstebolag och äger ett tjugotal av de fartyg som går i reguljär linjetrafik medan all trafik drivs av privata entreprenörer som upphandlas i konkurrens.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden vad avser utveckling av passagerar- och godstrafiken i skärgården för fast- och fritidsboende samt andra besökare.

Bolaget ska även kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden vad avser utveckling av arbetsresor och resor för besökare i hamntrafiken.

Bolaget ska verka aktivt för att utveckla eget och entreprenörers tonnage vad beträffar tillgänglighet, kvalitet, miljö, säkerhet och komfort. Ett gott underhåll ska syfta till hög drifttillgänglighet samt bibehållna värden och standard.

Det särskilda ansvar Region Stockholm tagit för det kulturhistoriska tonnaget (Storskär, Norrskär och Västan) ska förvaltas väl.

Bolaget ska aktivt verka för att vidareutveckla de affärsmässiga relationerna med anlitade entreprenörer för person- och godstransporter. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt uppföljning av ingångna avtal med entreprenörer.

Bolaget ska ta fram lämpliga incitamentssystem för anlitade entreprenörer.

Bolaget ska bedriva en aktiv dialog med faktiska och potentiella resenärer för att få dessa att besöka skärgården och resa med WÅAB och som ett led i detta regelbundet bl.a. genomföra olika typer av resenärs-, kund- och marknadsanalyser i syfte att öka effektivitet och säkerhet inom kollektivtrafiksystemet.

Bolaget ska i enlighet med trafiknämndens beslut samverka med externa intressenter såsom skärgårdskommunerna, Trafikverket, SJ, Rikstrafiken, Länsstyrelsen i Stockholms län samt Skärgårdsstiftelsen.

Bolaget ska i sin verksamhet eftersträva hög kostnadseffektivitet samt bedriva sin verksamhet med beaktande av samhällsekonomiska bedömningar.

Bolaget ska överta och förvalta sådana avtal för kollektivtrafiken på vatten som trafiknämnden överlåter till bolaget. Bolaget ska uppdra åt trafiknämnden att förvalta bolagets avtal och tillgångar.

6.3.2 AB SL Finans

Bolagets syfte
AB SL Finans är ett helägt dotterbolag till AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL). Bolaget tillhandahåller mot ersättning fordon, vagnar, maskiner samt andra inventarier och anläggningar till lokaltrafikutövare och förvaltas genom trafiknämndens trafikförvaltning.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

6.3.3 SL Nya Tunnelbanan AB

Bolagets syfte
SL Nya Tunnelbanan AB utför utbyggnaden av tunnelbanan och övriga åtgärder inom ramen för 2013 års Stockholmsförhandling, utbyggnaden av station Södra Hagalund samt 2017 års Sverigeförhandling Ramavtal 6 – Storstad Stockholm. Via bolaget förvaltar Region Stockholm upphandlade avtal rörande utbyggnaden.

Ägardirektiv
För bolaget gäller generella ägardirektiv i avsnitt 6.1.

Bolaget ska ge ett heltäckande uppdrag till trafiknämnden att ansvara för all upphandling och all annan verksamhet hänförlig till utbyggnaden av tunnelbanan enligt bolagsordningen, varvid upphandlade avtal avseende tunnelbaneutbyggnaden inom förvaltning för utbyggd tunnelbana omedelbart efter ingåendet ska överlåtas till bolaget.

Bolaget ska överta sådana avtal rörande tunnelbaneutbyggnaden som trafiknämnden upphandlar åt och överlåter till bolaget.

Bolaget ska tillhandahålla byggtjänster avseende tunnelbaneutbyggnaden åt AB Storstockholms Lokaltrafik.

Bolaget ska uppdra åt trafiknämnden att genom förvaltning för utbyggd tunnelbana svara för all förvaltning av bolagets avtal och tillgångar samt att i alla avseenden företräda bolaget gentemot tredje part.

7. Kommunalförbund och verksamhetsstiftelser

Region Stockholm har stora åtaganden och engagemang i kommunalförbund och stiftelser som bedriver verksamhet för länets invånare. Syftet med kommunalförbund är samverkan och formen innebär att medlemmarna överlämnar huvudmannaskap för uppgifter till förbundet i fråga och enas om en förbundsordning som reglerar ändamål, styrning och insyn. Syftet med stiftelser är varaktig förvaltning av självständiga förmögenheter för att tillgodose bestämda ändamål. Det finns olika typer av stiftelser och en verksamhetsstiftelse tillgodoser sitt syfte genom att bedriva näringsverksamhet eller ideell verksamhet. Region Stockholms åtaganden gentemot stiftelserna regleras via avtal och överenskommelser.

Kommunalförbund och stiftelser ska, liksom Region Stockholms egen verksamhet, bedrivas effektivt under uppsikt av regionstyrelsen.

7.1 Kommunalförbund

Region Stockholm är medlem i tre kommunalförbund enligt tabellen nedan.

Tabell 68. Kommunalförbund i vilka Region Stockholm ingår
(Region Stockholms ägarandel anges i procent)

Kommunalförbund	Beslutande organ
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON (50 %)	Förbundsdirektion
Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA (23 %)	Förbundsdirektion
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS (14 %)	Förbundsfullmäktige

Kommunalförbundens medlemsbidrag hanteras av hälso- och sjukvårdsnämnden när det gäller KSA och KAS medan KSON har hanterats av regionstyrelsen. Från 2022 övergår även medlemsbidraget och verksamhetsansvaret för KSON till hälso- och sjukvårdsnämnden i syfte att stärka kopplingen mellan ansvaret för hälso- och sjukvården för länets invånare och inkludera kommunalförbundet i Region Stockholms långsiktiga planer för hela sjukvårdssystemet.

7.1.1 Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Övergripande uppgifter

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON, planerar och beställer hälso- och sjukvård samt omsorg för invånarna i Norrtälje kommun. KSON äger TioHundra AB som bland annat bedriver vården vid Norrtälje sjukhus, ett antal husläkarmottagningar och verksamheter som bedriver omsorg. KSON styrs framför allt av sin förbundsordning som har beslutats av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i Norrtälje.

I syfte att renodla Region Stockholms anslagsfinansiering ansvarar nämnderna från och med 2022 för medlemsbidragen till de kommunalförbund i vilka Region Stockholm är medlem. Detta innebär att hälso- och sjukvårdsnämnden från och med 2022 ansvarar för medlemsbidraget till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje då kommunalförbundet inte är att betrakta som en nämnd inom Region Stockholm.

Ekonomiska förutsättningar

Region Stockholms medlemsbidrag till KSON är 1 764 miljoner kronor 2022 vilket innebär en ökning med 55 miljoner kronor eller 2,5 procent jämfört med 2021.

Enligt Överenskommelsen mellan Region Stockholm, Norrtälje kommun och Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje avseende stärkt styrning och ekonomiska förutsättningar, RS 2020-0879, tilldelades KSON extra medlemsbidrag avseende en permanent ökning med 55 miljoner kronor för 2021. För planeringsåren 2022 samt 2023 föreslogs medlemsbidraget till KSON räknas upp med 2,5 procent.

Tabell 69. Medlemsbidrag till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Ändring B22/21	Plan 2023	Plan 2024
Medlemsbidrag	1 741	1 721	1 764	2,5%	1 809	1 854

Mål och indikatorer

KSON:s förbundsordning anger att målet är att åstadkomma sammanhållen vård och omsorg med god kvalitet och tillgänglighet för individen och att ge förutsättningar för innovativa samarbeten som ger upphov till samordnings- och effektivitetsvinster. I det ingår att KSON ska styra mot och följa upp Region Stockholms nämndspecifika mål En hälso- och sjukvård av god kvalitet och de indikatorer som anges i bilaga 2.

7.1.2 Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling, KAS

Ändamålet med KAS är att uppföra och driva en nationell anläggning för strålbehandling med protoner, Skandionkliniken, samt att tillvarata möjligheterna till forskning och utveckling av verksamheten. KAS medlemmar är de sju regioner som har universitetssjukhus: Region Skåne, Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Örebro län, Region Östergötland samt Västra Götalandsregionen. Region Stockholm betalade för 2020 en abonnemangsavgift på 32,4 miljoner kronor.

7.1.3 Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, KSA

Ändamålet med Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg är, enligt dess förbundsordning, att investera i ambulansflyg och driva ambulansflygverksamhet i hela Sverige. Samtliga landsting och regioner i Sverige är medlemmar i Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg. Region Stockholm betalade för 2020 ett medlemsbidrag på 2,3 miljoner kronor. Medlemsbidraget kommer att öka när ambulansverksamheten är i drift.

7.2 Stiftelser

Region Stockholm har ett engagemang och åtagande i tio verksamhetsstiftelser, se tabellen nedan, varav de största är Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län och Stockholms Konserthusstiftelse. Stiftelser inräknas inte i koncernens resultat- och balansräkning på annat sätt än att eventuella medlemsbidrag redovisas som en kostnad i resultaträkningen.

Tabell 70. Verksamhetsstiftelser i vilka Region Stockholm har ett engagemang

Den andel av stiftelsernas ledamöter som Region Stockholm utser anges inom parentes.

Stiftelser i vilka Region Stockholm är ensam stiftare	**Stiftelser där Region Stockholm är stiftare tillsammans med andra**
• Stiftelsen Cancercentrum Karolinska (100 %)	• Stiftelsen Stockholms läns museum (44 %)
• Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin (100 %)	• Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (50 %)
• Stiftelsen Clara (0 %)[1]	• Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län (53 %)
Stiftelser där Region Stockholm är bidragsgivare[2]	• Stiftelsen Flemingsberg Science (25 %)
• Stockholm Science City Foundation	**Stiftelse där Region Stockholm är huvudfinansiär**
• Stiftelsen Elektronikcentrum i Kista (Sting)	• Stockholms Konserthusstiftelse (67 %)

1 Från 2018 utser Region Stockholm inga ledamöter eller revisorer i stiftelsen Clara.

2 För dessa stiftelser har Region Stockholm inte något uppsiktsansvar.

Regionstyrelsen ansvarar för att ha uppsikt över samtliga verksamhets-stiftelser för vilka Region Stockholm är stiftare, medstiftare eller huvudfinansiär. Nämnderna ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot de stiftelser som ligger under respektive nämnds ansvarsområde i enlighet med Region Stockholms reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder (RS 2021-0083).

Tillväxt- och regionplanenämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot Skärgårdsstiftelsen och Stiftelsen Flemingsbergs Science. Kulturnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot Stockholms Konserthusstiftelse och Stiftelsen Stockholms läns museum. Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för Region Stockholms åtaganden gentemot Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum. För övriga verksamhetsstiftelser ansvarar regionstyrelsen för Region Stockholms

åtaganden. Ansvariga nämnder ska säkerställa avtal och överenskommelser med stiftelserna samt följa upp att Region Stockholms ekonomiska bidrag till dem används resurseffektivt och ändamålsenligt i förhållande till regionfullmäktiges mål.

Stiftelsen Cancercentrum Karolinska syftar till att främja experimentell cancerforskning och arbetar för utvecklingen av individualiserad cancerbehandling i samarbete med Karolinska Universitetssjukhuset och Karolinska Institutet.

Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin arbetar främst med forskning om kroniska inflammationssjukdomar.

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum är ett tvärvetenskapligt centrum för forskning och utveckling om äldre personers hälsa, vård och omsorg.

Stiftelsen Stockholms läns museum är en så kallad länskulturfunktion som bedriver vetenskaplig insamling och dokumentation samt utåtriktad verksamhet inom kulturminnesvården och museiverksamheten i länet. Sedan den 1 januari 2021 ingår stiftelsen i kulturnämndens förvaltning.

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län förvaltar fastigheter och verkar för att bevara Stockholms skärgård och utvecklingen av friluftslivet i skärgården. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ges årligt stöd för verksamhet och fastighetsunderhåll.

Stiftelsen Flemingsberg Science syftar bland annat till att stärka samverkan mellan aktörerna i Flemingsberg.

Stockholms Konserthusstiftelse ska driva en aktiv musikverksamhet genom att ge konserter och upprätthålla den Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ges årligt stöd för verksamhet och fastighetsunderhåll.

Stockholm Science City Foundation har i uppdrag att attrahera företag och akademi till Hagastaden och Stockholm samt att stärka samverkan mellan universiteten och hälso- och sjukvården.

Stiftelsen Elektronikcentrum i Kista ska i samverkan med offentlig sektor, näringsliv och akademi främja utbildning och teknisk utveckling inom data- och elektronikområdet. Verksamheten bedrivs operativt i två dotterbolag, Kista Science City AB och Stockholm Innovation and Growth AB, kallat Sting.

Bilagor

Bilaga 1: Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm (RS 2020-0740)

Bilaga 2: Mål och indikatorer

Bilaga 3: Förteckning över styrande dokument

Bilaga 4: Specifikation av ändrade anslag

Bilaga 5: Investeringsplan 2022-2031

Bilaga 6: Taxor och avgifter

Bilaga 7: Ärenden som behandlas i samband med Budget 2022

Bilaga 8: Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021:0285)

Bilaga 9: Folkhälsopolicy (RS 2020-0535)

Bilaga 10: Policy för verksamhetsskydd (RS 2020-0147)

Bilaga 11: Riktlinjer för informationssäkerhet (RS 2020-0148)

Bilaga 12: Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (RS 2020-0632)

Bilaga 13: Riktlinjer för antikorruption och representation (RS 2020-0266)

Bilaga 14: Riktlinjer för resor och möten i tjänsten (RS 2020-0784)

Bilaga 15: Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030 (RS 2020-0457)

Bilaga 16: Regional cykelplan för Stockholms län (RS 2020-0867)

Bilaga 17: Plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

BUDGET 2022
BILAGA 1

Diarienummer
RS 2020-0775
RS 2020-0740

Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm

Gäller för Region Stockholm

1. Inledning

Region Stockholms arbete med mål, planering, uppföljning, analys, åtgärder och intern kontroll bygger på en gemensam grund, som benämns Integrerad ledning och styrning, ILS. Det integrerade lednings- och styrningssystemet gäller för hela koncernen Region Stockholm, det vill säga samtliga nämnder och bolag.

Region Stockholm styrs av regionfullmäktige som beslutar om Region Stockholms främsta styrande dokument, Region Stockholms budget. Verksamheten bedrivs i nämnder och bolag, vilka har ett självständigt ansvar för att det som regionfullmäktige har beslutat ska genomföras inom tilldelade ramar och i enlighet med regionfullmäktiges samtliga styrande dokument.

Regionstyrelsen ansvarar för uppsikt över nämnder och bolag, vilket innebär att styrelsen löpande ska följa upp och analysera nämndernas och bolagens arbete med de mål och uppdrag som fastlagts av regionfullmäktige, samt följa att arbetet bedrivs inom beslutade ekonomiska ramar. Regionstyrelsen rapporterar om utfallet av nämndernas och bolagens arbete till regionfullmäktige. Styrelsen ansvarar också för att beslut som ska behandlas i regionfullmäktige bereds på ett korrekt sätt och för att regionfullmäktige får relevanta och genomarbetade underlag för sina beslut.

Styrningen av regionen och arbetet i fullmäktige, styrelse och övriga nämnder regleras bland annat i kommunallagen. För att långsiktigt tydliggöra nämndernas och bolagens roll i förhållande till varandra fastställer regionfullmäktige reglemente för Region Stockholm, vilket ligger till grund för ansvarsfördelning mellan nämnderna. För aktiebolag utgörs Region Stockholms styrdokument av bolagsordning och ägardirektiv i budget.

2. Integrerad ledning och styrning

Samtliga Region Stockholms verksamheter är en del av en helhet som ska samverka för att göra Stockholmsregionen till en plats där det är attraktivt att bo, driva företag, göra besök och investera.

Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning av verksamhet och ekonomi omfattar Region Stockholms hela verksamhet. Styrmodellen utgör en helhet, med vilken Region Stockholm kan analysera följsamhet mot fullmäktiges mål, ekonomi, kvalitet och hållbarhet i verksamheten.

I Region Stockholms budget fastställer regionfullmäktige vision, inriktningsmål, verksamhetsspecifika mål, nämndspecifika mål och indikatorer som mäter måluppfyllelsen. Den nedan beskrivna modellen för ledning och styrning är basen i Region Stockholms styrning och ska implementeras av samtliga nämnder och bolag så att hela Region Stockholm får en enda sammanhållen och integrerad modell för ledning och styrning.

Regionstyrelsen ska, genom sin förvaltning regionledningskontoret, föra en löpande dialog med nämnder och bolag om resultatutveckling och måluppfyllelse. I arbetet med underlag för kommande års budget sker dialog mellan regiondirektören, eller den regiondirektören utser, och högsta ansvariga chef för verksamheten om uppföljning av resultat och måluppfyllelse. Efter dialogen väger regiondirektören samman resultatet av dialogerna innan dessa underlag överlämnas för politisk beredning.

Region Stockholms nämnder och bolag ska ha ett strukturerat internt arbete och en aktiv dialog inom sin organisation för att tydliggöra hur verksamheternas arbete med mål, ekonomisk uppföljning, intern kontroll, kvalitetsuppföljning med mera bidrar till regionfullmäktiges och nämndens eller bolagets specifika mål. Denna dialog sker fortlöpande mellan nämnden eller bolagsstyrelsen och förvaltnings- eller bolagsledningen. Den ska också föras inom förvaltningen eller bolaget så att en bred förankring och delaktighet uppnås gällande de beslutade målen och hur verksamheten ska bedrivas för att målen ska nås inom beslutade ramar. En viktig del i Region Stockholms styrning är dialog och delaktighet inom organisationen.

It-systemet ”Stödet” förvaltas av regionstyrelsen och speglar Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning. Dess syfte är att ge ett stöd till verksamheterna och underlätta följsamhet mot styrmodellen. Genom att vara processtödjande ska Stödet ge en enkelhet i uppföljning och rapportering till regionstyrelsen, nämnder och bolag. Genom att målstruktur och indikatorer följs i systemet skapas en systematik i måluppföljning och rapportering. Systemet ska användas av samtliga nämnder och bolag för att styra mot, följa upp, analysera och rapportera måluppfyllelse och genomförande av regionfullmäktiges uppdrag.

3. Mål och indikatorer

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för Region Stockholms nämnder och bolag. I den läggs följande fast:

- Regionfullmäktiges vision
- Regionfullmäktiges inriktningsmål
- Regionfullmäktiges verksamhetsspecifika mål
- Regionfullmäktiges nämndspecifika mål
- Regionfullmäktiges indikatorer

- Regionfullmäktiges uppdrag

Vision
Regionfullmäktige har fattat beslut om en långsiktig vision för hur Region Stockholm och dess samtliga verksamheter ska utvecklas. I visionen beskrivs Region Stockholms långsiktiga mål i ett samlat budskap.

Regionfullmäktiges inriktningsmål
Regionfullmäktiges inriktningsmål är gemensamma för koncernen. Målen är fyråriga och anger inriktningen för Region Stockholm under mandatperioden.

Regionfullmäktiges verksamhetsspecifika mål
Regionfullmäktiges verksamhetsspecifika mål konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i Region Stockholm. Målen gäller för berörda verksamheter och är fleråriga.

Regionfullmäktiges nämndspecifika mål
Regionfullmäktige kan också besluta om mål som är specifika för en viss nämnd. Regionfullmäktiges nämndspecifika mål är ett- eller fleråriga.

Mål, indikatorer och målvärde sätts med hänsyn till ekonomiska förutsättningar och andra faktorer som påverkar förutsättningar för måluppfyllelse. Hänsyn tas också till förutsättningar och kostnader för uppföljning och analys.

Nämnds eller bolags lokala mål
Nämnder och bolag kan för att stärka styrningen bryta ner fullmäktiges mål genom att definiera lokala mål. De lokala målen konkretiserar regionfullmäktiges mål för nämnden eller bolaget och beskriver vilket resultat som ska uppnås under året (förväntat resultat).

Lokala mål inom nämnder och bolag kan också användas för att komplettera styrningen för att uppfylla för verksamheten väsentliga avtal och överenskommelser inom och utom koncernen, eller för att följa upp sådant som är nödvändigt för att säkerställa intäkter. Om nämnden eller bolaget bedriver externt finansierad verksamhet ska detta ske på ett sådant sätt att det bidrar till uppfyllelse av regionfullmäktiges mål.

Nämnders och bolags lokala mål ska beslutas av nämnden/styrelsen i verksamhetsplanen. De redovisas inte till regionstyrelsen eller regionfullmäktige och vid bedömning av nämndens/bolagets måluppfyllelse tas inte hänsyn till dessa mål.

Valet av nämnders och bolags lokala mål ska vara sådant att regionfullmäktiges mål stöds på ett effektivt sätt utan att uppföljning och administration upptar en oproportionerlig administration.

3.1 Mål följs upp med indikatorer

Regionfullmäktiges indikatorer
Regionfullmäktiges indikatorer fastställs samtidigt som målen i budgeten. Indikatorer är de mätetal som används för att bedöma hur nämnder och bolag uppfyller regionfullmäktiges mål. För vart och ett av de verksamhetsspecifika och nämndspecifika målen definieras en eller flera indikatorer och för varje indikator har ett målvärde satts. De årliga målvärdena sätts utifrån rådande övergripande förutsättningar och anger vilken nivå som ska uppnås för respektive år.

Mätning av måluppfyllelse beskrivs i anvisning.

Bedömningen av måluppfyllelse för respektive år grundas på det sammanvägda utfallet för regionfullmäktiges indikatorer. Indikatorer med bristande måluppfyllelse ska följas av analys och åtgärder för att säkerställa måluppfyllelse.

Nämnders och bolags indikatorer
Där nämnder eller bolag beslutar om lokala mål ska dessa följas genom indikatorer som tydliggör om målen uppnås eller inte. Sådana indikatorer beslutas av nämnden eller bolagsstyrelsen. Ingen redovisning sker till regionstyrelsen eller regionfullmäktige.

3.2 Uppdrag

Regionfullmäktiges uppdrag
Till målen kan regionfullmäktige välja att koppla uppdrag som syftar till att stödja måluppfyllelsen. Uppdrag ges i beslut om att specifika åtgärder ska genomföras under en viss tid. Regionfullmäktige kan i budget besluta om uppdrag som kopplas till målen och som ska återredovisas till regionfullmäktige i delårsbokslut och årsredovisning. Liksom för målen formuleras uppdrag med hänsyn till ekonomiska förutsättningar och andra faktorer som påverkar genomförandet. Nämnder och bolag ska för egen del följa upp genomförandet av uppdragen med regelbundenhet.

Nämnds eller bolags uppdrag
Nämnder och bolag kan för egen del besluta om uppdrag som syftar till att stödja måluppfyllelsen genom specifika åtgärder som ska genomföras under viss tid.

4. Process för styrning och uppföljning

Process för ledning, styrning och uppföljning

I det följande beskrivs den övergripande lednings-, styrnings- och uppföljningsprocessen för Region Stockholm.

4.1 Budget

Region Stockholms främsta styrande dokument, som avser innehåll i verksamheterna, är budgeten som fastställs årligen av regionfullmäktige. Budgeten gäller för Region Stockholms alla verksamheter och är, jämte reglementen och bolagsordningar som beskriver ansvarsfördelning, överordnad andra dokument. I budgeten beslutas om mål, anslag, resultatkrav och investeringsplan för nämnder och bolag. Budgeten ger därmed uppdrag till nämnderna och ägardirektiv för hel- och delägda bolag. Övriga styrande dokument som beslutas av fullmäktige ska bidra till ökad uppfyllelse av olika mål i budget.

4.2 Verksamhetsplan

Samtliga nämnder och bolag ska årligen med utgångspunkt i budget utarbeta en verksamhetsplan som innehåller en beskrivning av hur nämnden eller bolaget kommer att arbeta för att uppnå fullmäktiges mål och uppdrag, i enlighet med de anvisningar som regionstyrelsen utfärdar samt de anslag och resultatkrav som fullmäktige beslutat om i budgeten.

4.3 Rapportering och uppföljning

Nämnder och bolag ska månadsvis följa upp genomförandet av verksamhetsplaner och det ekonomiska utfallet i rapporter som behandlas i nämnden eller bolagsstyrelsen. Vid avvikelser ska rapporterna också behandla åtgärder som vidtas för att säkerställa att målen nås och resultatkrav uppnås. Regionstyrelsen rapporterar på motsvarande sätt den samlade bilden av nämndernas och bolagens arbete samt det ekonomiska läget för Region Stockholm till regionfullmäktige genom *delårsbokslutet* vid andra tertialet (januari-augusti) samt i *årsredovisning* (avseende helåret).

Regionstyrelsen kan komplettera uppföljningen i den löpande rapporteringen genom att begära in ytterligare uppgifter som styrelsen bedömer är relevanta för en tillfredställande analys, uppsikt eller planering av Region Stockholms verksamhet.

4.4 Resultat, analys och ständiga förbättringar

För all verksamhetsuppföljning och framgångsrik utveckling är det av yttersta vikt att regelbundet analysera resultaten av arbetet, och om detta leder till en effektiv verksamhet som skapar värde för invånarna. Analyser, inte enbart uppföljning, och en vilja att ta ett aktivt ansvar för slutsatserna är grunden för en effektiv verksamhet och en förutsättning för att kunna

vidta åtgärder som leder till en förbättrad verksamhet och ett ständigt effektivare Region Stockholm. Nämnder och bolag ska därför kontinuerligt utvärdera sina arbetsmetoder samt analysera och implementera förbättringar. Ett viktigt verktyg i detta är benchmarking, det vill säga att jämföra verksamheten och relevanta nyckeltal med liknande verksamheter inom och utom organisationen.

Goda resultat kräver att nämnder och bolag säkerställer att de har rätt fokus i förhållande till regionfullmäktiges mål och uppdrag, att resurser används effektivt och att rätt områden prioriteras i förhållande till regionfullmäktiges budget.

4.5 Långsiktig planering

Nämndernas och bolagens verksamhetsplanering ska utgå från den inriktning som framgår av budgeten för Region Stockholm. Nämnderna ska bedriva ett proaktivt arbete med och genomföra nödvändiga åtgärder för att säkerställa att även kommande års verksamhet blir sådan att regionfullmäktiges mål nås och de beslutade ekonomiska ramar som framgår i budget kan hållas. Sådana åtgärder ska ingå i verksamhetsplaner och en kontinuerlig uppdaterad analys av resultatet ska framgå av nämndernas och bolagens rapportering till styrelsen.

5. Styrande dokument

Verksamheten i Region Stockholm styrs av en rad styrande dokument. Styrande dokument bidrar till att uppfylla lagstiftning samt Region Stockholms vision och mål. Utöver de styrande dokumenten finnas stödjande dokument som exempelvis anvisningar och införandeplaner. Vid sidan av budgeten finns bland annat reglementen och instruktioner som styr ansvarsområdena för nämnder, utskott med flera. Vidare delegeras vissa beslut till förtroendevalda och tjänstemän genom delegationsordningar. Utöver dessa styrande dokument finns också följande kategorier:

Policyer

En policy fastställer övergripande styrande principer för hur nämnder och bolag ska bedriva verksamhet inom ett visst område. En policy innehåller inte mål.

Strategier
En strategi anger övergripande och ofta långsiktig inriktning för Region Stockholm genom att på övergripande nivå ange hur ett specificerat, önskat resultat ska nås.

Riktlinjer
Riktlinjer anger beskrivningar, regler om och krav på hur nämnder och bolag ska arbeta inom ett visst område eller med en viss typ av fråga.

Regionala inriktningsdokument
Ett regionalt inriktningsdokument anger övergripande och ofta långsiktig viljeinriktning för Stockholmsregionen och därmed också för Region Stockholm. Regionala inriktningsdokument beslutas av regionfullmäktige. De tas fram i dialog med externa aktörer, som till exempel länets kommuner. Till denna kategori hör flera lagstyrda dokument, såsom trafikförsörjningsprogram, länsplan och regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUFS 2050) som utgör regionplan enligt plan och bygglagen samt regional utvecklingsstrategi enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar.

När nya styrande dokument upprättas eller gamla revideras ska ovan nämnda kategorier användas.

Styrande dokument ska beslutas av regionfullmäktige om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, såsom policyer och strategier samt övergripande riktlinjer som är av sådan karaktär eller är regionövergripande. Regionstyrelsen kan besluta om kompletterande riktlinjer där det behövs, utifrån sitt uppdrag och ansvar. Sådana riktlinjer kan beröra och vara bindande för nämnder och bolag. Lokala riktlinjer kan också beslutas av nämnd eller bolag att gälla för verksamhet inom nämndens eller bolagets ansvarsområde.

Beslut om fastställande av nya eller reviderade styrande dokument fattas i första hand i samband med budget. Av budget framgår också en förteckning över samtliga gällande regionövergripande styrande dokument. För att underlätta för chefer och medarbetare i Region Stockholm att följa de styrande dokumenten och för att säkra en styrning som håller samman är ambitionen att de styrande dokumenten ska konsolideras och bli färre.

Styrande dokument gäller tills vidare om inte annat anges och ska aktualitetsprövas varje mandatperiod eller oftare vid behov.

Nämnder och bolag ska i sin verksamhetsplanering utgå från relevanta styrande dokument. Uppföljning sker i delårsbokslut, årsbokslut och vid separata uppföljningstillfällen vid behov.

6. Ekonomisk förvaltning

6.1 Utgångspunkter

Regionfullmäktiges styrning såväl verksamhetsmässigt som ekonomiskt utgår från regionfullmäktiges budget. I budget fastställs mål och indikatorer som beskrivs ovan, men också skattesats, anslag till nämnderna samt resultatkrav för nämnder och bolag. I budget fastställs även externa taxor och avgifter.

Nämnderna och bolagen arbetar på uppdrag av regionfullmäktige och ska följa regionfullmäktiges beslut och direktiv. Nämnderna och bolagen verkar inom ramen för den integrerade ledningen och styrningen och ska uppnå de mål som beslutats av regionfullmäktige och hålla de ekonomiska ramar som fullmäktige beslutat. Region Stockholms ekonomiska förvaltning på övergripande nivå regleras i kommunallagen (2017:725), lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt årsredovisningslagen (1995:1554). För Region Stockholms bolag gäller också aktiebolagslagen (2005:51). Utöver detta påverkas området av speciallagstiftning inom olika områden.

Som generell princip gäller att statsbidrag oavkortat ska fördelas till den nämnd vars verksamhet bidraget avser. Omvänt innebär statsbidrag som upphör att den berörda nämnden får ett minskat ekonomiskt utrymme.

Målstyrning och ekonomistyrning

Den ekonomiska styrningen ingår i den integrerade ledningen och styrningen. Ekonomistyrningen ska ge förutsättningar för målstyrningen. Den integrerade ledningen syftar till att nämnder och bolag både ska genomföra den verksamhet som krävs för att nå fullmäktiges mål och leva upp till kraven som fastställs i budgeten och i kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning.

Nämnder och bolag ska arbeta självständigt mot målen

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för hur verksamheten i nämnden eller bolaget bedrivs och för att regionfullmäktiges mål uppnås. Nämnder och bolag har frihet att disponera tilldelade anslag och erhållna intäkter så som nämnden/bolaget själv beslutar är lämpligast för att nå regionfullmäktiges mål och i budget fastställt ekonomiskt resultatkrav.

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för sin ekonomi

Ansvaret för uppföljning av verksamhet och ekonomi ligger hos nämnder och bolagsstyrelser. En strukturerad uppföljning och analys ska ge underlag för styrningen inom nämnden eller bolaget. Nämnden eller bolagsstyrelsen ska besluta om och efterfråga den uppföljning och de underlag som krävs för en fungerande styrning.

Nämnder och bolag är en del av helheten
Samtliga nämnder och bolag ska ha invånarnas bästa för ögonen. Arbetet vid nämnder och bolag ska bedrivas med hänsyn till att samtliga regionfullmäktiges mål ska uppfyllas, inte bara de som rör den specifika nämnden eller bolaget. Suboptimering ska undvikas, och den egna nämndens måluppfyllelse ska inte ske på bekostnad av andra nämnders förmåga att nå sina mål.

Nämnder och bolagsstyrelser ska sträva mot samordning och tillvarata möjliga synergier. Där det är möjligt att nyttja resurser som redan etablerats i Region Stockholm istället för att etablera lokala lösningar eller processer ska så ske. Det innebär också att nämnder och bolag så långt möjligt ska nyttja fastighets- och servicenämndens tjänsteutbud istället för att själva producera motsvarande tjänster. Samordning av inköp ska vara grundregel och regleras i inköpspolicyn.

Nämnder och bolag ska också i dialogen med regionstyrelsen särskilt påtala sådana förändringar i regelverk och organisation som skulle kunna gynna ett effektivare och mer sammanhållet Region Stockholm och aktivt föreslå områden där ytterligare samordning kan stärka Region Stockholms måluppfyllelse eller effektivitet.

Förvaltnings- och bolagschefen
Förvaltningschefens eller bolagschefens roll är att genomföra, följa upp, analysera och vidta åtgärder utifrån nämndens eller bolagsstyrelsens beslut. Förvaltnings- eller bolagschefen ska bistå nämnden respektive bolagsstyrelsen i dess arbete genom att upprätta nödvändiga underlag för nämndens eller bolagsstyrelsens beslut, samt genom att kontinuerligt följa upp och utveckla verksamheten och svara för erforderlig rapportering till nämnd och styrelse.

Förvaltnings- och bolagschefer har en skyldighet att inom ramen för sin delegation kontinuerligt vidta sådana åtgärder som krävs för att målen nås, budgeten hålls och verksamhetsplanen genomförs. Förvaltnings- eller bolagschefen har också en skyldighet att informera nämnden/bolagsstyrelsen eller väcka förslag till åtgärder om nämndens/bolagsstyrelsens beslut krävs för att hantera risker för att målen inte nås eller budget inte hålls. Förvaltnings- eller bolagschefen ska också i det löpande arbetet etablera sådana rutiner att det är säkerställt att all anskaffning och rekrytering sker på ett sätt som är förenligt med verksamhetens mål och långsiktigt hållbart i förhållande till nämndens eller bolagets ekonomiska ramar.

Regiondirektören är ytterst ansvarig för regionkoncernens samlade förvaltning och samordnar förvaltningscheferna och bolagscheferna inom

Region Stockholm. Regiondirektören är chef över samtliga förvaltningschefer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska i instruktion och delegationsordning närmare reglera förvaltnings- och bolagschefens befogenheter. Samtliga tjänstemän i Region Stockholm verkar på uppdrag av en nämnd eller bolagsstyrelse, och fattar beslut enbart genom delegation eller genom att beslutsfattandet utgör verkställighet.

6.2 Planering och uppföljning

Verksamhetsplan
Samtliga nämnder och bolag ska på det sätt som finns beskrivet ovan upprätta en verksamhetsplan av vilken det framgår hur nämnden/bolaget kommer att arbeta med att genomföra det uppdrag som nämnden eller bolaget fått i regionfullmäktiges budget. Av verksamhetsplanen ska också framgå nämndens och bolagets ekonomiska plan i enlighet med de förutsättningar som framgår av budget.

Verksamhetsplanen ska fastställas av nämnden eller bolagsstyrelsen senast årsskiftet efter det att regionfullmäktige fastställt budget för Region Stockholm (undantaget valår då planen fastställs under januari). Av verksamhetsplanen ska framgå hur regionfullmäktiges mål för verksamheten nås, och hur nämnden eller bolaget avser arbeta för att nå målen. Redovisningen ska omfatta förväntade intäkter såsom anslag, statsbidrag, avgifter och ersättningar för utförda tjänster, samt en redovisning av hur dessa medel avses disponeras så att resultatkravet och regionfullmäktiges beslutade mål nås.

Nämnder och bolag ska lämna sin verksamhetsplan till regionledningskontoret för sammanställning, motpartsavstämning, analys med mera.

I verksamhetsplanen ska också ingå en plan för intern kontroll, där nämnden/bolaget proaktivt identifierar risker som kan påverka måluppfyllelse, ekonomisk hushållning eller regelefterlevnad eller på annat sätt påverka nämndens/bolagets förmåga att nå givna mål inom beslutade ramar, samt de åtgärder som planeras för att förebygga att riskerna faller ut.

Löpande rapportering och uppföljning
Nämnder och bolag ska organisera den löpande uppföljning som är nödvändig för fullgod styrning, som leder till att målen ska nås och för ekonomi i balans enligt resultatkrav.

Ekonomin vid samtliga nämnder och bolag kommer att följas upp regelbundet och huvudregeln är månadsvis uppföljning. Nämnder och bolag redovisar formellt sin uppföljning och analys till regionstyrelsen i delårsbokslut och årsredovisning. Samtliga nämnder ska göra sin uppföljning mot beslutad verksamhetsplan och med fokus på en ekonomi i balans, det vill säga att nämnden eller bolaget når beslutat resultatkrav. Uppföljning av regionfullmäktiges mål och indikatorer sker regelbundet.

Om risk skulle föreligga för att regionfullmäktiges mål inte nås ska detta mötas med omedelbara åtgärder från nämndens eller bolagets sida. Rapporteringen ska också omfatta en systematisk uppföljning av nämndens eller bolagets plan för intern kontroll, inklusive redovisning av nya identifierade risker som framkommit under året samt åtgärder för att hantera dessa.

Om en nämnd eller ett bolag bedömer att beslutat resultatkrav inte kommer att nås ska åtgärder vidas som innebär att kostnader reduceras eller att intäkter når en tillräcklig nivå så att budget hålls och målen nås. Finner en nämnd eller ett bolag att förutsättningarna för verksamheten väsentligen ändrats i förhållande till regionfullmäktiges budget samt att mål och resultatkrav till följd av detta inte kan nås, ska nämnden eller bolaget tillskriva regionstyrelsen som om styrelsen så bedömer gör en framställan till regionfullmäktige om förändrade ramar för den berörda nämnden eller bolaget. Sådan framställan till regionstyrelsen ska föregås av dialog med regiondirektören eller dennes utsedda företrädare.

Verksamhetsberättelsen

Nämnder och bolag ska i verksamhetsberättelse redogöra för resultatet av nämndens och bolagets arbete under året. Verksamhetsberättelsen skrivs i förhållande till den beslutade verksamhetsplanen och ska redogöra för hur nämnden eller bolaget har nått målen, samt för nämndens eller bolagets ekonomiska resultat. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regionstyrelsens årsredovisning och ska överlämnas till regionstyrelsen senast i februari nästföljande år. Berättelsen ska innehålla en samlad analys av nämndens eller bolagsstyrelsens effektivitet.

Nämnder och bolag ska som underlag inför beredningen av Region Stockholm budget lämna underlag till regionstyrelsen för nästkommande treårsperiod. Sådant underlag ska utgå från regionfullmäktiges vision, inriktningsmål, verksamhetsspecifika mål och beslutade anslag samt resultatkrav. Underlaget ska omfatta nämndens eller bolagets ekonomiska förutsättningar samt investeringsplan. De styrande principer för Region Stockholms investeringar som anges i budget utgör underlag för att ta fram berörda nämnders och bolags investeringsplaner, uppdelade på planerade

och beslutade projekt. Regionstyrelsen kan utfärda ytterligare anvisningar för hur denna rapportering ska ske.

6.3 Intern kontroll

Arbetet med intern kontroll är en integrerad del av ledningen och styrningen och följer de cykler som gäller för verksamhetsplanering och uppföljning. Den interna kontrollen syftar till förebyggande arbete för att identifiera och förebygga risker som kan påverka måluppfyllelse, ekonomisk hushållning, regelefterlevnad eller kvalitet i arbetet vid nämnder och bolag. Ett fungerande internkontrollarbete är viktig för att långsiktigt nå mål och upprätthålla förtroende för nämndens eller bolagets verksamhet. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerställa en tillräckligt god intern kontroll inom nämndens eller bolagets verksamhetsområde. Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa en regelbunden rapportering av den interna kontroller samt följa upp att arbetet följer regionfullmäktiges beslut.

Region Stockholms nämnder och bolag ska basera sitt arbete på en fungerande intern kontroll med ansvarstagande och tillsyn i flera nivåer. Kontrollen bygger på ett aktivt och systematiskt arbete med att förutse, proaktivt hantera och kommunicera risker, möjligheter, åtgärder och kontrollpunkter innan en risk realiseras. Ansvaret för den interna kontrollen ska vara tydligt och dokumenterat.

Arbetet med intern kontroll ska utformas så att samma person eller funktion inte både ansvarar för genomförande och för tillsyn och kontroll. Genom att arbetet delas in i flera ansvarslinjer säkerställs också att en uppföljning sker av att den interna kontrollen fungerar. Internkontrollen ska utgå från ett riskbaserat arbetssätt och nämnder och bolag svarar själva för att säkerställa att tillräcklig information och uppföljning finns för att den interna kontrollen ska kunna bedrivas på ett meningsfullt sätt.

Nämnder och bolag ska vidare på ett systematiskt sätt utvärdera och löpande utveckla sitt arbete med intern kontroll. Kraven på nämnders och bolags hantering av mål, ekonomi och intern kontroll förtydligas i regionstyrelsens anvisningar inför det årliga budgetarbetet samt inför delårs- och årsrapportering.

Regionstyrelsen ska besluta om riktlinjer som vidare utvecklar de principer som anges ovan. Sådana riktlinjer ska följas av samtliga nämnder och bolag.

Styrelsen ska bedriva uppsikt över nämndernas och bolagens arbete med intern kontroll. Resultatet av uppsikten ska ingå i styrelsens rapportering till regionfullmäktige.

6.4 Uppsiktsplikt

I kommunallagen läggs ett ansvar på regionstyrelsen att utöva så kallad uppsikt över nämnder och bolag. Uppsiktsplikten i kommunallagen innebär att regionstyrelsen har en särställning bland nämnderna och ska ha en övergripande kontroll över att verksamheten i Region Stockholm bedrivs i enlighet med regionfullmäktiges vision och mål och de regionövergripande styrande dokumenten, över att lagar efterlevs samt över att den ekonomiska förvaltningen är effektiv och säker. Inom ramen för uppsiktsplikten kan regionstyrelsen lämna råd och anvisningar om nämnders och bolags verksamheter. Dock har styrelsen inte någon rätt att besluta om verksamhet som en annan nämnd eller ett bolag har ansvar över.

6.5 Ersättningar mellan nämnder och bolag

Inga fria nyttigheter

Varje nämnds och bolags redovisning inom Region Stockholm ska ge en rättvisande bild av kostnaden för att bedriva nämndens eller bolagets verksamhet. Av detta skäl får ”fria nyttigheter” där en nämnd eller ett bolag utför arbete eller ger service till en annan nämnd eller annat bolag utan att få ersättning för detta inte förekomma. En relevant intern prissättning ger också återhållsamhet i nyttjandet av tjänsten och är därmed ett viktigt inslag i en fungerande ekonomisk hushållning.

Tjänster som är kopplade till Region Stockholms roll som myndighetsutövare, koncernsamordnare och ägare är undantagna från principen om inga fria nyttigheter. Sådana tjänster finansieras inom regionfullmäktiges anslag till ansvarig nämnd enligt ansvarsfördelning i reglementet om inget annat beslutas av regionfullmäktige.

Interna ersättningar

Tjänster som utförs av en nämnd eller ett bolag för en annan nämnds eller ett annat bolags räkning ska regleras skriftligt. Sådan reglering benämns överenskommelse om den sker mellan nämnder och avtal om den sker mellan nämnd och bolag. Sådana överenskommelser och avtal hanteras enligt samma delegationsregler som gäller för externa inköp, såvida inte annat särskilt framgår av nämndens eller bolagets delegationsordning. Den utförande verksamheten ska meddela prognos över priser i ett treårsperspektiv, med god framförhållning som gör att kostnadsutvecklingen kan beaktas i regionfullmäktiges budgetarbete och i nämndernas verksamhetsplanering.

Principer för prissättning

Prissättningen ska spegla självkostnaden för att utföra och vidmakthålla tjänsterna, inklusive kostnaden för att etablera, förvalta och utveckla tjänsten så att den kan förändras i takt med den beställande verksamhetens

behov och ges en kort- och långsiktig kostnadseffektivitet. I självkostnaden inkluderas även kostnader för återanskaffning av anläggningstillgångar och framtida pensionskostnader samt kostnadsansvar för upptagna lån.

Reglerna om självkostnad för intern handel gäller inte för upplåtelse och överlåtelse av fast egendom, som istället ska ske på affärsmässiga grunder.

Bilaga: Mål och indikatorer 2022

Regionfullmäktige har fattat beslut om en långsiktig vision för hur Region Stockholm och dess samtliga verksamheter ska utvecklas. I visionen beskrivs Region Stockholms långsiktiga mål i ett samlat budskap:

En attraktiv, hållbar och växande stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut.

Visionen konkretiseras i ett antal mål:

- Regionfullmäktiges tre inriktningsmål, som anges med versaler i måltabellen nedan, är gemensamma för koncernen. Målen är fyråriga och anger inriktningen för Region Stockholm under mandatperioden.
- Regionfullmäktiges nämndspecifika och verksamhetsspecifika mål, som anges med N respektive V i måltabellen, konkretiserar i sin tur inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i Region Stockholm. Målen gäller för berörda verksamheter och är fleråriga.

Regionfullmäktiges indikatorer används för att mäta utvecklingen och bedöma hur nämnder och bolag uppfyller regionfullmäktiges mål. För majoriteten av indikatorerna anges ett målvärde för åren 2021-2024. Där utfall finns tillgängligt för 2019 och 2020 anges också det.

Indikator att utveckla innebär att ansvarig nämnd ska återkomma med förslag på indikator med målvärden under 2022.

LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Ett resultat i balans (V)								RS, HSN, TN, TRN, FSN, KHN, FTN, KUN, VKN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum, Film Stockholm AB
Ett positivt resultat för Region Stockholm enligt balanskravet	1 723 mkr	5 092 mkr	≥ 416 mkr	≥ 290 mkr	≥ 290 mkr	≥ 290 mkr	100	RS, HSN, TN, TRN, FSN, KHN, FTN, KUN, VKN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum, Film Stockholm AB
Hållbar investeringsutveckling (V)								TN, FSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB
Finansiering av Region Stockholms driftskostnader och ersättningsinvesteringar ska ske inom koncernens kassaflöde	100%	100%	100%	100%	100%	100%	25	(Mäts på koncernnivå)
Självfinansieringsgrad av investeringsutgifter				≥ 84%	≥ 84%	≥ 84%	25	(Mäts på koncernnivå)
Kapitalkostnadernas andel av Region Stockholms totala intäkter	7,0%	7,0%		≤ 8,7%	≤ 8,7%	≤ 8,7%	20	(Mäts på koncernnivå)
Andel räntebärande skulder justerat för kassalikviditet i förhållande till de totala intäkterna				≤ 50%	≤ 50%	≤ 50%	20	(Mäts på koncernnivå)
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100%	100%	100%	100%	100%	10	TN, FSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
En hälso- och sjukvård av god kvalitet (N)								HSN, VKN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, KSON, TioHundra
Vård på rätt plats: Andel besök på närakuter av det totala antalet besök på närakuter och akutsjukhusens akutmottagningar	49,4 %	48,7%	≥ 54%	≥ 51 %	≥ 51 %	≥ 51 %	13	HSN
Vård på rätt plats: Andel besök på husläkarmottagning av totalt antal öppenvårdsbesök			30%	31%	32%	33%	6	HSN
Vård i rätt tid: Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning		47,0%	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	8	HSN, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, KSON, TioHundra
Vård i rätt tid: Medianväntetid till första läkarbedömning på akutmottagning, alla patienter				Minska 5 %			8	HSN, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, KSON, TioHundra
Vård i rätt tid: Andel patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar på husläkarmottagning		90,0%	≥ 85 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	6	HSN, SLSO
Vård i rätt tid: Andel väntande till första besök inom 30 dagar hos specialist[1]	70 %	68,0%		≥ 70 %	≥ 70 %	≥ 70 %	6	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, KSON, TioHundra
Vård i rätt tid: Andel väntande till första besök inom 90 dagar hos specialist[1]			≥ 88 %	≥ 89 %	≥ 90 %	≥ 90 %	6	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, KSON, TioHundra
Vård i rätt tid: Andel väntande till behandling inom 90 dagar hos specialist	85,0%	74,0%	≥ 80 %	≥ 77 %	≥ 80 %	≥ 85 %	6	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, KSON, TioHundra
Säker vård: Förekomsten av vårdrelaterade infektioner	7,3%	8,5%	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %	≤ 6,9 %	5	HSN, VKN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, KSON, TioHundra
Säker vård: Akuta återinskrivningar inom 7 dagar inom slutenvården (för personer 80+)	7,9%	7,1%	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	5	HSN
Säker vård: Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare)	295	238	≤ 284	≤ 250	≤ 250	≤ 250	5	HSN, VKN

[1] Indikatorn för den regionala vårdgarantin om 30 dagar har varit pausad under 2021 och istället följts upp av den nationella vårdgarantin om 90 dagar. Den regionala vårdgarantin kommer att börja mätas igen under tredje kvartalet 2022 och då ersätta indikatorn för den nationella vårdgarantin.

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Säker vård: Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrisk öppenvård			Öka	74%	74%	75%	5	HSN, SLSO
Effektiv vård: Antal avslutade ärenden i 1177 Vårdguidens e-tjänster per 1 000 invånare och månad	35,4	60,6	≥ 54	≥ 58	≥ 62	≥ 66	7	HSN
Effektiv vård: Antal utskrivningsklara dagar till kommunen per vårdtillfälle		0,8	≤ 2,0	≤ 1,3	≤ 1,3	≤ 1,3	8	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, KSON, TioHundra
Vård med patienten i fokus: Helhetsintryck i primärvården			81	81	82	82	6	HSN, SLSO
Indikator att utveckla: Kvalitativt mått för utbildning								
Indikator att utveckla: Subjektivt välbefinnande								RS
Region Stockholms verksamheter har år 2035 minimerat sina utsläpp av skadliga ämnen. (V)								
Region Stockholm bidrar till att förbättra folkhälsan för alla (V)								HSN, TRN, SLSO, FTV
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	79,8%	75,7%	≥ 82 %	≥ 83 %	≥ 84 %	≥ 85 %	40	HSN, SLSO
Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor	71,3%	73,5%	≥ 71,5 %	≥ 72 %	≥ 72,5 %	≥ 72,5 %	30	HSN, FTV
Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika kommuner i länet (RUFS)	3,5		< 3,5	< 3,4	< 3,4	< 3,3	30	TRN
Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar (N)								TN, FTN
Attraktiva resor: Nöjda resenärer[2]	80,0%		≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 79 %	≥ 79 %	12	TN
Attraktiva resor: Nöjda resenärer - särskilda persontransporter	86,0%	90,0%	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	12	FTN
Attraktiva resor: Nöjda resenärer - allmän skärgårdstrafik[2]	96,0%		≥ 94 %	≥ 94 %	≥ 94 %	≥ 94 %	12	TN

[2] Kundundersökningen Upplevd kvalitet, som mäter indikatorerna, har inte genomförts sedan april 2020 med anledning av covid-19-pandemin.

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Trygga resor: Trygga resenärer[2]	72,0%		≥ 74 %	≥ 75 %	≥ 76 %	≥ 76 %	12	TN
Trygga resor: Trygga resenärer – särskilda persontransporter		77,0%	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %	12	FTN
Effektiva resor: Kostnad per personkilometer, SL-trafiken	3,3 kr	5,14 kr	≤3,46kr	≤4,50kr	≤4,31kr	≤4,34kr	15	TN
Effektiva resor: Tusental påstigande en vanlig vardag (kollektivtrafik på land)	2 851	1 859	≥ 2 966	≥ 2 306	≥ 2 421	≥ 2 460	3	TN
Effektiva resor: Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna (RUFS)		47,5%	≥ 51,75 %	≥ 52%	≥ 52,25 %	≥ 52,5%	6	TN
Effektiva resor: Kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor och Arlanda flygplats ska vara konkurrenskraftig med bilens restid (RUFS), andel av de regionala stadskärnorna som har en restidskvot under 1,5		57,0%	≥ 50 %	≥ 50 %	≥ 50 %	≥ 50 %	6	TN
Hållbara resor: Uppfyllnad av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet		57,0%	≥ 63 %	≥ 67 %	≥ 71 %	≥ 71 %	6	TN
Hållbara resor: Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)		80,0%	≥ 81 %	≥ 83 %	≥ 83 %	≥ 84 %	4	TN
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet (N)								KUN, FSN
Kulturupplevelser: Andel kulturaktörer som anser att Region Stockholms ekonomiska stöd bidrar till kulturupplevelser för länets invånare[3]			≥ 65 %	≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %	20	KUN
Kulturupplevelser: Andel kommuner som anser att Region Stockholms främjande verksamhet bidrar till kulturupplevelser för länets invånare		73,0%	≥ 80 %	≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %	20	KUN

[3] Kulturnämnden får i uppdrag under 2022 att utveckla indikatorn i syfte att mäta effekten av det ekonomiska stödet ur ett bredare urval.

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Möten med konstnärliga uttryck: Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning		0,6%	≥ 1,0 %	≥ 1,0 %	≥ 1,0 %	≥ 1,0 %	10	KUN, FSN
Bildning: Andel studieförbund och folkhögskolor som anser att Region Stockholm bidrar till folkbildningen i länet			≥ 80 %	≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %	25	KUN
Delaktighet: Andel ungdomsorganisationer som anser att Region Stockholms ekonomiska stöd stödjer föreningslivet i Stockholmsregionen		100%	≥ 75 %	≥ 85 %	≥ 85 %	≥ 85 %	25	KUN
Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter (N)								RS
Andel av nämnder och bolag som har levererat resultat i enlighet med resultatkrav		100%	100%	100%	100%	100%	100	(Mäts på koncernnivå)
Region Stockholm är tillgänglig för alla och bemötandet likvärdigt (V)								RS, HSN, TN, TRN, FSN, KHN, FTN, KUN, VKN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Andel av länets invånare som har ett stort förtroende för vården	61,0%	69,0%	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	20	HSN, PAN
Indikator att utveckla: Andel av patienter som har ett stort förtroende för vården								HSN
Andel nämnder och bolag som utifrån sitt uppdrag har genomfört aktiviteter i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom social hållbarhet inklusive folkhälsa		73,0%	≥ 65 %	≥ 70 %	≥ 75 %	≥ 80 %	40	RS, HSN, TN, TRN, FSN, KHN, FTN, KUN, VKN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Andelen genomförda sociala konsekvensanalyser och/eller folkhälsokonsekvensanalyser			Öka	≥ 20 %	≥ 50 %	≥ 80 %	40	RS, HSN, TN, TRN, FSN, KHN, FTN, KUN, VKN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019 (V)								RS, HSN, TN, FSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, MediCarrier AB

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Andel förnybar energi i kollektivtrafiken	91 %	93,0%	≥ 95 %	≥ 95 %	≥ 96 %	≥ 97 %	8	TN
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter	-48,0%		≥ -50 %	≥ -54 %			15	(Mäts på koncernnivå)
Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A-temp)	-13,0%	-16,0%	≥ -10 %	≥ -12 %	≥ -14 %	≥ -16 %	20	TN, FSN
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter	-10,0%	-87,0%	≥ -25 %	≥ -35 %			15	RS, HSN, TN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik
Andel förnybara drivmedel i Region Stockholms transporter				≥ 95 %			8	HSN, TN, FSN, SLSO, MediCarrier AB
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom Region Stockholms nämnder och bolag		3,6%	≥ 7 %	≥ 10 %	≥ 15 %	≥ 20 %	20	SLSO
Andelen utbyggnadsprojekt inom tunnelbanan med mål om att minska klimatpåverkan med minst 25 %				100%	100%	100%	7	TN
Andelen större trafikinvesteringar med mål i inriktningsfasen att minska klimatpåverkan med minst 15 %				100%	100%	100%	7	TN
Region Stockholms måltider främjar hälsa och är hållbara (V)								HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, KSON, TioHundra
Andel ekologiska livsmedel i patientmåltider				≥ 50 %	≥ 50 %	≥ 50 %	100	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, KSON, TioHundra
Utformning av de fysiska miljöerna i Region Stockholms verksamheter är hållbara och hälsofrämjande								
2035: Flöden i Region Stockholms verksamheter är cirkulära (V)								SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB
Andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar				≤ 25 %			100	SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB
2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta (V)								RS, HSN, TN, TRN, FTN, VKN, FSN, KHN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum, Film Stockholm AB

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Andel av utvalda säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet som är implementerade		63,0%	≥ 50 %	≥ 70 %	≥ 90 %	≥ 90 %	30	RS, HSN, TN, TRN, FTN, VKN, FSN, KHN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum, Film Stockholm AB
Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser		80,0%	100%	100%	100%	100%	40	RS, HSN, TN, TRN, FTN, VKN, FSN, KHN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalysens åtgärdsplan		70,0%	≥ 50 %	≥ 70 %	≥ 70 %	≥ 80 %	30	RS, HSN, TN, TRN, FTN, VKN, FSN, KHN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Kärnverksamhet ska prioriteras (V)								RS, HSN, TN, TRN, FTN, VKN, FSN, KHN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum, Film Stockholm AB
Administrativa kostnader ska minska			Minska	Enligt budget	Enligt budget	Enligt budget	60	RS, HSN, TN, TRN, FTN, VKN, FSN, KHN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum, Film Stockholm AB
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		77,3%	≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %	40	RS, HSN, TN, TRN, FTN, VKN, FSN, KHN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum, Film Stockholm AB
Hög innovations- och digitaliseringsgrad (V)								RS, HSN, TN, TRN, FSN, KHN, FTN, KUN, VKN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Andel av nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		76,0%	≥ 30 %	≥ 35 %	≥ 40 %	≥ 60 %	50	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Innovationsgrad			Öka	≥ 4	≥ 4	≥ 4	25	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Grad av digital mognad			≥ 49	≥ 52	≥ 55	≥ 56	25	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa (V)								RS
Antal etikprövningstillstånd där Region Stockholm är forskningshuvudman		1 248	≥ 785	≥ 795	≥ 805	≥ 815	25	RS
Antal publikationer i kollegialt fackgranskade tidskrifter av forskare verksamma inom medicin i Region Stockholm		4 445	≥ 4 200	≥ 4 300	≥ 4 400	≥ 4 500	25	RS
Forskningsaktivitet inom partnerskapen SU & KTH				≥ 60 %	≥ 65 %	≥ 70 %	25	RS
Andel ärenden om datautlämning med stöd från Centrum för hälsodata där integritetssäkrad hälsodata lämnats ut inom 90 dagar från inkommen fullständig förfrågan		21,0%	≥ 60 %	≥ 65 %	≥ 70 %	≥ 75 %	25	RS
Antalet pågående kliniska studier				Baslinje	Öka 3 procent	Öka 3 procent		RS
Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion (N)								TRN
Kommunala planers överensstämmelse med plankartan i RUFS	79,0%		≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	4	TRN
Tillkommande bebyggelse i Stockholmsregionens relativt sett mest tillgängliga lägen (RUFS)			≥ 80 %	≥ 82 %	≥ 84 %	≥ 86 %	4	TRN
Utsläpp av växthusgaser från Stockholmsregionen i ton CO2 per capita (RUFS)			≤ 2,5	≤ 2,4	≤ 2,3	≤ 2,2	10	TRN

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Antal nystartade företag per 1000 invånare	14		≥ 15	≥ 15	≥ 15	≥ 16	4	TRN
Privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling (FoU) som andel av BNP	3,4%		≥ 4,5 %	≥ 3,7 %	≥ 3,8 %	≥ 3,9 %	4	TRN
Andelen sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken (RUFS)			≥ 52 %	≥ 52 %	≥ 52 %	≥ 53 %	3	TRN
Tillgången till uppkoppling om 100 Mbit per sekund för arbetsställen (RUFS)	92,0%		≥ 91 %	≥ 92 %	≥ 93 %	≥ 94 %	10	TRN
Andel av samarbetsaktörer som anser att Region Stockholm bidrar till att ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen			≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %		4	TRN
Andel gymnasieelever som slutfört gymnasieutbildning med examen inom tre år (RUFS)	74,5%		≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 76 %	≥ 76 %	10	TRN
Gap i andel förvärvsarbetande mellan inrikes och utrikes födda (RUFS)			≤ 17,5 procent enheter	≤ 17 procent enheter	≤ 16,5 procent enheter	≤ 16 procent enheter	10	TRN
Andel samarbetsaktörer som anser att Region Stockholm bidrar till att öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer i Stockholmsregionen			≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %		10	TRN
Antal årligen färdigställda bostäder (RUFS)	16 700		≥ 22 000	≥ 22 000	≥ 22 000	≥ 22000	15	TRN
Andel invånare som anger att otryggheten påverkar livskvaliteten (RUFS)		10,0%	≤ 8 %	≤ 8 %	≤ 8 %	≤ 8 %	7	TRN
Andel förnybara källor i Stockholms läns energiproduktion (RUFS)				≥ 80 %	≥ 83 %	≥ 86 %	5	TRN
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen (V)								TN, TRN
Andel resor inom länet som sker med gång, cykel eller kollektivtrafik (RUFS)	57,0%		Mäts var fjärde år (2023)	Mäts var fjärde år (2023)	≥ 57 %	Mäts var fjärde år (2027)		TRN

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Antal genomförda åtgärder enligt framkomlighetskommissionens plan			100%	100%	100%	100%	100	TN
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion (V)								TN
Placering i jämförelsen av bruttoregionalprodukt i storstadsregioner i EU (RUFS)	6		≤ 5	≤ 5	≤ 5	≤ 5	35	TRN
Placering i jämförelsen av konkurrenskraft i storstadsregioner i EU (EU Regional Competitiveness Index)	1		≤ 3	≤ 3	≤ 3	≤ 3	35	TRN
Antal internationella gästnätter i Stockholmsregionen			≥ 2,7 miljoner	≥ 4,2 miljoner	≥ 5,5 miljoner	≥ 5,5 miljoner	30	TRN

HÅLLBAR ARBETSGIVARE								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare (V)								RS, HSN, TN, TRN, KHN, FTN, VKN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, Tobiasregistret, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum, Film Stockholm AB
Motivation (Hållbart medarbetarengagemang, HME)	78	78	≥ 79	≥ 79	≥ 80	≥ 80	10	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Ledarskap (Hållbart medarbetarengagemang, HME)	76	77	≥ 77	≥ 77	≥ 78	≥ 78	10	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Styrning (Hållbart medarbetarengagemang, HME)	74	74	≥ 75	≥ 75	≥ 76	≥ 76	10	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	10 %		Minska	≤ 9 %	≤ 8 %	≤ 8 %	10	TN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet			Minska	≤ 7 %	≤ 6 %	≤ 6 %	20	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, AB SLL Internfinans, Locum
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid	6,1%	8,1%	< 6,2 %	< 6,2 %	< 6,1 %	< 6,0 %	10	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, Locum
Personalomsättning	12 %	11%	≤ 10 %	≤ 8 %	≤ 7,9 %	≤ 7,8 %	30	RS, HSN, TN, FSN, KUN, PAN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, FTV, AISAB, MediCarrier AB, Locum
Systematisk kompetensförsörjning (V)								HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, AISAB
Antal sjuksköterskor som vidareutbildar sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön under studietiden	283	286	300	300	300	300	25	SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik, AISAB
Antalet startade AT-block per år	228	232	240	255	270	280	25	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB
Antalet ST-läkare	1 658	1 737	Öka i brist-specialiteter	Öka i brist-specialiteter	Öka i brist-specialiteter	Öka i brist-specialiteter	25	HSN, SLSO, Karolinska, SÖS, DSAB, STSAB, S:t Erik

HÅLLBAR ARBETSGIVARE								
	Utfall		Mål				Vikt	Nämnder och bolag
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	%	
Andel ST-utbildande enheter som har genomgått extern kvalitetsgranskning				≥ 30 %	≥ 60 %	≥ 85 %	25	HSN

Bilaga 3: Förteckning över styrande dokument

Denna förteckning visar de huvudsakliga styrande dokumenten på övergripande nivå som gäller eller beslutas i samband med Budget 2022 för Region Stockholm. Eftersom styrande dokument kan komma att revideras utifrån nya beslut är det viktigt att alltid kontrollera aktuell version. En aktuell förteckning över de huvudsakliga styrande dokumenten på övergripande nivå finns på Region Stockholms webbplats www.regionstockholm.se. Varje nämnd och bolag har också egna styrande och stödjande dokument för sina respektive verksamheter.

Styrande dokument	Beslut	Fastställt	Gäller	Dnr
Ledning och styrning				
Reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder	RF	Rev 2021-05-04	Tills vidare	RS 2021-0083
Reglemente för Region Stockholms revisorer	RF	Rev 2021-05-04	Tills vidare	LS 2017-1575
Arbetsordning för fullmäktige	RF	Rev 2020-03-24	Tills vidare	RS 2020-0208
Ägarpolicy och bolagsstyrningsprinciper	RF	Rev 2020-11-17	Tills vidare	RS 2020-0742
Integrerad ledning och styrning ILS för Region Stockholm	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2020-0775
Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag	RF	2021-11-17 (del av budget)	Tills vidare	RS 2020-0775
Ägardirektiv för Region Stockholms bolag	RF	2021-11-17 (del av budget)	Tills vidare	RS 2020-0775
Uppförandekod för Region Stockholm	RF	2019-11-20	Tills vidare	LS 2017-1198
Riktlinjer för antikorruption och representation	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2020-0266
Riktlinjer för internkontroll	RS	2019-10-22	Tills vidare	LS 2019-0866
Ekonomi				
Policy för god ekonomisk hushållning	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2021-0285
Riktlinjer för ekonomistyrning	RS	2021-10-19	Tills vidare	RS 2021-0287
Finansiella riktlinjer	RS	2021-10-19	Tills vidare	RS 2020-0448

Styrande dokument	Beslut	Fastställt	Gäller	Dnr
Riktlinjer för investeringar	RS	2021-10-19	Tills vidare	RS 2021-0286
Forskning, utbildning och innovation				
Policy för innovation och digitalisering *(även under IT)*	LF	2016-11-15	Tills vidare	LS 2015-0833
Innovationsstrategi för Region Stockholm	RF	2020-03-24	Tills vidare	RS 2019-0672
Strategi för forskning, utveckling, utbildning inom Region Stockholm	RF	2021-09-14	Tills vidare	RS 2019-0750
Life science-strategi för Stockholmsregionen	RF	2021-06-08	Tills vidare	RS 2019-0751
Hälso- och sjukvård				
Policy för att stärka patienters ställning – vård i dialog	LF	2000-02-08	Tills vidare	LS 9912-0722
Värdegrund för hälso- och sjukvården	LF	2002-06-18	Tills vidare	LS 0205-0254
Regional katastrofmedicinsk beredskapsplan (även under säkerhet)	HSN	Rev 2020-11-24	Tills vidare	HSN 2020-1415
Epidemiberedskapsplan	HSN	2019-10-22	Tills vidare	HSN 2019-1702
Riktlinje för arvodering av sakkunnig-uppdrag inom hälso- och sjukvården	RF	2019-11-20	Tills vidare	RS 2019-0532
Mål och strategisk inriktning för primärvården	HSN	2019-06-18	2019-2025	HSN 2019-0945
Framtidsplan för hälso- och sjukvården	LF	2011-06-14	Till 2025	LS 1104-0624
Framtidsplanen för hälso- och sjukvården – första till tredje steget i genomförandet	LF	2012-06-14 2013-06-12 2014-12-17	Till 2025	LS 1109-1229 LS 1304-0527 LS 1409-1068
Regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet	VKN	2020-02-19	Tills vidare	VKN 2020-0010
Samverkansregler för den offentligt finansierade hälso-och sjukvården, läkemedelsindustrin, medicintekniska industrin och laboratorietekniska industrin	RF	2020-05-05	Tills vidare	RS 2019-0242

Styrande dokument	Beslut	Fastställt	Gäller	Dnr
Strategi för suicidprevention	RF	2020-11-17	Tills vidare	RS 2020-0456
Folkhälsopolicy	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2020-0535
Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022–2030	RF	2021-11-17	2030	RS 2020-0457
Informationshantering				
Riktlinjer för informationshantering och arkiv	RF	2019-11-20	Tills vidare	RS 2019-0549
Inköp och upphandling				
Policy för inköp	RF	Rev 2019-06-18	Tills vidare	LS 2018-0667
Riktlinjer för inköp	RS	2019-06-18	Tills vidare	RS 2018-0667
Uppförandekod för leverantörer	RF	2013-05-14	Tills vidare	LS 1303-0353
Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2020-0632
IT och digitalisering				
Policy för innovation och digitalisering *(även under forskning)*	LF	2016-11-15	Tills vidare	LS 2015-0833
Strategi för IT och digitalisering	RF	2019-11-20	Till 2023	RS 2019-0669
Kollektivtrafik				
Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län	RF	Rev 2021-11-17	Till 2024	RS 2021-0473
Kommunikation				
Kommunikationspolicy för Stockholms läns landsting	LF	2018-03-13	Tills vidare	LS 2016-0567
Riktlinjer för digital kommunikation	RS	2019-04-09	Tills vidare	LS 2018-0511
Riktlinjer för ekonomisk och finansiell kommunikation	RS	2019-04-09	Tills vidare	LS 2018-0510
Riktlinjer för medierelationer	RS	2019-04-09	Tills vidare	LS 2018-0512
Grafisk profil	LF	2005-12-13	Tills vidare	LS 0409-1809
Riktlinjer för varumärkesarbete Stockholms Läns Landsting	LF	2005-12-13	Tills vidare	LS 0409-1809

Styrande dokument	Beslut	Fastställt	Gäller	Dnr
Kultur				
Kulturstrategi för Stockholmsregionen	LF	2018-06-12	Tills vidare	LS 2017-1514
Miljö				
Miljöprogram 2017- 2021	LF	2016-11-15	Till och med 2021	LS 2015-0092
Tillämpningsanvisningar för uppföljning av miljöprogrammet	LF	2017-09-12	Till och med 2021	LS 2016-1486
Riktlinjer för miljöarbete	LF	2016-11-15	Tills vidare	LS 2015-0092
Utfasningslista för miljö- och hälsofarliga kemikalier i kemiska produkter	LS	2017-06-20	Tills vidare	LS 2015-1281
Utfasningslista för miljö- och hälsofarliga kemikalier i varor	LS	2017-06-20	Tills vidare	LS 2015-1281
Personal				
Medarbetarpolicy	RF	2020-11-17	Tills vidare	RS 2019-1060
Riktlinjer mot kränkande särbehandling	RF	2020-11-17	Tills vidare	RS 2019-0446
Kompetensförsörjningsstrategi för Stockholms läns landsting	LF	2016-11-15	Till och med 2021	LS 2015-0998
Riktlinjer för hedersbelöning	RS	2020-10-20	Tills vidare	RS 2020-0339
Riktlinjer för resor och möten i tjänsten	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2020-0784
Regional utveckling				
Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2050 utgör: - Regionplan enligt plan- och bygglagen - Regional utvecklingsstrategi enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar	LF/RF	2018-06-12 2019-11-20	Till 2050	LS 2015-0084 RS 2019-0533
Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen	LF	2018-06-12	Bidrar till RUFS 2050 Målår 2030	LS 2017-1513

Styrande dokument	Beslut	Fastställt	Gäller	Dnr
Handlingsprogram för landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen	TRN	2020-04-15	Bidrar till RUFS 2050 Målår 2030	TRN 2016-0127
Godsstrategi för Stockholmsregionen	RF	2019-09-17	Bidrar till RUFS 2050	LS 2017-1614
ÖMS 2050 - Samverkan i Östra Mellansverige	LF	2018-06-12	Till 2050	LS 2018-0279
Länsplan för regional transport-infrastruktur i Stockholms län	RF	Region Stockholm ansvarar för länsplanen från 2019-01-01	Till 2029	RS 2019-0868
Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen	RF	2019-03-12	Bidrar till RUFS 2050 Delmål 2030 och 2045	LS 2017-1512
Policy och riktlinjer om bidrag till organisationer i Stockholms län	RF	2020-11-17	Tills vidare	RS 2019-1194
Regional cykelplan	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2020-0867
Regional näringslivs- och tillväxtstrategi	RF	2021-06-08	Tills vidare	RS 2020-0780
Social hållbarhet				
Jämställdhetspolicy	LF	2006-06-13	Tills vidare	LS 0501-0052
Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning	LF	2016-12-13	Tills vidare	LS 2016-0469
Uppförandekod för leverantörer *(finns även under inköp)*	LF	2013-05-14	Tills vidare	LS 1303-0353
Handlingsplan för arbetet med barnkonventionen inom SLL	LF	2005-04-08 Rev 2011-10	Tills vidare	LS 0503-0549
Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten till språk	LF	2010-10-12	Tills vidare	LS 1003-0199
Säkerhet och beredskap				
Riktlinjer för säkerhet	LS	2016-02-23	Tills vidare	LS 1407-0877

Styrande dokument	Beslut	Fastställt	Gäller	Dnr
Krisberedskap för Stockholms läns landsting, planeringsinriktning inför allvarlig händelse samt plan för krisledningsnämnden vid extraordinära händelser	LF	Rev 2017-06-13	Tills vidare	LS 2017-0149
Regional katastrofmedicinsk beredskapsplan (även under säkerhet)	HSN	Rev 2020-11-24	Tills vidare	HSN 2020-1415
Kriskommunikationsplan för Stockholms läns landsting	LF	2015-05-19	Tills vidare	LS 1412-1457
Policy för verksamhetsskydd	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2020-0147
Riktlinjer för informationssäkerhet	RF	2021-11-17	Tills vidare	RS 2020-0148

Bilaga 4: Specifikation av ändrade anslag

I de anslag som tilldelas regionstyrelsen och övriga nämnder 2022 och planeringsåren 2023–2024 ingår nedanstående politiska prioriteringar.

”Budget 2021” avser de anslag, i miljoner kronor, som i Budget 2021 beslutades för planeringsåren 2022 och 2023. Anslagen inkluderar de tekniska justeringar som beslutades i ärendet Avstämning av budget 2021 för Region Stockholm, RS 2020-0536. I Budget 2022 tillkommer planeringsåret 2024 och anslaget för 2024 i tabellerna nedan har beräknats utifrån samma procentuella utveckling som för planeringsåret 2023 i förhållande till planeringsåret 2022 i Budget 2021.

Regionstyrelsen	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	2 626,4	2 626,4	-
Anslag 2024			2 626,4
Anslagshöjande tillskott	85,4	91,4	91,4
- *Varav särskild satsning på hälsofrämjande arbetsmiljö*	*100,0*	-	-
Flytt av anslag till klimat- och hållbarhetsnämnden	-20,9	-20,9	-20,9
Flytt av anslag för medlemsbidrag till Stockholmsregionens Europaförening	2,5	2,5	2,5
Summa	**2 693,4**	**2 699,4**	**2 699,4**

Hälso- och sjukvårdsnämnden	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	66 995,5	68 671,5	-
Anslag 2024			70 388,3
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,3 procent årligen jämfört med Budget 2021	504,9	1 006,6	1 546,1
- *Varav höjd ersättning till husläkarmottag-ningarna med ytterligare fyra procent*	*252,0*	*252,0*	*252,0*
Ansvaret för medlemsbidraget för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje flyttas till hälso- och sjukvårdsnämnden	1 708,0	1 751,0	1 794,8
Förändrat medlemsbidrag till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje i enlighet med regionfullmäktiges beslut RS 2020-0879	56,4	57,8	59,2
Finansiering av Karolinskas hyra för Nya Karolinska Solna och motsvarande rabatt upphör	150,0	150,0	150,0
Växling generella statsbidrag till anslag	412,0	412,0	412,0
Summa	**69 826,8**	**72 048,8**	**74 350,4**

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	543,1	543,1	-

Anslag 2024			543,1
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,0 procent årligen jämfört med Budget 2021	16,3	33,1	50,4
Summa	**559,4**	**576,2**	**593,5**

Patientnämnden	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	31,6	31,6	-
Anslag 2024			31,6
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,0 procent årligen jämfört med budget 2021	0,9	1,9	2,9
Summa	**32,5**	**33,5**	**34,5**

Trafiknämnden	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	10 481,0	10 843,0	-
Anslag 2024			11 200,8
Förstärkt anslag avseende utbyggd tunnelbana	13,0	3,0	15,0
Summa	**10 494,0**	**10 846,0**	**11 214,4**
- varav trafikförvaltningen	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	10 451,0	10 796,0	-
Anslag 2024			11 152,4
Summa	***10 451,0***	***10 796,0***	***11 152,4***
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	30,0	47,0	-
Anslag 2024			47,0
Förstärkt anslag avseende utbyggd tunnelbana	13,0	3,0	15,0
Summa	***43,0***	***50,0***	***62,0***

Färdtjänstnämnden	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	1 226,0	1 226,0	-
Anslag 2024			1 226,0
Summa	**1 226,0**	**1 226,0**	**1 226,0**

Tillväxt- och regionplanenämnden	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	187,1	187,1	-
Anslag 2024			187,1
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,3 procent årligen jämfört med budget 2021	6,2	12,6	19,1
Tillfälligt anslag enligt hemställan	10,1	0,0	0,0
Flytt av anslag till klimat- och hållbarhetsnämnden	-4,3	-4,3	-4,3
Flytt av anslag för medlemsbidrag till Stockholmsregionens Europaförening	-2,5	-2,5	-2,5

Summa	**196,5**	**192,9**	**199,4**

Kulturnämnden	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	540,0	540,0	-
Anslag 2024			540,0
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 2,7 procent årligen jämfört med budget 2021	14,6	29,6	44,9
Summa	**554,6**	**569,6**	**584,9**

Fastighets- och servicenämnden	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	0,0	0,0	-
Anslag 2024			0,0
Summa	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Klimat- och hållbarhetsnämnden	**Budget 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Beslutat i Budget 2021 för planeringsåren 2022-2023	-	-	-
Nytt anslag	25,2	25,2	25,2
Förstärkning av anslaget motsvarande uppräkning på 3,2 procent årligen jämfört med överfört anslag	0,8	1,6	2,4
Summa	**26,0**	**26,8**	**27,7**

Summa anslag till nämnder	**85 644,5**	**88 254,5**	**90 967,1**

Bilaga 5: Investeringsplan 2022-2031

Region Stockholm

Mkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Totalt 2022-2031
Region Stockholm totalt	**10 915,8**	**14 054,5**	**16 969,1**	**18 303,6**	**16 666,9**	**14 081,8**	**12 392,8**	**9 757,7**	**8 960,6**	**9 041,5**	**11 009,9**	**9 719,4**	**126 903,5**
varav medfinansiering totalt [1]	*680,0*	*4 695,0*	*4 251,8*	*5 243,5*	*5 360,7*	*4 958,8*	*4 268,0*	*4 038,0*	*3 467,2*	*3 943,9*	*4 799,2*	*3 040,2*	*43 371,2*
Region Stockholm totalt exkl. medfinansiering	10 235,8	9 359,5	12 717,2	13 060,2	11 306,2	9 123,0	8 124,8	5 719,7	5 493,5	5 097,6	6 210,8	6 679,2	83 532,3
Hälso- och sjukvård totalt	**1 300,0**	**1 169,0**	**1 581,2**	**1 849,1**	**2 057,0**	**2 314,2**	**1 948,0**	**2 111,5**	**1 354,5**	**1 395,9**	**2 012,1**	**1 758,1**	**18 381,5**
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0,6	7,0	9,0	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	58,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	202,8	235,6	252,4	282,4	295,6	358,4	266,4	231,4	231,4	231,4	361,4	261,4	2 772,2
Karolinska Universitetssjukhuset	662,7	382,3	700,0	1 000,0	1 050,0	1 100,0	800,0	1 050,0	600,0	600,0	950,0	950,0	8 800,0
Södersjukhuset AB	181,3	201,5	218,3	162,7	200,4	311,8	515,6	367,6	142,1	210,5	333,2	175,7	2 637,8
Danderyds Sjukhus AB	124,3	143,6	181,5	213,0	289,0	342,0	208,0	185,0	215,0	170,0	195,0	195,0	2 193,5
Södertälje Sjukhus AB	31,4	53,0	75,0	62,0	93,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0	41,0	47,0	653,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	40,5	30,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	22,5	25,0	25,0	22,5	20,0	215,0
Folktandvården Stockholms Län AB	39,1	85,0	85,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	715,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	12,8	28,0	28,0	29,0	29,0	29,0	30,0	30,0	30,0	31,0	31,0	31,0	298,0
Tobiasregistret	2,2	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medicarrier AB	2,3	2,4	12,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	39,0
Kollektivtrafik totalt	**8 134,1**	**10 406,3**	**13 069,9**	**13 233,9**	**11 868,0**	**9 895,1**	**9 087,7**	**6 490,2**	**6 499,1**	**6 597,0**	**7 875,2**	**6 838,7**	**91 454,7**
varav medfinansiering [1]	*680,0*	*4 695,0*	*4 251,8*	*5 243,5*	*5 360,7*	*4 958,8*	*4 268,0*	*4 038,0*	*3 467,2*	*3 943,9*	*4 799,2*	*3 040,2*	*43 371,2*
Kollektivtrafik exkl. medfinansiering	7 454,1	5 711,3	8 818,1	7 990,4	6 507,3	4 936,3	4 819,7	2 452,2	3 032,0	2 653,1	3 076,0	3 798,4	48 083,5
Trafiknämnden	8 102,0	10 349,8	13 018,9	13 197,2	11 831,3	9 861,4	9 082,7	6 485,2	6 494,1	6 592,0	7 870,2	6 833,7	91 266,6
varav Trafikförvaltningen	6 034,8	6 538,3	6 857,3	6 458,2	5 233,2	3 957,4	4 021,4	3 325,1	3 913,6	4 174,0	4 717,9	4 986,2	47 644,2
varav medfinansiering [1]	*323,3*	*977,0*	*887,2*	*1 148,0*	*958,8*	*273,2*	*468,3*	*836,9*	*910,6*	*1 313,2*	*1 455,6*	*1 579,7*	*9 831,5*
varav Förvaltning av utbyggd tunnelbana	2 067,2	3 811,5	6 161,7	6 739,0	6 598,1	5 904,0	5 061,3	3 160,0	2 580,5	2 418,0	3 152,3	1 847,5	43 622,4
varav medfinansiering [1]	*356,7*	*3 717,9*	*3 364,6*	*4 095,5*	*4 401,9*	*4 685,5*	*3 799,6*	*3 201,1*	*2 556,6*	*2 630,7*	*3 343,6*	*1 460,6*	*33 539,7*
Färdtjänstnämnden	32,0	56,5	51,0	36,7	36,7	33,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	188,0
Fastigheter och service totalt	**1 478,5**	**2 388,3**	**2 298,3**	**3 212,1**	**2 733,3**	**1 863,9**	**1 348,5**	**1 147,5**	**1 098,5**	**1 034,2**	**1 114,1**	**1 114,1**	**16 964,5**
Fastighets- och servicenämnden	1 478,0	2 383,8	2 293,8	3 207,6	2 728,8	1 859,4	1 344,0	1 143,0	1 094,0	1 029,7	1 109,6	1 109,6	16 919,5
varav Fastighetsförvaltningen	1 323,8	1 976,3	1 966,2	2 921,0	2 480,1	1 642,9	1 049,0	865,0	830,0	805,0	805,0	805,0	14 169,2
varav Serviceförvaltningen	154,2	407,5	327,6	286,6	248,7	216,5	295,0	278,0	264,0	224,7	304,6	304,6	2 750,3
Locum AB	0,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	45,0
Övriga verksamheter totalt	**3,3**	**90,9**	**19,7**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**14,3**	**8,6**	**8,6**	**102,8**
Kulturnämnden	2,2	1,9	1,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	10,9
Regionstyrelsen	0,9	88,8	17,6	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	13,1	7,4	7,4	89,9
Revisionskollegiet	0,1	0,2	0,2										2,0
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Bilaga 5: Investeringar hälso- och sjukvård 2022-2031

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1. Hälso- och sjukvård																		
Summa investeringar hälso och sjukvård				**550,0**	**590,0**	**127,1**	**1 169,0**	**1 064,4**	**1 581,2**	**1849,1**	**2057,0**	**2314,2**	**1948,0**	**2111,5**	**1354,5**	**1395,9**	**2012,1**	**1758,1**
varav ombyggnader i externt hyrda lokaler							*36,0*	*16,0*	*36,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*	*31,0*
varav maskiner, inventarier och IT				*550,0*	*590,0*	*127,1*	*1 133,0*	*1 048,4*	*1 545,2*	*1 818,1*	*2 026,0*	*2 283,2*	*1 917,0*	*2 080,5*	*1 323,5*	*1 364,9*	*1 981,1*	*1 727,1*
Beslutade investeringar hälso- och sjukvård																		
Planerade investeringar hälso- och sjukvård																		
Nyinvesteringar hälso- och sjukvård				550,0	458,0		228,7	121,1	120,0	173,0	311,0	480,0	125,0	124,0	124,0	125,0	125,0	125,0
Ersättningsinvesteringar hälso- och sjukvård					132,0	127,1	940,3	943,3	1461,2	1676,1	1746,0	1834,2	1823,0	1987,5	1230,5	1270,9	1887,1	1633,1
1.1 Hälso- o sjukvårdsnämnden																		
Summa investeringar Hälso- o sjukvårdsnämnden							**7,0**	**7,0**	**9,0**	**7,0**	**7,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Investeringsbjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr							7,0	7,0	9,0	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr																		
1.2 Stockholms läns sjukvårdsområde																		
Summa investeringar Stockholms läns sjukvårdsområde				**120,0**	**120,0**		**235,6**	**235,6**	**252,4**	**282,4**	**295,6**	**358,4**	**266,4**	**231,4**	**231,4**	**231,4**	**361,4**	**261,4**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler							15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Utrustning till Helix etapp 2		Inriktning	Nyinvestering	120,0	120,0						30,0	90,0						
Nyinvesteringar < 100 mkr							50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							170,6	170,6	187,4	217,4	200,6	203,4	201,4	166,4	166,4	166,4	296,4	196,4
1.3 Karolinska Universitetssjukhuset																		
Summa investeringar Karolinska Universitetssjukhuset					**132,0**		**382,3**	**382,3**	**700,0**	**1 000,0**	**1 050,0**	**1 100,0**	**800,0**	**1 050,0**	**600,0**	**600,0**	**950,0**	**950,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Utrustning till anpassning avdelningar, etapp 2		Genomförande	Ersättningsinv.		106,0		27,0	27,0	15,0									
Utrustning till ombyggnad mottagningar, etapp 2		Genomförande	Ersättningsinv.		26,0		8,0	8,0	5,0									
Nyinvesteringar < 100 mkr									25,0	25,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							347,3	347,3	655,0	975,0	1 000,0	1 050,0	750,0	1 000,0	550,0	550,0	900,0	900,0
1.4 Södersjukhuset AB																		
Summa investeringar Södersjukhuset AB				**100,0**	**86,0**		**201,5**	**201,5**	**218,3**	**162,7**	**200,4**	**311,8**	**515,6**	**367,6**	**142,1**	**210,5**	**333,2**	**175,7**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Utrustning till modernisering vårdplatser by 17/18		Planering	Nyinvestering	100,0	86,0		48,0	1,0	2,0	30,0	50,0	16,0	1,0					
Nyinvesteringar < 100 mkr																		
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							153,5	200,5	216,3	132,7	150,4	295,8	514,6	367,6	142,1	210,5	333,2	175,7
1.5 Danderyds Sjukhus AB																		
Summa investeringar Danderyds Sjukhus AB				**330,0**	**252,0**	**127,1**	**143,6**	**143,6**	**181,5**	**213,0**	**289,0**	**342,0**	**208,0**	**185,0**	**215,0**	**170,0**	**195,0**	**195,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Utrustning till ny vårdbyggnad, by 61		Planering	Nyinvestering	330,0	252,0		50,0	8,0	10,0	12,0	50,0	250,0						
Nyinvesteringar < 100 mkr							46,1	46,1	20,0	20,0	20,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr						127,1	47,5	89,5	151,5	181,0	219,0	77,0	193,0	170,0	200,0	155,0	180,0	180,0

Fortsättning hälso- och sjukvård

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2021	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1.6 Södertälje sjukhus AB																		
Summa investeringar Södertälje sjukhus AB							**53,0**	**53,0**	**75,0**	**62,0**	**93,0**	**75,0**	**30,0**	**147,0**	**33,0**	**50,0**	**41,0**	**47,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr							5,0	5,0		25,0	50,0							
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							48,0	48,0	75,0	37,0	43,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0	41,0	47,0
1.7 S:t Eriks ögonsjukhus AB																		
Summa investeringar S:t Eriks ögonsjukhus AB							**30,0**		**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**22,5**	**25,0**	**25,0**	**22,5**	**20,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr							18,0											
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							12,0		20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	22,5	25,0	25,0	22,5	20,0
1.8 Folktandvården Stockholms Län AB																		
Summa investeringar Folktandvården Stockholms Län AB							**85,0**		**85,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**	**70,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler							20,0		20,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr																		
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							65,0		65,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
1.9 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB																		
Summa investeringar Ambulanssjukvården i Storstockholm AB							**28,0**	**28,0**	**28,0**	**29,0**	**29,0**	**29,0**	**30,0**	**30,0**	**30,0**	**31,0**	**31,0**	**31,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler							1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr							4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	5,0	5,0	5,0
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							23,0	23,0	23,0	24,0	24,0	24,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
1.10 Tobiasregistret																		
Summa investeringar Stockholm Care							**0,6**											
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr							0,6											
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr																		
1.10 Medicarrier AB																		
Summa investeringar Medicarrier AB							**2,4**	**13,4**	**12,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**
Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr																		
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							2,4	13,4	12,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0

Bilaga 5: Investeringar kollektivtrafik 2022-2031

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Ny-/ersättnings-investering	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1. Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																	
Summa investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				**76 275,5**	**73 634,2**	**30 646,3**	**6 514,1**	**6 109,2**	**6 857,3**	**6 458,2**	**5 233,2**	**3 957,4**	**4 021,4**	**3 325,1**	**3 913,6**	**4 174,0**	**4 717,9**	**4 986,2**
varav medfinansiering Sverigeförhandlingen Trafiknämnden[1]							*87,4*	*48,1*	*92,4*		*106,0*	*210,2*	*288,3*	*836,9*	*910,6*	*1 053,2*	*1 455,6*	*1 579,7*
varav medfinansiering stat och kommuner Trafinknämnden[1]							*889,7*		*794,9*	*1 148,0*	*852,9*	*63,0*	*180,0*			*260,0*		
Beslutade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				48 438,9	48 265,9	30 507,8	6 191,5	5 833,4	6 355,5	5 495,2	3 829,9	1 949,2	2 161,2	1 665,0	1 378,3	1 433,5	1 672,9	1 791,2
varav medfinansiering[1]							*889,7*		*794,9*	*1 148,0*	*852,9*	*63,0*	*74,0*					
Planerade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				27 836,6	25 368,3	138,4	322,6	275,8	501,7	963,0	1 403,3	2 008,1	1 860,2	1 660,2	2 535,3	2 740,5	3 045,0	3 195,0
varav medfinansiering[1]							*87,4*	*48,1*	*92,4*		*106,0*	*210,2*	*394,3*	*836,9*	*910,6*	*1 313,2*	*1 455,6*	*1 579,7*
Nyinvesteringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen			Nyinvestering	64 678,0	60 105,9	29 109,9	4 432,2	4 182,0	4 342,0	4 122,8	3 220,7	1 600,0	1 734,7	1 510,2	2 072,8	2 048,0	2 576,9	2 833,2
Ersättningsinvesteringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen			Ersättningsinv.	11 597,5	13 528,3	1 536,3	2 081,9	1 927,2	2 515,2	2 335,3	2 012,4	2 357,3	2 286,7	1 815,0	1 840,7	2 126,0	2 141,0	2 153,0
1.1. Beslutade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																		
1.1.1 Genomförandebeslut Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				***48 438,9***	***48 265,9***	***30 507,8***	***6 191,5***	***5 833,4***	***6 355,5***	***5 495,2***	***3 829,9***	***1 949,2***	***2 161,2***	***1 665,0***	***1 378,3***	***1 433,5***	***1 672,9***	***1 791,2***
Program Roslagsbanans utbyggnad	RS 2020-0722	Förnyat. Genomf.	Nyinvestering	10 450,0	10 450,0	8 076,3	636,3	680,7	758,2	534,1	386,1	7,4	7,3					
varav medfinansiering[1]							*193,1*		*39,0*	*11,4*								
Program Bussdepåer	LS 1409-1055	Genomförande	Nyinvestering	4 010,0	3 909,4	3 218,0	174,1	206,1	186,2	294,2	105,5							
Program Slussen	LS 1403-0374	Genomförande	Nyinvestering	439,1	438,6	382,5	30,6	13,6	17,7	25,2								
Program Röda linjens uppgradering	RS 2019-0885	Förnyat. Genomf.	Nyinvestering	10 710,0	10 710,0	6 110,8	1 527,6	1 073,1	1 178,3	1 367,7	925,9	9,3	45,1					
Program Tvärbana Norr Solnagrenen	LS 0809-0803	Genomförande	Nyinvestering	5 580,7	5 541,1	5 516,1	12,6	33,7	30,9									
Program Tvärbana Norr Kistagrenen	LS 2016-1027	Genomförande	Nyinvestering	4 937,0	4 936,2	2 274,4	781,3	1 133,3	701,8	442,3	385,1							
varav medfinansiering[1]							*319,8*		*339,9*	*733,6*	*707,9*							
Program Saltsjöbanan	LS 2017-1587	Genomförande	Nyinvestering	1 834,9	1 835,2	1 362,5	68,3	60,7	209,6	15,5	5,1	12,8	157,3	11,3				
varav medfinansiering[1]							*30,0*		*62,0*	*17,0*	*2,0*		*74,0*					
Bussterminal Slussen	RS 2020-0720	Förnyat. Genomf.	Nyinvestering	3 388,0	3 388,0	1 637,7	631,4	489,1	552,3	505,2	158,8	44,9						
varav medfinansiering[1]							*326,8*		*354,0*	*386,0*	*133,0*	*25,0*						
Bussterminal Slussen brukarspecifik inredning	LS 2018-1215	Genomförande	Nyinvestering	234,5	234,5	20,4	38,9	13,0	40,3	90,7	48,0	22,0						
SL Lås	LS 1312-1601	Genomförande	Nyinvestering	400,8	400,9	336,4	30,4	47,6	16,8									
C20 - uppgradering	RS 2019-0896	Förnyat. Genomf.	Ersättningsinv.	1 453,1	1 453,2	508,2	351,3	220,4	312,4	412,1								
Lilla Lidingöbron	SL 2018-0325	Genomförande	Ersättningsinv.	132,0	132,0	41,9	32,0	26,4	49,6	14,0								
Livstidssäkrade åtgärder X10p fordon	TN 2017-0010	Genomförande	Ersättningsinv.	150,0	150,0	1,7	23,2	10,7	52,8	67,4	17,4							
Utbyte av hissar och rulltrappor	LS 1403-0399	Genomförande	Ersättningsinv.	1 494,1	1 500,0	685,9	191,7	109,1	194,9	205,9	137,7	160,2	0,5					
Rissne Tunnelbanedepå	RS 2019-0936	Genomförande	Ersättningsinv.	631,9	631,9	37,4	183,1	76,9	133,3	120,8	94,5	73,8	95,3					
Roslagsbanan Lindholmen Kårsta	SL 2016-0409	Genomförande	Ersättningsinv.	182,0	182,0	60,2	77,0	100,7	20,6	0,5								
Saltsjöbanan och tunnelbaneentréer vid Slussen	SL 2013-1569	Genomförande	Ersättningsinv.	1 012,0	1 026,2	66,9	82,6	43,3	71,0	77,4	149,5	189,4	414,5					
varav medfinansiering[1]											*10,0*	*38,0*						
Utbyggnad av Älvsjö depå	LS 2018-0477	Genomförande	Ersättningsinv.	864,6	865,0	66,8	140,6	154,0	227,3	165,6	150,8	61,5	38,7					
Livstidsförlängning gröna linjen trafikstyrningssystem	RS 2020-0721	Genomförande	Nyinvestering	411,6	411,7	64,4	76,0	55,6	64,7	37,6	37,5	57,8	93,9					
Högvärdeskomponenter X60B	TN 2019-1037	Genomförande	Ersättningsinv.	122,7	70,0	39,2	15,5	33,5	14,0	36,0								
Nyinvesteringar < 100 mkr			Nyinvestering				242,0	207,9	262,7	366,8	328,7	246,6	241,8	179,9	80,2	40,2	36,2	41,2
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr			Ersättningsinv.				844,9	1 043,9	1 260,3	716,1	899,3	1 063,5	1 066,9	1 473,7	1 298,1	1 393,3	1 636,7	1 750,0
varav medfinansiering[1]							*20,0*											

Fortsättning Trafiknämden/Trafikförvaltningen

Mkr	Dnr	Status	Ny-/ersättnings-investering	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2021	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1.2 Planerade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																		
1.2.1 Planeringsbeslut Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				***2 735,5***	***2 644,4***	***52,9***	***112,1***	***56,5***	***111,8***	***316,5***	***621,2***	***651,2***	***648,7***	***110,0***	***76,7***	***50,0***	***40,0***	
Bussterminal Barkarby	LS 2017-0545	Planering	Nyinvestering	212,2	120,0	12,1	1,5	3,1	3,2	3,1	57,7	59,0	74,1					
varav medfinansiering[1]													*106,0*					
Bussterminal Nacka Centrum	LS 2016-0625	Planering	Nyinvestering	520,0	520,0	9,2	2,7	2,7	2,7	16,7	100,0	100,0	202,0	60,0	26,7			
varav medfinansiering[1]																*260,0*		
Anpassning trafikstyrningssystem bef. Tunnelbana	RS 2020-0721	Planering	Nyinvestering	588,0	588,3	7,6	64,0	15,0	68,5	141,5	158,6	174,5	22,4					
Brandskyddsåtgärder tunnelbana	SL 2016-0911	Planering	Ersättningsinv.	851,3	852,2	1,6	19,6	24,1	14,4	127,4	198,2	203,6	282,0					
Danviksbron	LS 2016-1030	Planering	Ersättningsinv.	225,0	225,0	13,5	8,4	10,9	19,4	22,2	76,6	64,2	18,2					
varav medfinansiering[1]																		
Upprustning Södra Götgatan	LS 2017-0541	Planering	Ersättningsinv.	338,9	338,9	8,9	16,0	0,8	3,7	5,5	30,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	40,0	
1.2.2 Inriktningssbeslut Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				***23 709,4***	***21 532,2***	***84,0***	***205,5***	***219,2***	***389,9***	***544,6***	***677,1***	***1 233,9***	***1 199,9***	***1 373,3***	***2 086,1***	***2 264,6***	***2 931,7***	***3 195,0***
Hässelbygrenen	TN 2019-0022	Inriktning	Ersättningsinv.	306,6		2,6		0,9	15,0	33,4	91,3	94,0	68,1	1,3				
Nockebybanan ersättning till Akka 4	SL 2016-0091	Inriktning	Nyinvestering	376,6	475,0	1,7	5,5	11,7	78,1	123,1	109,3	52,8						
Spårväg Syd		Inriktning	Nyinvestering	5 393,6	5 242,0	48,8	50,0	65,7	67,0		105,7	214,4	218,7	618,6	693,8	674,8	694,4	724,3
varav medfinansiering[1]							*45,2*	*48,1*	*49,0*		*106,0*	*210,2*	*178,1*	*566,2*	*634,6*	*636,7*	*613,7*	*613,9*
Roslagsbanan till City		Inriktning	Nyinvestering	9 682,0	9 014,0	23,4	50,0	65,7	67,0				111,2	338,9	345,7	533,4	1 099,8	1 273,7
varav medfinansiering[1]							*42,2*		*43,4*				*110,2*	*270,6*	*276,0*	*416,5*	*841,9*	*965,7*
Spårväg Syd- fordon och depå			Nyinvestering	1 600,0	1 600,0		*4,0*	3,7	5,2	37,5	72,7	104,6	85,0	84,0	184,1	231,5	231,5	294,0
Framtida trafikstyrningssystem	TN 2018-1381	Inriktning	Nyinvestering	2 258,0		6,1			11,0	20,0	11,0	11,0	24,0	100,0	615,0	445,0	515,0	499,9
Saltsjöbanan FUT			Nyinvestering	1 360,0					20,0	99,5	220,0	360,0	440,5	99,5	120,5			
Bussdepåförsörjning	TN 2019-0022	Inriktning	Ersättningsinv.	6,4	2 815,0	1,5	11,0	4,9										
Stridbecksvalv stationer			Ersättningsinv.	1 760,0	1 760,0		7,0		3,0	8,0	13,0	23,0	128,0	131,0	127,0	380,0	391,0	403,0
Lågfrekvent underhåll X60, X60A, X60			Ersättningsinv.	626,2	626,2		78,0	66,7	113,7	163,1	52,1	106,1	124,5					
Roslagsbanan ersättning X10p			Ersättningsinv.	340,0					10,0	60,0	2,0	268,0						
1.2.3 Objekt för kommande budgetperioder Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				***1 391,6***	***1 191,7***	***1,6***	***5,0***			***102,0***	***105,0***	***123,0***	***11,6***	***176,9***	***372,5***	***425,8***	***73,3***	
Livscykelåtgärder pendeltåg			Ersättningsinv.	200,0						100,0	100,0							
Lågfrekvent underhåll PT 2027-2030			Ersättningsinv.	900,6	900,6									159,0	365,7	302,7	73,3	
Tonnage för Pendelbåt och Skärgårdstrafik	LS 1403-0399	Inriktning	Nyinvestering	291,0	291,0	1,6	5,0			2,0	5,0	123,0	11,6	17,9	6,8	123,1		

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Bilaga 5: Investeringar kollektivtrafik 2022-2031

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
2. Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																		
Summa investeringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				**58 866,4**	**43 584,3**	**6 416,0**	**3 811,5**	**4 389,9**	**6 161,7**	**6 739,0**	**6 598,1**	**5 904,0**	**5 061,3**	**3 160,0**	**2 580,5**	**2 418,0**	**3 152,3**	**1 847,5**
varav summa medfinansiering stat och kommuner Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana [1]				*46 128,3*		*5 349,5*	*3 717,9*	*2 509,1*	*3 364,6*	*4 095,5*	*4 401,9*	*4 685,5*	*3 799,6*	*3 201,1*	*2 556,6*	*2 630,7*	*3 343,6*	*1 460,6*
2.1. Beslutade regionfullmäktige Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																		
Tunnelbana till Nacka och Söderort			Nyinvestering	22 466,7	13 653,7	3 152,1	1 680,3	1 837,3	2 947,6	3 174,1	3 083,4	2 632,2	1 862,7	1 387,9	780,1	668,0	941,3	
varav medfinansiering [1]				*19 888,3*		*2 977,5*	*2 068,0*	*1 649,5*	*1 824,1*	*2 221,9*	*2 297,3*	*2 407,5*	*2 341,3*	*1 725,2*	*1 236,6*	*966,5*	*240,9*	
varav återbetalning av förskott från staten [1]				*1 207,1*													*573,7*	
Tunnelbana till Arenastaden			Nyinvestering	5 951,2	4 214,1	1 155,9	534,4	540,9	480,8	734,1	1 037,4	1 157,7	784,3	60,0				
varav medfinansiering [1]				*3 808,8*		*923,7*	*758,5*	*116,6*	*508,3*	*544,2*	*698,4*	*429,8*	*381,7*	*184,5*	*21,6*			
varav återbetalning av förskott från staten [1]				*1 944,4*								*980,7*					*458,0*	
Station Södra Hagalund			Nyinvestering	1 296,1	1 282,4	251,6	188,7	117,8	106,6	163,3	231,3	258,2	167,3					
varav medfinansiering [1]				*957,3*		*232,2*	*196,5*	*7,7*	*106,0*	*239,1*	*282,2*	*41,5*	*36,2*	*6,2*	*6,3*			
Tunnelbana till Barkarby			Nyinvestering	5 405,9	3 248,9	1 195,4	511,9	1 068,6	1 053,7	1 110,9	685,8	165,0	126,5					
varav medfinansiering [1]				*4 356,4*		*1 188,2*	*652,3*	*692,6*	*721,9*	*687,3*	*743,2*	*304,9*	*18,4*					
varav återbetalning av förskott från staten [1]				*590,6*													*280,7*	
Depå Nya tunnelbanan			Nyinvestering	5 359,7	4 530,0	628,0	828,0	760,1	1 369,4	1 134,3	931,3	302,2	234,5					
Fordon			Nyinvestering	1 587,9	2 388,8	10,0	2,7	3,4	3,6	2,4	193,7	696,3	532,6	145,9				
Tunnelbana till Älvsjö			Nyinvestering	13 857,7	14 266,4	23,1	65,5	61,9	198,2	410,3	425,5	667,5	1 308,8	1 464,9	1 644,2	1 616,5	1 742,2	1 409,7
varav medfinansiering [1]				*13 375,4*		*27,9*	*42,6*	*42,7*	*204,3*	*403,0*	*380,9*	*521,2*	*1 022,1*	*1 285,3*	*1 292,1*	*1 664,1*	*1 790,3*	*1 460,6*
Depå och fordon Älvsjö			Nyinvestering	2 941,3					1,8	9,6	9,8	25,0	44,5	101,2	156,2	133,5	468,8	437,8

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Bilaga 5: Investeringar kollektivtrafik 2022-2031

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
3. Färdtjänstnämnden																	
Summa investeringar Färdtjänstnämnden				**293,0**	**294,4**	**81,6**	**56,5**	**43,5**	**51,0**	**36,7**	**36,7**	**33,7**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**
Nytt systemstöd för Färdtjänstverksamheten	SL 2015:0529 och FTN 2020-0020		Ersättningsinv.	104,8	111,1	67,5	21,4	37,3										
Nyinvesteringar <100 mkr				7,8	6,5	5,0	1,8	2,7										
Ersättningsinvesteringar <100 mkr				200,6	176,8	9,1	33,3	3,5	51,0	36,7	36,7	33,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Bilaga 5: Investeringar fastigheter och service 2022-2031

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2021	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1. Fastighets- och servicenämnden																		
Summa investeringar Fastighets- och servicenämnden				**9 283,1**	**9 108,6**	**2 192,3**	**2 294,8**	**1 574,8**	**2 293,8**	**3 207,6**	**2 728,8**	**1 859,4**	**1 344,0**	**1 143,0**	**1 094,0**	**1 029,7**	**1 109,6**	**1 109,6**
varav fastighetsägarinitierade investeringar Landstingsfastigheter Stockholm				*211,0*	*210,0*	*1,0*	*770,0*	*608,0*	*647,5*	*771,0*	*753,5*	*730,0*	*700,0*	*700,0*	*650,0*	*650,0*	*650,0*	*650,0*
varav hyrestgästinitierade investeringar Landstingsfastigheter Stockholm				*8 214,1*	*8 098,6*	*2 191,3*	*1 057,3*	*666,5*	*1 246,8*	*2 065,0*	*1 657,6*	*857,9*	*294,0*	*110,0*	*125,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
varav NKS fastighetsinvesteringar				*858,0*	*800,0*		*60,0*	*60,0*	*71,9*	*85,0*	*69,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*	*55,0*
varav investeringar serviceförvaltningen (samlokalisering, Berga, övrigt)							*111,6*	*24,3*	*45,3*	*10,7*								
varav it-investeringar serviceförvaltningen							*295,9*	*216,0*	*282,3*	*275,9*	*248,7*	*216,5*	*295,0*	*278,0*	*264,0*	*224,7*	*304,6*	*304,6*
Beslutade investeringar fastighets- och servicenämnden				5 699,6	5 741,4	2 173,8	1 867,7	1 503,1	1 902,1	2 109,9	1 514,3	1 225,0	1 184,0	1 143,0	1 094,0	1 029,7	1 109,6	1 109,6
Planerade investeringar fastighets- och servicenämnden				3 583,5	3 367,2	18,5	427,1	71,7	391,7	1 097,7	1 214,5	634,4	160,0					
Nyinvesteringar fastighets- och servicenämnden				6 079,4	5 941,4	2 140,1	629,4	453,9	670,3	1 033,7	700,8	537,7	229,2	77,5	77,5	77,5	77,5	77,5
Ersättningsinvesteringar fastighets- och servicenämnden				3 203,7	3 167,2	52,2	1 665,4	1 120,9	1 623,5	2 173,9	2 028,1	1 321,7	1 114,8	1 065,5	1 016,5	952,2	1 032,1	1 032,1
1.1. Beslutade investeringar Fastighets- och servicenämnden																		
1.1.1 Genomförandebeslut Fastighets- och servicenämnden				***5 699,6***	***5 741,4***	***2 173,8***	***1 867,7***	***1 503,1***	***1 902,1***	***2 109,9***	***1 514,3***	***1 225,0***	***1 184,0***	***1 143,0***	***1 094,0***	***1 029,7***	***1 109,6***	***1 109,6***
LFS St Göran vårdavdelningar och behandling inkl tekn uppr	RS 2019-0829	Genomförande	Nyinvestering	2 437,0	2 537,0	1 952,9	274,0	185,1	80,0	219,0								
LFS HS - Anpassning 1 avd/år Framtidens vårdavdelning, etapp 2	LS 2018-1076	Genomförande	Ersättningsinv.	236,0	236,3	30,8	65,9	8,4	82,3	13,0	31,5	1,0	34,0	10,0	25,0			
LFS HS-ombyggnad mottagning, 1 per år Framtidens vårdmottagning, etapp 2	LS 2018-1078	Genomförande	Ersättningsinv.	134,0	133,5	5,0	25,9	18,6	53,5	27,4	17,5	12,0						
LFS HS Ny- och ombyggnad av akutmottagning	LS 1309-1067	Genomförande	Ersättningsinv.	180,2	180,2	0,5	72,0	18,6	104,0	57,1								
LFS DS - Ny vårdbyggnad, by 61	RS 2020-0267	Genomförande	Nyinvestering	1 854,4	1 854,4	184,6	234,4	177,1	382,8	621,8	347,6	140,5						
LFS Hyresgästinitierade investeringar < 100 mkr			Ersättningsinv.				100,0	200,0	200,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
LFS Fastighetsinitierade investeringar < 100 mkr			Ersättningsinv.				700,0	600,0	600,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	650,0	650,0	650,0	650,0
NKS Hyresgästanpassningar <100 mkr		Genomförande	Nyinvestering	858,0	800,0		50,0	50,0	64,0	80,0	64,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
NKS Ersättningsinvesteringar < 100 mkr		Genomförande	Ersättningsinv.				10,0	10,0	7,9	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
SF Nyinvesteringar <100 mkr - IT		Genomförande	Nyinvestering				31,5	10,0	23,2	22,2	19,2	17,2	19,2	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5
SF Nyinvesteringar <100 mkr - Berga naturbruksgymnasium		Genomförande	Nyinvestering				1,0	1,0	1,0									
SF Nyinvesteringar <100 mkr - Samlokalisering		Genomförande	Nyinvestering				38,5	18,3	44,3	10,7								
SF Ersättningsinvesteringar <100 mkr - IT		Genomförande	Ersättningsinv.				264,4	206,0	259,1	253,7	229,6	199,3	275,8	250,5	236,5	197,2	277,1	277,1
1.2 Planerade investeringar Fastighets- och servicenämnden																		
1.2.1 Planeringsbeslut Fastighets- och servicenämnden				***1 166,0***	***1 050,0***	***13,6***	***172,1***	***27,0***	***99,3***	***371,7***	***535,0***	***124,4***						
LFS SÖS-Modernisering av vårdplatser etapp 1 och 2	LS 2016-0556	Planering	Ersättningsinv.	800,0	800,0	8,6	10,0	17,6	65,7	221,7	400,0	86,4						
LFS HS Upprustning av försörjningsbyggnad	LS 2018-1079	Planering	Ersättningsinv.	250,0	250,0	5,0	90,0	1,4	13,6	100,0	100,0	30,0						
LFS SÖS IVA platser		Planering	Ersättningsinv.	116,0				3,0	20,0	50,0	35,0	8,0						
SF Ersättningsinvesteringar <100 mkr		Planering	Ersättningsinv.				72,1	5,0										
1.2.2 Inriktningssbeslut Fastighets- och servicenämnden				***1 826,5***	***2 007,2***	***3,9***	***180,0***	***22,7***	***134,9***	***515,0***	***510,0***	***480,0***	***160,0***					
LFS Helix etapp 2	LS 2018-1080	Inriktning	Nyinvestering	750,0	750,0	2,6		7,4	20,0	20,0	210,0	330,0	160,0					
LFS KUL patologi och cytologi till NKS (fd "Anpassning Radiumhemmet")	LS 2017-0452	Inriktning	Ersättningsinv.	116,5	100,0	0,2	50,0	1,4	19,9	95,0								
LFS Löwenströmska sjh, By 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning	LS 1403-0399	Inriktning	Ersättningsinv.	460,0	657,2	0,7	30,0	9,3	50,0	250,0	150,0							
LFS SÖS Ny reservkraft	RS 2019-1058	Inriktning	Ersättningsinv.	500,0	500,0	0,4	100,0	4,6	45,0	150,0	150,0	150,0						
1.2.3 Objekt för kommande budgetperioder Fastighets- och servicenämnden				***591,0***	***310,0***	***1,0***	***75,0***	***22,0***	***157,5***	***211,0***	***169,5***	***30,0***						
LFS Rosenlunds sjh - By 09 - Vertikalt stambyte	-	-	Ersättningsinv.	110,0	110,0	1,0	25,0	7,0	37,5	41,0	23,5							
LFS Södertälje sjukhus - Anpassning lokaler enl AMV:s krav hus 18	-	-	Ersättningsinv.	200,0	100,0		5,0	9,0	55,0	80,0	56,0							
LFS Dalen-Tekn upprustning	-	-	Ersättningsinv.	101,0	100,0		45,0	1,0	10,0	30,0	30,0	30,0						
LFS StG Ungdomshus Hus 04 och 05	-	-	Nyinvestering	180,0				5,0	55,0	60,0	60,0							

Bilaga 5: Investeringar fastigheter och service 2022-2031

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Ny- /ersättnings-investering	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2021	Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
2. Locum AB																	
Summa investeringar Locum AB							**4,5**		**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**
Investeringsobjekt > 100mkr																		
Nyinvesteringar < 100mkr																		
Ersättningsinvesteringar < 100mkr							4,5		4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5

Bilaga 5: Investeringar övrig verksamhet 2022-2031

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Ny-/ersättnings-investering	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2021	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2020-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
1. Övrig verksamhet																		
Summa investeringar övrig verksamhet					**1 200,0**		**90,9**	**20,7**	**19,7**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**8,6**	**14,3**	**8,6**	**8,6**
varav informationssystem inom hälso- och sjukvården					*1 200,0*		*70,0*											
Nyinvesteringar Övrig verksamhet					1 200,0		70,0		5,0									
Ersättningsinvesteringar Övrig verksamhet							20,9	20,7	14,7	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	14,3	8,6	8,6
1.1 Regionstyrelsen																		
Summa investeringar Regionstyrelsen					**1 200,0**		**88,8**	**18,8**	**17,6**	**7,4**	**7,4**	**7,4**	**7,4**	**7,4**	**7,4**	**13,1**	**7,4**	**7,4**
Informationssystem inom hälso- och sjukvården		Genomförande	Nyinvestering		1 200,0		70,0											
Nyinvesteringar < 100 mkr									5,0									
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							18,8	18,8	12,6	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	13,1	7,4	7,4
1.2 Kulturnämnden																		
Summa investeringar Kulturnämnden							**1,9**	**1,9**	**1,9**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr																		
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr							1,9	1,9	1,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
1.3 Revisionskollegiet																		
Summa investeringar Revisionskollegiet									0,2									
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr																		
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr									0,2									
1.4 AB SLL Internfinans																		
Summa investeringar AB SLL Internfinans																		
Investeringsobjekt > 100 mkr																		
Nyinvesteringar < 100 mkr																		
Ersättningsinvesteringar < 100 mkr																		

Bilaga: Taxor och avgifter

Förändrade avgifter

Nedan redogörs för förändringar av avgifter i denna budget.

Förenklat regelverk för patientavgifter

Beslut: Patientavgiften för vuxna 18–84 år vid vårdkontakter inom primär- och specialistvård ändras till 250 kronor, med undantag för besök på akutsjukhusens akutmottagningar där avgiften 400 kronor är oförändrad.

Följande undantag och särregler tas bort från nuvarande regelverk:

- Återbetalning enligt 30-minutersregeln.
- Avgiftsreduktion vid första besök hos geriatriker efter remiss.
- Avgiftsreduktion vid första besök hos läkare på specialistmottagning efter remiss.
- Avgiftsbefrielse för personer tillhörande LSS personkrets 3.
- Avgiftsbefrielse för besök på mottagning för tortyrskadade.
- Tilläggsavgift vid hembesök av läkare.
- Avgiftsbefrielse för barn och unga under 18 år vid direkthänvisning från en avgiftsbefriad vårdform till närakut eller akutsjukhusens akutmottagningar. (Avgiftsbefrielsen kvarstår vid direkthänvisning mellan närakuter eller akutmottagningar.)
- Avgiftsreduktion inom sluten vård för patient under 40 år med hel aktivitets- eller sjukersättning.
- Avgiftsbefrielse inom sluten vård för anhållna, häktade, intagna på kriminalvårdsanstalt samt totalförsvarspliktiga.

Nuvarande avgift för röntgen, fysiologi och neurofyslab samt viss endoskopi tas bort.

Förändringarna gäller från och med den 1 april 2022.

Motivering: Förändringarna görs i enlighet med hälso- och sjukvårdsnämndens utredning om förenkling av Regelverk för patientavgifter (HSN 2021–0280).

Borttagen avgift för hälsoundersökning för barn och unga 0–20 år enligt Lag (2017:209) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Beslut: Avgiften för hälsoundersökningarna enligt Lag (2017:209) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet ändras till nolltaxa för barn och unga som är 0–20 år från och med den 1 januari 2022.

Motivering: Hälso-, sjuk- och tandvården har en skyldighet att erbjuda barn och unga 0-20 år som vårdas utanför det egna hemmet hälsoundersökningar. SKR rekommenderar att regionerna tillhandahåller hälsoundersökningar kostnadsfritt för målgruppen 0-20 år som vårdas utanför det egna hemmet.

Avgiftsbefrielse för läkarintyg enligt 32§ LVU

Beslut: Avgiften för läkarintygen enligt 32 § Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) ändras till nolltaxa från och med den 1 januari 2022.

Motivering: I samband med att barn och unga omhändertas enligt LVU har hälso- och sjukvården en skyldighet att bistå med en läkarundersökning och ett läkarintyg som kompletterar socialtjänstens sociala utredning och tillsammans med denna skickas till förvaltningsrätten. Det rör sig om ca 400 barn och unga om året. Eftersom målgruppen rör barn och unga som blir tvångsvårdade och detta ingår i hälso- och sjukvårdens uppdrag bedöms det vara orimligt att låta målgruppen betala denna avgift.

Höjd prislista för vuxentandvård

Beslut: Prislistan för vuxentandvård höjs med 2,5 procent från och med den 1 januari 2022 och priserna för frisktandvård höjs med 2,5 procent per år 2022-2024 i de frisktandvårdsavtal som tecknas från och med den 1 januari 2022 enligt den grund som beskrivs i bilaga 6 till Budget 2022 för Region Stockholm. Folktandvården Stockholms län AB bemyndigas att genomföra förändringarna.

Motivering: Folktandvården Stockholms län AB har hemställt om att höja prislistan för vuxentandvård med 2,5 procent från och med den 1 januari 2022, samt om att höja priserna för frisktandvård med 2,5 procent årligen 2022-2024 för frisktandvårdsavtal som tecknas under 2022. Grunden för prissättningen är främst Tandvård- och läkemedelsförmånsverkets (TLV:s) referenspriser, därtill kommer hänsyn till Folktandvårdens konkurrenssituation, utvecklingen avseende behandlingsmetoder och material samt den generella kostnadsutvecklingen. Vidare eftersträvas en låg ekonomisk tröskel för patienterna samt likartade höjningar inom allmäntandvårdens och specialisttandvårdens prislistor.

Höjd SL-taxa

Beslut: SL-taxan för ett månadskort höjs till 970 kronor för vuxna och till 650 kronor för pensionär, ungdom och student. Enkelbiljett köpt med reskassa inklusive kontaktlöst kostar 39 kronor för vuxna och 26 kronor för pensionär, ungdom och student. Engångskort och biljett köpt hos konduktör kostar 54 kronor för vuxna och 36 kronor för pensionär, ungdom och student. Taxehöjningarna gäller från och med den 4 januari 2022.

Motivering: SL-taxan har de senaste åren höjts årligen. Höjningen är nödvändig för att finansiera den fortsatta utbyggnaden av kollektivtrafiken och ett ökat utbud av kollektivtrafik inom Stockholms län.

Höjd taxa för resor med Waxholms Ångfartygs AB

Beslut: Taxan för en 30-dagarsbiljett för resa med Waxholms Ångfartygs AB, WÅAB, höjs till 970 kronor för vuxna och till 650 kronor för pensionär, ungdom och student. Kostnaden för ett Ö-kort blir oförändrat 600 kronor per år. Taxehöjningen gäller från och med den 4 januari 2022.

Motivering: Kostnader för resor med kollektivtrafik på vatten finansieras delvis via biljettintäkter. Höjningen harmonierar med höjningen av SL-taxan och är nödvändig för att finansiera driften av kollektivtrafik på vatten.

Höjd taxa inom färdtjänsten

Beslut: Högkostnadsskyddet inom färdtjänsten höjs till 970 kronor för vuxna och till 650 kronor för pensionär, ungdom och student. Pris per resa uppgår till 86 kronor och minimiavgift för en bil på gatan till 62 kronor. Höjningen gäller från och med den 1 januari 2022.

Medresenärsavgiften är oförändrat 40 kronor.

Motivering: Kostnaderna för särskild kollektivtrafik finansieras delvis via avgifter. Höjningen harmonierar med höjningen av SL-taxan och är nödvändig för att finansiera kostnader för särskild kollektivtrafik.

Taxor och avgifter år 2022

Hälso- och sjukvård

Nedan redovisas en sammanställning av taxor och avgifter för hälso- och sjukvård i regionen. Ett fullständigt regelverk som grundas på tidigare fullmäktigebeslut finns i Avgiftshandboken – Regelverk för patientavgifter och Sjukresehandboken som båda finns på Vårdgivarguiden.se. Avgifter och regelverk för hjälpmedel enligt tidigare beslut framgår av Hjälpmedelsguiden som också finns på Vårdgivarguiden.se.

Öppenvård

Enhetstaxa

	Avgift
Personer 18–84 år	
Vårdkontakt inom primärvård och specialistvård*	250 kr
*Inklusive förskrivning av inkontinenshjälpmedel, videomöte och KBT-behandling via internet	
Besök på akutsjukhusens akutmottagningar	400 kr
Barn och unga 0–17 år	
Vårdkontakt inom primärvård och specialistvård	0 kr
Besök på akutsjukhusens akutmottagningar	120 kr

Avgifter i enlighet med ny enhetstaxa och förenklat regelverk

Barn och ungdom under 18 år

	Avgift
Besök inom primärvård och öppen specialistvård	0 kr
Telefonrecept	0 kr
Besök på sjukhusens akutmottagningar	120 kr
Besök på röntgen samt fysiologi- och neurofysiologilaboratorium på sjukhusens akutmottagningar	0 kr

Personer 85 år eller äldre

Personer 85 år eller äldre betalar ingen avgift för öppenvård som ingår i högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård.

Personer 18–84 år – läkarbesök

	Avgift
Besök hos läkare på vårdcentral/husläkarmottagning	250 kr
Besök hos läkare på geriatrisk mottagning	250 kr
Besök hos läkare på specialistmottagning (inkl. psykiatrisk mottagning)	250 kr
Första besök på specialistmottagning med remiss från husläkarmottagning eller privat specialist i allmänmedicin som arbetar enligt lagen 1993:1651 om läkarvårdsersättning	250 kr
Första besök på geriatrisk mottagning med remiss från husläkarmottagning eller privat specialist i allmänmedicin som arbetar enligt lagen 1993:1651 om läkarvårdsersättning.	250 kr

Personer 18–84 år – besök på akutmottagning

	Avgift
Husläkarjour och närakut	250 kr
Besök på akutsjukhusens akutmottagningar/specialistakut	400 kr
Planerat återbesök hos läkare på akutsjukhusens akutmottagningar/specialistakut i samma ärende	400 kr
Planerat återbesök för sjukvårdande behandling på akutsjukhusens akutmottagningar/specialistakut i samma ärende	400 kr
Direkthänvisning	0 kr

Personer 18–84 år – övriga besök

	Avgift
Besök hos fysioterapeut, arbetsterapeut, dietist, kiropraktor eller naprapat	250 kr
Besök hos t.ex. sjuksköterska, distriktssköterska, kurator, audionom, logoped psykolog, på syncentral eller vid medicinsk fotsjukvård	250 kr
Besök på röntgen, fys- och neurofyslab samt viss endoskopi (gastroskopi och koloskopi)	0 kr
Besök i dagsjukvård (dagkirurgi, dagmedicin och övrig dagsjukvård)	250 kr
Besök hos hjälpmedelskonsulent eller tekniker (utan medverkan av förskrivare) på hjälpmedelscentralen KommSyn Stockholm vid inträning och utbildning av hjälpmedel eller egenansvarsprodukter	250 kr

Personer 18–84 år – distanskontakt

	Avgift
Distanskontakt genom överföring av ljud och bild i kombination (Gäller då kontakten är av sådan omfattning att den ersätter ett mottagningsbesök)	250 kr
KBT-behandling via internet (Gäller per genomförd behandlingsvecka)	250 kr
Telefonkontakt (gäller alla typer av telefonkontakter)	0 kr

Avgiftsbefriade vårdkontakter

Undantagen i nedanstående tabell är beslutade av regionfullmäktige.

	Avgift
Besök inom barnhälsovård/mödrahälsovård	0 kr
Besök vid mottagning för våldtagna	0 kr
Besök vid öppenvårdsmottagning för hemlösa	0 kr
Besök vid sprutbytesmottagning	0 kr
Besök på habiliteringsmottagning (patient med livslång funktionsnedsättning)	0 kr
Besök på ungdomsmottagning	0 kr
Besök på regionens rättspsykiatriska öppenvårdsmottagning i Huddinge	0 kr
Besök inom öppen och sluten psykiatrisk tvångsvård (person som vårdas enligt lag om psykiatrisk tvångsvård och lag om rättspsykiatrisk vård)	0 kr
Besök på närakut eller akutsjukhusens akutmottagning efter direkthänvisning från annan vårdgivare (gäller vuxna fr.o.m. 18 år)	0 kr
Besök på närakut eller akutsjukhusens akutmottagning efter direkthänvisning från annan närakut eller akutmottagning (gäller barn och unga 0–17 år)	0 kr
Hembesök av vårdgivare som utför insatser för patienter som omfattas av hemsjukvård	0 kr
Hembesök hos patient med beslut om särskilt boende av distriktssköterska samt läkare som patienten valt att lista sig hos	0 kr
Hemrehabilitering (gäller oavsett vilken yrkeskategori som patienten träffar)	0 kr
Hälsoundersökning enligt lag (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.	0 kr
Besök i samband med abort (avser enskilt separat besök för utelämnande av läkemedel som startar aborten)	0 kr
Återbesök i samband med abort	0 kr

Anhörigsamtal (de två första samtalen efter dödsfall av närstående)	0 kr
Bukaortascreening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Jourläkarbesök (s.k. jourläkarbil)	0 kr
Forskningspatient (vård som ges i samband med forskningsprojekt)	0 kr
Person som smittats av Hepatit-C i vården med beslut från Landstingens gemensamma försäkringsbolag (LÖF)	0 kr
Person som orsakats bestående kroppsskada genom hypofraktionering i samband med behandling av bröstcancer under perioden 1960–1989	0 kr
Person som smittats av HIV i hälso- och sjukvården	0 kr
Skriftlig distanskontakt (gäller ej KBT-behandling via internet)	0 kr
Telefonkontakt	0 kr
Viss psykiatri (patient med psykossjukdom eller annan svår psykiatrisk sjukdom med bristande sjukdomsinsikt efter beslut av namngiven specialistläkare)	0 kr
Vårdkontakt med företrädare för patient då särskilda skäl för avgiftsbefrielse föreligger	0 kr
Återbesök på närakuter och akutsjukhusens akutmottagningar inom 24 timmar	0 kr

Undantagen i nedanstående tabell följer av nationell lagstiftning

	Avgift
Anhållna, häktade, intagna på kriminalvårdsanstalt vid vårdkontakter inom öppen vård	0 kr
Avstämningsmöte med Försäkringskassan	0 kr
Undersökning, vård och behandling enligt smittskyddslagen (inkl. besök på MRSA-mottagning)	0 kr
Besök hos rehabiliteringskoordinator vid insatser enligt lag (2019:1297) om koordineringsinsatser.	0 kr
Personer 85 år eller äldre	0 kr
Rådgivning om preventivmedel och abortfrågor (oavsett vårdgivare eller personalkategori)	0 kr
Rådgivning och stöd till personer som omfattas av LSS	0 kr
Mammografiscreening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Gynekologisk screening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Totalförsvarspliktig	0 kr
Förnyad bedömning enligt vårdgarantin	0 kr

Avgift för läkarintyg enligt 32 § LVU

Ett fullständigt regelverk som innehåller samtliga avgifter och taxor för intyg, vaccinationer och hälsoundersökningar enligt tidigare beslut framgår i Regelverk och avgifter för intyg, vaccinationer och hälsoundersökningar som finns på Vårdgivarguiden.se.

	Avgift
Avgift för läkarintyg enligt 32 § LVU	0 kr

Slutenvård

Avgiften för slutenvård för personer över 18 år följer den vid var tid högsta avgift som följer av 17 kap, 2§, hälso- och sjukvårdslagen.

	Avgift
Barn och ungdom under 18 år	0 kr
Personer över 18 år	110 kr
Person som vårdas enligt lag om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och lag om rättspsykiatrisk vård (LRV)	0 kr
Person som smittats av HIV i hälso- och sjukvården	0 kr

Smittskyddsvård

Rätt till kostnadsfrihet enligt smittskyddslagen (2004:168) 7 kap. 1 § (läkemedel) och 2 § (undersökning, vård och behandling) har

- den som är bosatt i Sverige enligt 5 kap. socialförsäkringsbalken
- den som har rätt till förmåner utan att vara bosatt här enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april om samordning av de sociala trygghetssystemen (personen ska kunna uppvisa giltigt EU-kort eller intyg som visar att personen har rätt till vård i Sverige)
- utländska sjömän när det gäller undersökning, vård, behandling och läkemedel vid gonorré, klamydia och syfilis enligt en internationell överenskommelse om vissa lättnader för sjömän vid behandling för könssjukdom från den 1 december 1924
- asylsökande och den som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Personer som tillfälligt vistas i Sverige och som inte omfattas av ovanstående kostnadsfrihet har rätt till kostnadsfri

- provtagning, vård och behandling av covid-19 på samma sätt som folkbokförda (gäller så länge covid-19 klassas som en allmänfarlig sjukdom)
- läkemedel samt undersökning (inklusive provtagning, vård och behandling), som ges enligt 7:1 samt 7:2 smittskyddslagen gällande STI-sjukdomarna klamydia, gonorré, syfilis och tuberkulos
- undersökning (inklusive provtagning) av hiv samt hepatit B och C.

Vård och behandling av hiv, hepatit B och C ska inte ges kostnadsfritt generellt efter positivt test. Behandlande läkare tar medicinsk ställning till kostnadsfri vård och behandling i det enskilda fallet.

Övriga avgifter

Administrativa avgifter

Påminnelse- och kravavgift tas ut i enlighet med förordning (1981:1057) om ersättning för inkassokostnader med mera
Avgift för journalkopior tas ut enligt samma principer som när någon begär en kopia av en offentlig handling i Region Stockholm

Uteblivandeavgift

Uteblivandeavgift tas ut när en patient uteblir från ett planerat besök i öppen vård eller en planerad operation i sluten vård utan att lämna återbud inom givna tidsgränser.

	Avgift
Planerade besök i öppen vård (tidsgräns för återbud 24 timmar)	400 kr
Planerade operationer i sluten vård (tidsgräns för återbud 72 timmar)	400 kr

Avgift tas ut även om besöket eller vårdtillfället hade varit kostnadsfritt för patienten, till exempel för barn och ungdomar under 18 år.

Gällande undantag för när uteblivandeavgift inte ska debiteras återfinns i Regelverk för patientavgifter.

Sjukresor

Färdsätt	**Egenavgift**
Taxi, rullstolstaxi (max. avgift)	140 kr
Egen bil	50 kr
Tåg/flyg	140 kr
Egen båt	50 kr
Anslutningsresa	50 kr

Högkostnadsskydd

Högkostnadsskyddet för besök i öppen hälso- och sjukvård följer i Region Stockholm det vid var tid gällande maxbelopp som framgår av 17 kap, 6§, hälso- och sjukvårdslagen.

	Avgift
Högkostnadsskydd för sjukresor, per 12-mån period (färdtjänst ingår ej)	1 400 kr
Högkostnadsskydd för besök i öppen hälso- och sjukvård	1 200 kr

Avgift för subventionerade preventivmedel

För ungdomar under 21 år är p-piller som omfattas av läkemedelsförmånerna samt hormonspiral, p-stav, p-plåster och p-ring kostnadsfria. För ungdomar från 21 år till dagen innan de fyller 26 år är egenavgiften för preventivmedel som omfattas av förmånen 100 kr för 12-månaders förskrivning och för 3 månaders förskrivning 30 kr.

Förtydligande avseende preventivmedelssubventionen återfinns på Vårdgivarguiden.

Egenavgift för omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder

Omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder regleras i lag (2001:499) om omskärelse av pojkar och omfattas inte av bestämmelse om patientavgifter eller högkostnadsskydd. Region Stockholm subventionerar dock omskärelse på icke-medicinska grunder och för varje ingrepp betalar familjen 1 500 kr i egenavgift.

Kollektivtrafik

AB Storstockholms Lokaltrafik, SL

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
30-dagarsbiljett	970 kr	650 kr
Enkelbiljett köpt med reskassa inkl. kontaktlöst	39 kr	26 kr
Engångskort och biljett köpt hos konduktör	54 kr	36 kr
Avgift SL Accesskort (oförändrad)	20 kr	20 kr

Waxholms Ångfartygs AB

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
30-dagarsbiljett	970 kr	650 kr
Ö-kort (avgift per kort och år)	600 kr	600 kr

Färdtjänst

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
Färdtjänstresor med taxi och rullstolstaxi:		
Pris per resa (en resa = 30 km)	86 kr	86 kr
Minimiavgift - bil på gatan	62 kr	62 kr
Högkostnadsskydd per månad	970 kr	650 kr
Medresenärsavgift	40 kr	40 kr

Övrigt

Avgifter för kopia av allmän handling

Avgiftsreglerna ska tillämpas av Region Stockholms samtliga verksamheter. För bolag och de ekonomiska föreningar och stiftelser där Region Stockholm utövar ett rättsligt bestämmande inflytande ska styrelsen fatta beslut om avgiftsreglerna.

Avgifter för kopia på papper

Avgifterna gäller även utskrifter av digitala handlingar och mikrofilmade handlingar samt kopior som översänds via fax. En sökande ska betala avgift även om beställningen delas upp på två eller fler tillfällen. Dubbelsidig kopiering räknas som två sidor.

	Avgift
Sida 1–9	0 kr
Sida 10	50 kr
För varje sida från den 11: e kopian	2 kr per sida
Kopia av egen eller eget barns patientjournal	Maxavgift på 300 kr
Vidimering av papperskopia	0 kr

Avgifter för digital kopia

Verksamheten kan välja om kopian ska lämnas ut på papper eller digitalt. En digital handling behöver inte lämnas ut i annan form än utskrift. När det är lämpligt och praktiskt ska verksamheten lämna ut digitala handlingar i digital form.

	Avgift
Digitalisering av pappershandling	Samma avgift som kopia på papper
Digital kopia via e-post	0 kr
Digital kopia på databärare (t.ex. USB)	Avgift motsvarande myndighetens kostnad för databärare

Avgifter för kopia när extern part anlitas för kopiering

Verksamheten kan välja om handlingar i större format eller med krav på viss kvalitet enbart ska lämnas ut på plats eller om extern part ska anlitas för kopiering.

	Avgift
Kopia av kartor, ritningar i större format och bilder	Avgift motsvarande extern parts priser

Avgift för rekommenderad post och postförskott

När verksamheten skickar kopior av patientjournaler och andra allmänna handlingar som omfattas av sekretess ska avgift för rekommenderad post och i förekommande fall postförskott tas ut.

	Avgift
Rekommenderad post och postförskott	Avgift motsvarande myndighetens kostnad för rekommenderad post och postförskott

Avgiftsfria kopior

Enligt lag har myndigheter utanför Region Stockholm och i vissa fall privatpersoner rätt att begära ut kopior utan avgift. Myndigheter och privatpersoner ska i de fallen hänvisa till aktuell lagstiftning.

Kopia av allmän handling lämnas även ut utan avgift

- mellan myndigheter inom Region Stockholm inklusive aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser, där regionen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande
- till övriga vårdgivare i Sverige i direkt anslutning till pågående vård av en patient
- till Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag, Löf.

Verksamheten har möjlighet att besluta om undantag från avgiftsreglerna om det finns särskilda skäl i enskilda utlämningsärenden.

Bilaga 7: Ärenden som behandlas i samband med Budget 2022 för Region Stockholm

I denna bilaga beskrivs och motiveras följande ärenden som behandlas i samband med Budget 2022 för Region Stockholm (RS 2020-0775).

Styrande dokument

- Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285)
- Folkhälsopolicy (RS 2020-0535)
- Policy för verksamhetsskydd (RS 2020-0147)
- Riktlinjer för informationssäkerhet (RS 2020-0148)
- Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (RS 2020-0632)
- Riktlinjer för anti-korruption och representation (RS 2020-0266)
- Riktlinjer för resor och möten i tjänsten (RS 2020-0784)
- Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022–2030 (RS 2020-0457)
- Regional cykelplan för Stockholms län (RS 2020-0867)
- Beslut om förlängning av giltighetstiden för regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län (RS 2021-0473)

Nedanstående tre ärenden beslutas av regionstyrelsen:

- Finansiella riktlinjer (RS 2020-0448)
- Riktlinjer för investeringar (RS 2021-0286)
- Riktlinjer för ekonomistyrning (RS 2021-0287)

Övriga ärenden

- Reviderat genomförandebeslut för Depå, Nya tunnelbanan (RS 2021-0719)
- Plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (RS 2021-0327)

Beslut i respektive ärende motiveras nedan, ytterligare beslutsunderlag finns att tillgå i diariet.

Styrande dokument

Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285)
Nuvarande Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2020-0449) har reviderats och utökats med styrande principer för att säkerställa att Region Stockholm har en god ekonomisk hushållning över tid. För att utöka perspektivet samt skapa en helhetssyn på en god ekonomisk hushållning kompletteras policyn med principer för ekonomistyrning och styrning av Region Stockholms investeringar. Samtidigt upphör Finanspolicyn (LS 2017-0949) och Styrande principer för investeringar (RS 2019-0829).

Policyn syftar till att säkerställa en ändamålsenlig verksamhet och en effektiv hushållning med regionens skattemedel. Inriktningen är att eget kapital och värdet på regionens tillgångar ska bibehållas för att inte kommande generationer belastas av de beslut som fattas idag.

Policyns ansvarsområden har utökats med ansvar för Region Stockholms finansiella verksamhet och finansiella risker samt investeringar. Detta är viktiga delar för en god ekonomisk hushållning och en uthållig ekonomisk utveckling. De nya delarna och tillhörande riktlinjer syftar till att tydliggöra det ramverk som styrs av koncernens långsiktiga finansiella och verksamhetsmässiga mål. I policyn görs principiella ställningstaganden som tydliggör behovet av resultatöverskott för att långsiktigt ta ansvar för Region Stockholms finansiering av tillgångar, skulder och pensioner. Koncernens driftkostnader och ersättningsinvesteringar ska finansieras inom koncernens kassaflöde.

Förslaget till policy har remitterats till Region Stockholms nämnder och bolag. Inga synpunkter har inkommit som föranleder några förändringar i det remitterade förslaget. Nämnder och bolag anför generellt att det är positivt att den ekonomiska och finansiella styrningen tydliggörs.
Beslut om policyn innebär i sig inga direkta kostnader. I ett led för att arbeta mot gemensamma strukturer, tydlighet och en ökad samordning bedöms risker inom verksamhet och ekonomi minska vilket bör ge en mindre kostnadsdrivande effekt inom koncernen.

Folkhälsopolicy (RS 2020-0535)
Folkhälsopolicyn anger styrande principer för Region Stockholms samlade arbete för god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen. En god folkhälsa innebär att befolkningen har god hälsa, både fysiskt och psykiskt, och att hälsan är jämlikt fördelad mellan olika grupper i befolkningen. Policyn syftar till att utgöra en plattform för samlad styrning, uppföljning och vidareutveckling av Region Stockholms folkhälsoarbete. Policyn stödjer och kompletterar Region Stockholms övriga styrande dokument och ska tillämpas av Region Stockholms nämnder och bolag. Detta innebär att

nämnder och bolag i sitt arbete med verksamhetsplanering och budgetunderlag beaktar ett folkhälsoperspektiv och policyns styrande principer. Policyn visar en långsiktig inriktning medan prioriteringar och finansiering för respektive år beslutas i budget.

Policyn har skickats på remiss till Region Stockholms nämnder och bolag samt till ett stort antal aktörer och organisationer. Bland de externa remissmottagarna återfinns ett urval av aktörer som bedriver verksamhet på uppdrag av Region Stockholm, regionala aktörer inklusive samtliga kommuner i länet, organisationer i civilsamhället, fackliga organisationer, lärosäten och ett antal regioner. Remissen har fått ett positivt mottagande, internt såväl som externt, Region Stockholms nämnder och bolag stödjer remissförslaget samt har haft förslag på vissa justeringar. Tillväxt- och regionplanenämnden har exempelvis framhållit att policyn utgör en tydlig riktning för Region Stockholms arbete för en förbättrad folkhälsa och att den ligger i linje med RUFS 2050. Ett flertal remissinsatser har funnit det positivt att Region Stockholm avser integrera folkhälsoperspektivet i ledning och styrning.

Policy för verksamhetsskydd (RS 2020-0147)
(återremiss RS 2020-0769)

Policyn för verksamhetsskydd anger styrande principer för arbetet med att skydda Region Stockholms verksamheter och information, och vänder sig till medarbetare, chefer, förtroendevalda och funktioner med stödjande roll, liksom till alla som genom avtal arbetar på uppdrag av Region Stockholm.

Policyn är utgångspunkten för allt arbete med informationssäkerhet, säkerhet, säkerhetsskydd, krisberedskap och civilt försvar. Den anger att Region Stockholms verksamhet ska bedrivas med så få störningar och kriser som möjligt, och i de fall de uppkommer ska de kunna hanteras. Vid beslut om att fastställa policyn upphör Informationssäkerhetspolicy (LS 1112-1733) samt Policy för säkerhet (LS 2015-0093) att gälla. Av de 17 remissinstanser som yttrat sig över förslaget har åtta framfört att policyn inte kommer att medföra ekonomiska konsekvenser, medan två har framfört att policyn kommer att medföra ekonomiska konsekvenser. Ytterligare två remissinstanser har framfört att det är oklart eller svårt att bedöma ekonomiska konsekvenser utan färdiga riktlinjer eller vägledning.

Riktlinjer för informationssäkerhet (RS 2020-0148)
(återremiss RS 2020-0769)

Riktlinjer för informationssäkerhet konkretiserar Region Stockholms verksamhetsskyddspolicy och är styrande för skyddet av informations-tillgångar som hanteras av Region Stockholms samtliga nämnder och bolag. Informations- och cybersäkerhetsriskerna ökar i takt med den snabba tekniska utvecklingen och den ökande digitaliseringen, och nämnder och

bolag behöver arbeta med skyddsåtgärder utifrån aktuell hotbild och bestämmelserna i dessa riktlinjer. Dokumentet vänder sig framförallt till chefer och funktioner med stödjande roll i nämnder och bolag. En vägledning som stöd vid tillämpningen av riktlinjerna kommer att tas fram efter beslut.

Det finns olika bedömningar från remissinstanserna avseende ekonomiska konsekvenser av riktlinjerna. En del menar att det inte har någon påverkan, någon att det kan leda till besparingar och några att det kan leda till vissa kostnadsökningar. Riktlinjer som nämns som kan innebära kostnadsökningar behandlar inventering av it-utrustning (RI 5.4.1), regiongemensam godkännandeprocess för distansanslutningar (RI 6.1.3), spårbarhet vid inpassering (RI 8.2.3), information om att loggning sker (RI 9.3.3) samt godkännandeprocess för vilken utrustning som får anslutas på Region Stockholms nätverk (RI 10.1.3).

Vad gäller inventering av it-utrustning samt godkännandeprocesser har dessa i viss mån skrivits om i linje med de synpunkter som har inkommit. Vad gäller spårbarhet vid inpassering har riktlinjen tagits bort i sin helhet efter kostnadsavvägning, med ambitionen att införa denna skrivning på sikt. I delen om information om loggning har riktlinjen justerats i linje med de inkomna synpunkterna. I samband med beslut om riktlinjerna upphör nu gällande riktlinjer för informationssäkerhet (LS 2018-0652) och därtill hörande tillämpningsanvisningar att gälla.

Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (RS 2020-0632)

Regionfullmäktige ska varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare på uppdrag Region Stockholm. Detta framgår av kommunallagen (2017:725). Programmet ska också ange hur regionfullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens rätt till insyn ska tillgodoses. Frågorna om uppföljning och insyn lyfts på detta vis till strategisk nivå och ansvar för uppföljning av privat utförd verksamhet inom Region Stockholm tydliggörs.

Riktlinjerna ersätter Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (LS 2015-0329). I riktlinjerna fastställs grundläggande krav på uppföljning och kontroll av privata utförare. Riktlinjerna gäller för alla verksamhetsområden där Region Stockholm lämnat över utförandet av en kommunal angelägenhet till en privat utförare. Riktlinjerna gäller både nämnder och bolag i Region Stockholm.

Ärendet har remitterats till samtliga nämnder och bolag inom Region Stockholm, arbetstagarorganisationerna, Vårdföretagarna, Privattandläkarna och Transportföretagen. Ett antal mindre ändringar har

arbetats in i det slutliga förslaget med anledning av remissinstansernas synpunkter. Remissinstanserna är huvudsakligen positiva till riktlinjernas nya utformning och menar att de är tydliga och lätta att förstå. Några remissinstanser önskar att riktlinjerna kompletteras med vägledning för att säkerställa mer enhetliga former för uppföljning. Några remissinstanser menar att uppföljning kräver resurser och ett bolag menar att det kan komma att krävas nya resurser för att följa upp avtal med privata utförare. Övriga nämnder och bolag menar i huvudsak att den reviderade riktlinjen inte får några nya ekonomiska konsekvenser eftersom nämnderna redan arbetar med avtalsuppföljning.

Riktlinjer för anti-korruption och representation RS 2020-0266) (återremiss RS 2020-0769)

Region Stockholms riktlinjer för anti-korruption och representation har setts över mot bakgrund av bland annat antagandet av Uppförandekod för Region Stockholm (LS 2017-1198). I förslaget till nya riktlinjer har bland annat syftet förtydligats och målgruppen breddats. Riktlinjerna kompletterar uppförandekoden i de delar som direkt eller indirekt rör antikorruption i vid bemärkelse. De nu gällande riktlinjerna för anti-korruption och representation beslutades av dåvarande landstingsfullmäktige 2016 (LS 2015-1342).

Bestämmelserna syftar till att skapa förutsättningar för ansvarsfulla personliga överväganden och beslut som styr bort från förtroendeskadliga beteenden och korruptionsbrott. Riktlinjerna gäller för förtroendevalda, anställda samt inhyrd personal och andra uppdragstagare som kan jämställas med anställda i Region Stockholms nämnder, bolag samt stiftelser där Region Stockholm är förvaltare eller utser majoriteten av styrelsen. Detta är en bredare målgrupp än för tidigare riktlinjer som bara omfattar förtroendevalda och anställda. I riktlinjerna återfinns även en bestämmelse om att bolagen ska följa den s.k. näringslivskoden som antagits av Institutet mot mutor.

Syftet med riktlinjerna har också förtydligats. Vikten av ett gott omdöme och det personliga ansvaret betonas. Såsom i tidigare riktlinjer regleras vad som är otillåtet att ta emot från en extern part, det ges också exempel på förmåner som normalt anses tillåtna. Beloppsgränserna för extern representation sänks. Riktlinjerna innehåller även information om jäv samt regler om vad som gäller i fråga om intern representation och gåvor från arbetsgivaren. All representation som Region Stockholm erbjuder eller där medarbetare deltar ska ha ett tydligt samband med och ingå som ett naturligt och nyttigt led i medarbetarens arbete och som regel även kännetecknas av måttfullhet. Vidare ingår information om vad som ska göras vid misstanke om brott eller allvarliga oegentligheter.

Riktlinjer för resor och möten i tjänsten (RS 2020-0784)
Riktlinjerna syftar till att komplettera Uppförandekod för Region Stockholm (LS 2017-1198). Regionstyrelsen uppdrogs i budget 2019 att förtydliga resepolicyn så att den tydligare beaktar klimatpåverkan vid val av tjänsteresa. I revideringen av riktlinjer för resor och möten i tjänsten har därför vikten av att väga in klimatpåverkan vid val av transportmedel för resor förtydligats. Respektive nämnd och bolag ansvarar för beslut om resor och möten fattas på ett sådant sätt att de av regionfullmäktige fastställda målen kan uppnås. Möten som hålls på distans genom olika digitala tjänster har ersatt många möten under covid-19-pandemin. Med digitala tjänster och teknik som fungerar bra finns det även efter pandemin förutsättningar för att hålla fler möten digitalt än innan pandemin. Användandet av digitala tjänster för möten i tjänsten har därför lyfts fram i riktlinjerna. I övrigt har en allmän översyn av riktlinjerna gjorts med smärre justeringar för att anpassa skrivningar till nu gällande styrande dokument och aktuell lagstiftning.

Förslaget till riktlinjer har skickats på remiss till samtliga nämnder och bolag. Sammantaget har remissinstanserna varit positiva till riktlinjerna och ser dem som klargörande, ändamålsenliga och enkla att ta till sig.

Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022–2030 (RS 2020-0457)
Strategin utgår från Världshälsoorganisationens definition av psykisk hälsa och fokuserar på att utveckla förutsättningarna för psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande i barns, ungas, vuxnas och äldres vardagsmiljöer. När psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande stärks byggs växtkraft hos alla som bor, verkar eller vistas i Stockholms län. Strategin tydliggör nämnders och bolags enskilda och gemensamma ansvar inom strategins område. När Region Stockholms nämnder och bolag integrerar psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande i verksamhetens planering och genomförande etableras bästa möjliga förutsättningar för att uppnå strategins målbild. Samtidigt bidrar strategin till att nämnder och bolag uppnår sina mål och till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Genom nämnders och bolags aktiva arbete inom området kan Region Stockholms vision om en attraktiv hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut förverkligas.

Strategin har skickats på remiss till Region Stockholms nämnder och bolag samt till ett stort antal aktörer och organisationer. Bland de externa remissmottagarna återfinns ett urval av aktörer som bedriver verksamhet på uppdrag av Region Stockholm, regionala aktörer inklusive samtliga kommuner i länet, organisationer i civilsamhället, fackliga organisationer, lärosäten och ett antal regioner. Remissen har fått ett positivt mottagande internt såväl som externt.

Under 2022 avser hälso- och sjukvårdsnämnden att ta fram och implementera en åtgärdsplan kopplad till strategin. Denna aktivitet ska följas upp inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess.

Regional cykelplan för Stockholms län (RS 2020-0867)
Cykelplanen syftar till att skapa förutsättningar för en regionalt sammanhållen planering för ökad cykling. Cykelplanen är vägledande och stödjande för länets aktörer och pekar ut en riktning för cykelutvecklingen i länet. Cykelplanen är också utgångspunkt för det samarbete som sker i länet kring cykelfrågor. I planen pekas fem strategiska insatsområden ut:

1 Cykelinfrastruktur
2 Trafikinformation
3 Kommunikation
4 Kombinationsresor
5 Samverkan folkhälsa

Cykelplanen har utarbetats av tillväxt- och regionplanenämnden i samråd med trafiknämnden, Trafikverket och länets kommuner. Förslaget till cykelplan har remitterats till 48 remissinstanser och cykelplanen har omarbetats i enlighet med remissyttrandenas synpunkter. Remissinstanserna har överlag varit positiva till förslaget. Synpunkterna har bland annat berört dokumentstruktur, målet om ökad cykling, genomförande och ansvar, finansieringsfrågor samt förutsättningar utanför den regionala kärnan.

Beslut om förlängning av giltighetstiden för regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län (RS 2021-0473)
Stockholms läns landstingsfullmäktige fastställde den 17 oktober 2017 Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län (LS 2017-0540). Det regionala trafikförsörjningsprogrammet för Stockholms län är ett strategiskt dokument för kollektivtrafikens utveckling i länet och syftar till att fastställa långsiktiga mål för den regionala kollektivtrafiken. Det första trafikförsörjningsprogrammet antogs 2012 och enligt kollektivtrafiklagen ska programmet uppdateras vid behov. I Stockholms län har delaktiga aktörer gemensamt kommit fram till att programmet ska revideras en gång per mandatperiod.

Möjligheterna att starta revideringsarbetet har påverkats av covid-19-pandemin och utredningsarbetet med att ta fram ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram initierades våren 2021. Samrådsmöten med berörda aktörer kommer att planeras in under 2022 och programförslaget ska remitteras i början av 2023. Efter revidering av inkomna remissvar beslutas det regionala trafikförsörjningsprogrammet i trafiknämnden under 2023 och fastställs därefter i regionfullmäktige.

Med anledning av covid-19-pandemin finns ett behov av att förlänga giltighetstiden för det nuvarande regionala trafikförsörjningsprogrammet för Stockholms län (LS 2017-0540). Giltighetstiden förlängs till och med den 31 december 2023.

Finansiella riktlinjer (RS 2020-0448)
Finansiella riktlinjer (RS 2020-0048) ersätter tidigare Finansiella riktlinjer (LS 2017-0950) mot bakgrund av att Finanspolicy (LS 2017-0949) och Styrande principer för Region Stockholms investeringar (RS 2019-0829) upphör att gälla och ersätts av Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285).

Riktlinjernas syfte är att säkerställa att Region Stockholms finansiella risker hanteras affärsmässigt. I riktlinjerna tydliggörs ansvar för säkerheten i betalningsprocessen. Vidare har externa betalningar lyfts fram för att tydliggöra vilka krav som åligger respektive nämnd och bolag för att minimera risken vid externa betalningar.

En definition av koncernväsentliga finansiella risker har tagits fram för att konkretisera riktlinjerna vad avser rapportering av finansiella risker. Specifikt fastslås att kravet på konsultation med AB Stockholms Läns Landstings Internfinans vid hantering av vissa finansiella risker endast gäller om dessa risker når tröskelnivån för koncernväsentliga risker, fem miljoner kronor. Skrivningarna om valutarisker har förenklats. I huvudsak innebär förändringen att nämnder och bolag ska rapportera till AB Stockholms Läns Landstings Internfinans när den totala exponeringen per valuta överstiger koncernväsentlig risk.

I riktlinjerna införs lättnader i kraven på bankgaranti vid förskottsbetalningar för motparter med en kreditrating på samma nivå som Region Stockholm. Detta eftersom motpartsrisken vid tidsbegränsade förskott upp till 36 månader anses vara försumbar. Dessutom införs att undantag från regeln om bankgaranti, vid belopp överstigande koncernväsentlig risk, endast får ske efter konsultation med AB Stockholms Läns Landstings Internfinans.

Riktlinjer för investeringar (RS 2019-0867)
Riktlinjer för investeringar (RS 2021-0286) ersätter tidigare Riktlinjer för investeringar (RS 2019-0867) mot bakgrund av att Styrande principer för investeringar (RS 2019-1161) upphör att gälla i samband med beslut om Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285)

Region Stockholms investeringar ska styras, prioriteras och genomföras på effektivast möjliga sätt. Riktlinjernas syfte är att bidra till detta genom att

fungera som ett normerande stöd till Region Stockholms nämnder och hel- och delägda bolag och ska tillämpas vid investeringsverksamhet.

I riktlinjerna har tillämpningen förtydligats och en förenklad hanteringsordning införts för investeringar understigande 300 miljoner kronor. I det senare fallet ska investeringen hanteras i enlighet med respektive nämnds eller bolags beslutsordning. Anmälan av behovsanalys med en budget överstigande tio miljoner kronor till ansvarig nämnd eller bolagsstyrelse samt till regionledningskontoret tas bort i fasen Behovsanalys.

För att undvika förväxling av begrepp görs ett par begreppsändringar. I beslutsunderlag i fasen Åtgärdsval ersätts hållbarhetsbedömning av hållbarhetsvärdering och i fasen Planering ersätts hållbarhetsplan av hållbarhetsinriktning. Second Opinion ska vara en del av nämndens eller bolagets investeringsprocess när beslutsunderlag tas fram. Inom Region Stockholms uppföljningsprocess gör regionledningskontoret en kompletterade bedömning, i dialog med nämnden eller bolaget, om behov av ytterligare fördjupade granskningar av investeringar överstigande 500 miljoner kronor. Med anledning av detta tas kravet på Second Opinion i investeringsprocessens respektive faser bort.

*Riktlinj*er för ekonomistyrning (RS 2021-0287)

Riktlinjerna kompletterar och preciserar Policy för god ekonomisk hushållning (RS 2021-0285). De syftar till att bidra till en ekonomi i balans genom att fungera som ett normerande stöd till Region Stockholms nämnder och bolag. Riktlinjerna ska säkerställa en effektiv hushållning med tillgängliga resurser. Principerna redogör för hur nämnder och bolag på ett enhetligt sätt ska arbeta för att nå regionfullmäktiges mål och bidrar med transparens och grund för likabehandling av utförare. Riktlinjerna gäller för Region Stockholms nämnder och hel- och delägda bolag. I riktlinjerna beskrivs hur de ska arbeta inom följande områden:

- Övergripande om Region Stockholms ekonomistyrning
- Beräkning av resultatkrav
- Väl underbyggda beslut
- Budgetprocess och verksamhetsplanering
- Uppföljning av budget och verksamhetsplaner
- Beställarstyrning
- Intern handel och internprissättning

Övriga ärenden

Reviderat genomförandebeslut för Depå, Nya tunnelbanan (RS 2021-0719)

Landstingsfullmäktige beslutade den 18 februari 2014 (LS 1401-0037), att godkänna Huvudavtal, Avtal om finansiering och utbyggnad av

tunnelbanan samt ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län enligt 2013 års Stockholmsförhandling. I denna överenskommelse ingår utökad depåkapacitet för underhåll och uppställning av tunnelbanetåg. Inom ramen för Stockholmsöverenskommelsen togs beslut på 6 200 miljoner kronor för depå och fordon, i 2013 års prisnivå. I beslutet gjordes ingen fördelning av investeringsmedel mellan depå och fordon, men en initial fördelning av investeringsmedel gjordes tidigt i processen efter att Stockholmsförhandlingen 2013 beslutades. Region Stockholm är ensam finansiär för depå och fordon.

Efter det tidigare genomförandebeslutet (RS 2019-0681) har fortsatt planering och utredningar genomförts i samverkan mellan trafiknämndens trafikförvaltning och förvaltning för utbyggd tunnelbana. I detta samverkansarbete har optimeringsmöjligheter identifierats såsom att antalet tåg som behövs med anledning av den utbyggda tunnelbanan kan reduceras från 26 tåg till 24 tåg samt att utbyggd uppställningshall och utbyggd C30- verkstad inte behöver byggas. Reduceringen av antalet tåg medför ingen försämrad trafik och innebär att behovet av antalet uppställningsplatser minskar samt att service av tågen kan genomföras på befintliga serviceplatser. Andra förändringar som innebär tillkommande arbeten har också identifierats i det fortsatta arbetet. Dessa avser främst återställande av mark, byggande av stödmur, flytt av ställverk, måste göras för att Stockholms stad ska kunna frigöra mark för investeringsobjektet Depå, Nya tunnelbanan.

För att uppnå en optimerad kollektivsystemlösning för depå och fordon inom ramen för utbyggd tunnelbana, gör förvaltningen för utbyggd tunnelbana och trafikförvaltningen den samlade bedömningen att 1 050 miljoner kronor bör omfördelas från investeringsobjekt Fordon till investeringsobjekt Depå, Nya tunnelbanan och att ny total utgift för Depå, Nya tunnelbanan är 5 580 miljoner kronor. Den av regionfullmäktige beslutade totalramen för investeringsobjekten Fordon och Depå, Nya tunnelbanan kommer inte att överskridas.

Plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (RS 2021-0327)

Enligt Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandlings förbundsordning ska förslag på budget med plan för verksamhet och ekonomi senast den 31 mars överlämnas till medlemslandsregionerna för godkännande. Enligt den ekonomiska planen budgeterar kommunalförbundet ett marginellt överskott för 2022 på 43 000 kronor. De efterföljande planåren 2023-2024 redovisas överskott i verksamheten på fyra respektive åtta miljoner kronor.

Tidigare års underskott bedöms enligt kommunalförbundet bli återställda först 2027.

Medlemmar i Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling är de sju regioner som innehar universitetssjukhus: Region Skåne, Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Örebro län, Region Östergötland samt Västra Götalandsregionen.

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2021-0285

Policy

God ekonomisk hushållning

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer 1146309	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass K1		

1. Inledning

1.1 Syfte

Kommunallagen föreskriver att regioner ska ha god ekonomisk hushållning med en ekonomi i balans samt att regionfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Innehållet i denna policy är Region Stockholms riktlinjer för god ekonomisk hushållning i kommunallagens mening.

God ekonomisk hushållning ska säkerställa en ändamålsenlig verksamhet och en effektiv hushållning med regionens skattemedel. Den ska också bibehålla värdet på regionens tillgångar och eget kapital så att inte kommande generationer belastas av de beslut som fattas idag. God ekonomisk hushållning ska gälla långsiktigt över flera budgetperioder för att säkerställa ekonomisk stabilitet.

1.2 Tillämpning

Policy för god ekonomisk hushållning gäller för samtliga verksamheter inom Region Stockholm, det vill säga samtliga nämnder samt hel- och delägda bolag.

2. Policy

2.1 God ekonomisk hushållning

Region Stockholm ska beakta långsiktigt god ekonomisk hushållning i allt beslutsfattande. God ekonomisk hushållning innebär att Region Stockholm ska ha en uthållig ekonomi över tid där resultatöverskott och måluppfyllelse möjliggör att länets invånare erhåller en tillgänglig hälso- och sjukvård med god kvalitet och en attraktiv kollektivtrafik.

Resultatöverskott krävs för att det egna kapitalet ska följa samhällets löne- och prisutveckling samt för att ta ansvar för Region Stockholms långsiktiga finansiering av tillgångar, skulder och pensioner. Positiva ekonomiska resultat behövs för att möta svängningar i konjunkturer, hantera oväntade kostnader och utveckling av verksamheten. Överskott i goda tider kan därför reserveras i en resultatutjämningsreserv för att ta ansvar för en fungerande verksamhet även i sviktande konjunkturer.

Till god ekonomisk hushållning hör även att koncernens driftkostnader och ersättningsinvesteringar ska finansieras inom koncernens kassaflöde.

Framtida pensioner ska tryggas genom god finansiell planering. Region Stockholms årliga avsättning till pensioner används till att finansiera koncernens investeringar.

Region Stockholms ekonomiska förutsättningar regleras inom ett ramverk som styrs av koncernens långsiktiga finansiella och verksamhetsmässiga mål samt resultatkrav för nämnder och bolag. Som stöd till ramverket ska Region Stockholm ha en ändamålsenlig ekonomistyrning med processer för budget och uppföljning, investeringar, finansiell styrning och riskhantering samt väl underbyggda beslut.

2.2 Styrande principer

Mål för god ekonomisk hushållning
I den årliga budgeten ska det anges mål och indikatorer som stödjer en god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska bidra till:

- en effektiv och ändamålsenlig verksamhet.
- att det egna kapitalet ska öka för såväl koncernen Region Stockholm, som för enskilda nämnder och bolag, för att säkerställa Region Stockholms soliditet.
- att säkerställa hur stor andel av nyinvesteringar som kan finansieras med upptagna lån.
- en tydlig och enhetlig kapitalstruktur för Region Stockholms nämnder och bolag samt dotterbolag, för att säkerställa ett robust ägande.

Finansiella risker
En grundläggande princip för finansiella risker inom Region Stockholm är att dessa ska hanteras inom kommunallagens krav, enligt affärsmässiga principer och med hänsyn till totalkostnaden. I de fall Region Stockholm tar på sig finansiella risker genom avtal i den operativa verksamheten eller investeringsverksamheten ska detta föregås av en riskanalys. För finansverksamheten (förvaltning av finansiella tillgångar och skulder) gäller att det överordnade målet är att säkerställa Region Stockholms betalningsförmåga på såväl kort som lång sikt.

Ekonomistyrning
Grunden i Region Stockholms ekonomistyrning är resultatstyrning. Beslut som påverkar ekonomi och resultat får endast fattas inom Region Stockholms rådighet och den rådighet som följer med respektive nämnds och bolags roll och ansvar inom koncernen. Nämnder och bolag ansvarar för sitt eget resultat samt tillgångar, skulder och finansnetto.

Långsiktiga beräkningar av koncernen Region Stockholms ekonomiska utveckling ska genomföras årligen, vilka bland annat ska beakta

befolkningsutvecklingen samt prioriteringar för verksamheten. Detta ska utgöra en grund för bedömningen av den långsiktiga ekonomiska uthålligheten.

Inom Region Stockholm får det inte förekomma några fria nyttigheter. Alla beslut som medför förändrade ekonomiska förhållanden ska vara finansierade och den som fattar ett beslut bär ansvar för att säkerställa finansieringen. Avvikelser ska åtföljas av åtgärder som kvantifieras och följs upp.

Investeringar
Region Stockholms investeringar ska bidra till att nå regionfullmäktiges mål, bidra till långsiktig ekonomisk uthållighet, samordnas och planeras utifrån ett koncernperspektiv. Investeringarna ska hanteras i enlighet med Region Stockholms principer och processer för ekonomistyrning och styrande dokument samt ha säkerställd finansiering av investeringsutgifter samt efterföljande kostnader.

2.3 Tillämpning av resultatutjämningsreserv

Kommunallagen, 11 kap. 14 §, reglerar hur delar av ett positivt resultat kan reserveras i en resultatutjämningsreserv, RUR. Syftet med RUR är att ge kommuner och regioner möjlighet att under vissa förutsättningar reservera medel för att täcka underskott vid ett senare tillfälle. Reserven kan användas för att utjämna effekter av variationer i intäkterna under konjunkturcyklerna. Varken avsättning till eller disponering av RUR påverkar resultatet utan görs som en särskild öronmärkning av eget kapital i balansräkningen.

Reservering till resultatutjämningsreserven
Kommunallagen anger minimikrav för reservering till RUR. För Region Stockholm innebär det att reservering får göras med det lägsta av antingen den del av årets resultat, eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar, som överstiger två procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Resultatutjämningsreserven får maximalt uppgå till hälften av eget kapital inklusive övriga öronmärkningar.

Disponering av resultatutjämningsreserven
Medel från RUR får disponeras under lågkonjunktur, vilket definieras som de år när den årliga förändringstakten för skatteunderlaget för riket understiger den genomsnittliga förändringstakten under de senaste tio åren.

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0535

Policy

Folkhälsopolicy - God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

Innehållsförteckning

1. OM POLICYN 3

1.1 Inledning 3

1.2 Syfte 4

1.3 Tillämpning 4

2. STYRANDE PRINCIPER 5

2.1 Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning 5

2.2 Hälso- och sjukvård och tandvård arbetar hälsofrämjande och förebyggande med fokus på grupper med störst behov 5

2.3 Regional utvecklingsplanering, kollektivtrafik och stöd till kultur- och föreningsliv bidrar till samhälleliga förutsättningar för god och jämlik hälsa 6

2.4 Region Stockholm är en samlande kraft i länets folkhälsoarbete 6

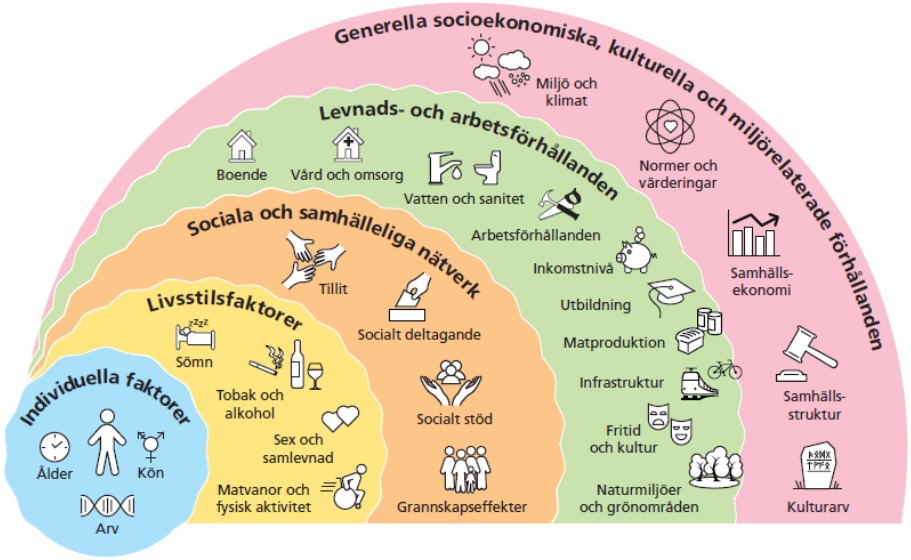
1. Om policyn

Denna policy anger en riktning för Region Stockholms arbete med att identifiera behov, utveckla ordinarie processer och vidta åtgärder i strävan att uppnå god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen. Region Stockholm ska utgöra en samlande kraft i folkhälsoarbetet för olika aktörer i egenskap av regionalt utvecklingsansvarig inom området. Människors förutsättningar är olika och Region Stockholm behöver, inom de olika verksamheternas ansvarsområden och i samverkan med andra aktörer, arbeta för att skapa förutsättningar för god hälsa för alla.

1.1 Inledning

En god *hälsa*, både fysisk och psykisk, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna göra det de vill i livet. *Folkhälsa* är ett uttryck för hela befolkningens hälsotillstånd som tar hänsyn till både nivån och fördelning av hälsan. En god folkhälsa innebär att hälsan i befolkningen inte bara är god utan också jämlikt fördelad mellan olika grupper. Hälsan hos befolkningen i Stockholms län är överlag god, men det råder väsentliga skillnader i sjuklighet, dödlighet och upplevd hälsa mellan olika grupper.

De omständigheter som påverkar människors hälsa består av flera faktorer som samspelar inbördes (figur 1). Hälsans bestämningsfaktorer sträcker sig från individuella till socioekonomiska, kulturella och miljömässiga förhållanden. Ju längre ”ut” i figurens lager faktorerna finns, desto svårare är de att påverka för individen själv. Sådana *strukturella* faktorer är istället möjliga att påverka genom politiska beslut.

Figur 1 – Hälsans bestämningsfaktorer. Efter Dahlgren G, Whitehead M. (1991). Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.

I folkhälsoarbete krävs insatser från flertalet sektorer i samhället –offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle. I samverkan med dessa har Region Stockholm en avgörande roll genom ansvaret för hälso- och sjukvård och tandvård, kollektivtrafik inklusive färdtjänst, regional utvecklingsplanering, samt bidragsgivning och insatser inom kultur- och föreningslivet.

Region Stockholm har också en viktig roll för folkhälsan som ansvarig för medarbetares arbetsmiljö, genom arbete för att stödja arbetsmiljöfrågor för den arbetande befolkningen samt genom upphandling av varor och tjänster. Region Stockholm påverkar även folkhälsan genom arbete för miljö och klimat, rättigheter för nationella minoriteter, barn och personer med funktionsnedsättning, samt för människors delaktighet och inflytande i samhället.

Region Stockholms vision är ”*En attraktiv, hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut”*. Detta kräver att ansvariga aktörer skapar strukturella förutsättningar för god folkhälsa.

Folkhälsoarbetet bygger på principen att alla människor ska erbjudas insatser proportionellt utifrån sina olika behov och förutsättningar. Insatser ska både vara generella för alla i befolkningen och rikta sig till grupper eller individer med specifika behov. Insatser ska vara preventiva och fokusera på att förebygga riskfaktorer, respektive hälsofrämjande och exempelvis beröra proaktiva åtgärder för att stärka människors motståndskraft.

1.2 Syfte

Policyn anger styrande principer för Region Stockholms samlade arbete för god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.

Arbete enligt policyn bidrar till uppfyllelse av Region Stockholms vision samt till målformuleringar i regionfullmäktiges budget inom områdena social hållbarhet och folkhälsa. Policyn visar en långsiktig inriktning medan prioriteringar och finansiering för respektive år bestäms i regionfullmäktiges budget.

Arbete med policyn skapar förutsättningar för måluppfyllelse av den regionala prioriteringen ”*Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet*” i länets gemensamma utvecklingsplan och -strategi, RUFS 2050, samt av det övergripande nationella folkhälsopoliska målet. Därutöver bidrar arbetet till måluppfyllelse av FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030, särskilt inom mål 3 ”*God hälsa och välbefinnande*” samt mål 10 ”*Minskad ojämlikhet*”.

1.3 Tillämpning

Policyn gäller för Region Stockholms nämnder och bolag. Vilka delar av policyn som ska tillämpas av respektive verksamhet framgår i avsnitt 2.1-2.4. Nämnder och bolag ska i sitt arbete med budgetunderlag och verksamhetsplanering, i avtal och upphandlingar, samt vid fördelning av finansiellt stöd, beakta de styrande principer som framgår av denna policy. Finansiering ska vara säkerställd när insatser påbörjas. Policyn gäller tillsvidare.

Policyn stödjer och kompletterar Region Stockholms övriga styrande dokument. Arbetsmiljöfrågor, hållbarhetsarbete, digitalisering och it, samt forskning, utbildning och innovation har en hög grad av påverkan på folkhälsans utveckling. Dessa områden regleras i andra styrande dokument samt i gällande lagar, nationella regelverk och andra bindande krav inom respektive område.

2. Styrande principer

Policyns styrande principer utgörs av rubrikerna i 2.1-2.4 nedan.

2.1 Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning

Alla nämnder och bolag inom Region Stockholm bidrar, utifrån sina uppdrag och ekonomiska förutsättningar, långsiktigt till en förbättrad folkhälsa och minskade vård- och omsorgsbehov. Detta arbete sker integrerat i ordinarie processer.

- Nämnder och bolag ansvarar för att stärkande faktorer för befolkningens hälsa främjas och riskfaktorer för ohälsa undanröjs eller minskas, genom analys, utveckling och uppföljning av ordinarie kärn- och stödprocesser. Särskilt fokus ligger på de faktorer som har störst påverkan på folkhälsan samt på hur förutsättningar kan förbättras för de grupper som har störst behov respektive förstärkta rättigheter[1].
- Nämnder och bolag genomför konsekvensanalyser i tidigt skede av beredningss- och beslutsprocesser med avseende på hur befolkningens hälsa och dess fördelning påverkas. Konsekvensanalyser inom folkhälsa kan samordnas med analyser inom hållbarhet.
- Nämnder och bolag bidrar till att stärka befolkningens delaktighet och inflytande i förändring och utveckling av respektive verksamhet. Befolkningens och relevanta intresseorganisationers synpunkter och särskilda sakkunskap tillvaratas systematiskt.

Tillämpas av: Samtliga nämnder och bolag.

2.2 Hälso- och sjukvård och tandvård arbetar hälsofrämjande och förebyggande med fokus på dem med störst behov

Region Stockholm bidrar, i samverkan med andra aktörer, till en hälsofrämjande och förebyggande nära hälso- och sjukvård och tandvård[2] samt bedriver befolkningsinriktade insatser i närområden. Befolkningen ges jämlik tillgång till vård och jämlikheten i hälsa ökar.

- Hälso- och sjukvården och tandvården säkerställer vårdutbud samt hälsofrämjande och förebyggande insatser utifrån befolkningens behov och regionens ekonomiska förutsättningar. Prioriteringar görs i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen och prioriteringsplattformens etiska principer.
- Hälso- och sjukvården och tandvården levererar en god och nära vård som är hälsofrämjande, förebyggande, patientsäker och sammanhållen samt genomför insatser på befolkningsnivå i närområden. Samverkan sker med andra relevanta aktörer såsom skola, omsorg, socialtjänst och civilsamhälle.

[1] Förstärkta rättigheter innebär enligt lag nationella minoriteter och barn samt enligt särskild reglering personer med funktionsnedsättning.
[2] Policyn berör endast de delar av tandvården som regionen ansvarar för enligt § 5-10 tandvårdslag (1985:125).

- Hälso- och sjukvården och tandvården undanröjer undvikbara skillnader i vård och behandling. Bemötandet av särskilt sårbara grupper stärks. Med ett hälsofrämjande, personcentrerat förhållningssätt, stödjer vårdens medarbetare individer att vara delaktiga i vårdprocess och planering utifrån deras förutsättningar och resurser.
- Hälso- och sjukvården och tandvården använder kunskapsstyrning för att skapa förutsättningar för jämlikhet i vård och hälsa. Genom kunskapsstyrning utvecklas och implementeras kunskapsbaserade insatser för att främja människors hälsa och förebygga sjukdom.

Tillämpas av: Nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård och tandvård samt, genom avtalsreglering, all regionfinansierad hälso- och sjukvård och tandvård. Tillämpning inkluderar även, där så är relevant, verksamheter inom civilsamhället som mottar finansiellt stöd från regionen.

2.3 Regional utvecklingsplanering, kollektivtrafik och stöd till kultur- och föreningsliv bidrar till strukturella förutsättningar för god och jämlik hälsa

De verksamheter som ansvarar för kollektivtrafik, regional utvecklingsplanering samt stöd till kultur- och föreningsliv verkar aktivt, i samverkan med andra aktorer, för att främja strukturella förutsättningar för god folkhälsa och förebygga ohälsa.

- Den regionala utvecklingsplaneringen stimulerar långsiktigt hållbara fysiska och sociala livsmiljöer genom samverkan med regionala aktörer. Jämlik tillgång och tillgänglighet till hälsosamma och attraktiva livsmiljöer, stödjande strukturer och miljöer för fysisk aktivitet och samhällsservice främjas.
- Den regionala utvecklingsplaneringen stimulerar ett näringsliv med hållbar och konkurrenskraftig tillväxt samt långsiktig kompetensförsörjning och sysselsättning i ett inkluderande arbetsklimat.
- Kollektivtrafiken (allmän och särskild) gör samhället tillgängligt för människor i regionens alla delar. Utveckling av trafiksystemet sker i samverkan med länets aktörer och prioriterar förutsättningar för inkluderande, säkra och trygga livsmiljöer samt minskade hälsoklyftor.
- Kollektivtrafiken skapar förutsättningar för en fungerande arbetsmarknads- och utbildningsregion, binder samman områden med olika miljöer och upplevelser och ger förutsättningar för ökad fysisk aktivitet genom att underlätta kombinationsresor med cykel och gång.
- Kollektivtrafiken arbetar för att främja förutsättningar för hälsosamma levnadsvanor, minimera negativa hälsoeffekter av buller och luftföroreningar, samt för att ingen människa ska skadas eller omkomma i kollektivtrafiken.
- Region Stockholm stödjer det professionella kulturlivet, folkbildningens och föreningslivets aktörer, främjar kommunal kulturverksamhet, samt ansvarar för konstnärlig gestaltning av vård- och resenärsmiljöer. Genom detta får befolkningen möjligheter till kvalitativa kulturupplevelser, delaktighet, bildning och gestaltade livsmiljöer.

Tillämpas av: Nämnder och bolag inom kollektivtrafik, regional utveckling och kultur samt, genom avtalsreglering, all regionfinansierad verksamhet såsom exempelvis trafikoperatörer, underhålls- och byggentreprenörer samt vaktbolag. Tillämpning inkluderar även, där så är relevant, verksamheter som mottar finansiellt stöd från regionen, såsom exempelvis civilsamhälle och näringsliv.

2.4 Region Stockholm är en samlande kraft i länets folkhälsoarbete

Region Stockholm har ett helhetsansvar för länets utveckling genom det regionala utvecklingsuppdraget. Samverkan med länets offentliga organisationer, civilsamhälle, akademi och näringsliv är central för en positiv hälsoutveckling i befolkningen.

- Region Stockholm arbetar aktivt tillsammans med länets aktörer för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.
- Region Stockholm är en tydlig, pålitlig och lyhörd samverkanspartner som bidrar till att skapa tillitsfulla relationer mellan länets aktörer.
- Region Stockholm verkar för att kunskap om hälsan och dess fördelning i befolkningen integreras i länets strategiskt viktiga utvecklingsfrågor.
- Region Stockholms faktaunderlag, analyser och kunskapsspridning inom folkhälsa bidrar till att underlätta kommunernas kort- och långsiktiga planering.

Tillämpas av: Samtliga nämnder som arbetar övergripande med regionala utvecklings- och samverkansfrågor. Hälso- och sjukvårdsnämnden samordnar de regionala folkhälsofrågorna.

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0147

Policy

Verksamhetsskydd

Gäller för Region Stockholm

Dokumentnummer
2025220

1. Verksamhetsskyddspolicy

1.1 Inledning

Region Stockholm har ett viktigt samhällsuppdrag och ansvarar för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling i Stockholms län. Regionen bidrar även till kulturen i länet. Stora delar av Region Stockholms verksamhet är samhällsviktig. Region Stockholms verksamheter måste fungera såväl till vardags som vid oönskade händelser. Därför ska verksamheterna och de tillgångar som hanteras i dem ha ett anpassat skydd mot hot och risker. Verksamheterna ska bedrivas med så få störningar och kriser som möjligt, och i de fall de uppkommer ska de kunna hanteras.

1.2 Syfte

Syftet med denna policy är att beskriva hur Region Stockholm ska arbeta, både regionövergripande och i nämnder och bolag var för sig, för att åstadkomma ett robust skydd av verksamheten i enlighet med regionfullmäktiges vision och inriktningsmål. Därigenom bidrar Region Stockholm till att skydda samhällets skyddsvärden.

1.3 Tillämpning

Denna policy gäller för Region Stockholms nämnder och bolag. Den ska tillämpas i Region Stockholms verksamhetsplanering och i avtal med alla som arbetar på uppdrag av Region Stockholm. Allt arbete med verksamhetsskydd inom Region Stockholm utgår från denna policy.

Ansvaret för skyddet av verksamheten är kopplat till det delegerade verksamhetsansvaret. Funktioner med stödjande roll inom området ska stötta nämnder och bolag att aktivt driva på utvecklingen av verksamhetsskyddet.

Verksamhetsskyddspolicyn konkretiseras i tillhörande riktlinjer för områdena informationssäkerhet, säkerhet, säkerhetsskydd, krisberedskap samt civilt försvar, och kompletteras av Region Stockholms övriga styrande dokument.

2. Styrande principer

Region Stockholms arbete med verksamhetsskydd ska utgå från följande principer:

Region Stockholms verksamheter och tillgångar ska skyddas

Region Stockholms arbete med verksamhetskydd ska bedrivas för att värna om:

- Invånare och besökare: Region Stockholms tjänster ska vara och uppfattas som trygga och säkra, och alla som nyttjar dem ska vara förvissade om att deras information hanteras på ett säkert sätt.
- Alla som arbetar inom eller på uppdrag av Region Stockholm: Region Stockholm ska vara och uppfattas som tryggt och säkert att verka i.
- Regionens funktionalitet: Arbetsprocesser och egendom såsom lokaler, infrastruktur, utrustning och information ska värderas och skyddas. Region Stockholm ska ha förmåga att förebygga störningar och kriser och minska konsekvenserna om de ändå inträffar. Länets invånare och andra aktörer ska känna tillit till att Region Stockholm har denna förmåga.

Verksamhetskyddet ska vara dimensionerat

Det innebär att nämnder och bolag ska utgå från följande i sitt arbete med verksamhetsskydd:

- Verksamhetens risktagande ska återspegla nämnders och styrelsers riskacceptans för att undvika oacceptabel skada, förlust och verksamhetspåverkan.
- Skyddet ska dimensioneras utifrån aktuell hotbild och anpassas till skyddsvärde, riskacceptans och lagkrav.
- Arbetet ska bedrivas systematiskt, spårbart och med ständiga förbättringar.
- Planering, utbildning och övning ska vara en del av det förebyggande arbetet.
- Det ska finnas en förmåga att förebygga, upptäcka och hantera skadlig inverkan på Region Stockholms verksamhet.

Skyddsåtgärder ska samverka

Skyddsåtgärderna ska sammantaget:

- Förebygga att obehöriga får tillträde till byggnader, lokaler, anläggningar och fordon där skyddsvärd verksamhet bedrivs.
- Förebygga att personer som inte är pålitliga ur säkerhetssynpunkt arbetar i skyddsvärd verksamhet.
- Förebygga att informationstillgångar röjs, ändras, görs otillgängliga eller förstörs.
- Ge förmåga att hantera störningar och kriser så att kritiska verksamheter och processer kan upprätthållas.

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0148

Riktlinjer

Riktlinjer för informationssäkerhet

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer 2025228	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Styrning och planering....3
2. Bedömning och hantering av risker....5
3. Organisation av informationssäkerheten 6
4. Medarbetare och informationssäkerhet 8
5. Hantering av informationstillgångar 9
6. Åtkomst till informationstillgångar 11
7. Kryptering....13
8. Fysisk och miljörelaterad säkerhet....14
9. Driftsäkerhet....15
10. Kommunikationssäkerhet....17
11. Utveckling, anskaffning och underhåll av it-system....18
12. Leverantörsrelationer....19
13. Hantering av händelser som rör informationssäkerhet 20
14. Kontinuitetshantering....21
15. Uppföljning 22
16. Begrepp 23

1. Styrning och planering

1.1 Syfte och omfattning

1.1.1 Dessa riktlinjer konkretiserar Region Stockholms policy för verksamhetsskydd och är styrande för skyddet av informationstillgångar som hanteras vid Region Stockholms samtliga nämnder och bolag.

1.1.2 För att underlätta tillämpning av regelverket ska regionstyrelsen ge ut vägledningar och råd som förtydligar hur det praktiska arbetet med att följa riktlinjerna kan gå till.

1.1.3 Riktlinjerna utgår från internationell standard avseende styrning och implementering av informationssäkerhet (ISO 27000-serien).

1.2 Region Stockholms styrande dokument för informationssäkerhet

1.2.1 Varje nämnd och bolag ska, inom ramen för Region Stockholms övergripande ledningssystem för informationssäkerhet, styra och leda sitt informationssäkerhetsarbete i ett ledningssystem inom sitt verksamhetsområde. Det lokala ledningssystemet ska säkra ett systematiskt informationssäkerhetsarbete och en riskavvägd skyddsnivå i verksamheten, och det ska vara en integrerad del i nämndens eller bolagets ordinarie ledningsarbete.

1.2.2 Styrdokumenten på lokal nivå består av Region Stockholms policy för verksamhetsskydd, Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet, eventuella kompletterande lokala riktlinjer och anvisningar för informationssäkerhet.

1.3 Styrning

1.3.1 Riktlinjerna är bindande och ska efterlevas av samtliga nämnder och bolag inom Region Stockholm.

1.3.2 Ansvaret för informationssäkerheten är kopplat till verksamhetsansvaret i alla led. Det betyder att varje nämnd eller bolag och varje medarbetare som är ansvarig för en verksamhet också har att ansvara för informationssäkerheten i denna verksamhet.

1.3.3 I de fall nämnder och bolag uppdrar åt andra att hantera information ska avtalet om denna hantering omfatta sådana krav att informationen hanteras i enlighet med dessa riktlinjer. Den nämnd eller det bolag som avtalar med annan om hantering av information ansvarar också för en uppföljning av utförandet och de avtal som ligger till grund för utförandet, så att informationen ges ett avtalsenligt skydd.

1.3.4 Förvaltningschefen eller bolagschefen (VD) ansvarar inför nämnden eller styrelsen för arbetet med informationssäkerhet. Det löpande arbetet samordnas och följs upp av informationssäkerhetssamordnare (se 3.2.1).

1.3.5 Utformning av skyddsåtgärder i enlighet med dessa riktlinjer ska anpassas utifrån organisation, uppdrag, hotbild och sårbarheter.

1.4 Planering

1.4.1 Inom Region Stockholms nämnder och bolag ska ett systematiskt och långsiktigt arbete bedrivas med att skydda informationstillgångar.

1.4.2 En lokal handlingsplan ska finnas vid varje nämnd och vid varje bolag. Av handlingsplanen ska framgå vilka prioriteringar och initiativ som görs avseende informationssäkerhet under innevarande år, med en inriktning för följande tre år. Planen ska årligen uppdateras med utgångspunkt i den systematiska uppföljningen och aktuella hot och sårbarheter.

2. Bedömning och hantering av risker

Region Stockholms informationstillgångar ska skyddas oavsett vilken form de har. Om det visar sig att skyddet kan kringgås är det viktigt att verksamheten har en förmåga att upptäcka detta. Därför ska medarbetare i Region Stockholms nämnder och bolag ha den kunskap som behövs om hur de kan agera för att förebygga och hantera risker i den dagliga verksamheten. Denna kunskap uppnås bland annat genom ett systematiskt arbete med riskanalyser.

2.1 Riskbedömning och riskhantering

2.1.1 Nämnder och bolag ansvarar för att analyser genomförs för verksamheter samt it-system avseende vilka risker som kan påverka deras informationstillgångar. Med utgångspunkt i denna bedömning ska beslutas hur riskerna ska hanteras och nödvändiga åtgärder ska vidtas för att upprätthålla rätt skyddsnivå för informationen.

2.1.2 Riskbedömning och riskhantering ska vara en kontinuerlig process och stödja informationssäkerhetsarbetet. Riskbedömningar ska revideras när förutsättningarna väsentligen förändras.

2.1.3 Riskbedömning och riskhantering ska genomföras i enlighet med vad som anges i Region Stockholms riktlinje för intern kontroll.

2.1.4 Varje nämnd och bolag ska minst årligen genomföra en riskanalys för att identifiera de största riskerna mot de informationstillgångar som hanteras. Denna analys ska dokumenteras.

3. Organisation av informationssäkerheten

För att styra informationssäkerhetsarbetet inom nämnder och bolag i Region Stockholm är det viktigt att roller och ansvar fördelas.

3.1 Roller och ansvar på övergripande nivå i Region Stockholm

Regionövergripande ledning, samordning, uppföljning och analys

3.1.1 Regionstyrelsen ansvarar för uppsikt över nämndernas och bolagens arbete med informationssäkerhet samt för analys, ledning och samordning inom området.

3.1.2 Regionstyrelsen har mandat att fatta beslut om åtgärder för att skydda regionens informationstillgångar vid misstanke om eller vid informationssäkerhetsincident som bedöms kunna leda till allvarlig skada.

3.1.3 Under regionstyrelsen ska det finnas en informationssäkerhetschef för Region Stockholm som samordnar och följer upp regionens informationssäkerhetsarbete. Informationssäkerhetschefen ska ha möjlighet att rapportera större avvikelser i arbetet med informationssäkerhet till regionstyrelsen. Informationssäkerhetschefen svarar för utbildning och stöd till informationssäkerhetssamordnare.

3.2 Roller och ansvar i nämnder och bolag

Informationssäkerhetssamordnare

3.2.1 Varje nämnd och bolag ska utse en informationssäkerhetssamordnare som har i uppgift att samordna och följa upp arbetet med informationssäkerhet inom den egna organisationen.

3.2.2 Informationssäkerhetssamordnaren ska ha möjlighet att rapportera större avvikelser i arbetet med informationssäkerhet till högsta ledningen i nämnden eller bolaget.

Ägare av it-system

3.2.3 När en nämnd eller ett bolag tar ett system eller nätverk i bruk ansvarar nämnden eller bolaget för att kontrollera att det finns ett definierat ägarskap för det aktuella systemet, eller att etablera ett sådant. Ägaren av it-system ska informera alla nämnder och bolag som använder systemet om vilken information som får bearbetas där.

3.2.4 Ägaren av ett it-system ska ansvara för att en definierad skyddsnivå finns i förhållande till vilken information som får användas i systemet. I

ägarens uppdrag ingår också att tillse att systemet har en aktiv förvaltning och övervakning av it-systemet samt livscykelhantering för systemet.

3.2.5 Att ett system som nyttjas av en nämnd eller ett bolag ägs av en annan nämnd eller ett annat bolag fritar inte den nyttjande nämnden eller bolaget från ansvar för att följa upp att ägaren skyddar systemet. Det är den nyttjande nämnden eller bolaget som ansvarar för att information som förs in i systemet inte har en högre skyddsnivå än vad it-systemet är utformat för.

3.2.6 Ägarskap av it-system eller nätverk kan inte delas mellan nämnder och bolag, men en nämnd eller ett bolag kan ges i uppdrag att utöva ägarskap för en tjänst som nyttjas av flera nämnder och bolag. Den nämnd eller det bolag som ges ett sådant uppdrag har fullt mandat att besluta om tjänstens utformning inom ramen för uppdraget. Ägarskap ska dock utövas med utgångspunkt i Region Stockholms samlade behov och krav på tjänsten och med respekt för samtliga nämnder och bolags behov.

3.3 Informationssäkerhetsråd

3.3.1 För att samordning och uppföljning av informationssäkerhetsarbetet ska kunna bedrivas effektivt ska det finnas ett informationssäkerhetsråd inom Region Stockholm. Rådet leds av informationssäkerhetschefen för Region Stockholm. Utöver denne ska rådet bestå av informationssäkerhetssamordnare från varje nämnd och bolag.

3.3.2 Rådets uppgift ska vara stödjande till Region Stockholms informationssäkerhetschef. Rådet ska främja erfarenhets- och kunskapsutbyte, bevaka vilket behov av stöd som finns i verksamheterna och föreslå förbättringar samt förankra och samordna informationssäkerhetsaktiviteter.

4. Medarbetare och informationssäkerhet

Alla som arbetar eller på annat sätt deltar i Region Stockholms verksamhet måste förstå sitt ansvar för och bidra till att hantera och skydda Region Stockholms informationstillgångar.

4.1 Rekrytering och anställning

4.1.1 Innan och under anställning eller annat deltagande i verksamheten ska arbetsgivaren pröva att individen bedöms lämplig, dvs. individens lojalitet och pålitlighet från säkerhetssynpunkt, för att hantera de för tjänsten aktuella informationstillgångarna.

4.2 Sekretess

4.2.1 Tystnadsplikt ska regleras i avtal i de fall då personer deltar i verksamheten och inte är bundna av tystnadsplikt enligt lag.

4.3 Utbildning och fortbildning i informationssäkerhet

4.3.1 Nämnder och bolag ansvarar för att medarbetare får den utbildning i informationssäkerhet som behövs för att säkerställa säker hantering av de informationstillgångar som medarbetaren kan komma att ta del av. Utbildningens omfattning ska vara anpassad till det ansvar och de befogenheter som gäller för befattningen.

4.3.2 Nämnder och bolag ska säkerställa att lämplig kunskapsnivå bibehålls under medarbetarens hela anställnings- eller uppdragstid.

4.3.3 Medarbetare vid samtliga nämnder och bolag ska minst ha genomgått en grundläggande utbildning inom informationssäkerhet. Denna utbildning ska bestå av Region Stockholms DISA, Datorstödd informationssäkerhetsutbildning för användare, eller en utbildning som minst förmedlar motsvarande kunskap.

4.4 Avslutande av anställning eller uppdrag

4.4.1 Nämnder och bolag ska i rutin för avslut av anställning eller uppdrag inkludera informationssäkerhetsperspektivet som säkrar återlämnande av informationstillgångar samt medvetenhet om fortsatt tystnadsplikt.

5. Hantering av informationstillgångar

Detta kapitel handlar om hur informationstillgångar ska hanteras. Sekretessbelagda uppgifter och personuppgifter är exempel på känslig information som behöver extra skyddsåtgärder.

5.1 Värdering och skydd av information

5.1.1 Nämnder och bolag ansvarar för att informationstillgångar identifieras och värderas utifrån sitt skyddsbehov (vilken skada som kan uppstå).

5.1.2 Nämnders och bolags informationstillgångar ska ges skydd med utgångspunkt i att de ska finnas tillgängliga när de behövs (tillgänglighet), att de är skyddade mot obehörig förändring (riktighet) och att obehöriga inte kan få tillgång till dem (konfidentialitet). Skyddet av informations-tillgångarna ska utformas så att efterlevnad av styrande regelverk uppnås samt med hänsyn till nämnders och bolags riskacceptans.

5.2 Information om skyddsvärde

5.2.1 Innan informationstillgångar överlämnas till behörig ska mottagaren informeras om informationens skyddsvärde avseende konfidentialitet.

5.3 Hantering av informationstillgångar vid lagring och överföring

5.3.1 Informationstillgångar, där förlust av konfidentialitet kan leda till en skada som är större än försumbar, ska skyddas mot obehörig åtkomst vid lagring och överföring.

5.3.2 Informationstillgångar, där förlust av riktighet kan leda till allvarlig skada, ska förses med skydd för att upptäcka olovlig förändring av data vid lagring och överföring.

5.4 Inventering av it-utrustning

5.4.1 Nämnder och bolag ansvarar för att det finns uppdaterad inventarieförteckning över all it-utrustning som har möjlighet att kommunicera över nätverk.

5.5 Hantering av lagringsmedier

5.5.1 Lagringsmedier som inte längre ska användas för sitt ändamål ska förstöras alternativt raderas på ett sådant sätt att uppgifterna inte kan återskapas. Nämnder och bolag ansvarar för att det finns rutiner för detta.

5.6 Hantering av informationstillgångar utanför verksamhetens lokaler

5.6.1 Nämnder och bolag ansvarar för att det finns regler och säkerhetsåtgärder för att skydda information som nås, bearbetas eller lagras vid arbete utanför verksamhetens lokaler.

6. Åtkomst till informationstillgångar

Här finns bestämmelser för hur åtkomsten till informationstillgångar administreras och kontrolleras så att endast behöriga personer och resurser kommer åt information.

6.1 Autentisering (identifiering av personer och system)

6.1.1 Alla utställda identiteter i ett it-system ska vara unika över tid. Åtkomsten ska vara spårbar till en fysisk person eller ett system.

6.1.2 Ägare av it-system ansvarar för att system, som hanterar information som vid förlust av konfidentialitet, riktighet eller tillgänglighet kan leda till allvarlig skada, har åtkomstkontroll som baseras på autentisering med minst tillitsnivå 3 i enlighet med tillitsramverket för svensk e-legitimation.

6.1.3 All distansanslutning till it-miljöer som är anslutna till Region Stockholms regionala nätverk ska ske genom en lösning som den regionala nätägaren tillhandahåller eller godkänner. Autentisering vid sådan anslutning ska ske med minst tillitsnivå 2 i enlighet med tillitsramverket för svensk e-legitimation.

6.2 Åtkomstkontroll till informationstillgångar

6.2.1 Behörighet till informationstillgångar ska baseras på användarens aktuella arbetsuppgifter och organisatoriska tillhörighet för att endast ge åtkomst till de informationstillgångar som behövs för att lösa arbetet.

6.2.2 Ägare av it-system ansvarar för att det finns tillämpade rutiner för beställning, registrering, ändring och avregistrering av behörighet i it-system. Rutinerna ska även omfatta administratörsbehörigheter.

6.2.3 Konton som ger systemadministrativ behörighet får endast användas för systemadministration och ska tilldelas restriktivt.

6.2.4 Den som är inloggad i ett it-system ansvarar för vem som tar del av information via den inloggningen.

6.2.5 Tilldelning av behörighet i it-system ska dokumenteras och regelbundet följas upp. Uppföljningen ska minst ske en gång per år.

6.2.6 Det ska finnas en funktion som säkerställer automatisk utloggning ur it-system eller aktivering av låst skärm efter en viss tids inaktivitet som bedöms rimlig ur risksynpunkt för tänkt användningsområde för it-systemet.

6.3 Styrning av åtkomst till icke digital information

6.3.1 När icke-digitala informationstillgångar överförs ska den som förmedlar informationen förvissa sig om att mottagaren är den avsedda och att lämpliga skyddsåtgärder vidtagits för att säkerställa detta.

6.4 Avstängning av åtkomst

6.4.1 Medarbetares tillgång till it-system får stängas av då användningen utgör en hög risk för regionens it-miljö och/eller informationstillgångar.

6.4.2 Anslutning till Region Stockholms regionala nätverk får stängas av då anslutningen utgör hög risk mot regionens it-miljö och/eller informationstillgångar. Beslut om sådan avstängning ska fattas av, eller på uppdrag av, ägaren av det regionala nätverket. Innan beslut om avstängning fattas ska riskerna med avstängningen ha analyserats.

7. Kryptering

Kryptering kan användas för att skydda information från att kunna läsas då den kommer i orätta händer. Kryptering kan också användas för att skydda information från obehörig förändring.

7.1 Kryptografiska säkerhetsåtgärder

7.1.1 Vid kryptering av information ska etablerade och pålitliga algoritmer samt nyckellängder användas.

7.1.2 Vid kryptering vid informationsöverföring ska etablerade kryptografiska protokoll användas och konfigureras enligt god standard.

7.1.3 Vid kryptering ska det finnas administrativa och tekniska skyddsåtgärder som säkerställer att krypteringsnyckeln hanteras säkert över sin livscykel.

8. Fysisk och miljörelaterad säkerhet

Tillträdeskontroll, skalskydd och brandskydd handlar om hur informationstillgångar (inkl. it-system) ska skyddas, både i egna lokaler och vid inhyrning i andras.

8.1 Generellt om fysisk och miljörelaterad säkerhet

8.1.1 Utrymmen som innehåller informationstillgångar ska ha ett fysiskt skydd som utformas och dimensioneras utifrån tillgångarnas värde, identifierade risker och styrande regelverk.

8.2 Skalskydd och tillträdeskontroll

8.2.1 Utrymmen som innehåller informationstillgångar ska skyddas genom åtgärder som säkerställer att endast behöriga får tillträde till tillgångarna.

8.3 Skydd mot angrepp, olyckor och naturkatastrofer

8.3.1 Utrymmen som innehåller informationstillgångar (och informationsbehandlingsresurser) ska ha ett fysiskt skydd mot naturkatastrofer, illvilliga angrepp eller olyckor som är anpassat till tillgångarnas värde.

9. Driftsäkerhet

För att undvika störningar och driftstopp i Region Stockholms it-system krävs en förvaltning och drift med etablerade rutiner för till exempel driftsättning, säkerhetskopiering och loggning.

9.1 Test, utveckling och utbildning i it-miljön

9.1.1 Om informationstillgångar, som vid förlust av konfidentialitet kan leda till en skada som är större än försumbar, hanteras i miljöer för utveckling, test eller utbildning ska samma skydd uppnås som i produktionsmiljö.

9.1.2 Tester av it-miljön ska riskhanteras och ska inte introducera risker som kan medföra allvarlig skada i produktionsmiljön.

9.2 Rutiner för drift och förvaltning

9.2.1 Ägare av it-system och nätverk ansvarar för att administration, drift och underhåll av it-system sker på ett strukturerat och spårbart sätt.

9.2.2 Ägare av it-system som innehåller information där förlust av konfidentialitet, riktighet eller tillgänglighet med allvarlig skada ska tillse att det finns en kontinuerlig övervakning under systemets drifttid/öppettid för att proaktivt upptäcka och åtgärda fel, minimera avbrott och förebygga andra it-incidenter.

9.3 Systemdokumentation

9.3.1 Ägaren av it-system ansvarar för att it-systemet är dokumenterat. Dokumentationen ska ge tillräckligt stöd för strukturerad och säker drift och förvaltning.

9.3.2 Ägaren av it-system ska säkerställa att användarna får kunskap om vilken typ av information som får hanteras i ett it-system och eventuella regler kring denna hantering.

9.4 Säkerhetsloggning

9.4.1 Ägaren av it-system ansvarar för att händelser som kan ha betydelse för säkerheten i it-systemet eller it-miljön i Region Stockholm loggas. Av denna säkerhetslogg ska tidpunkt och annan för händelsen relevant information framgå.

9.4.2 Ägaren av it-system ansvarar för att det finns rutiner för hantering av systemets loggar och händelser som kan påverka säkerheten i it-systemet. Rutinerna ska omfatta hur systemförvaltningen ska kunna upptäcka obehörig åtkomst eller annan skadlig påverkan. Rutinerna ska även omfatta vad som behövs i övrigt samt vilka åtgärder som ska vidtas vid upptäckta händelser.

9.4.3 Ägare av it-system ska, då regionstyrelsen efterfrågar detta, tillgängliggöra sådana säkerhetsloggar som behövs för att kunna upptäcka och utreda hot mot och sårbarheter i skyddet av Region Stockholms regionala it-infrastruktur.

9.4.4 It-system ska ha korrekt tidsangivelse.

9.4.5 Nämnder och bolag ska informera medarbetare om att användning av it-system loggas och att loggarna kan granskas för att undersöka it- och cybersäkerhetsrelaterade sårbarheter och hot riktade mot Region Stockholms informationstillgångar och it-miljö.

9.5 Säkerhetsuppdateringar och versionshantering

9.5.1 Ägaren av it-system ska säkerställa att endast it-system används där alla delkomponenter fortfarande supporteras av respektive leverantör. Om detta inte är möjligt ska riskerna reduceras till en acceptabel nivå.

9.5.2 Leverantörs säkerhetsuppdateringar ska installeras skyndsamt i it-system.

9.6 Skydd mot skadlig kod

9.6.1 Ägaren av it-system ska säkerställa att behovet av skydd mot skadlig kod i it-systemet är analyserat.

9.6.2 I de fall behov av skydd mot skadlig kod finns ska ägaren av it-systemet säkerställa att sådant skydd implementeras.

9.7 Styrning av ändringar i it-system

9.7.1 Det ska finnas rutiner för ändringshantering och testning av it-system.

9.8 Säkerhetskopiering och återläsning av data

9.8.1 Säkerhetskopiering av informationstillgångar (inklusive programvara) ska utföras regelbundet, med frekvens och omfattning anpassad till verksamhetskrav respektive legala krav, enligt fastställd instruktion. För information, som behövs för organisationens förmåga att utföra sitt uppdrag, ska säkerhetskopiering ske minst en gång per dygn.

9.8.2 Tester för att återskapa information från säkerhetskopior ska genomföras regelbundet och resultatet ska dokumenteras. För information, som behövs för nämnden eller bolagets förmåga att utföra sitt uppdrag, ska kontroll ske minst en gång per år att uppgifterna på säkerhetskopiorna går att återskapa inom den tidsrymd som nämndens eller bolagets kontinuitetsplanering kräver.

9.8.3 Säkerhetskopior och original ska förvaras fysiskt åtskilda i enlighet med informationens skyddsvärde.

10. Kommunikationssäkerhet

En viktig förutsättning för att skydda Region Stockholms it-system är att det finns bra skyddsåtgärder i nätverken samt kontroll på vilken kommunikation som sker i nätverken.

10.1 Generella skyddsåtgärder i nätverk

10.1.1 Ägaren av nätverk ansvarar för att nätverk förses med skyddsåtgärder för att motverka obehörig åtkomst.

10.1.2 Ägaren av nätverk ansvarar för att nätverk delas upp genom fysisk eller logisk separation. Avgränsningen ska vara tydlig och dokumenterad.

10.1.3 Användare med it-utrustning som inte är kontrollerad eller godkänd av Region Stockholm får endast anslutas till för detta avsedda gästnätverk.

10.1.4 Om ägare av nätverk som är anslutna till Region Stockholms regionala nätverk vill ha egna anslutningar till andra nätverk fordras att risk- och konsekvensanalys utförs och att särskild överenskommelse tecknas med ägaren av det regionala nätverket som reglerar det gemensamma nättrafikskyddet.

10.2 Skyddsåtgärder i trådlösa nätverk

10.2.1 Trafik i trådlösa nätverk ska krypteras.

10.3 Specifika skyddsåtgärder i Region Stockholms regionala nätverk

10.3.1 Anslutningar av nätverk till Region Stockholms regionala nätverk får endast ske i enlighet med rutiner som beslutats av ägaren till det regionala nätverket.

10.3.2 Ägaren för Region Stockholms regionala nätverk ansvarar för att alla anslutningar passerar genom perimeterskydd.

10.3.3 Alla perimeterskydd i anslutningar till och från Region Stockholms regionala nätverk ska ha regelverk som bara släpper igenom trafik som har ett verifierat verksamhetsbehov.

10.4 Skyddsåtgärder vid extern informationsöverföring

10.4.1 Överföring av informationstillgångar utanför Region Stockholm ska regleras genom avtal om inte överföringen redan regleras genom författning.

11. Utveckling, anskaffning och underhåll av it-system

Informationssäkerhet ska hanteras under ett it-systems hela livscykel. Därför är det viktigt att dessa frågor hanteras i ett tidigt skede. Hur kravställning och avtalsskrivning ska gå till i samband med upphandling beskrivs i nästa kapitel.

11.1 Anskaffning av it

11.1.1 När en verksamhet köper it som tjänst hos extern part eller förlägger drift av it-system hos en sådan, ska minst samma regler för informationssäkerhet gälla som när driften hanteras i egen regi.

11.2 Systemutvecklingsprojekt

11.2.1 Informationssäkerhet ska hanteras i systemutvecklingsprojekt genom dokumenterade modeller för systemutveckling och projektstyrning.

11.3 Test

11.3.1 Instruktioner för acceptanstest, driftgodkännande och produktionssättning ska finnas och tillämpas vid nämnder och bolag som bedriver drift av it-system.

12. Leverantörsrelationer

Det är viktigt att Region Stockholms informationstillgångar har samma skydd även då de hanteras av en leverantör.

12.1 Kravställning

12.1.1 Innan anskaffning ska analys ske av vilka krav avseende informationssäkerhet som ska ställas.

12.1.2 Kraven som ställs i samband med anskaffning ska säkerställa skyddet för de informationstillgångar som leverantören eller leverantörens produkter kommer att hantera.

12.1.3 Nämnder och bolag ansvarar för att leverantörer har motsvarande informationssäkerhetskrav på sig som om Region Stockholm hade tillhandahållit tjänsten i egen regi.

12.2 Upprättande och förvaltning av avtal

12.2.1 Vid upprättande av avtal med extern leverantör som ska hantera informationstillgångar åt verksamheten ska kraven på informationssäkerhet regleras.

12.2.2 Avtalet ska specificera hur händelser som rör informationssäkerhet ska hanteras då de uppstår hos leverantören relaterat till de informationstillgångar de hanterar åt nämnden eller bolaget.

12.2.3 Avtalet ska specificera vad som händer om leverantören inte följer de krav som ställts gällande informationssäkerhet.

12.2.4 Avtalet ska specificera att verksamheten har rättighet att genomföra revision av informationssäkerheten.

12.2.5 Nämnder och bolag ansvarar för att uppföljning sker gällande hur leverantörer de har avtal med hanterar informationssäkerheten.

12.3 Riskhantering av leverantörsberoenden

12.3.1 Risker som följer av beroendet av en leverantör ska minimeras och åtgärder vidtas för att hantera konsekvenserna av att leverantören inte kan fullfölja sitt uppdrag.

13. Hantering av händelser som rör informationssäkerhet

När en allvarlig händelse inträffar som påverkar informationssäkerheten är det viktigt att snabbt agera för att begränsa eller avvärja konsekvenserna av händelsen. Störningar kan ha flera orsaker och kan snabbt komma att påverka många delar av verksamheten, men också andra aktörer i samhället.

13.1 Hantering av informationssäkerhetshändelser

13.1.1 Samtliga nämnder och bolag ansvarar för att det finns processer och rutiner för att hantera händelser och sårbarheter som kan utgöra ett hot mot Region Stockholms informationstillgångar inom respektive nämnds och bolags ansvarsområde. Nämnder och bolag ska också medverka i de regionövergripande processer som etablerats i detta syfte.

13.2 Analys av it-utrustning

13.2.1 Regionstyrelsen ansvarar för att Region Stockholm har förmåga att genomföra analys av it-utrustning i de fall då utrustningen misstänks utgöra ett hot mot Region Stockholms it-miljö eller informationstillgångar.

13.2.2 Nämnder och bolag ska tillgängliggöra sådan it-utrustning, som misstänks kunna vålla skada på Region Stockholms it-miljö eller informationstillgångar, för analys om utrustningen utgör ett sådant hot. It-utrustningen ska tillgängliggöras till regionstyrelsen, eller funktion med uppdrag därifrån.

13.3 Incidentrapportering

13.3.1 Då nämnder och bolag rapporterar incidenter rörande brister i informationssäkerheten till tillsynsmyndigheter i enlighet med lag ska regionstyrelsen, eller funktion med uppdrag därifrån, få information.

14. Kontinuitetshantering

Verksamheten ska kunna fortsätta även om till exempel it-system slås ut, en strömkabel grävs av eller byggnader brinner ner. Därför är det viktigt att planera för hur verksamheten ska fungera om det händer något.

14.1 Generella regler för kontinuitetsplanering

14.1.1 Informationssäkerhet ska vara en integrerad del av den överordnade processen för verksamhetens kontinuitetsplanering. Processen ska behandla nödvändiga informationssäkerhetskrav som behövs för verksamheten i kontinuitet.

15. Uppföljning

Region Stockholm ska följa upp hur väl ledningssystemet för informationssäkerhet fungerar och utvärdera skyddet av verksamhetens informationstillgångar för att identifiera förbättringsbehov.

15.1 Uppföljning av regelverket

15.1.1 Anpassningar av Region Stockholms styrande dokument för informationssäkerhet ska ske utifrån förändringar i lagar och föreskrifter, uppdateringar av rekommendationer på området, resultat från analyser av sårbarheter och hotbild samt förändringar i verksamhet och verktyg.

15.2 Uppföljning av efterlevnad

15.2.1 Varje nämnd och bolag ska regelbundet genomföra revision av sin informationssäkerhet och göra en analys av hur skyddsåtgärder förhåller sig till gällande styrande regelverk samt aktuell hotbild. Baserat på genomförda granskningar och identifierade avvikelser ska skyddsåtgärder vidtas, anpassas och kompletteras.

15.2.2 Varje år ska nämnder och bolag följa upp status på informationssäkerheten inom det egna ansvarsområdet.

15.2.3 Regionstyrelsen ska årligen utvärdera informationssäkerheten och verkan av det övergripande ledningssystemet för informationssäkerhet inom Region Stockholm.

15.3 Uppföljning av händelser i it-miljön

15.3.1 Användning av Region Stockholms it-system ska följas upp för att upptäcka hot mot informationstillgångar och it-miljö. Vid misstanke om brott mot lag eller Region Stockholms styrande regelverk kan fördjupad uppföljning komma att ske.

15.3.2 Regionstyrelsen ansvarar för att det finns instruktioner för hur kontroll ska genomföras av loggar i central it-infrastruktur i syfte att identifiera hot mot och reducera sårbarheter i Region Stockholms it-miljö eller informationstillgångar.

15.3.3 Nämnder och bolag ska ha dokumenterade rutiner för kontroll av medarbetares användning av it-utrustning då så är nödvändigt. Rutinen ska klargöra vem som fattar beslut om sådan kontroll.

16. Begrepp

Nedan följer förklaringar av begrepp som används i detta dokument. Begreppen utgår från ISO-standarder[1] och förskrifter[2] på området.

Begrepp	**Förklaring**
Allvarlig skada	Allvarlig negativ påverkan för Region Stockholm, annan myndighet eller enskilda fysiska eller juridiska personer. (Kan t.ex. handla om att känsliga personuppgifter röjs till obehörig; att ett sjukhus inte kan leverera en viss typ av vård eller att en tunnelbanelinje har stora störningar.) Motsvarar konsekvensnivå 4 i Region Stockholms riskmodell.
Autentisering	Kontroll av uppgiven identitet.
Behörighet	Tilldelade rättigheter att använda en informationstillgång på ett specificerat sätt.
Fysisk säkerhet	Tekniska säkerhetsåtgärder relaterade till skydd av personer, lokaler och utrustning av betydelse för informationssäkerheten.
Försumbar skada	Försumbar negativ påverkan på Region Stockholm, annan myndighet eller enskilda fysiska eller juridiska personer. Motsvarar konsekvensnivå 1 i Region Stockholms riskmodell.
Hot	Möjlig orsak till en oönskad händelse som kan medföra negativa konsekvenser för verksamheten.
Informationssäkerhet	Bevarande av konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet hos information.
Informationssäkerhets-händelse	Förekomst eller förändring av specifika omständigheter som försämrar skyddet av informationstillgångar. (En händelse kan även bestå av något som inte händer; En händelse kan ibland refereras till som en "incident" eller "olycka”.)

[1] Terminologi för informationssäkerhet (SIS-TR 50:2015)
Informationsteknik - Säkerhetstekniker - Ledningssystem för informationssäkerhet - Översikt och terminologi (ISO/IEC 27000:2018)
[2] Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2015:4) om landstings risk- och sårbarhetsanalyser

Begrepp	**Förklaring**
Informationssäkerhets-incident	Enskild eller flera oönskade eller oväntade informationssäkerhetshändelser som har negativa konsekvenser för verksamheten och dess informationssäkerhet.
Informationstillgång	Information, och resurser som hanterar den, som är av värde för verksamheten.
It-system	System med teknik som hanterar och utbyter information med omgivningen.
It-utrustning	Fysisk utrustning som hanterar och utbyter information med omgivningen.
Konfidentialitet	Skydd mot obehörig insyn.
Kontinuitetsplanering	Åtgärder för att säkerställa verksamhetens kontinuitet vid olika allvarliga störningar.
Kryptering	Omvandling av klartext till kryptotext med hjälp av ett kryptosystem och en krypteringsnyckel eller en publik krypteringsnyckel i syfte att förhindra obehörig åtkomst till information.
Ledningssystem	Uppsättning av samverkande eller varandra påverkande delar av en organisation för att upprätta policyer och mål samt processer för att uppnå dessa mål.
Medarbetare	Alla som arbetar, eller på annat sätt deltar i verksamheten.
Policy för verksamhetsskydd	Dokument innehållande Region Stockholms styrande principer rörande skyddet av verksamheten.
Region Stockholms regionala nätverk	Nätverk som används för att sammankoppla de lokala nätverken vid nämnder och bolag.
Riktighet	Skydd mot oönskad förändring.
Risk	En sammanvägning av sannolikheten för att en händelse ska inträffa och de konsekvenser händelsen kan leda till.
Riskanalys	Process för att förstå riskens natur och för att avgöra risknivån.
Riskbedömning	Övergripande process som innefattar delprocesserna riskidentifiering, riskanalys och riskutvärdering.
Riskhantering	Samordnade aktiviteter för att styra och leda en verksamhet med avseende på risk
Riskidentifiering	Process för att upptäcka, kartlägga och beskriva risker.

Begrepp	**Förklaring**
Riskutvärdering	Process för att jämföra resultaten från riskanalysen med riskkriterierna för att avgöra om risken och/eller dess storlek är acceptabel eller godtagbar.
Riskägare	Person som ansvarar för och har befogenhet att hantera en risk.
Styrande regelverk	Lagar, förordningar, interna styrande dokument (som t.ex. reglemente och arbetsordning) samt avtal.
Sårbarhet	Brist i skyddet av en tillgång eller av en säkerhetsåtgärd som kan utnyttjas av ett eller flera hot.
Säkerhetslogg	Logg över säkerhetskritiska händelser.
Tillgång	Allt som är av värde för verksamheten. (Det kan handla om både materiellt värde och det som har ett immateriellt värde, t.ex. förtroende eller varumärke.)
Tillgänglighet	Åtkomst för behörig person vid rätt tillfälle.
Åtkomstkontroll	Funktioner i ett system som syftar till att reglera och kontrollera en användares åtkomst till information och resurser.

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0632

Riktlinjer

Riktlinjer för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
	2021-xx-xx	Tillsvidare
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
1969144	Regionfullmäktige	Regionledningskontoret
Informationssäkerhetsklass		

1. Inledning

Regionfullmäktige ska varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare på uppdrag Region Stockholm. Detta framgår av Kommunallagen (2017:725). Programmet ska också ange hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Frågorna om uppföljning och insyn lyfts på detta vis till strategisk nivå och ansvar för uppföljning av privat utförd verksamhet inom Region Stockholm tydliggörs.

1.1. Syfte

Denna riktlinje utgör ett sådant program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare som Region Stockholm är skyldig att upprätta enligt kommunallagen. Andra styrdokument som ska beaktas vid avtal med privata utförare är policy för inköp, riktlinje för inköp och uppförandekod för leverantörer.

Syftet med dessa riktlinjer är att fastställa grundläggande krav på uppföljning och kontroll av privata utförare samt att öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet i Region Stockholm.

1.2. Tillämpning

Denna riktlinje gäller för alla verksamhetsområden där Region Stockholm lämnat över utförandet av en kommunal angelägenhet till en privat utförare. Riktlinjen gäller både nämnder och bolag i Region Stockholm.

Formellt överlämnas verksamheten genom avtal efter offentlig upphandling enligt någon av upphandlingslagarna (lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF)) eller lagen om valfrihetssystem (LOV). Andra upplåtelseformer kan förekomma och denna riktlinje ska tillämpas även i sådana situationer.

2. Riktlinjer

Region Stockholm är huvudman för flertalet tjänster inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik och är därmed enligt lag ansvarig för att tillhandahålla tjänster med tillfredsställande kvalitet. Region Stockholm är huvudman för sina angelägenheter oavsett vem som är utförare d.v.s. även om Region Stockholm har lämnat över utförandet av en kommunal angelägenhet till privata utförare.

I huvudmannaansvaret ligger också att följa upp och kontrollera verksamhet som överlämnats till någon annan att utföra. Uppföljning är

särskilt viktig för samhällsviktig verksamhet och för verksamhet som direkt riktar sig till och rör invånarna.

2.1. Mål och riktlinjer för uppföljning

Region Stockholms övergripande mål ska gälla även för verksamhet som utförs av privata utförare. Nämnder och bolag ska arbeta strukturerat och systematiskt med uppföljning och kontroll av verksamhet som utförs av privata utförare som fått i uppdrag att utföra en kommunal angelägenhet. Arbete med uppföljning av Region Stockholms avtal med privata utförare ska vara en prioriterad uppgift.

Det avtal som tecknas med en privat utförare utgör grunden för nämnders och bolags uppföljning. Avtalen ska utformas på ett sådant sätt att de bidrar till att uppnå Region Stockholms övergripande mål och bidrar till förtroende för den skattefinansierade verksamheten. Det ska vara tydligt för både beställare och utförare vilken specifik tjänst som den privata utföraren ska leverera. Avtalen ska också säkerställa att verksamheten bedrivs enligt de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller samt ska inkludera relevanta krav från Region Stockholms interna styrdokument utifrån ett riskbaserat angreppssätt baserat på affärens karaktär.

Avtalen ska tydligt beskriva hur verksamheten ska följas upp och vilka åtgärder som kan bli aktuella om leverantören inte fullgör sina åtaganden. Tjänstens karaktär avgör frekvensen på och utformningen av uppföljningen. Region Stockholms nämnder och bolag ska i avtalen försäkra sig om att den privata utföraren medverkar i exempelvis avvikelserapportering, fördjupad uppföljning, revision eller stickprovskontroller.

När samhällsviktig verksamhet utförs av en privat utförare ska Region Stockholm också följa upp utförarens kontinuitetshantering. Detta för att försäkra sig om att verksamheten kan fortsätta att bedrivas på en acceptabel nivå oavsett vilken typ av störning som utföraren utsätts för.

2.2 Krav för att uppfylla allmänhetens rätt till insyn

I avtal med privata utförare ska respektive nämnd och bolag tillförsäkra sig sådan information som gör det möjligt att ge allmänheten skälig insyn i verksamheten. Kraven ska vara proportionerliga och informationen som begärs in från privata utförare ska ha en koppling till den tjänst som köps samt vara relevanta utifrån beställarens behov av uppföljning av det enskilda avtalet.

Nämnden/bolaget ska säkerställa att det i avtal regleras att nämnden/bolaget äger rätt att publicera resultatet av uppföljningen för allmänheten. Syftet är att stimulera öppna jämförelser, erfarenhetsutbyte, kvalitets- och förbättringsarbete samt att ge underlag för eventuell ranking av utförare. Nämnder och bolag ska sträva efter att den privata utföraren ska kunna lämna informationen digitalt.

2.3 Planera och följ upp

Nämnder och bolag ska planera för hur deras respektive uppföljning av verksamhet som utförs av privata utförare ska ske. Planeringen kan vara en del av det avtal som tecknas med utföraren eller läggas fast i ett särskilt dokument för t.ex. ett helt verksamhetsområde eller för en nämnd eller ett bolag. Vid planeringen av uppföljningen ska dessa riktlinjer beaktas.

Nämndernas och bolagens årliga uppföljning hanteras i enlighet med Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning (ILS). Uppföljningen redovisas i samband med verksamhetsberättelsen/ årsredovisningen. Regionstyrelsen följer upp och rapporterar en samlad bild avseende följsamheten till denna riktlinje till regionfullmäktige.

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0266

Riktlinjer

Riktlinjer för anti-korruption och representation

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer 2025247	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

Innehåll

1. INLEDNING 4
2. SYFTE 4
3. TILLÄMPNING 4
4. SÄRSKILT OM MUTBROTT 5
5. GENERELLA BESTÄMMELSER 6
5.1 VIKTEN AV ETT GOTT OMDÖME OCH DET PERSONLIGA ANSVARET 6
5.2 SÄRSKILDA RISKGRUPPER 7
5.3 DET SÄRSKILDA CHEFSANSVARET 7
6. OLIKA KATEGORIER AV FÖRMÅNER FRÅN EXTERN PART 7
6.1 FÖRMÅNER SOM INTE FÅR TAS EMOT 7
6.2 SÄRSKILDA RISKGRUPPER SOM OMFATTAS AV SÄRSKILT STRIKTA REGLER 8
6.3 FÖRMÅNER SOM NORMALT KAN ACCEPTERAS 9
6.4 FÖRMÅNER SOM MEDFÖR RISK FÖR MUTBROTT 9
7. KONTROLLFRÅGOR VID ERBJUDANDEN FRÅN EXTERN PART 10
8. JÄV 10
8.1 ALLMÄNT OM JÄV 10
8.2 EFFEKTEN AV ATT JÄV FÖRELIGGER 11
9. REPRESENTATION, INKLUSIVE GÅVOR FRÅN ARBETSGIVAREN 11
9.1 ALLMÄNT OM REPRESENTATION 11

9.2 EXTERN REPRESENTATION SOM ARRANGERAS AV REGION STOCKHOLM 12

9.3 INTERN REPRESENTATION M.M. 12

9.4 REDOVISNING OCH RUTINER 13

10. SÄRSKILT FÖR MEDARBETARE INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN 14

11. SÄRSKILT FÖR REGION STOCKHOLMS BOLAG ... 14

12. VID MISSTANKE OM BROTT ELLER ALLVARLIGA OEGENTLIGHETER 15

BILAGA TILL RIKTLINJER FÖR ANTI-KORRUPTION OCH REPRESENTATION 16

1. Inledning

I Uppförandekod för Region Stockholm slås fast att det är en förutsättning att alla som arbetar i Region Stockholm agerar ansvarsfullt och korrekt för att Region Stockholm ska kunna erbjuda god och likvärdig service till invånarna och för Region Stockholms trovärdighet. Eftersom Region Stockholm arbetar på invånarnas uppdrag är det viktigt att dessa mål nås. Det kan bara ske om alla genomför arbetsuppgifterna på ett sakligt och opartiskt sätt, fritt från godtycke samtidigt som vi hanterar Region Stockholms ekonomiska tillgångar varsamt. Vi ska sträva efter att förekomma förtroendekriser och misstankar om exempelvis korruption genom att alltid tänka på hur vårt beteende kan uppfattas.

Region Stockholm definierar korruption på samma sätt som bland annat den ideella organisationen Transparency International; korruption handlar om att någon utnyttjar sin ställning för att uppnå en otillbörlig fördel för egen eller annans vinning. Sådana beteenden kan utgöra brott av olika slag. Även beteenden som inte är brottsliga och straffsanktionerade kan strida mot lag. Ett beteende behöver dock inte strida mot en lag för att uppfattas som korrupt om det framstår som etiskt klandervärt. Korrupta beteenden strider mot Region Stockholms värderingar och kultur och får inte förekomma.

2. Syfte

Dessa riktlinjer konkretiserar och kompletterar bestämmelserna i Uppförandekod för Region Stockholm i de delar som direkt eller indirekt rör anti-korruption i vid bemärkelse. Bestämmelserna syftar till att skapa förutsättningar för ansvarsfulla personliga överväganden och beslut som styr bort från förtroendeskadliga beteenden och korruptionsbrott. Därför innehåller dessa riktlinjer inte bara regler för hur vi ska förhålla oss till externa parter och hur vi ska undvika jäv utan även regler om intern representation. Bisysslor regleras däremot separat.

3. Tillämpning

Riktlinjerna gäller för alla som arbetar i Region Stockholm, det vill säga förtroendevalda, anställda samt inhyrd personal och andra uppdragstagare som kan jämställas med anställda i Region Stockholms nämnder, bolag samt stiftelser där Region Stockholm är förvaltare eller utser majoriteten av

styrelsen. Dessa olika personkategorier kallas nedan gemensamt medarbetare. Ett särskilt avsnitt riktar sig enbart till bolagen.

4. Särskilt om mutbrott

Ett brott är en lagöverträdelse för vilken det kan utdömas ett straff. Vissa typer av brott brukar kallas för mutbrott. Enligt svensk straffrätt kan enbart fysiska personer, det vill säga individer till skillnad från exempelvis företag, begå brott. Straffansvaret för mutbrott är därmed personligt. Mutbrott involverar en ”förmån” i form av exempelvis en middag, en inbjudan till ett evenemang, en resa, en rabatt, en prestigefull utmärkelse, etc. En ”förmån” definieras brett och behöver inte ha tagits emot för att det ska bli fråga om brott. Redan att erbjuda en förmån eller ställa krav på en förmån, kan utgöra ett brott om förmånen bedöms som ”otillbörlig”. Vad som är otillbörligt definieras inte i lagen.

En förmån behöver inte ha ett ekonomiskt värde för att vara otillbörlig, men risken för att en förmån är olaglig ökar bland annat typiskt sett ju högre ekonomiskt värde förmånen har samt hur ofta förmånen förekommer till samma mottagare. Även förmånens personliga betydelse för mottagaren, hur den begärs, lämnas, etc. och mottagarens ställning hos arbetsgivaren/uppdragsgivaren är av betydelse för bedömningen. Om en förmån från en extern part objektivt sett kan misstänkas påverka hur mottagaren av förmånen utför sina arbetsuppgifter är den normalt otillbörlig.

En förmån kan vara olaglig även om förmånen lämnas före det att någon påbörjar anställningen/uppdraget eller efter att någon lämnat den/slutfört det. Vad som utgör mutbrott i lagens mening beror alltid på en samlad bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Förmåner som ges till medarbetare i offentlig sektor och särskilt sådana som är involverade i myndighetsutövning och offentlig upphandling anses särskilt riskfyllda. En förmån kan med andra ord i lagens mening vara otillbörlig, och därmed olaglig, i en viss situation medan samma förmån som ges under andra omständigheter inte medför att brott anses ha begåtts.

De enskilda brotten har olika namn såsom givande respektive tagande av muta och ”handel med inflytande”. Syftet med straffbestämmelserna om mutor är att förhindra att besluts- och handlingsprocesser i samhället påverkas med otillbörliga medel.

5. Generella bestämmelser

5.1 Vikten av ett gott omdöme och det personliga ansvaret

Varje medarbetare förväntas såsom anges i Uppförandekod för Region Stockholm ha och tillämpa ett gott omdöme där var och en tänker igenom konsekvenserna av sitt agerande i förväg och vid behov ber om hjälp och råd i enskilda situationer eller allmänt. De kontrollfrågor som framgår av avsnitt 7 nedan kan tjäna som ledning för det resonemang som medarbetaren bör föra när en förmån från extern part aktualiseras.

Att sätta sig in i, förstå och följa dessa riktlinjer är ett personligt ansvar som åligger varje medarbetare. Därför är det exempelvis inte en ursäkt om ens chef/uppdragsgivare skulle ha godkänt ett visst beteende som i själva verket är brottsligt.

För att undgå ansvar för mutbrott ska en misstänkt muta uttryckligen och omedelbart avvisas av medarbetaren.

Medarbetare får inte från en extern part, för sin egen eller annan (exempelvis närstående) persons räkning, ta emot, godta ett löfte om eller begära en förmån som objektivt sett kan misstänkas kunna påverka hur medarbetaren utför sina arbetsuppgifter, det vill säga att medarbetaren fattar ett annat beslut än vad som annars skulle vara fallet eller på annat sätt påverkar medarbetarens sätt att fullgöra sina arbetsuppgifter.

Det är inte tillåtet för en medarbetare att från en extern part ta emot, godta ett löfte om eller begära en förmån för att påverka annans beslut eller åtgärd vid myndighetsutövning[1] eller beslut om offentlig upphandling eller att lämna, utlova eller erbjuda en förmån till någon för att denne ska påverka beslutsfattaren vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling.

Vid resor utomlands ska medarbetare som utgångspunkt följa svensk antikorruptionslagstiftning och dessa riktlinjer. För det fall antikorruptionslagstiftningen i det land som besöks är strängare än den svenska lagstiftningen, ska den lokala lagstiftningen följas.

[1] Med myndighetsutövning avses att en person för en myndighets räkning tar beslut som innebär att myndigheten utövar makt över en enskild person. Att ingå avtal eller lämna råd och upplysningar till allmänheten innebär inte myndighetsutövning.

Om extern representation involverar internationella gäster eller värdar är mindre avvikelser från dessa riktlinjer tillåtna om det av kulturella skäl framstår som skäligt och avvikelsen inte innebär en risk för överträdelse av gällande antikorruptionslagstiftning. Avvikelsen ska om möjligt alltid stämmas av med överordnad chef i förväg. Avvikelsen får aldrig innebära att en förmån som räknas upp i 6.1 tas emot eller att avsteg görs från bestämmelsen i 6.2.

5.2 Särskilda riskgrupper

Vissa medarbetare har arbetsuppgifter av en art som kan göra dem särskilt utsatta för försök till otillbörlig påverkan utifrån. Detta gäller framförallt medarbetare med arbetsuppgifter som involverar myndighetsutövning och offentlig upphandling. Även medarbetare som är involverade i avtalsförhandlingar eller på annat sätt har kontakter med leverantörer vid tillämpning och uppföljning av avtal kan vara särskilt utsatta liksom medarbetare involverade i besiktning och kontroll. Detsamma är fallet för medarbetare som kommer i direktkontakt med personer i stark beroendeställning, exempelvis patienter.

Medarbetare som räknas upp ovan har ett särskilt ansvar att agera med en god säkerhetsmarginal så att inte förtroendeskada eller risk för brott uppstår.

5.3 Det särskilda chefsansvaret

Chefer har ett särskilt ansvar för att det bedrivs ett aktivt antikorruptionsarbete på arbetsplatsen och för att föregå med gott exempel när det gäller etik. Chefer ansvarar också för att medarbetare får rätt förutsättningar (i form av utbildning och stöd) för att kunna sätta sig in i, förstå och kunna följa dessa riktlinjer.

Ansvaret för riskhantering, intern kontroll och regelefterlevnad följer verksamhetsansvaret på alla nivåer i respektive organisation där respektive chef är riskägare för respektive verksamhet (se vidare Region Stockholms riktlinje för intern kontroll).

6. Olika kategorier av förmåner från extern part

6.1 Förmåner som inte får tas emot

Det ställs särskilt höga krav på medarbetare inom offentlig verksamhet vid en bedömning av om mutbrott har skett eller inte. En medarbetare som vill vara helt trygg bör därför som utgångspunkt betrakta varje förmån från en extern part som otillåten.

Ett sätt att undvika gränsdragningsproblematik för medarbetare är med andra ord att helt undvika att ta emot gåvor och andra typer av förmåner från externa aktörer.

Medarbetare får aldrig från en extern part ta emot följande förmåner i tjänsten/inom ramen för uppdraget:

- Penninglån
- Alla typer av penninggåvor, provisioner, personliga direkta eller indirekta rabatter, personliga presentkort, värdepapper eller liknande förmåner som är att jämställa med kontanter
- Borgensåtagande eller skuldtäckning
- Upplåtelse av nyttjanderätt
- Efterskänkande av fordran, ränta, amortering, köpeskilling o.s.v.
- Rätt att fritt eller till subventionerat pris förfoga över fritidshus, båt, fordon m.m. för privat bruk
- Rätt att fritt eller till subventionerat pris delta i olika evenemang på fritiden, exempelvis en nöjes- eller semesterresa
- Erbjudande som inkluderar familj, partner eller dylikt (”+1”)
- Enskilda tjänster eller varor till underpris för privat ändamål där det förmånliga priset från leverantören beror på en koppling mellan leverantören och Region Stockholm (Exempelvis renovering av privatbostad till ett förmånligt pris av leverantör som parallellt utför arbete för Region Stockholm)
- Testamentsförordnanden från patient. Om en medarbetare får vetskap om att en patient avser att testamentera egendom till medarbetare, ska denne så snart som möjligt klargöra för den som gör testamentet att han/hon inte kan ta emot någon gåva eller förmån
- Orimligt höga konsultarvoden.

Bonuspoäng som intjänas i tjänsten via lojalitetsprogram och dylikt får endast användas i tjänsten.

6.2 Särskilda riskgrupper som omfattas av särskilt strikta regler

I anslutning till myndighetsutövning eller offentlig upphandling får medarbetare inte ta emot någon typ av förmån, oavsett värde, från extern part/motpart i form av enskild individ, potentiell eller befintlig leverantör, anbudsgivare, etc. med kopplingar till ärendet.

6.3 Förmåner som normalt kan accepteras

Förmåner som erbjuds en medarbetare av en extern part och som inte rimligen kan misstänkas påverka hur medarbetaren utför sina arbetsuppgifter är som regel tillåtna (se dock avsnitt 6.2 ovan). Följande exempel utgör sådana förmåner som normalt anses tillåtna:

- Enstaka, ej återkommande arbetsmåltider av vardaglig karaktär och mindre värde som serveras under arbetets gång (se vidare under Måltider i avsnitt 6.4)
- Kaffe och kaffebröd, frukt samt dylikt som serveras i samband med ett arbetsmöte
- Enklare (lågt värde), symbolisk uppvaktning (i form av exempelvis en blomsterbukett) på högtidsdagar (exempelvis 50-årsdag), vid pension eller vid längre tids sjukdom
- Symboliska julgåvor av mindre värde (exempelvis en påse julgodis) som ges till en hel grupp medarbetare, exempelvis en avdelning eller enhet
- Reklamprodukter och giveaways av mycket begränsat värde som exempelvis delas ut till besökare på mässor.

6.4 Förmåner som medför risk för mutbrott

Nedan återfinns exempel på situationer där mutbrott kan bli aktuellt beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Medarbetare ska därför vara extra vaksamma på hur de agerar i dessa situationer. Om en medarbetare känner sig osäker är det alltid bättre att avstå från förmånen.

Måltider
Representationsmåltider som erbjuds av extern part kan innebära en risk. För att vara godtagbara får de inte vara lyxbetonade eller erbjudas återkommande och de måste alltid ha ett verksamhetsrelaterat inslag som inte är obetydligt. Måltiden får inte vara det huvudsakliga syftet med mötet. Julluncher som erbjuds från extern part bör inte mottas.

Studiebesök, kurser, konferenser m.m.
Innehållet i studiebesök, kurser och konferenser, etc. ska alltid vara till nytta för Region Stockholm. Studiebesök, kurser och konferenser ska som huvudregel betalas av arbetsgivaren. Om det istället är en extern part som står för kostnaden bör, om det inte finns objektivt godtagbara skäl, inbjudan vara utformad så att arbetsgivaren själv kan välja vem som ska delta från verksamheten för att inbjudan ska kunna accepteras. Om en inbjudan till studiebesök eller annat arrangemang inkluderar inbjudan till en familjemedlem, partner eller dylikt ska inbjudan aldrig accepteras.

Personliga gåvor
Personliga julgåvor eller andra typer av personliga gåvor än de som räknas upp under 6.3 bör inte mottas från externa parter även om värdet är mycket litet såvida det inte står helt klart att mottagande inte innebär risk för förtroendeskada eller brott.

Rabatter
Rabatter som ges öppet och riktar sig till samtliga medarbetare inom en viss verksamhet kan vara tillåtna.

7. Kontrollfrågor vid erbjudanden från extern part

Om en medarbetare erbjuds något av en extern part kan följande kontrollfrågor tjäna som ledning för att ta ställning till om det är otillåtet eller tillåtet och i övrigt lämpligt att acceptera erbjudandet:

- Är detta en förmån och varför erbjuder organisationen/personen i fråga den till mig?
- Finns det en koppling mellan den erbjudna förmånen och min tjänsteutövning?
- Vad är det för typ av förmån och vad är det ekonomiska värdet på förmånen?
- Vilket inflytande har jag på Region Stockholms relation med den som erbjuder förmånen?

Skulle tveksamhet uppstå om det är tillåtet eller lämpligt att ta emot förmånen bör medarbetaren avstå från att ta emot den. När en situation uppstår där det föreligger tveksamheter om en förmån är tillåten eller inte och en medarbetare ändå överväger att ta emot den, bör kontakt tas med överordnad chef eller jurist i förvaltningen/bolaget.

8. Jäv

8.1 Allmänt om jäv

Reglerna om jäv för medarbetare inom Region Stockholm följer huvudsakligen av förvaltningslagen, kommunallagen och aktiebolagslagen. Lagarna talar om när en medarbetare har ett sådant intresse i ett ärende att hans eller hennes opartiskhet kan ifrågasättas. Jävsbestämmelserna handlar om att förhindra att medarbetare ska hamna i situationer där det finns risk att kraven på saklighet och objektivitet inte upprätthålls vid genomförande av Region Stockholms uppdrag. Reglerna om jäv gäller vid all handläggning och riktar sig till den som på något sätt kan påverka

ärendets utgång. Jävsreglerna gäller inte bara den som beslutar, utan gäller även den som bereder ett ärende och deltar i handläggningen. Jäv föreligger exempelvis i situationer där saken angår en person själv eller någon närstående eller om ärendets utgång kan medföra nytta eller skada för den personen eller någon närstående.

8.2 Effekten av att jäv föreligger

Om medarbetare är jävig får denne som utgångspunkt inte delta i handläggningen av ärendet. Det innebär att den personen normalt inte får vidta någon åtgärd i ärendet alls. Den som är jävig får därmed inte heller närvara när ärendet behandlas och/eller beslutas. Det är viktigt att inte heller delta i diskussioner om ärendet. Om någon som är jävig deltar i handläggningen kan beslutet komma att överklagas och ogiltigförklaras på grund av jävssituationen.

Det finns en skyldighet enligt lag att självmant anmäla jäv. Det är viktigt att så tidigt som möjligt anmäla jäv. Uppstår kännedom om omständighet som kan antas utgöra jäv ska medarbetaren meddela detta, normalt till närmaste chef som bör göra en tjänsteanteckning. Det kan ibland förekomma situationer som är svåra att bedöma ur jävssynpunkt. I sådana fall bör medarbetare iaktta försiktighet och avstå från att delta i hanteringen av ärendet (försiktighetsprincipen).

Att självmant anmäla jäv är som det står ovan ett personligt ansvar. Chefer bör inte desto mindre vid bemanning av ärenden aktivt reflektera över om tilltänkt medarbetare utifrån ett potentiellt intressekonfliktsperspektiv framstår som olämplig att involvera i ärendet på grund av anställning eller externt uppdrag som medarbetaren har avslutat i närtid och som chefen känner till.

9. Representation, inklusive gåvor från arbetsgivaren

9.1 Allmänt om representation

All representation som Region Stockholm erbjuder eller där medarbetare deltar, ska ha ett tydligt samband med och ingå som ett naturligt och nyttigt led i medarbetarens arbete. Allmänt ska intern och extern representation erbjudas med restriktivitet och kännetecknas av måttfullhet. Inga former av lyxbetonad representation får som utgångspunkt förekomma. Särskilda bestämmelser finns dock för hedersbelöning som regleras i Region Stockholms riktlinjer för hedersbelöning.

Förvaltningschef respektive VD har rätt att undantagsvis besluta om att öl och vin är tillåtna vid särskilda representationstillfällen i samband med måltid. Alkoholfria alternativ ska alltid erbjudas. Servering av spritdrycker är i begränsad omfattning tillåtet dels på hedersbankett (för mer information om hedersbankett se Region Stockholms riktlinjer om hedersbelöning), dels i undantagsfall (om det är motiverat av objektivt godtagbara skäl) efter beslut av förvaltningschef/vd i samråd med nämnd-/styrelseordförande. Beslutet ska dokumenteras.

I övrigt är det vid utformande av representation av vikt att beakta skattelagstiftningen och vad som enligt den utgör en privat levnadsomkostnad respektive vad som är en skattefri förmån.
Om skattskyldighet uppkommer för medarbetaren måste denne redovisa förmånen.

9.2 Extern representation som arrangeras av Region Stockholm

Extern representation uppkommer vid arrangemang som sker tillsammans med utomstående organisationer, företag och enskilda personer. Extern representation kan ske i syfte att inleda eller utveckla relationer som är viktiga för Region Stockholm. Extern representation kan även vara ett led i marknadsföring och i näringslivsfrämjande åtgärder.

All extern representation som Region Stockholm arrangerar ska utgå från en restriktiv inriktning. Detta gäller särskilt i samband med myndighetsutövning och offentlig upphandling. Representationen ska alltid ha ett omedelbart samband med och direkt värde för verksamheten i Region Stockholm. Det gäller både tidpunkt och plats för representationen samt de personer mot vilka representationen riktar sig.

Ofta och regelbundet återkommande representation med en och samma person eller grupp av personer är inte tillåtet.

Det bör inte vara flera deltagare från Region Stockholm än utomstående gäster.

Representation omfattar inte utgifter för sällskapsliv av privat natur varför exempelvis representation i hemmet som utgångspunkt inte bör förekomma.

9.3 Intern representation m.m.

Intern representation kan ske i form av personalfester eller viss annan personalvård som arbetsgivaren erbjuder sina anställda. Det kan exempelvis handla om en fri måltid i samband med en intern utbildning

eller en trivselaktivitet eller övernattning på hotell i samband med en planeringsdag, grupputveckling, etc. För att sådana aktiviteter inte ska föranleda förmånsbeskattning för en anställd krävs att sammankomsterna är tillfälliga och kortvariga. Detta innebär att det ska vara fråga om aktiviteter som inte hålls med viss regelbundenhet. En sammankomst anses tillfällig om det inte är fråga om möten som hålls regelbundet med korta mellanrum (varje eller varannan vecka).

Medarbetare ska inte bjudas på måltider på ett återkommande sätt. Som utgångspunkt ska måltider enbart erbjudas medarbetare vid intern representation. Vid andra situationer uppkommer skatteplikt för medarbetaren.

Medarbetare ska inte erbjudas enklare förtäring på ett återkommande sätt. Med enklare förtäring avses exempelvis kaffe och kaffebröd eller en smörgås som inte är en hel måltid. Skatteplikt för medarbetarna kan uppkomma beroende på hur den enklare förtäringen erbjuds.

Arbetsgivaren ska inte heller bjuda på t.ex. rena idrotts- eller underhållningsevenemang.

Planeringsdagar/konferenser
Planeringsdagar som är motiverade utifrån verksamhetsskäl får som huvudregel ske högst två gånger per år och bör ske utan övernattning. Måltidsarrangemangen i samband med planeringsdagar och konferenser ska vara gemensamma.

Gåvor från arbetsgivaren
Anställda får ges julgåvor, jubileumsgåvor och minnesgåvor i enlighet med vad som följer av bilagan till dessa riktlinjer. Denna typ av gåvor från arbetsgivaren är under vissa förutsättningar skattefria för den anställde. Skattefriheten gäller inte gåvor som lämnas i pengar. Med pengar jämställs andra betalningsmedel som check, postväxel, presentkort som inte avser en bestämd vara, m.m.

Gåvor inom Region Stockholm
Gåvor till anställda eller förtroendevalda på annan förvaltning, bolag eller stiftelse inom Region Stockholm bör endast ges undantagsvis. Gåvor av detta slag ska vara av enklare, symbolisk karaktär och beslut om gåva ska som lägst fattas på förvaltningschefs-/VD-nivå.

9.4 Redovisning och rutiner

Respektive nämnd och styrelse beslutar vem/vilka som ska ges mandat att besluta om arrangemang involverande intern och extern representation,

gåvor till anställda, etc. Aktuella maximala belopp för representationsmåltider och gåvor anges i bilagan till dessa riktlinjer.

Det sammanhang i vilket representationen hållits, syftet med den (oavsett om den är intern eller extern), innehållet och för vilken eller vilka personalgrupper den hållits samt förteckning över deltagare (inklusive organisationstillhörighet) ska alltid dokumenteras och bifogas verifikationen. Det ska av dokumentationen även framgå vad representationstillfället omfattade för kostnader (lunch, middag eller annat). Kostnaderna för representation ska redovisas av varje nämnd och bolag i månadsbokslut. Redovisningen ska vara uppdelad i kostnader för extern respektive intern representation och ledningens kostnader för representation ska särredovisas. Med ledning avses här nämnd/styrelse, förvaltnings- och bolagschefer samt verksamhetsansvariga på högsta ledningsnivå. Godkännande av faktura får inte ske vid eget deltagande utan ska överlåtas till närmaste chef.

10. Särskilt för medarbetare inom hälso- och sjukvården

Medarbetare inom hälso- och sjukvården ska utöver att följa dessa riktlinjer även följa de samverkansregler som har överenskommits mellan Sveriges Kommuner och Regioner, Läkemedelsindustriföreningen, Swedish Medtech och Swedish Labtech och i särskild ordning har antagits av regionfullmäktige.

Om dessa riktlinjer innehåller strängare bestämmelser än samverkansreglarna har bestämmelserna i dessa riktlinjer företräde. Detsamma gäller vid eventuella motstridigheter mellan innehållet i samverkansreglerna och dessa riktlinjer.

11. Särskilt för Region Stockholms bolag

Region Stockholms bolag ska i tillägg till dessa riktlinjer följa Institutet mot mutors kod mot korruption i näringslivet, den s.k. näringslivskoden. Om dessa riktlinjer innehåller strängare bestämmelser än Näringslivskoden har bestämmelserna i dessa riktlinjer företräde. Detsamma gäller vid eventuella motstridigheter mellan innehållet i Näringslivskoden och dessa riktlinjer.

12. Vid misstanke om brott eller allvarliga oegentligheter

En medarbetare bör i första hand ta upp eventuella misstankar om oegentligheter, såsom beteenden i strid med dessa riktlinjer med sin närmaste chef. Om detta inte är möjligt eller lämpligt av någon anledning, kan annan chef inom verksamheten eller verksamhetens personalfunktion kontaktas. Medarbetare kan också alltid vända sig till sitt skyddsombud eller sin fackliga representant eller till central och i förekommande fall lokal regelefterlevnadschef/compliance officer lokalt eller centralt. Medarbetare har också alltid rätt att använda sig av sin grundlagsskyddade meddelarfrihet. Misstankar om allvarliga oegentligheter kan också rapporteras öppet eller anonymt till regionens centrala eller eventuell lokal visselblåsartjänst.

Om en medarbetare upplever sig ha blivit utsatt för någon typ av korruptionsbrott (exempelvis genom att en extern part har erbjudit en förmån till medarbetaren som uppfattas som otillbörlig) ska medarbetaren få stöd med att upprätta polisanmälan om det verkar troligt att ett brott kan ha begåtts. Om det verkar troligt att ett korruptionsbrott kan ha begåtts av en medarbetare, ska polisanmälan göras och arbetsrättsliga åtgärder övervägas.

Bilaga till Riktlinjer för anti-korruption och representation

Regionstyrelsen har rätt att ändra beloppsgränserna i denna bilaga.

Beloppsgränser för representationsmåltider

Region Stockholm ska i enlighet med riktlinjerna vara mycket restriktiv med att såväl erbjuda som ta emot representationsmåltider. I den mån som representationsmåltider ändå genomförs gäller följande beloppsbegränsningar (beloppen nedan rörande måltider inkluderar serveringsavgift):

Om **Region Stockholm erbjuder**

Extern representation riktad mot privat sektor	Maxbelopp exkl. moms
Middag, supé	500 kr/person
Lunch	300 kr/person

Extern representation riktad mot offentlig sektor	Maxbelopp exkl. moms
Middag, supé	500 kr/person
Lunch	300 kr/person

Intern representation	Maxbelopp exkl. moms
Middag, supé	500 kr/person
Lunch	300 kr/person

Om medarbetare inom **Region Stockholm tar emot** (oavsett om givaren återfinns inom privat eller offentlig sektor)

Extern representation riktad mot medarbetare inom Region Stockholm	Maxbelopp exkl. moms
Middag, supé	500 kr/person
Lunch	300 kr/person

Obs. medarbetare som är involverad i myndighetsutövning eller offentlig upphandling får inte ta emot någon extern representation i anslutning till utförande av sådana arbetsuppgifter.

Beloppsgränser för gåvor till anställda

Julgåva
Arbetsgivaren får ge en julgåva till sina anställda förutsatt att värdet av den inte överstiger 450 kronor inkl. moms.

Jubileumsgåva
Arbetsgivaren får ge anställda jubileumsgåvor under följande förutsättningar.

Med jubileumsgåva avses gåva till anställda när organisationen firar 25-, 50-, 75- eller 100-årsjubileum.

Värdet av jubileumsgåvan får inte överstiga 1 350 kronor inkl. moms.

Minnesgåva
Arbetsgivaren får ge minnesgåvor till anställda under följande förutsättningar.

En minnesgåva är en gåva av minneskaraktär som får lämnas till varaktigt anställda i samband med att den anställda uppnår viss ålder (jämna födelsedagar från 50 år och uppåt), längre tids anställning (minst 20 år) eller när anställningen upphör. Med ”varaktigt anställd” anses i detta sammanhang anställd med en sammanlagd anställningstid om minst sex år inom Region Stockholm.

Värdet av minnesgåva till anställd bör inte överstiga 2 000 kronor inkl. moms. För minnesgåva i samband med hedersbelöning gäller dock det som framgår av Region Stockholms riktlinjer för hedersbelöning.

Beroende på om den anställde under sin anställning inom Region Stockholm mottar flera minnesgåvor, vid vilket tillfälle de ges och på det sammanlagda beloppet av gåvorna, kan mottagandet av gåvorna utlösa förmånsbeskattning.

Minnesgåva i form av hedersbelöning
Den som har arbetat i Region Stockholm i 30 år eller 25 år vid pensionering, erbjuds en minnesgåva till ett i förväg bestämt värde samt särskild middag (hedersbankett). Se vidare Region Stockholms riktlinjer för hedersbelöning.

LÄS MER:

Region Stockholms interna styrdokument:

- Region Stockholms uppförandekod
- Region Stockholms riktlinje för intern kontroll
- Region Stockholms riktlinje för hedersbelöning

Externa styrdokument som ska följas av vissa delar av Region Stockholm:

- Överenskommelse om samverkansregler för den offentligt finansierade hälso-och sjukvården, läkemedelsindustrin, medicintekniska industrin och laboratorietekniska industrin. Överenskommelsen finns publicerad på www.skr.se
- Kod mot korruption i näringslivet (”Näringslivskoden”). Koden finns publicerad på www.institutetmotmutor.se

Externa webbplatser och dokument med användbar information:

- Sveriges Kommuner och Regioner- www.skr.se/korruption
- Institutet Mot Mutor (IMM)- www.institutetmotmutor.se
- Transparency International Sverige - www.transparency-se.org
- Kollegiet för svensk bolagsstyrning, Svensk kod för bolagsstyrning. Dokumentet finns publicerat på www.bolagsstyrning.se
- Statskontoret, Den statliga värdegrunden (2019). Dokumentet finns publicerat på www.statskontoret.se
- Statskontoret, Jäv i offentlig tjänst (2020). Dokumentet finns publicerat på www.statskontoret.se
- Överenskommelse för att motverka mutor och korruption (”ÖMK”) - mellan leverantörer och beställare inom den offentligt finansierade bygg- och fastighetssektorn. Överenskommelsen finns publicerad på www.skr.se

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0784

Riktlinjer

Riktlinjer för möten och resor

Gäller för Region Stockholm

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I Uppförandekod för Region Stockholm betonas vilket agerande och beteende som förväntas av alla som arbetar i Region Stockholm. Uppförandekoden fastställer också de styrande principerna för planering och genomförande av möten och resor i tjänsten. Det är av särskild vikt att skattemedel används för det uppdrag som Region Stockholm har och att Region Stockholm behåller sin oberoende ställning gentemot externa parter. I dessa riktlinjer konkretiseras uppförandekod för Region Stockholm för möten och resor i tjänsten.

1.2 Syfte

Syftet med riktlinjerna för möten och resor är att säkerställa att möten och resor som genomförs av förtroendevalda och medarbetare i Region Stockholm sker klimatsmart, tidseffektivt och med varsamhet om skattebetalarnas pengar samt utifrån gott uppförande.

1.3 Tillämpning

Riktlinjer för resor och möten i tjänsten ska tillämpas av alla medarbetare inom Region Stockholms nämnder och bolag. Riktlinjerna omfattar även förtroendevalda i de delar som inte regleras på annat sätt. Riktlinjerna kompletteras av riktlinjer för anti-korruption och representation.

2 Möten och resor

2.1 Till nytta för Region Stockholms uppdrag

Grundläggande för alla möten och resor i tjänsten är att en bedömning ska ske om dessa är nödvändiga för att kunna utföra Region Stockholms uppdrag, det vill säga vilken nytta mötet eller resan har för var och ens arbetsuppgift och uppdrag inom Region Stockholm.

2.2 Hållbara tjänsteresor

Av Uppförandekod för Region Stockholm följer att medarbetare/chefer i samråd med överordnad planerar och genomför möten och resor i tjänsten utifrån hållbarhetsaspekter med hänsyn till klimatpåverkan. Rese- och mötesplanering görs i god tid och resfria alternativ ska alltid övervägas. I rese- och mötesplanering beaktas även säkerhet och effektivitet.

Tjänsteresan ska göras på ett sådant sätt att den har låg klimatpåverkan samt är kostnads- och tidseffektiv givet det som ska studeras/avhandlas eller i övrigt genomföras för att öka kompetens, kunskap, möjliggöra utveckling osv. Valet ska göras i varje enskilt fall beroende på syftet med resan, kostnad, hänsyn till miljön, tidsåtgång, m.m.

Under tjänsteresor, såväl inom Sverige som utomlands, är den enskilde företrädare för Region Stockholm varför ett gott förhållningssätt och uppförande ska iakttas vilket bidrar till att upprätthålla förtroendet för Region Stockholm.

2.3 Digitala tjänster för möten m.m.

Det går inte att bortse vikten av att kunna genomföra fysiska möten. Att kunna diskutera frågor och prata med överordnade chefer fysiskt samt att möta kollegor och sin personalgrupp i olika sammanhang är en självklar del i alla medarbetares uppdrag i Region Stockholm och bidrar till effektivitet och utveckling av verksamheten.

Utifrån goda erfarenheter av att hålla möten på distans samt utifrån den snabba tekniska utveckling som skett avseende digitala tjänster för distansmötesformer ska dock övervägas vilka möten, konferenser eller utbildningar som bör ske med hjälp av tekniska hjälpmedel, såsom genom telefon- eller videomöte och vilka möten som bör hållas fysiskt. Detta gäller såväl för interna möten inom Region Stockholm där deltagarna arbetar vid olika arbetsplatser som för möten med externa parter.

Digitala tjänster och teknik ska kunna erbjudas för olika distansmötesformer, såsom för konferenser, utbildningar och möten. Digitala tjänster för distansmötesformer ska vara av god kvalitet, både i hård- och mjukvara. Vid val av lösning ska hänsyn tas till om känslig eller sekretessbelagd information ska delas vid mötet.

2.4 Val av färdsätt vid tjänsteresor

2.4.1 Tjänsteresor i närområdet

Tjänsteresor inom närområdet ska i huvudsak göras med gång, cykel eller kollektiva färdmedel när det är möjligt.

2.4.2 Tåg och flyg

Vid tjänsteresa till orter med goda tågkommunikationer från Stockholm ska tåg användas om tiden för resan understiger fem timmar och det inte finns skäl för undantag. Även vid längre resor bör tåg användas i möjligaste mån. Vid resa med nattåg får singelkupé bokas.

För längre resor där tåg inte utgör ett rimligt alternativ får resa ske med flyg i ekonomiklass. Vid val av flygresa bör jämförelser göras mellan olika flygrutters klimatpåverkan för destinationen.
Anslutningsresor till och från flyg, tåg och båt bör normalt ske med gång, cykel eller allmänna kommunikationsmedel, såsom kollektivtrafik, flygbuss eller tåg.

2.4.3 Tjänsteresa med bil

Tjänsteresa med privat bil bör undvikas. Arbetsgivaren avgör vilka arbetstagare som har rätt att använda egen bil i tjänsten och då ska samåkning ske när det är möjligt.

Ersättning för resor med egen bil utgår enligt vid var tid gällande bilersättningsavtal. För ersättning vid trängselskatteutlägg ska skriftlig verifikation bifogas reseräkningen.

2.4.4 Resa med hyrbil

Resa med hyrbil bör undvikas. Om det ändå finns behov av att hyra bil ska fordon med förnybara drivmedel alternativt elbil efterfrågas i första hand. Normal standard för hyrbil är mellanklassbil. Samåkning ska om möjligt ske.

2.4.5 Taxiresa

Om det finns möjlighet till gång eller kollektivtrafik ska taxiresa om möjligt undvikas. Taxiresor som sker inom Stockholm län ska göras med avtalade taxibolag. Elbil bör efterfrågas vid beställning av taxi och samåkning bör om möjligt ske.

2.5 Planering och bokning

Planering och bokning av möten och resor ska göras i god tid för att minimera kostnaderna. Vid planering ska även säkerhet, effektivitet, arbetsmiljö- och miljöaspekter beaktas.

Tidpunkt för möten i tjänsten ska så långt som möjligt anpassas så att tåg- eller kollektivtrafikresenärer ska få en rimlig start- eller sluttid på sin tågresa.

Val av biljett och färdsätt ska ske utifrån den sammanvägda nyttan med valet av färdsätt med beaktande av klimatpåverkan, arbetstid som kan nyttjas under exempelvis tågresa, tid för transfer, arbetsmiljöaspekter, typ av tågbiljett samt hänsyn till privata omständigheter om arbetstiden påverkas utöver den som är ordinarie.

En sammantagen totalbedömning av resan ska göras, som rör både val av biljett och färdsätt, samt av kostnad för resa, dvs. inklusive transporter, logi, traktamente, parkeringsavgifter etc..

Bonuspoäng får inte registreras för privat bruk.

När möten, utbildningar och konferenser anordnas av Region Stockholm ska i möjligaste mån Region Stockholms egna lokaler nyttjas.

Vid behov av att boka hotell- och konferensanläggningar ska sådana väljas som med hänsyn till läge, kostnad och övriga omständigheter är det mest kostnadseffektiva. Hotell ska i möjligaste mån vara miljöcertifierade och ha ett dokumenterat miljöengagemang. Vid bokning av konferensanläggningar ska vidare utgångspunkten vara att sådana anläggningar väljs som är tillgänglighetsanpassade och har rökfria rum.

Planering och beställning av mat och dryck ska ske med hänsyn till enskildas behov i så stor utsträckning som möjligt.

Det är inte tillåtet för anhöriga att följa med på tjänsteresor. Region Stockholms avtalade rabatter får inte heller nyttjas av anhörig.

Vi bokning av möten och resor i tjänsten ska Region Stockholms vid var tid gällande instruktioner för sådana bokningar följas.

2.6 Ersättning vid tjänsteresa

2.6.1 Ersättning och traktamenten

Vid tjänsteresor utgår reseersättning och traktamente enligt vid var tid gällande kollektivavtal.

För frågor kring representationskostnader hänvisas till riktlinjer för anti-korruption och representation samt gällande lagstiftning på området, såsom de skatteregler som gäller för förmånsbeskattning.

2.6.2 Reseräkning

Efter avslutad resa ska den resande skriva reseräkning för att kunna erhålla ersättning. Ändamålet med resan samt färdsätt ska redovisas. Samtliga kvitton i original ska bifogas reseräkningen för att ersättning ska erhållas. Utbetalning görs månadsvis i samband med löneutbetalningen.

2.6.3 Tjänsteresa med SL

Tjänsteresa med SL ersätts av arbetsgivaren om skriftligt underlag bifogas reseräkningen, i första hand med kvitto.

2.6.4 Resekort

För förtroendevalda och medarbetare som reser ofta kan det företagsupphandlade resekortet vara ett administrativt hjälpmedel. Betalningsansvaret ligger på Region Stockholm. Kortet får endast användas för resekostnader. Kortet får inte användas för representation eller inköp av varor.

3 Säkerhet och försäkringar

3.1 Försäkringar

Alla som är förtroendevalda eller medarbetare inom Region Stockholm omfattas av en generell reseförsäkring under tjänsteresor. Försäkringen omfattar såväl inrikes- som utrikesresor.

Medarbetaren ansvarar för att ha ett giltigt EU-kort (European Health Insurance Card) från Försäkringskassan vid resa inom EU.

3.2 Säkerhet under tjänsteresan

Vid tjänsteresor ska utrikesdepartementets, UD:s, rekommendationer för resor följas.

För mer information avseende säkerhet hänvisas till Region Stockholms vid var tid gällande *Riktlinjer för säkerhet* med tillämpningsanvisningar.

3.3 Visum och vaccinationer

Den upphandlade resebyrån upplyser om regler för visum och viseringar samt annan dokumentation som krävs beroende på resmål.

Vaccinationer som rekommenderas för resan bekostas av arbetsgivaren och sker i första hand hos företagshälsovården.

4 Ansvar och beslut

Överordnad chef har, enligt gällande fördelning av arbetsmiljöuppgifter, ansvar för medarbetares arbetsmiljö och säkerhet såväl i det dagliga arbetet som vid möten och resor.

Det är alltid ansvarig chef som gör en sammanvägd bedömning av vilket behov av resa/möte som föreligger och hur samtliga aspekter som ska beaktas bäst vägs mot varandra i det enskilda fallet med utgångspunkt i dessa riktlinjer.

Närmaste överordnad chef ansvarar för att medarbetarna har relevant kunskap om regler och rutiner för tjänsteresor och möten samt att gällande delegationsordning och beslutsordning följs vid beslut rörande möten och resor i tjänsten. Beslut fattas enligt den egna organisationens regler för beslut om deltagande i möten och konferenser samt för tjänsteresor av olika slag.

Förvaltningschefer och VD behöver godkännande av nämnd/styrelse, av nämnd/styrelse utsett särskilt utskott eller av regiondirektören vid

utlandsresor. Regiondirektören behöver godkännande av regionstyrelsens ordförande vid utlandsresor.

För övriga medarbetare tillämpas den s.k. farfarsprincipen vid tjänsteresor till annat land, det vill säga chefen ovanför närmaste överordnad chef ska godkänna tjänsteresan till ett annat land. För chefer som rapporterar till regiondirektören ska dock regiondirektören godkänna resan.

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0457

Strategi

Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

1. Inledning 3
1.1 Syfte 4
2. Tillämpning 4
3. Psykisk hälsa är en grundläggande förutsättning för nämnder och bolag att nå sina mål 4
3.1 Två huvudinriktningar 6
4. Målbild 7
5. Strategins angreppssätt 8
5.1 Psykisk hälsa genomsyrar mål, delmål och målområden 9
6. Gemensamma utgångspunkter 11
6.1 Vägledande principer 11
6.2 Långsiktig ekonomisk uthållighet 11
6.3 Lärande och utveckling på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet 11
7. Uppdrag styr tillvägagångssätt 12
7.1 Tillvägagångssätt 12
Individnivå: Utveckla psykisk hälsa, psykiskt välbefinnande och resiliens 12
Vardagsmiljö: Utveckla hälsofrämjande miljöer som är tillgängliga för alla 13
Närsamhälle: Stärka närsamhällens och bostadsområdens kraft 14
Styrande nivå: Utveckla hälsofrämjande politik och strategisk resursfördelning inom alla sektorer 14
8. Implementering uppföljning, samordning och stöd 14

1. Inledning

Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa gäller för Region Stockholm som koncern under perioden 2022-2030. I dokumentet används begreppet Strategin.

Strategin utgår från Världshälsoorganisationens beskrivning av psykisk hälsa och fokuserar på att utveckla förutsättningarna för psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande i befolkningens vardagsmiljöer[1]. När psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande stärks byggs växtkraft hos alla som bor, verkar eller vistas i Stockholmsregionen. Det lägger grunden för en hållbar tillväxt och en ekonomisk, miljömässig och social utveckling för nuvarande och kommande generationer.

När Region Stockholms nämnder och bolag integrerar psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande i verksamhetens planering, genomförande och uppföljning etableras bästa möjliga förutsättningar för att uppnå strategins målbild. Samtidigt bidrar strategin till att Region Stockholm uppnår sina mål och till social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Nämnders och bolags aktiva arbete inom området bidrar till att förverkliga Region Stockholms vision om "e*n attraktiv hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut".*

Region Stockholm ska bidra till Stockholmsregionens gemensamma vision om att bli "*Europas mest attraktiva region*" (Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2050). Ansvaret för Stockholmsregionens utveckling beskrivs i RUFS på följande sätt:

"Eftersom ingen enskild aktör har rådighet över alla de beslut och åtgärder som krävs är framgångsfaktorn att aktörerna samverkar och söker helhetsperspektiv". Av det följer att "*Ett starkt gemensamt ansvarstagande är avgörande för regionens utveckling. Varje aktör behöver ta ansvar för sin del, men behöver också stödja de gemensamma processerna".*

Psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande är avgörande för individers, familjers, arbetsplatsers, närsamhällens, kommuners, regioners och nationers möjligheter att förverkliga sina mål. En attraktiv, hållbar och växande storstadsregion erbjuder samtidigt bästa möjliga förutsättningar för att befolkningen ska kunna utveckla psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande. En jämlik och förbättrad folkhälsa som bidrar till att minska hälsoklyftorna är ett av de viktiga målen i RUFS 2050 som också inkluderar arbete med en förbättrad psykisk hälsa.

[1] Med vardagsmiljöer avses exempelvis hem-, bostads, fritids-, utbildnings-, arbets-, kollektivtrafik-, hälso- och sjukvårds-, kultur-, och digitala miljöer.

1.1 Syfte

Strategin syftar till att säkerställa att psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande prioriteras och beaktas i alla relevanta beslut inom samtliga nämnder och bolag i Region Stockholm. Strategin stärker förutsättningarna för att beslut fattas på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Nämnder och bolag ska, i samverkan med länets offentliga aktörer, civilsamhälle och näringsliv, bidra till bästa möjliga och jämlika förutsättningar för att befolkningen i Stockholmsregionen ska kunna upprätthålla och utveckla sin psykiska hälsa och sitt psykiska välbefinnande i olika vardagsmiljöer under hela livsförloppet.

Strategin ska hjälpa Region Stockholms nämnder och bolag, kommuner, civilsamhälle och näringsliv med att uttrycka behov och möjligheter och gemensamt utforma lösningar på dessa.

Arbete enligt strategin bidrar till uppfyllelse av Region Stockholms vision och stödjer och kompletterar Region Stockholms budget och styrande dokument samt RUFS 2050. Genom att stärka psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande förbättras möjligheterna att nå Regionens mål.

Därutöver bidrar arbetet med strategin till måluppfyllelse av nationellt och internationellt antagna rekommendationer och mål inom WHO, OECD, FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030 med flera.

2. Tillämpning

Strategin gäller 2022-2030 för Region Stockholms nämnder och bolag. Nämnder och bolag ska beakta strategin i sitt arbete med budgetunderlag och verksamhetsplanering, i avtal och upphandlingar, samt i alla relevanta beslut. Nämnder och bolag bedömer vilka insatser och arbetssätt som är bäst lämpade inom deras ansvarsområde. Finansiering ska vara säkerställd när insatser påbörjas.

Strategin stödjer och kompletterar Region Stockholms övriga styrande dokument. Närliggande styrande dokument finns inom områdena folkhälsa, arbetsmiljö, hållbarhet, näringslivsutveckling och tillväxt, digitalisering och it, samt forskning, utbildning och innovation tillsammans.

3. Psykisk hälsa är en grundläggande förutsättning för en hållbar samhällsutveckling

Strategins definitioner utgår från den evidensbaserade begreppsmodell som Sveriges Kommuner och Regioner och flera myndigheter utvecklat

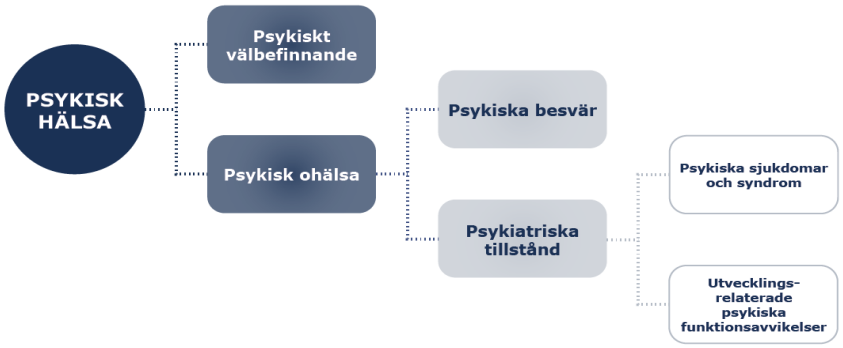

Bild 1: Begrepp inom området psykisk hälsa (från gemensamt PM av Sveriges Kommuner och Regioner, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, 2020)

Världshälsoorganisationen (2004) beskriver psykisk hälsa som ***"ett tillstånd av psykiskt välbefinnande där varje individ kan förverkliga sina egna möjligheter, klara av vanliga påfrestningar, arbeta produktivt och bidra till det samhälle som hen lever i"***.

Beskrivningen tydliggör betydelsen av förbättrad psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande för att nämnder och bolag ska lyckas med sina uppgifter och tillsammans uppnå Region Stockholms vision.

Förenta nationerna har fastställt psykisk hälsa som en mänsklig rättighet. Det betyder att varje människa ska ha god och jämlik tillgång till bästa möjliga förutsättningar för att kunna uppnå psykisk hälsa. Det kräver att de får sina basala behov tillgodosedda. Viktiga behov är bland annat näringsrik mat, ett tryggt boende, tillgång till stödjande vardagsmiljöer samt någon form av meningsfull sysselsättning.

Begreppen psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande är nära sammanlänkade med varandra men åtskilda från begreppet psykisk ohälsa. Psykiskt välbefinnande kan beskrivas som psykologiska och sociala förmågor som ger människor möjlighet att fungera väl, att kunna upprätthålla goda relationer med andra människor, att kunna balansera positiva och negativa känslor och att kunna känna meningsfullhet, lycka och tillfredsställelse med livet. Psykisk ohälsa inbegriper psykiska besvär

och psykiatriska tillstånd som orsakar lidande och försvårar för personer att kunna förverkliga sina egna möjligheter under kortare eller längre tid.

De psykologiska och sociala förmågorna inbegriper:

- att kunna navigera i och hantera olika möjligheter och hinder som kan uppstå i vardagen
- att kunna hantera olika påfrestningar
- att kunna fatta beslut
- att kunna se sina egna möjligheter och tillkortakommanden
- att kunna sätta upp mål
- att kunna lära sig saker
- att kunna se sitt eget bidrag till samhället

Barn och ungdomstiden är en viktig period för utveckling av dessa förmågor. Med rätt förutsättningar fortsätter utvecklingen under hela livsförloppet. Vardagsmiljöer som erbjuder trygghet, meningsfullhet samt positiva sociala relationer stödjer utveckling av psykologiska och sociala förmågor. Goda och jämlika förutsättningar för utveckling av dessa förmågor lägger grunden för människors psykiska hälsa och psykiskt välbefinnande.

3.1 Två huvudinriktningar

Strategin antar två huvudinriktningar:

Främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande är en proaktiv huvudinriktning där målet är att utveckla psykologiska och sociala förmågor.

Människor i olika tillstånd, från svår kris till situationer av gott fungerande, kan utveckla dessa förmågor. När de främjas skapas goda förutsättningar för dem att utvecklas både som personer och i sina relationer.

Detta sker i befolkningens vardagsmiljöer och det vidare samhälle de lever i.

Främjande insatser kan också ge förebyggande effekter på psykisk ohälsa genom att de stärker individers motståndskraft.

Förebygga psykisk ohälsa är en mer reaktiv huvudinriktning där målet är att minska risker för och symtom på psykisk ohälsa.

När påfrestningarna är stora skapas ökad risk för psykisk ohälsa, i vissa fall för alla, i andra fall i huvudsak för grupper med särskilda risker. För enskilda personer kan symtom på psykisk ohälsa uppkomma när förmågan att hantera påfrestningar inte är tillräcklig. Svåra påfrestningar behöver därför undvikas och gruppers och personers motståndskraft förstärkas för

att gruppers och personer förutsättningar att förverkliga sina möjligheter inte ska begränsas.

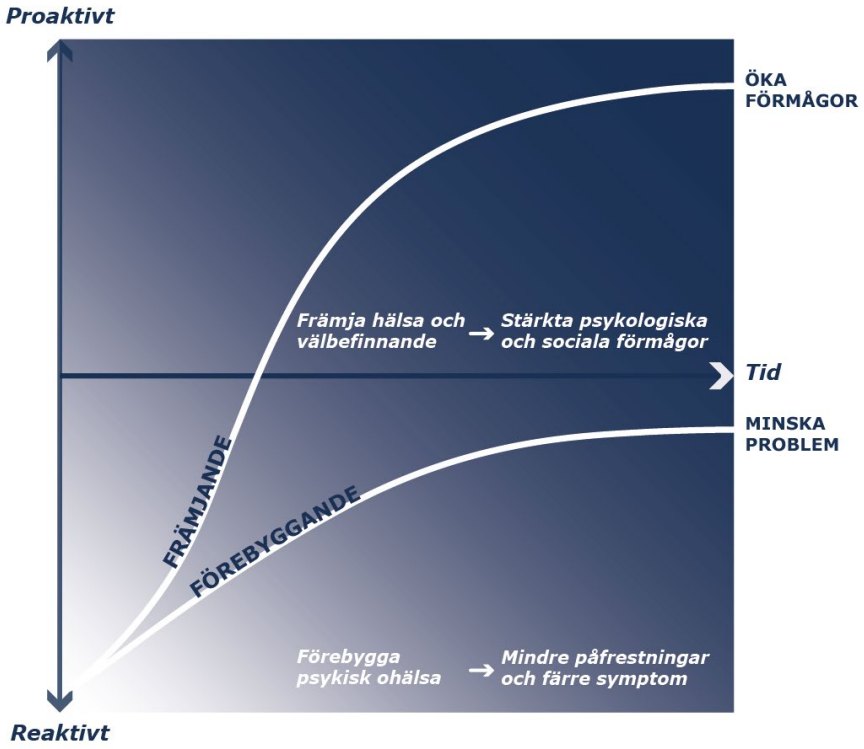

Bild 2: Bilden visar relationen mellan strategins två huvudinriktningar: att främja psykisk hälsa och välbefinnande samt att förebygga psykisk ohälsa.

De möjligheter nämnder och bolag har att integrera respektive huvudinriktning varierar med deras olika ansvar och verksamhetsområden. Den förebyggande huvudinriktningen har en tydlig överensstämmelse med hälso- och sjukvårdens uppdrag att minska riskfaktorer för psykisk och fysisk ohälsa och sjukdom. Den främjande huvudinriktningens fokus på utveckling av psykologiska och sociala förmågor stärker tydligare möjligheterna för önskade resultat inom andra områden. Exempel på sådana områden är studier, arbetsliv, samhällsbyggande samt ekonomisk utveckling. Vart och ett av dessa områden utgör grundläggande resurser för hållbar ekonomisk, miljömässig och social utveckling idag och för kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov framöver.

4. Målbild

Region Stockholms nämnder och bolag erbjuder bästa möjliga och jämlika förutsättningar för att befolkningen i Stockholmsregionen ska kunna upprätthålla och utveckla sin psykiska hälsa och sitt psykiska välbefinnande i olika vardagsmiljöer under hela livsförloppet.

Genom att bidra till utveckling av psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande stärker nämnder och bolag möjligheterna att uppnå sina egna verksamhetsmål. Det bidrar till Region Stockholms och Stockholmsregionens visioner och stärker Stockholmsregionens position som motor för utveckling i Sverige och Europa.

5. Strategins angreppssätt

Strategin används av nämnder och bolag i relevanta beslut och uppdrag. Kunskapsstöd för hjälp med implementering och val av tillvägagångssätt ges.

För att stödja de gemensamma processerna behövs ett helhetsperspektiv. Samverkan med länets kommuner, civilsamhälle, akademi och näringsliv är central för att främja psykisk hälsa och välbefinnande. Region Stockholms etablerade samverkansformer inom dess olika ansvarsområden används och nya former utvecklas vid behov.

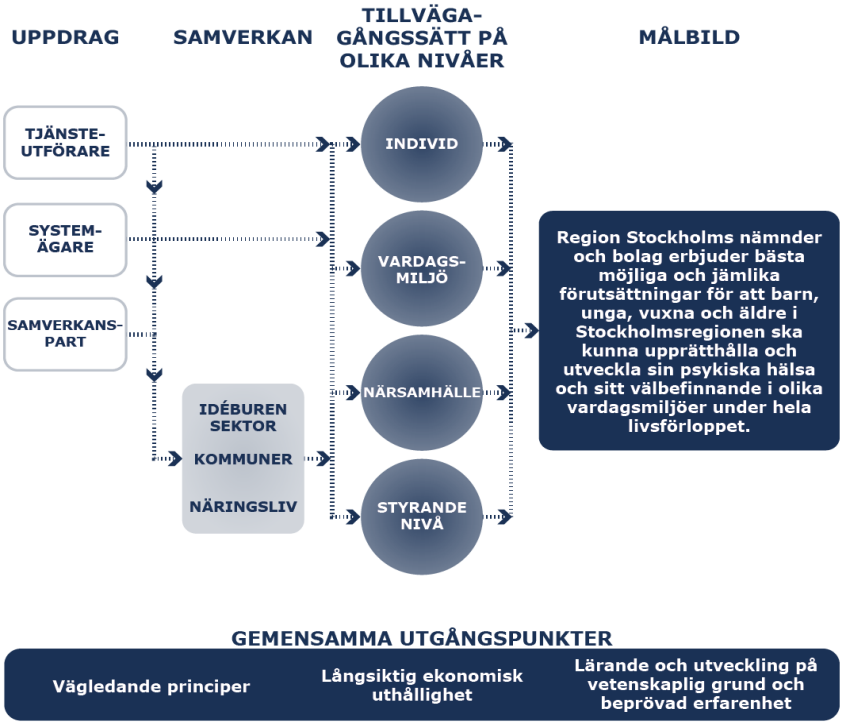

Bild 3: Bilden summerar de överväganden som nämnder och bolag behöver göra för att utveckla bästa möjliga tillvägagångssätt för att bidra till målbilden.

5.1 Psykisk hälsa genomsyrar mål, delmål och målområden

Både i Region Stockholms budget och i RUFS 2050 finns flera mål och delmål som har vetenskapligt grundade ömsesidiga samband med psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande. För att skapa en överblick har mål, delmål och målområden samlats i sex temaområden. Temaområdena utgör viktiga områden för en hållbar tillväxt.

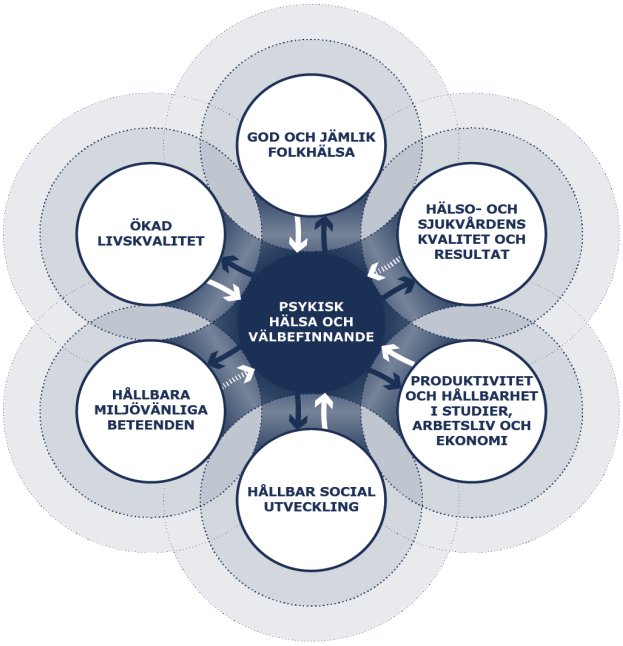

Bild 4: Bilden visar den specifika relation mellan psykisk hälsa och välbefinnande och varje övergripande temaområde. Blå heldragen pil visar en direkt påverkan från psykisk hälsa och välbefinnande på respektive temaområde. En vit heldragen pil visar den omvända riktningen där temaområdet har en påverkan på psykisk hälsa och välbefinnande. Vit streckad pil indikerar att sådan påverkan är indirekt.

En analys har genomförts av den vetenskapliga grunden för kopplingen mellan psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande samt inriktningsmål, nämndspecifika mål och målområden i Region Stockholms budget. Motsvarande analys är gjord för mål och delmål i RUFS 2050. Analysen redovisas i nedanstående bild.

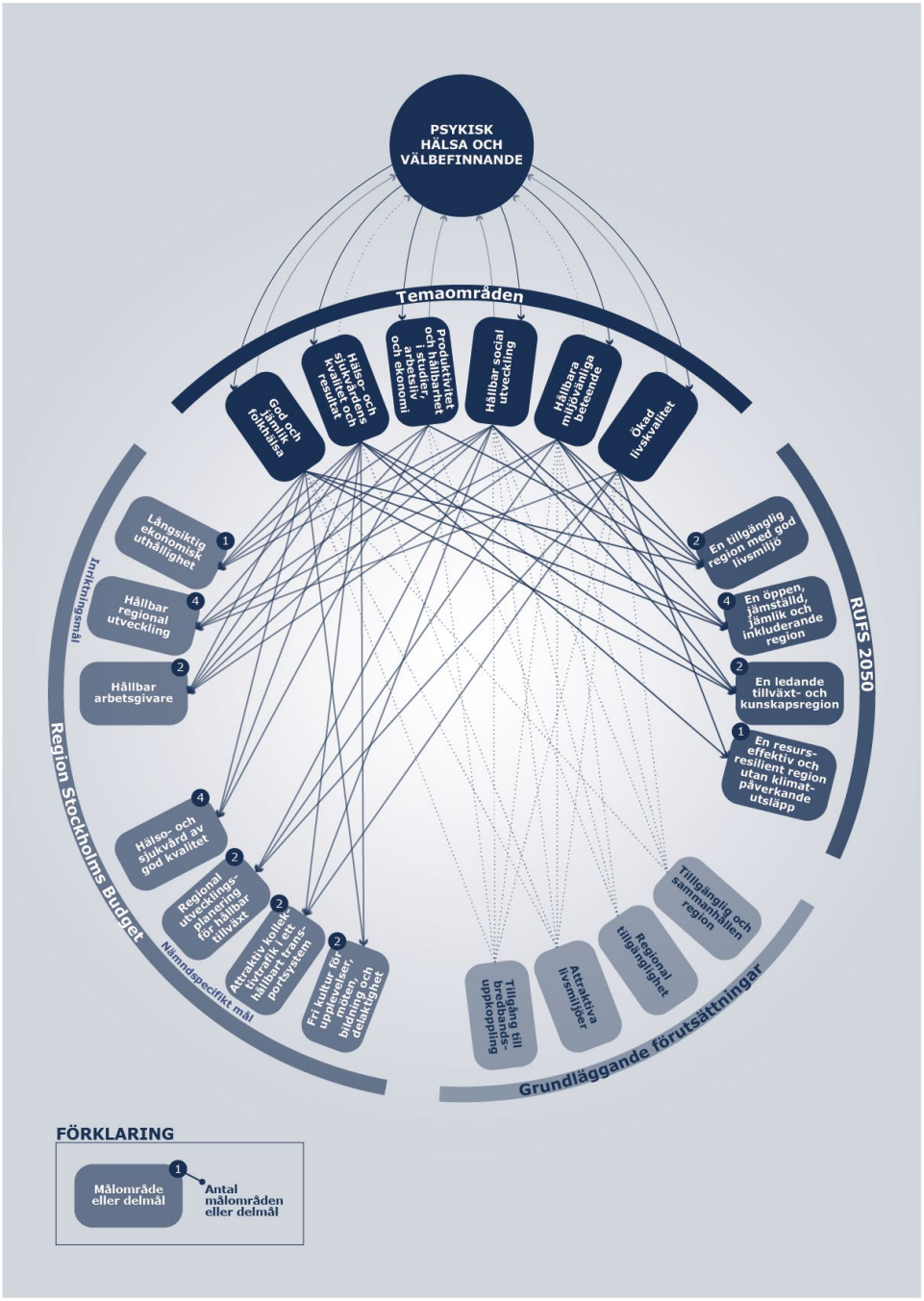

Bild 5: Bilden visar hur psykisk hälsa och välbefinnande påverkar inriktningsmål, nämndspecifika mål och målområden i Region Stockholms budget (till vänster) samt påverkar mål och delmål i RUFS 2050 (till höger). Fyra delmål från RUFS 2050 (nederst) utgör indirekta men grundläggande

förutsättningar för många samband. Heldragna linjer visar direkta samband medan streckade linjer anger indirekta samband.

6. Gemensamma utgångspunkter

6.1 Vägledande principer

De vägledande principerna utgår ifrån och konkretiserar Region Stockholms vision, budget och andra aktuella styrande dokument inom strategins område.

Nämnder och bolag beaktar de vägledande principerna när de i beslut och genomförande:

- utgår från principen om proportionell universalism, det vill säga att insatser ska erbjudas alla människor proportionellt till deras behov och utifrån deras olika förutsättningar

- uppfyller grundläggande mänskliga rättigheter, rättigheter för nationella minoriteter, personer med funktionshinder och barns samt aktivt motverkande av diskriminering utifrån gällande diskrimineringsgrunder.
- inhämtar kunskap om befolkningens behov och utvecklar adekvata former för samskapande med dem
- tar ansvar för sitt eget bidrag till det gemensamma arbetet för att förverkliga strategins målbild och aktivt bidrar till att samhällsaktörer i hela Stockholmsregionen ska kunna utvecklas i samma riktning
- överväger hur samarbete med nationella och internationella aktörer inom strategins område kan bidra till och utvecklas för ett ömsesidigt kunskapsutbyte

6.2 Långsiktig ekonomisk uthållighet

När befolkningen har både god psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande fungerar samhället som helhet bättre inom alla områden. Detta innebär positiva effekter på exempelvis innovationsgrad, produktivitet och ekonomisk tillväxt. Det är därför angeläget att regionens nämnder och bolag, vid relevanta beslut, analyserar utifrån denna strategi.

Resursfördelning sker internt inom Region Stockholms verksamheter och externt genom avtal, upphandlingar och beställningar genom bidragskriterier som ska integrera strategins två huvudinriktningar. Nya former för ekonomistyrning, såsom utfallskontrakt och modeller för samfinansiering mellan offentliga aktörer, kan vara aktuella.

6.3 Lärande och utveckling på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Region Stockholms beslut inom strategins område ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Den hämtas från de kunskapsområden som är mest relevanta för respektive nämnd och bolags uppdrag. Beslut om genomförande ska överväga hur utveckling, testande och lärande, innovation och kunskapsutveckling samt implementering och uppskalning kan möjliggöras. Lärande och utveckling på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet utvecklas genom en aktiv samverkan med akademin samt med nationella och internationella aktörer med kompetens inom strategins områden.

7. Uppdrag styr tillvägagångssätt

Nämnder och bolag väljer tillvägagångssätt utifrån deras olika uppdrag som:

Tjänsteutförare	Internt eller externt upphandlad tjänsteutförare med befolkningen som målgrupp
Systemägare	Ägare, beställare, samordnare, bidragsgivare med andra aktörer som målgrupp
Samverkanspart	Region Stockholm som en samlande kraft för Stockholmsregionens utveckling

Region Stockholms nämnder och bolag bör även beakta hur de kan integrera de två huvudinriktningarna i sitt arbetsgivaruppdrag. Arbetet följer de förutsättningar som ges i styrande dokument för arbetsgivaruppdraget (Medarbetarpolicy).

7.1 Tillvägagångssätt

Befolkningen ska erbjudas goda och jämlika förutsättningar för att utveckla psykologiska och sociala förmågor som bidrar till psykisk hälsa, psykiskt välbefinnande och motståndskraft, både individuellt, i grupper och närsamhällen och på befolkningsnivå. Nämnders och bolags olika uppdrag och mål ger dem olika förutsättningar för att genomföra tillvägagångssätten.

Individnivå: Utveckla psykisk hälsa, psykiskt välbefinnande och motståndskraft

Mänsklig utveckling främjar verksamheters och samhällets hållbara utveckling. Region Stockholms nämnder och bolag har möjlighet att stärka individen i strategins riktning. Kunskapshöjande insatser kan erbjudas

genom till exempel utbildning, kommunikationsinsatser eller digitala verktyg som kan ge människor möjlighet att utveckla psykologiska och sociala förmågor.

Dialog och reflektion är exempel på arbetssätt som ger människor möjlighet att utvecklas tillsammans och ta gemensamt ansvar för sig själva och samhället, det gäller såväl för barn, elever och studenter i utbildningssammanhang som för medarbetare och chefer på arbetsplatser. Region Stockholm ska erbjuda stöd till medarbetare och chefer för att främja psykisk hälsa, psykiskt välbefinnande och motståndskraft. De utgör centrala förutsättningar för att medarbetare och chefer ska kunna växa och utvecklas i ett hållbart arbetsliv.

Vardagsmiljö: Utveckla hälsofrämjande miljöer som är tillgängliga för alla

Människors vardag äger rum i olika miljöer längs livsförloppet. En hälsofrämjande vardagsmiljö är en livsmiljö som kan beskrivas som en plats eller ett socialt sammanhang där människor deltar i vardagliga aktiviteter och där olika faktorer i den fysiska och psykosociala miljön, i organisationen och bland olika personer samspelar.

Region Stockholm ska främja en jämlik tillgång och tillgänglighet till hälsosamma och attraktiva vardagsmiljöer. Detta sker delvis genom den regionala utvecklingsplaneringen, som stimulerar långsiktigt hållbara fysiska och sociala livsmiljöer genom samverkan med regionala aktörer. Region Stockholm har också ett direkt ansvar för olika miljöer såsom arbetsmiljöer, hälso- och sjukvårdsmiljöer, resenärsmiljöer och vissa utbildnings- och studiemiljöer (till exempel praktikplatser och verksamhetsförlagd utbildning). I dessa fall har nämnder och bolag ansvar för att säkerställa en miljö som främjar psykisk hälsa och välbefinnande.

I många fall har kommunerna i länet ansvar för människors vardagsmiljöer. Region Stockholm ska, i sin roll som regionalt utvecklingsansvarig aktör, arbeta aktivt tillsammans med kommunerna och andra aktörer i länet och verka för att kunskap om psykisk hälsa och dess fördelning i befolkningen integreras i länets strategiskt viktiga utvecklingsfrågor. För att utveckla hälsofrämjande vardagsmiljöer inom exempelvis studier, arbete och fritid ska Region Stockholms faktaunderlag och analyser bidra till de regionala aktörernas kort- och långsiktiga planering inom området. Detta kan vara exempelvis insatser som kunskapsstöd till skola och elevhälsa föra att skapa en god studiemiljö.

Region Stockholm ska även verka för att arbetsgivare i regionen skapar förutsättningar för hälsofrämjande arbetsplatser som stärker välbefinnande. Tillsammans kan arbetsgivare lära av varandra i arbetet med att främja välbefinnande.

Metoder och angreppssätt såsom organisationsutveckling, förändring av den fysiska miljön, utveckling av administration, ledning och styrning samt utveckling av organisationers relationer till sin omvärld används för att utveckla hälsofrämjande miljöer.

Närsamhälle: Stärka närsamhällets och bostadsområdets kraft
Närsamhällen och fritidsmiljöer behöver främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande samt förebygga psykisk ohälsa. För att utveckla denna kraft behöver nämnder och bolag föra dialog och skapa förankring med aktörer inom idéburen sektor och civilsamhälle, stadsdelar, kommuner med flera. Region Stockholm kan vid förfrågan erbjuda kunskaps- och utvecklingsstödjande insatser i linje med strategins målbild.

Styrande nivå: Utveckla hälsofrämjande ledning och styrning
Den styrande nivån kan i sig delas in i olika nivåer: internt inom Region Stockholms respektive nämnd och bolag, inom Region Stockholm som koncern, samt i regional samverkan med länets kommuner, civilsamhälle, akademi och näringsliv. Styrning inom alla dessa nivåer, behöver integrera perspektivet psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande.
Inom Region Stockholm ska nämnder och bolag genomföra konsekvensanalyser i tidigt skede av beredning- och beslutsprocesser, avseende hur befolkningens hälsa och dess fördelning påverkas. Det skapar förutsättningar för att stärka befolkningens psykiska hälsa och psykiska välbefinnande.

På en regional samverkansnivå har Region Stockholm ett helhetsansvar för länets utveckling. En tillitsfull och aktiv samverkan mellan länets aktörer är en nyckel för att skapa en hälsofrämjande styrning på regional nivå. Den ska även stimulera ett näringsliv med hållbar och konkurrenskraftig tillväxt samt långsiktig kompetensförsörjning och sysselsättning i ett inkluderande arbetsklimat.

8. Implementering och uppföljning, samordning och stöd

Uppföljning
Uppföljning av det konkreta arbetet i nämnder och bolag ska integreras i ordinarie system för rapportering och uppföljning av verksamheten i enlighet med Region Stockholms integrerade ledning och styrning samt

regionledningskontorets anvisningar för rapportering. Respektive bolag och nämnd ansvarar även för förbättringar utifrån utfallet av de konkreta aktiviteterna.

Samordning och stöd

Varje nämnd och bolag ansvarar för att ta fram och genomföra förändringar som ger goda förutsättningar för befolkningens psykiska hälsa och främjar psykiskt välbefinnande. Nämnder och bolag ska bidra till ett innovationsbaserat arbetssätt och utveckla nya tillvägagångssätt.
Stöd för att identifiera problem och utveckla kunskap och metodik tillhandahålls.

Regional cykelplan för Stockholms län

2021-08-24

RS 2020-0867

Region Stockholm

Regionledningskontoret
Box 22550, 104 22 Stockholm
Besök: Lindhagensgatan 98
Telefon växel: 08-123 130 00
E-post: trf@sll.se
www.sll.se

Ansvarig handläggare: Agnes Landefjord
Konsultstöd: Trivector Traffic
Grafisk form och produktion: Fidelity Stockholm

RS 2020-0867

Sammanfattning

Stockholmsregionen växer och det ställer allt större krav på smarta och hållbara transportsystem. Cykeln är ett viktigt bidrag i denna omställning.

Den regionala cykelplanen för Stockholms län pekar ut en riktning för cykelplaneringen i Stockholmsregionen och bidrar till genomförandet av RUFS 2050. Målet är att cyklingen i länet ska öka markant och att cykelresorna ska stå för 20 procent av alla resor till 2030. Det kräver att arbetet för ökad cykling skalas upp och att satsningar görs på högkvalitativ cykelinfrastruktur såväl som andra åtgärder för att främja cykelanvändandet.

För att nå det uppsatta målet om 20 % cykelandel har fem strategiska insatsområden identifierats; cykelinfrastruktur, trafikinformation, kommunikation, kombinationsresor samt folkhälsa.

Den regionala cykelplanen pekar ut ett regionalt cykelvägnät med prioriterade cykelstråk som binder ihop viktiga målpunkter i länet. De regionala cykelstråken ska hålla genomgående hög standard över kommun- och väghållargränser. Planen beskriver funktion och utformningsprinciper för de regionala cykelstråken.

För att främja cyklingen behövs en bredd av insatser. Trafikinformation bidrar till att göra cykelresan smidigare, smartare och säkrare och är ett område med stor utvecklingspotential både före, under och efter resan. Kommunikation är ett sätt att nå nya potentiella cyklister och kan riktas till olika målgrupper. Kombinationsresor där cykel kombineras med kollektivtrafik är en viktig del i att främja cykling vid längre resor och kan vara ett sätt att nå nya målgrupper. Att koppla samman folkhälsa och cykling ger synergier som bidrar till både ett ökat välmående och positiva effekter för cyklingen i länet.

Planeringsunderlaget *Vägledning för genomförande av regional cykelplan* är ett friliggande dokument kopplat till cykelplanen som fungerar som ett stöd för planerare som arbetar med cykelutveckling i länet.

Innehåll

1. Regional cykelplanering 6
Den regionala cykelplanen 6
Mål om ökad cykling 6
Det regionala utvecklingsansvaret 7
Nationell cykelstrategi 7
Läsanvisningar 7

2. Strategier för ökad cykling 10
Utgångspunkter för cykelutvecklingen i länet 10
Strategiska insatsområden 12
Ansvarsförhållanden och finansiering 19

3. Uppföljning och utblick 23
Uppföljning 23
Cykelns roll i en hållbar regional utveckling 24
Utblick 2050 25

Bilaga 1. Regionala målpunkter 26

1. Regional cykelplanering

Den regionala cykelplanen

Argumenten för att arbeta för ökad cykling är många. Cykling är ett resurseffektivt, flexibelt och smart färdmedel som ger positiva effekter för såväl folkhälsan, som för närmiljön och klimatet.

Cykling sker ofta över kommungränser, vilket innebär att flera väghållare delar ansvar för den infrastruktur som används under en och samma resa. Cykelplaneringen behöver därför samordnas så att det är enkelt att resa med cykel i hela regionen.

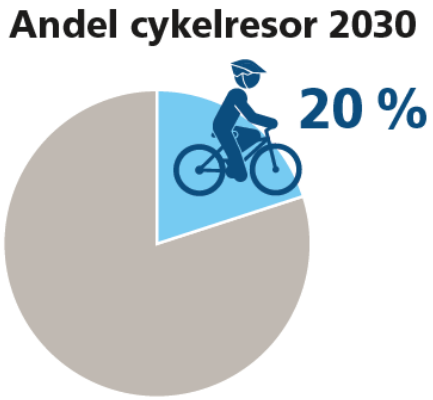
Syftet med den regionala cykelplanen är att skapa förutsättningar för en regionalt sammanhållen planering för ökad cykling. Cykelplanen är vägledande och stödjande för länets aktörer och pekar ut en riktning för cykelutvecklingen i länet. Cykelplanen är också utgångspunkt för det samarbete som sker i länet kring cykelfrågor.

Målgruppen för planen är framförallt länets kommuner, Trafikverket och Region Stockholm men även andra myndigheter, organisationer och aktörer i länet som arbetar med cykeltrafikplanering och cykelfrågor i stort.

Denna plan ersätter den regionala cykelplanen från 2014.

Mål om ökad cykling

Det övergripande målet är att cykelresorna ska utgöra 20% av alla resor i länet till 2030. Detta mål togs fram till den första regionala cykelplanen 2014 och är sedan 2018 ett av delmålen i RUFS 2050. Med cykel avses trampcyklar och elcyklar. Elsparkcyklar och andra elassisterade fordon inkluderas inte i målet

Den regionala cykelplanen utgår från ett ambitiöst mål om ökad cykling som kräver en bredd av insatser, både gällande utbyggnad och förbättring av infrastruktur och andra cykelfrämjande åtgärder.

Det regionala utvecklingsansvaret

Den regionala cykelplanen tar sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050.

RUFS 2050 är både en regionplan och en regional utvecklingsstrategi. Det är en strategisk plan som uttrycker regionens samlade vilja. I planen sammanvägs rumsliga och icke-rumsliga utvecklingsfrågor på regional nivå. Den är vägledande för bland annat den kommunala fysiska planeringen och infrastrukturplaneringen i länet. Planen är vägledande för övrig planering i länet och inte juridiskt bindande.

I det regionala utvecklingsansvaret ingår även att samordna och följa upp insatser för genomförandet av RUFS 2050, besluta om medel för regionalt tillväxtarbete samt att upprätta en länsplan för transportinfrastruktur.

Genomförandet av den regionala cykelplanen är en viktig del i genomförandet av RUFS 2050.

Nationell cykelstrategi

Den nationella cykelstrategin för ökad och säker cykling beslutades av regeringen 2017. Strategin ska bidra till ett hållbart samhälle med hög livskvalitet i hela landet och innehåller följande fem insatsområden:

- Lyft cykeltrafikens roll i samhällsplaneringen
- Öka fokus på grupper av cyklister
- Främja en mer funktionell och användarvänlig infrastruktur
- Främja en säker cykeltrafik
- Forskning och innovationer

Dessa insatsområden är viktiga utgångspunkter för cykelplaneringen och sammanfaller med behov som har identifierats för Stockholmsregionens cykelplanering.

Läsanvisningar

Cykelplanen består av tre delar.

1. Regional cykelplanering: Här finns beskrivning av mål, bakgrund och utgångspunkter för regional cykelplanering i Stockholms län.

2. Strategier för ökad cykling: Denna del redogör för utgångspunkter, strategiska inriktningar och ansvarsförhållanden för att nå målet om ökad cykling.

3. Uppföljning och utblick: Denna del redovisar hur genomförandet av planen följs upp, cykelns roll i en hållbar regional utveckling samt en utblick mot 2050.

För att underlätta genomförandet av cykelplanen har dokumentet *Vägledning för genomförande av regional cykelplan* tagits fram, som riktar sig till trafikplanerare på länets kommuner och Trafikverket. Vägledningen innehåller detaljerade stöd och riktlinjer vid utformning av cykelinfrastruktur och andra insatser för cykelutveckling i länet.

J
Huddinge 11
Flemingsberg 3,5
Hallunda 6
P
KARTA
CYKLA FÖR HÄLSAN

2. Strategier för ökad cykling

Denna del beskriver utgångspunkter för cykelutvecklingen i länet. Här identifieras även fem strategiska insatsområden som länets aktörer gemensamt behöver arbeta med för att nå målet om 20 procents cykelandel till 2030. Slutligen beskrivs ansvarsförhållanden och finansieringsfrågor.

Utgångspunkter för cykelutvecklingen i länet

Andel cykelresor i Stockholms län

Den regionala resvaneundersökningen visar att ungefär 7 procent av resorna i länet gjordes med cykel under 2019. Cykelandelen var som störst för resor till och från arbetet (11 %) och som lägst för resor i tjänsten (4 %).

Det är en liten ökning från de 5 procent som cykelandelen låg på när den första regionala cykelplanen lanserades 2014. För att kunna nå målet om 20 procent cykelandel till 2030 behöver cyklingen öka i relation till andra färdmedel i betydligt större takt.

Med en växande befolkning ökar även behovet av hållbara transporter. Stora satsningar och investeringar har gjorts för cykel i länet på senare år som bidragit till förbättrade möjligheter för regionens invånare att transportera sig hållbart, säkert och hälsosamt.

En potentialstudie från 2019[1] visar att det finns en stor potential för arbetspendling med cykel. Studien visar att maxpotentialen med ett heltäckande cykelvägnät skulle uppemot 70 procent av länets arbetande befolkning kunna cykla till arbetet inom 30 min. Med nuvarande vägnät bor uppemot halva länets befolkning inom 30 min cykelavstånd från arbetet.

Studien visar även att potentialen för ökad cykling skiljer sig i olika delar av länet. Den geografiska differentieringen syns även i nuvarande cykelandel, där den är högre i de centrala delarna av länet och lägre i de yttre delarna. För att nå målet behöver cyklingen att öka i hela regionen och för olika typer av resor.

Coronapandemins eventuella effekter på cykelandelen i Stockholms län är inte kända när den här planen beslutas.

Det regionala cykelvägnätet

Det regionala cykelvägnätet pekades ut i den första regionala cykelplanen 2014 med målsättningen att nätet ska vara fullt utbyggt till 2030. Cykelplanen beskriver ett antal utformningsprinciper för den gemensamma standarden på de regionala cykelstråken. Mellan 2014 och 2020 har delar av nätet byggts ut och standardhöjts.

[1] Region Stockholm 2019. Potential för arbetspendling med cykel i Stockholms län.

Utbyggnadstakten av det regionala cykelvägnät följs årligen upp i ett regionalt cykelbokslut. Uppföljningen som gjordes 2020 visar att cirka 20 procent av det regionala cykelvägnätet är utbyggt enligt regional standard. Omkring 60 procent av nätet har någon annan form av cykelinfrastruktur och 20 procent saknar cykelinfrastruktur helt.

På Region Stockholms webbplats finns interaktiva kartor över det regionala cykelvägnätet.

Förutsättningar för ökad cykling

Den första regionala cykelplanen hade huvudfokus på arbetspendling. För att nå målet behöver även fler typer av resor och fler grupper inkluderas i arbetet. Exempelvis står fritidsresor för ca 60 % av det totala resandet i länet. Cykelandelen skiljer sig också mellan olika grupper i samhället, där den är lägre hos till exempel utlandsfödda och äldre.[2]

Som en del i framtagandet av den här cykelplanen har en benchmarkingstudie gjorts, där framgångsfaktorer från andra regionala cykelplaner runt om i Europa har kartlagts. Även resultatet av Interreg-projektet CHIPS har använts i framtagandet. Det är tydligt i båda dessa underlag att det krävs en kombination av utbyggd cykelinfrastruktur och andra typer av åtgärder för att markant öka cyklingen. Det är även viktigt att insatser samordnas över kommun- och väghållargränser.

Definition av cykel

Det finns en mängd olika sorters cyklar med olika användningsområden.

Den regionala cykelplanen avser i första hand cykling som sker med trampcyklar (traditionella trampcyklar, elassisterade trampcyklar och låd-/lastcyklar).

På senare år har den tekniska utvecklingen gått snabbt framåt och definitionen av vad som klassas som en cykel i lagens mening har breddats. Fler typer av cyklar och elassisterade fordon ska samsas på cykelinfrastrukturen och det är därför viktigt att bygga väl tilltagna cykelstråk.

Elsparkcyklar

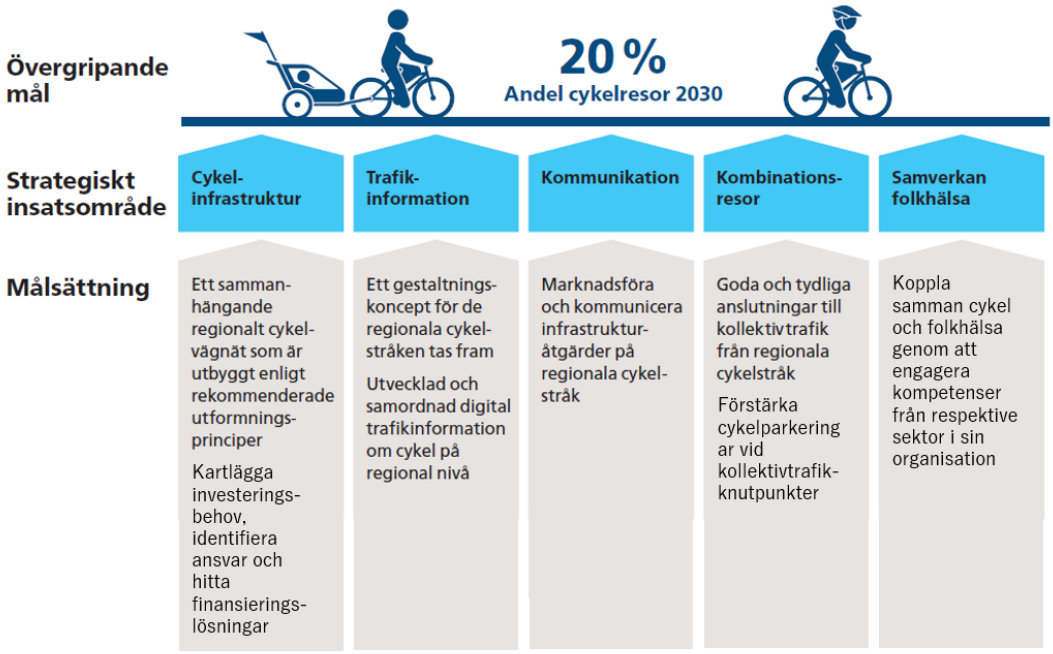
Elsparcyklar och andra elassisterade fordon har blivit ett vanligt förekommande inslag i trafikmiljön i framförallt Stockholms innerstad. Denna utveckling har drivits av privata aktörer som tillhandahåller friflytande uthyrningssystem av elsparkcyklar. Elsparkcyklar och andra elassisterade fordon bidrar till ökad tillgänglighet och i viss utsträckning även möjligheten till kombinationsresor. Studier visar på att elsparkcykelresorna främst ersätter gång- och cykelresor.

Elsparkcyklarna tillhandahålls framförallt inom ett avgränsat område i Stockholms innerstad men kan komma att dyka upp som en del i mobilitetslösningar på fler platser i regionen. Kommunen hantera avtal med operatörerna och tillstånd om utplacering

[2] Läs mer i *Vägledning för genomförande av regional cykelplan*.

Strategiska insatsområden

För att nå målet om 20 procents cykelandel till 2030 har fem strategiska insatsområden identifierats: *Cykelinfrastruktur*, *Trafikinformation*, *Kommunikation*, *Kombinationsresor* samt *Samverkan folkhälsa*. Kopplat till varje insatsområde finns även målsättningar som pekar ut en gemensam ambition inom området.

Figur 2.1 Målet om ökad cykling till 2030 och fem strategiska insatsområden med tillhörande målsättningar.

Cykelinfrastruktur

Det regionala cykelvägnätet pekar ut omkring 800 km cykelstråk som binder ihop viktiga regionala målpunkter. Målpunkterna är utvalda utifrån ett antal kriterier[3]. Insatsområdet cykelinfrastruktur syftar till att öka trafiksäkerhet och framkomlighet för cykeltrafiken. Målsättningen för detta insatsområde är att det till 2030 finns ett sammanhängande regionalt cykelvägnät som är utbyggt enligt rekommenderade utformningsprinciper. Några av de utpekade cykelstråken är klassade som utredningsstråk i de fall där det finns ett behov av att utreda sträckning, genomförbarhet och/eller nytta.

Utformningsstandard på regionala cykelstråk

För att uppfylla sitt syfte som ett smidigt, smart och trafiksäkert regionalt cykelvägnät behöver de regionala cykelstråken ha en likartad utformning och funktion. Cyklister ska mötas av trafiksäkra och framkomliga trafiklösningar oavsett var i regionen de befinner sig. Undersökningar visar att cyklister värderar förkortade restider mycket högt, varför gena och framkomliga cykellösningar är av stor vikt[4]. De regionala cykelvägarna ska ut-

[3] Se bilaga 1. Regionala målpunkter
[4] Börjesson, M. & Eliasson, J. The value of time and external benefits in bicycle appraisal

göra ett attraktivt och konkurrenskraftigt alternativ, där cykeln på allvar kan konkurrera med andra trafikslag i fråga om framkomlighet, trafiksäkerhet och transportkvalitet. Det är således viktigt att stråken anpassas med hänsyn till framtida flöden och den potential som finns.

I *Vägledning för genomförande* framgår detaljerad utformning, drift och underhåll av regionala cykelstråk. Dessa utformningsprinciper gäller för de regionala cykelstråken:

- **Bredd** anpassas för att cyklister ska kunna hålla olika hastigheter samt möta och köra om andra cyklister på ett trafiksäkert sätt.
- **Separering** mellan fotgängare och cyklister.
- **Sidohinder och skiljeremsa** mellan cykelbana och motortrafik och fasta hinder.
- Framkomlig och trafiksäker **horisontallinjeföring** som undviker tvära kurvor.
- Framkomlig och trafiksäker **vertikallinjeföring** som undviker stora lutningar.
- **Hinder** för motorfordonstrafik utformas så att de medger god framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister.
- **Beläggning** med hög körkomfort, trafiksäkerhet och framkomlighet innebär asfalterade och släta cykelbanor fri från skador och grus.
- God och kontinuerlig **belysning**.
- God **siktsträcka** genom att undanröja sikthinder.
- Cykelbanor som passerar **buss- eller spårvägshållplats** utformas så att konflikter mellan fotgängare och cyklister undviks.
- **Korsningsutformning** som säkerställer god framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister samt tydlighet för alla trafikantgrupper.
- **Trafiksignaler** som säkerställer god framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister.
- Cyklister leds på egen bana utanför **cirkulationsplatser**.
- Kontinuerlig och enhetlig **vägvisning** för de regionala cykelstråken.
- Rutiner för **drift och underhåll** som säkerställer trafiksäkra och framkomliga cykelbanor.
- Ökad framkomlighet för cyklar ska utformas så att det också medger god framkomlighet för kollektivtrafiken.

Finansiering

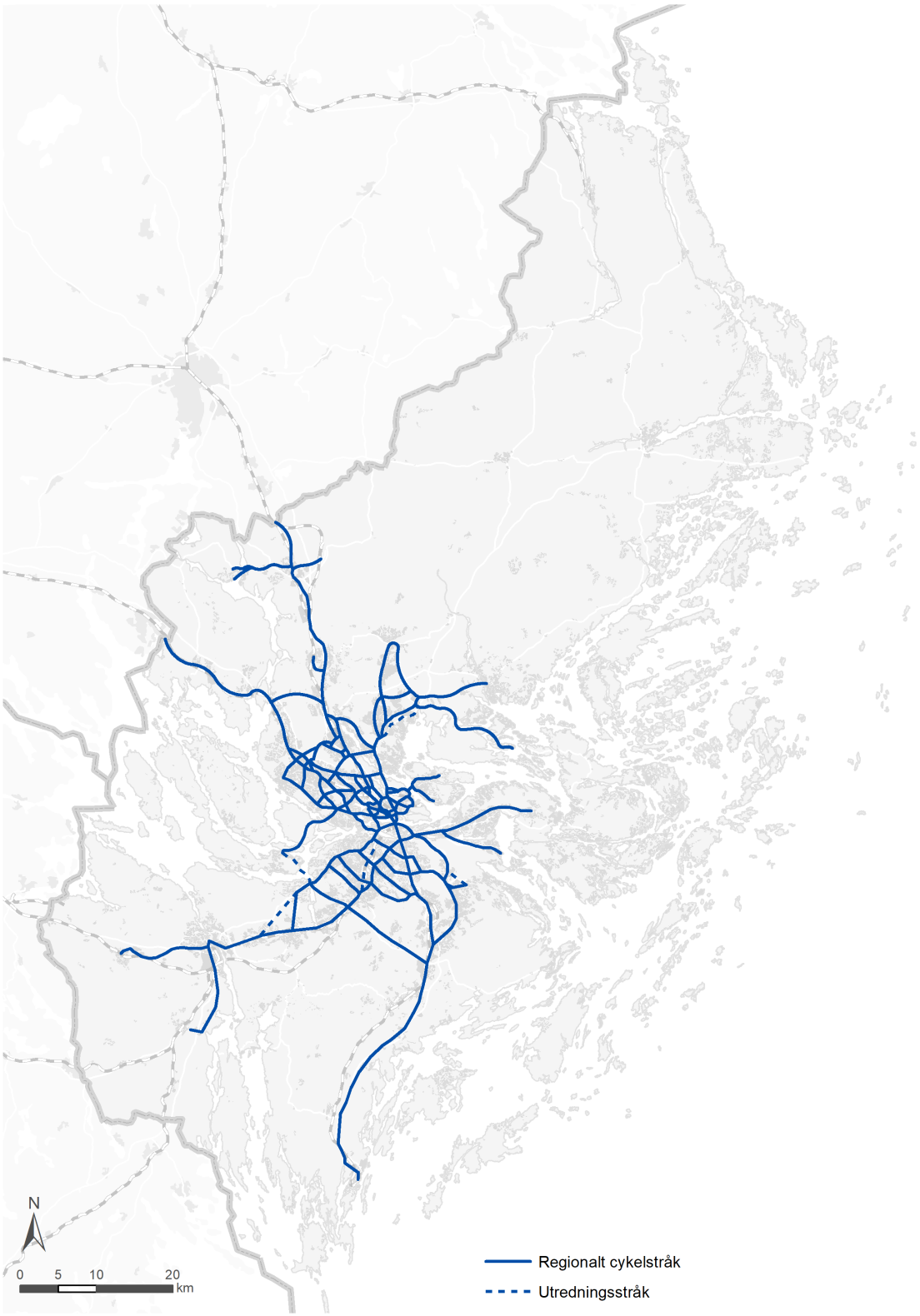
Att bygga ut och underhålla det regionala cykelvägnätet kräver insatser från flera olika aktörer. Väghållarskapet för det regionala cykelvägnätet är fördelat mellan länets kommuner och Trafikverket. Grundprincipen är att det är väghållaren som finansierar infrastruktur och andra typer av insatser, som kommunikation och trafikinformation.

Målsättning för detta insatsområde är att gemensamt kartlägga investeringsbehov, identifiera ansvar och hitta finansieringslösningar för utbyggnad av de regionala cykelstråken.

Övrig cykelinfrastruktur

Det regionala cykelvägnätet utgör en minoritet av den totala cykelinfrastrukturen i länet och är beroende av den övriga lokala cykelinfrastrukturen. Huvudcykelstråk och lokala cykelstråk har såväl en understödjande funktion för regionala cykelresor som en primär funktion för lokal cykling. Den lokala cykelinfrastrukturen är också en viktig del

i att möjliggöra cykling för en bredare målgrupp och möjliggöra cykling för fler ändamål till fler platser. Det är exempelvis en mycket viktig förutsättning för att barn och unga ska kunna cykla till skola, vänner och fritidsaktiviteter.

Figur 2.2 Karta över de regionala cykelstråken.

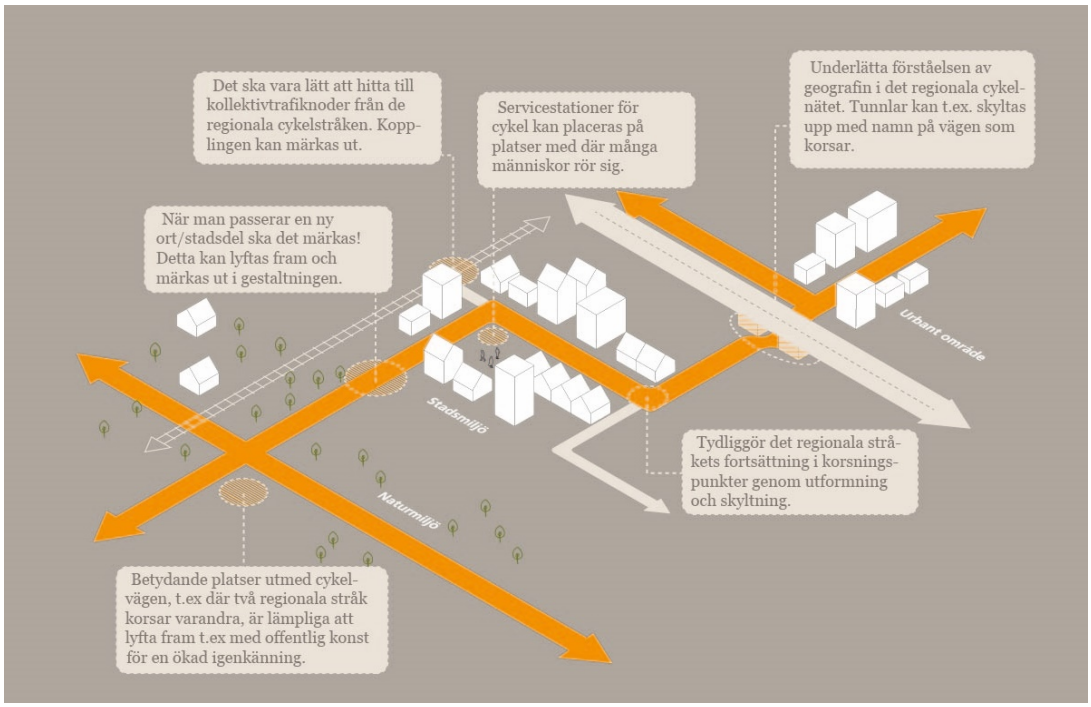
Trafikinformation

Insatsområdet trafikinformation syftar till att göra det enklare att välja cykeln som färdmedel. Det handlar om att underlätta för de som cyklar idag men även att locka fler cyklister. Det behöver finnas lättillgänglig, lättförståelig och samordnad information före, under och efter resan.

Cykelvägvisning är en del av den grundläggande utformningen av regionala cykelstråk och behandlas under insatsområdet *Cykelinfrastruktur* samt i vägledningen för genomförande.

Gestaltning av regionala cykelstråk

En sammanhängande gestaltning av regionala cykelstråk har ett viktigt signalvärde och kan i förlängningen påverka människors beteenden. En trygg, attraktiv och intressant cykelmiljö uppmuntrar till cykling och kan bidra till identitetsskapande och tillgängliggörande av de regionala cykelstråken.

Figur 2.3 Särskilt intressanta platser där det kan vara lämpligt att arbeta med gestaltning.

Målsättningen för detta insatsområde är att ta fram ett gemensamt gestaltningskoncept för de regionala cykelstråken. Att arbeta med gestaltning för de regionala cykelstråken fyller fler syften än att skapa vackra miljöer. Det kan bidra till ökad cykling genom att:

- Öka förståelse för geografin i det regionala cykelvägnätet och skapa en tydlig och sammanhängande sträckning som är lätt att följa
- Tydliggöra kopplingen mellan regionala cykelstråk och kollektivtrafik

- Öka orienterbarheten och minska mentala avstånd i cykelvägnätet
- Förbättra tryggheten och skapa upplevelser längs med de regionala cykelstråken
- Utforma identitetsskapande miljöer där cyklister tas väl om hand

Digital trafikinformation
Den digitala trafikinformationen behöver vara anpassad för cyklister. Det kan t.ex. handla om att cykeln ska vara ett alternativ i olika reseplanerare. Integrering av digital trafikinformation om cykel, hyrcykel och kollektivtrafik skapar möjligheter för resenärerna att planera sina kombinationsresor med ett hela-resan-perspektiv. Genom att välja cykel och kollektivtrafik som färdmedelsalternativ i reseplanerare skapar det möjlighet att planera sin kombinationsresa.

Det behövs även aktuell information om parkeringsmöjligheter, cykelpumpar, servicestationer, laddstationer för elcyklar, tillfälliga störningar, planerade vägarbeten och underhåll. Här finns en stor utvecklingspotential och ett samordningsbehov.

På samma sätt som för annan trafik förväntas IT-stödet under resan utvecklas. Genom att nyttja den kompetens som finns inom trafikinformation och ITS och samtidigt arbeta för ökad samordning och gemensamma plattformar för cykelinformation, kan tillgängligheten och användbarheten av digital trafikinformation skalas upp.

Målsättning för detta insatsområde är utvecklad och samordnad digital trafikinformation om cykel på regional nivå.

Kommunikation

Syfte med detta insatsområde är skapa större utväxling för de investeringar som görs i infrastrukturen. Kommunikation kring cykling handlar om att skapa motivation för att uppnå ett förändrat resmönster och få människor att börja eller fortsätta cykla i vardagen. Olika typer av kampanjer eller beteendepåverkande åtgärder för ökad cykling kan riktas generellt mot allmänheten eller mot en särskild grupp, t ex anställda på en arbetsplats, barn och unga, vanebilister eller vanecyklister.

Kommunikationsinsatser kan användas som ett verktyg för att få till förändrade resmönster och beteenden. En förbättring i den fysiska miljön kan förstärkas genom att budskapet om de satsningar som görs på cykling förmedlas till invånarna. Kommunikationsinsatser kan ge en stor effekt på resenärernas resmönster och på så sätt bidra till målet om ett ökat cyklande.

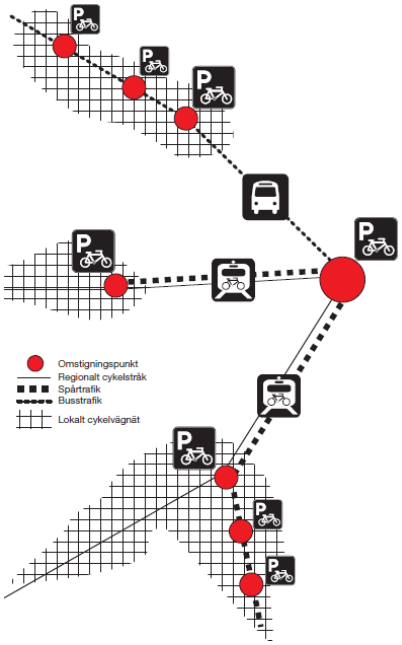
Riktade kommunikationsinsatser skapar möjligheter att få extra god utväxling på insatserna. Den nationella trenden med minskat cyklande hos barn kan påverkas genom riktat arbete för barns cykling. Även riktade kampanjer för t.ex. vintercykling och cykelvänlig arbetsplats har visat sig effektiva.

En ökad regional samordning kring kommunikationsinsatser kan bidra till att stärka identiteten för det regionala cykelvägnätet och bidra till ökad regional cykling. Kommunikation kring åtgärder i det regionala cykelvägnätet bör eftersträvas för att ge större utväxlingar för de investeringar som görs i nätet.

Målsättning för detta insatsområde är att marknadsföra och kommunicera infrastrukturåtgärder på regionala cykelstråk. Det kan t ex göras genom invigning, cykelevent eller kampanjer.

Kombinationsresor

Syfte med detta insatsområde är att förbättra förutsättningarna för ökad cykling vid längre avstånd. Med kombinationsresor avses resor som sker med två eller flera färdmedel. Det kan exempelvis vara att cykla till en kollektivtrafikknutpunkt, parkera sin cykel där och sedan fortsätta resan med kollektivtrafik. Kombinationsresor är ett särskilt viktigt insatsområde i länets yttre delar där avstånden är längre. Där bebyggelsen är utspridd och resorna blir långa, kan cykeln ha svårt att ensam utgöra ett attraktivt alternativ för resenären. Samtidigt kan det vara svårt att bedriva en samhällsekonomisk kollektivtrafik i lägen där bebyggelsen är utspridd. Här kan enkla kombinationsresor vara ett verktyg för att skapa attraktiva resmöjligheter där kollektivtrafiken och cykeln kompletterar och stärker varandra.

Figur 2.4 Schematisk bild över ett system med kombinationsresor

Cykel till och från kollektivtrafik

Att cykla till hållplatsen och därifrån åka kollektivt är den vanligaste kombinationsresan. En grundläggande förutsättning är att det finns ett väl utbyggt cykelvägnät samt attraktiva cykelparkeringar vid kollektivtrafikknutpunkter längs stombusslinjer, bryggor och spårbunden trafik. Vid andra hållplatser kan det finnas behov av cykelparkering för att underlätta t.ex. lokalt resande eller turism- och rekreationscykling.

Det som utmärker en bra cykelparkering är direkt närhet till stationen eller hållplatsen, hög säkerhet med möjlighet att låsa fast ramen och tillräckligt med platser. För cykelparkeringarna gäller generellt att markägaren, vilken oftast är kommunen, ansvarar för utbyggnad, drift och underhåll. Cykelparkeringar vid kollektivtrafikknutpunkter bör planeras i samarbete med Region Stockholms trafikförvaltning[5].

Hyrcyklar kan utgöra ett bra komplement till kollektivtrafiken på kortare sträckor både för vardagscyklister men också för turister. En förutsättning är att hyrcykelstationer

[5] Läs mer i Vägledning för genomförande.

finns i nära anslutning till stora omstigningspunkter för kollektivtrafik och arbetsplatsområden. Ett hyrcykelsystem kan med fördel spänna över en större del av regionen där det finns tillräckligt stort utbud och efterfrågan för att skapa ett enhetligt system med större räckvidd med fler start- och målpunkter. Det är viktigt att hyrcyklar eller andra mikromobilitetslösningar som elsparkcyklar står på anvisad plats för att inte försämra tillgängligheten för personer med nedsatt syn- och rörelseförmåga samt för att inte riskera att blockera utrymningsvägar vid kollektivtrafikknutpunkter.

Det är viktigt att cykelvägnätet får goda kopplingar till kollektivtrafikpunkter för att kombinationsresan ska uppnå sin fulla potential. Reslängden med anslutningsresa på cykel varierar, men det är sällan längre än 2-3 kilometer. Med ordentligt utbyggt cykelvägnät till kollektivtrafikknutpunkter minskar tröskeln för att välja cykel framför bil.

Målsättning för detta insatsområde är goda och tydliga anslutningar till kollektivtrafik från regionala cykelstråk. Lokala kopplingar viktiga för att utöka kollektivtrafikens upptagningsområde.

Målsättning är även att förstärka cykelparkeringarna vid kollektivtrafikknutpunkter.

Cykel på kollektivtrafik
Cykel ombord på kollektivtrafik är efterfrågat av resenärer, framför allt på längre sträckor. Denna möjlighet främjar såväl cykling som blandpendling och turism. Idag finns möjlighet att ta med cykel på pendeltågen, Saltsjöbanan samt i sjötrafiken med vissa begränsningar. En grundläggande förutsättning för att ta med cykel på tåg är att det finns tillräcklig kapacitet på tågen och vid stationerna. Det är även viktigt att medtag av cyklar på tåg uppfyller säkerhetskrav. För att klara av krav som kapacitet, säkerhet, resenärsflöden och tekniska möjligheter och samtidigt utöka möjligheten till att ta med cykel på kollektivtrafiken utreds förutsättningar för en långsiktig plan för genomförande. Det finns särskilda utmaningar med cyklar ombord på bussar och spårvagnar till skillnad från pendeltåg och båtar.

Cykel ombord på fartyg är i flera reserelationer fördelaktig då regionens många vattenytor bidrar till barriäreffekter och all landtrafik är hänvisad till ett fåtal bropassager. För att kombinationsresor med sjötrafik ska vara ett intressant alternativ för cykelpendlare krävs hög turtäthet, hög kapacitet och korta restider jämfört med att cykla hela vägen. Det är viktigt att det finns anslutande cykelvägnät till bryggorna samt cykelparkering om man väljer att lämna sin cykel vid bryggan.

Samverkan folkhälsa

Syfte med detta insatsområde är att hitta synergier mellan folkhälsa och cykelplaneringsområdet. Att koppla samman sektorer är en viktig del i att nå målen i den regionala cykelplanen. Samverkan och nya lösningar för kunskapsutbyte och finansiering är en väg framåt för cykelutvecklingen i länet. Det kan finnas många olika kompetenser att engagera i arbetet för ökad cykling. Den här planen fokuserar på folkhälsa då det är ett område som har många beröringspunkter med cykling där det finns mycket evidens.

Enligt Region Stockholms folkhälsopolicy ska individens egna val av hälsosamma levnadsvanor uppmuntras och stödjas eftersom det ökar förutsättningarna för god hälsa på kort och lång sikt. Levnadsvanor påverkas av omgivningsfaktorer och livsvillkor. Därför behövs både strukturella och individuella åtgärder med fokus på dem som löper störst risk att drabbas av ohälsa.

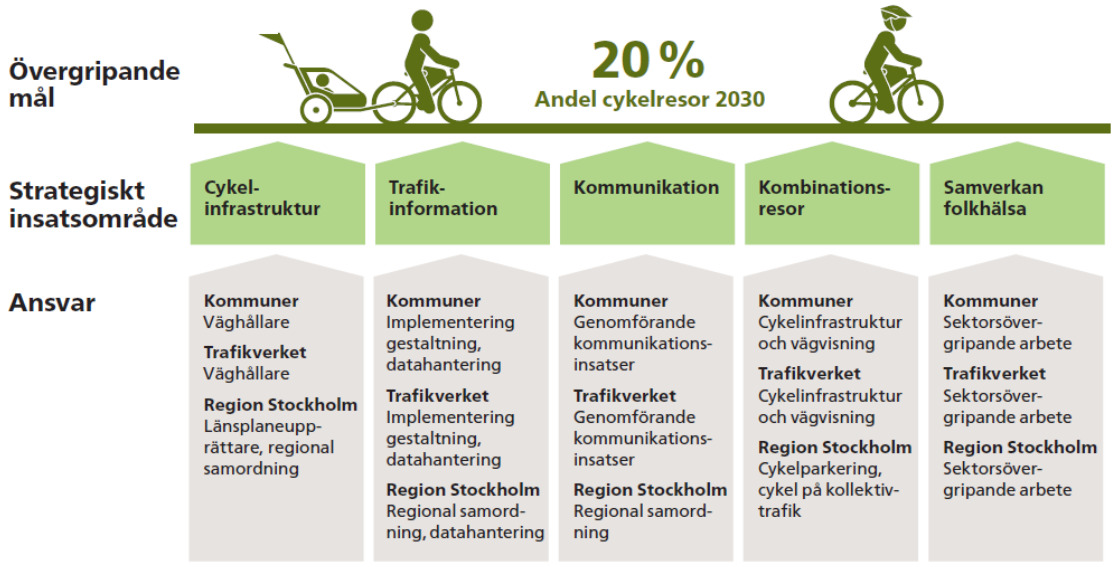
En utredning som gjordes inom det europiska interregionala projektet HEAT[6] visar att omkring 53 liv sparas varje år med dagens nivåer av cykling vilket värderas till omkring 2 210 miljoner kronor. Om målet om 20 procent cykelandel till 2030 nås skulle 149 liv sparas per år, vilket värderas till omkring 6 244 miljoner kronor.[7]

Ett sätt att koppla samman sektorer kan vara att engagera kompetenser från andra delar av organisationen vid framtagande av strategiska dokument. Exempelvis kan trafikplaneringskompetens involveras när organisationens folkhälsopolicy arbetas fram och implementeras och folkhälsostrategier involveras vid framtagande av cykelplan, trafikplan eller motsvarande. Ett annat sätt att arbeta sektorsövergripande är att dra nytta av varandras finansieringsmöjligheter.

Målsättning för detta insatsområde är att koppla samman cykel och folkhälsa genom att engagera kompetenser från respektive sektor i sin organisation. T ex. vid framtagande av strategiska dokument.

Ansvarsförhållanden och finansiering

Den regionala cykelplanen utgör en plattform för samordning mellan regionens olika aktörer inom ramen för de strategiska insatsområden som pekats ut i planen. Varje enskild aktör beslutar om åtgärder och finansiering inom sitt ansvarsområde. Ansvar kan också delas i gemensamma projekt genom avtal och överenskommelser mellan aktörerna. Behov av samverkan finns för samtliga utpekade strategiska insatsområden och för cykelutvecklingen i stort.

Figur 2.5 Figur över ansvarsförhållanden.

[6] HEAT - Participatory Urban Planning for Healthier Urban Communities
[7] Cyklingens hälsoeffekter i Stockholms län 2030

Kommun

Länets kommuner är tillsammans med Trafikverket nyckelaktörer för att bygga ut cykelinfrastruktur och få till andra cykelfrämjande åtgärder. Kommunerna förfogar dels över den översiktliga markplaneringen och dels över detaljplaneringen som styr kommunala cykelvägars precisa lokalisering och utformning. Det gäller både för regionala cykelstråk och lokala cykelstråk. Kommunen har också möjlighet att till exempel ställa krav på cykelparkeringsplatser vid nybyggda fastigheter. I vissa kommuner ägs en stor del av vägnätet av Trafikverket eller enskilda väghållare, vilket kan försvåra möjligheten för kommunen att bygga ut cykelvägar.

Trafikverket

Trafikverket har framförallt ansvar för att bygga ut och underhålla cykelvägar längs med det statliga vägnätet. Trafikverket har även en roll som medfinansiär till kommunala cykelvägar och satsningar för säkrare cykeltrafik. Trafikverket ansvarar även för systemanalyser av hur länets transportsystem i stort fungerar och kan därigenom se cykeltrafiken i ett större sammanhang.

Region Stockholm

Cykelkansliet på Region Stockholm utgör en plattform för samverkansarbetet och fungerar som koordinator och bollplank och bidrar med kunskaper inom cykelområdet inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Cykelkansliet ska underlätta för länets väghållare i genomförandet av den regionala cykelplanen. För att följa upp genomförandet av planen tar cykelkansliet fram ett årligt regionalt cykelbokslut. Cykelkansliets löpande arbete innefattar även att bidra med kunskap och erfarenhet inom cykelområdet såsom studier om cykelutveckling, utbyggnad av cykelstråk och cyklingens effekter.

Region Stockholm ansvarar också för kollektivtrafiken i länet, att upprätta länstransportplanen samt för framtagandet av den regionala utvecklingsplanen (RUFS) för länet.

Övriga aktörer

Utöver ovannämnda aktörer finns flera andra aktörer (såväl offentliga och privata som civilsamhällets aktörer/organisationer) som direkt eller indirekt påverkar utvecklingen av cyklingen på lokal, regional och nationell nivå.

Finansiering

Investeringsbehov, finansieringslösningar och ansvarsförhållanden för utbyggnad av de regionala cykelstråken är komplexa frågor som är avgörande för planens genomförande. Att gemensamt arbeta vidare med dessa frågor är ett stort och viktigt arbete där stat, region och kommuner behöver vara delaktiga. För att uppnå önskad systemeffekt bör gemensamma ansökningar mellan kommuner uppmuntras. Det kan underlätta samordning också i genomförandet och därmed bidra till större effektivitet i anläggningsarbetena och en snabbare utbyggnadstakt.

Även om stora insatser har gjorts sedan den första regionala cykelplanen lanserades finns det mycket kvar att göra för att nå målet om ett utbyggt regionalt cykelvägnät till 2030. Hur mycket det kostar att bygga ut de regionala cykelstråken varierar beroende på plats och vad det finns för kostnadsdrivande faktorer. Det är viktigt att kostnadsdrivande

faktorer kartläggs så tidigt som möjligt i planeringsprocessen, då planeringen försvåras av felaktiga kostnadsbedömningar där investeringar blir dyrare än kalkylerna.

Finansieringsformer
En stor del av det regionala cykelvägnätet är statlig väg. Det innebär att Trafikverket är väghållare och därmed ansvarar för utbyggnad och underhåll av cykelvägar. Trafikverkets budget styrs av den nationella planen för transportsystemet med tillhörande länsplaner. Länstransportplanen spänner över en 12-årsperiod och revideras (vanligtvis) vart fjärde år genom ett direktiv från regeringen. Länsplanen kan innehålla både namngivna cykelåtgärder samt mindre åtgärder som finansieras genom särskilda åtgärdsområden.

Kommunerna i Stockholms län finansierar huvuddelen av investeringarna i det kommunala vägnätet, men länstransportplanen har också varit en viktig finansieringskälla tillsammans med potten för statlig medfinansiering (icke namngivna objekt under 25 mnkr). Mellan 2014 och 2019 beviljades ca 217 miljoner kronor i statlig medfinansiering för cykelåtgärder i länet (inkluderar även cykelåtgärder utanför det regionala cykelvägnätet). Utöver detta kan cykelåtgärder även tilldelas medel inom åtgärdsområde Trafiksäkerhet samt som del i större projekt.

Även den nationella transportplanen kan användas för att finansiera cykelinfrastruktur.

Även om länstransportplanen är en viktig finansieringskälla för utbyggnaden av de regionala cykelstråken täcker den inte investeringsbehovet. Därför är även andra finansieringsformer av stor vikt för att nå målet om ett utbyggt regionalt cykelnät.

Det finns även andra typer av medfinansieringsformer som kommuner och andra aktörer kan beviljas stöd för investeringar i cykelinfrastruktur och andra cykelfrämjande åtgärder.

458
cyklister idag
23 458
cyklister i år
12:17 16°
Kungsholmen 0,5
Hagastaden 3,5
Södermalm 2

Uppföljning, implementering och utblick

Det är viktigt att uppföljning görs regelbundet för att tydliggöra om utvecklingen är på rätt spår och sker i tillräckligt hög takt. Denna del redovisar hur planens genomförande följs upp, cykelns roll i en hållbar regional utveckling och en utblick mot 2050.

Uppföljning och implementering

Målet om en ökad andel cykelresor och arbetet som gör för cykelutvecklingen i länet följs upp kontinuerligt. Uppföljningen görs genom trafikmätningar, resvaneundersökningar, brukarundersökningar och ett regionalt cykelbokslut som tas fram årligen. Implementeringen av den regionala cykelplanen sker genom en regional referensgrupp med berörda aktörer i Stockholmsregionen.

Regional referensgrupp

Den regionala cykelplanens implementering är beroende av alla ansvariga aktörers vilja och prioriteringar inom sina ansvarsområden. Förutsättningarna för framgångsrikt genomförande kan dock stärkas genom gemensamma arenor och processer som främjar samordning. Två verktyg i detta arbete är det regionala cykelkansliet och den regionala cykelförhandling som startas under 2021.

För att vitalisera den regionala kraftsamlingen kring cykelfrågorna bör en gemensam referensgrupp för genomförandet av den regionala cykelplanen inrättas, där Region Stockholms förvaltningar, Trafikverket, Stockholms stad och andra tjänstemannaföreträdare för kommunerna samt cyklistorganisationer bjuds in att delta. Referensgruppen bör kunna fungera som ett stöd för det regionala cykelkansliet, fungera som en arena för dialog och samordning, och bidra med rekommendationer i samband med de årliga cykelboksluten.

Trafikmätningar

För att följa upp cykeltrafikens utveckling på de regionala stråken bör trafiken mätas kontinuerligt. Kontinuerliga cykelflödesmätningar på fasta punkter i nätet möjliggör uppföljning av förändringar i cykeltrafiken över tid. Sådana mätningar är också intressanta vid planering och uppföljning av specifika åtgärder på enskilda stråk[8].

Fasta mätstationer ger även värdefull information om variation i cykeltrafiken över olika årstider och möjliggör exempelvis uppföljning av vintercykling över tid. Mätpunkter bör finnas på samtliga regionala stråk samt vid vissa strategiska punkter där flödena koncentreras.

Resvaneundersökningar

Region Stockholm genomför regelbundet regionala resvaneundersökningar för att få en bild av hur invånarna i länet reser. Genom resvaneundersökningarna kan målet om 20% cykelandel följas upp och en jämförelse kan göras med tidigare undersökningar för att se hur resandet har utvecklats. De regionala resvaneundersökningarna ger även en

[8] Trafikverket 2012. Hur mycket cyklas det i din kommun? Rekommendationer för uppföljning av målen om en ökad cykeltrafik med hjälp av resvaneundersökningar och cykelräkningar.

bild av invånarnas resmönster och deras val av färdmedel för olika typer av resor samt visar på variationer i olika delar av regionen.

Cykelbokslutet

Det regionala cykelbokslutet tas fram årligen och följer upp genomförandet av den regionala cykelplanen. Cykelbokslutet fungerar även som underlag för kommande planering. En viktig del i cykelbokslutet är att följa upp utbyggnadstakten och sammanställa de åtgärder som genomförts i det regionala cykelvägnätet under året, samt de åtgärder som planeras framöver. Cykelbokslutet följer även upp andra typer av insatser som gjorts under året för att främja cykelutvecklingen i länet.

Brukarundersökningar

För att främja cykling i länet och genomföra rätt åtgärder är det viktigt att kontinuerligt följa upp cyklisternas upplevelser och preferenser. Cykelfrämjandet genomför en nationell undersökning av cyklisters upplevelse som kan användas för att följa cyklisters attityd och värderingar i respektive kommun[9].

Cykelns roll i en hållbar regional utveckling

Cykel som transportmedel har en given plats i en attraktiv och långsiktigt hållbar region. En ökad andel cykling bidrar till goda förutsättningar för att nå ett mer hållbart samhälle såväl socialt som ekonomiskt och ekologiskt.

Cykeln är på många sätt ett inkluderande färdmedel som bidrar till att öka människors rörlighet och hälsa. Cykeln är också ett kostnadseffektivt och enkelt färdmedel med både lägre investerings- och underhållskostnader än exempelvis bilen. Ökad fysisk aktivitet hos befolkningen ger även stora samhällsekonomiska vinster. De potentiella folkhälsoeffekterna i Stockholmsregionen om målet om 20 procents cykelandel nås har beräknats till att 149 liv skulle sparas per år vilket värderas till omkring 6,2 miljarder kronor (med dagens cykelandel sparas 53 liv och 2,2 miljarder)[10].

Regelbunden fysisk aktivitet är kopplat till lägre risk att dö i förtid och lägre risk för flera sjukdomstillstånd såsom hjärt-kärlsjukdom, typ 2-diabetes, vissa cancerformer och depression. Personer som uppnår rekommendationerna för fysisk aktivitet har 20 till 30 procent lägre dödlighet och minskad risk för kronisk sjukdom än de som inte uppnår rekommendationerna (Folkhälsorapport 2019, Region Stockholm). Att arbeta för ökad cykling är en kostnadseffektiv strategi för att öka fysisk aktivitet bland befolkningen då åtgärderna kan nå många och ge effekt över lång tid.

I och med ökad befolkningstillväxt i städerna kommer mer yteffektiva färdmedel bli allt viktigare för att minska trängsel och kapacitetsbrister i transportsystemet. En överflyttning av resor till cykel har en god potential att minska klimatpåverkande utsläpp av växthusgaser, partiklar, andra luftföroreningar samt buller.

Det är betydelsefullt att initiativ tas för ökad cykling även om det vid den aktuella vägsträckan förekommer buller och föroreningshalter över riktvärden och normer. De po-

[9] Cykelfrämjandets Cyklistvelometer. https://cykelframjandet.se/cyklistvelometern/

[10] Emilia Sternberg Cykelfrämjandet, Ulf Eriksson Region Stockholm 2019. Cyklingens hälsoeffekter i Stockholms län 2030.

sitiva hälsoeffekterna från den fysiska aktiviteten vid cykling är tydligt större än de negativa hälsoeffekterna av luftföroreningar och buller. Ökad cykling kan också bidra till lägre nivåer av buller och luftföroreningar och därigenom bidra till bättre folkhälsa bredare i befolkningen.

Utveckling av turismcykling bidrar till positiva effekter för det lokala näringslivet i form av intäkter för boende, mat och inträde till sevärdheter[11].

Utblick 2050

Att stockholmsregionen utvecklas enligt RUFS 2050 är en viktig förutsättning för ökad cykling och att den regionala cykelplaneringen ska nå upp till sin fulla potential. De regionala cykelstråken är i enlighet med den regionala bebyggelsestrukturen. Cykelplanen går på så vis hand i hand med RUFS 2050.

Då länets befolkning väntas växa fram till år 2050 är det viktigt att tidigt lägga en bra grund för hållbar mobilitet. En stor befolkningsökning ställer också stora krav på ny infrastruktur som tillgodoser den ökande befolkningens behov. Då cykel är ett hållbart och inte speciellt utrymmeskrävande färdmedel kommer den troligen spela en större roll både på landsbygden och i tätbebyggda områden än den gör idag. Det är således viktigt att tidigt skapa handlingskraft kring den regionala cykelplanen så att infrastrukturen är på plats i takt med att befolkningen växer.

De regionala cykelstråken som pekades ut i den första regionala cykelplanen är fortfarande aktuella och prioriterade att genomföra till 2030. En del nya förslag på kopplingar har emellertid kommit upp under revideringsprocessen. De kopplingar som inte inkluderats i det regionala cykelvägnätet har inte bedömts uppfylla nätets funktion, men i ett längre perspektiv kan detta komma att omvärderas och nya kopplingar prövas.

[11] VTI 2013. Cykelturism och effekter på lokal, regional och nationell nivå – En litteraturgenomgång samt fallstudie på cykelturister i Varberg och på Gotland.

Bilaga 1. Regionala målpunkter

Regionala målpunkter
De regionala cykelstråken har pekats ut för att binda ihop viktiga regionala målpunkter. Målpunkterna är utpekade efter ett antal kriterier. Arbetspendling har stått i fokus, liksom kombinationsresande med cykel och kollektivtrafik. Nätets utformning täcker även in de största fritidsmålpunkterna i regionen samt de största gymnasieskolorna. Urvalskriterierna för målpunkterna utgår från den regionala cykelplanen från 2014. Kriterierna och målpunkterna har ingen inbördes rangordning.

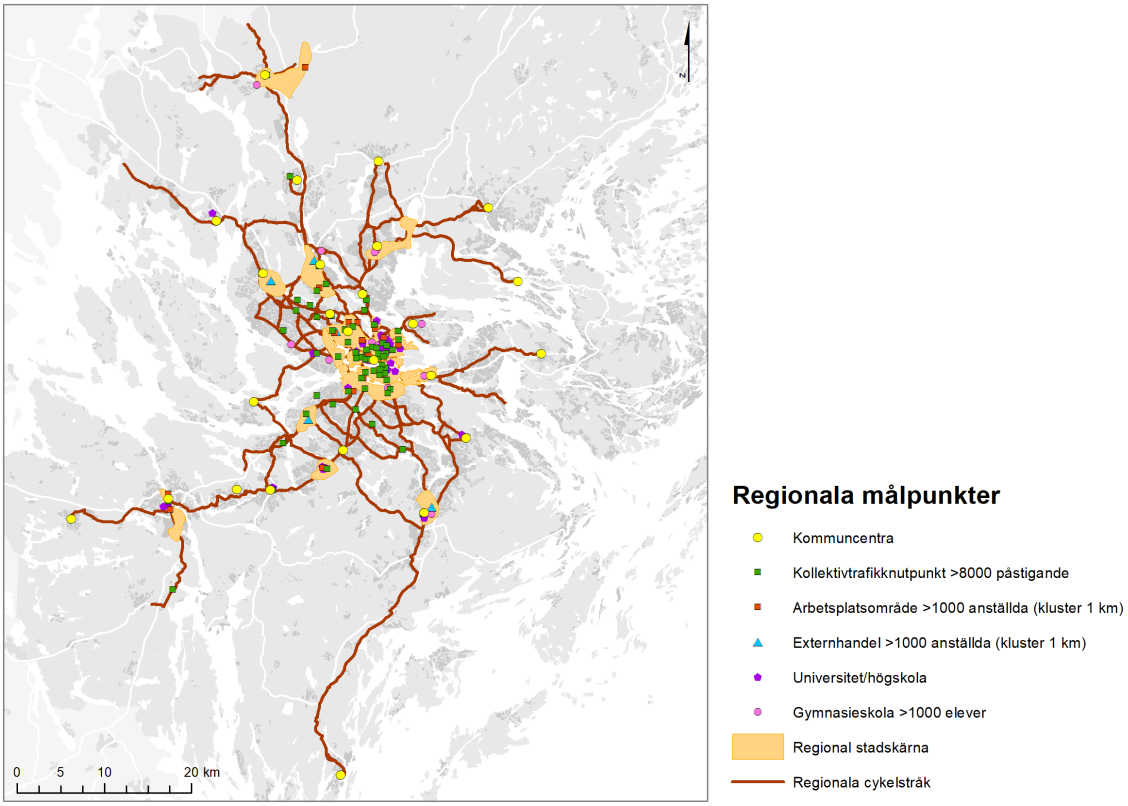
De regionala målpunkterna är utpekade efter följande kriterier:

- Kommuncentra (en per kommun): Koncentration av service, kommunal service, arbetsplatser, handel m.m. Sammanfaller ofta med kollektivtrafikknutpunkter.
- Regionala stadskärnor enligt RUFS 2050: Centrala regionkärnan, Barkarby-Jakobsberg, Kista-Sollentuna-Häggvik, Arlanda, Märsta, Täby- Arninge, Kungens kurva-Skärholmen, Flemingsberg, Haninge centrum samt Södertälje.
- Kollektivtrafikknutpunkter med fler än 8000 på- och avstigande per dygn: Viktigt för hela-resan-perspektivet då länet är stort och kombinationsresor med cykel ska främjas. De regionala stråken ska i möjligaste mån ansluta till de största kollektivtrafikknutpunkterna. De lokala cykelkopplingarna utgör dock en viktig roll för att utöka kollektivtrafikens upptagningsområde.
- Arbetsplatser och arbetsplatsområden utanför tätort med fler än 2000 anställda
- Externhandelsplatser med fler än 1000 anställda
- Högskolor och universitet
- Gymnasieskolor med fler än 1000 elever

Stockholms innerstad består av en kombination av målpunkterna ovan och hanteras därför som en samlad målpunkt.

För att ett regionalt cykelstråk ska pekas ut mellan två utpekade regionala målpunkter har avståndet mellan målpunkterna begränsats till 20 km, vilket bedöms vara ett acceptabelt cykelavstånd. Samtliga identifierade regionala målpunkter, förutom Norrtälje och Nynäshamn, ligger 15 km eller närmare från en annan målpunkt. Ett undantag har dock gjorts för sträckan mellan Nynäshamn och Västerhaninge, därför att detta stråk sedan tidigare varit utpekat och till större del redan är utbyggt, dock inte till fullgod standard.

De regionala stråken är av regionalt intresse och förbinder flera kommuner och regionala målpunkter. Stråk som endast är av lokalt intresse som binder samman lokala målpunkter omfattas inte av de regionala stråken, men är viktiga ur andra perspektiv.

Figur 1 Karta över regionala målpunkter och de regionala cykelstråken.

Skandion kliniken

HOTEL VON KRAEMER

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Förslag 2021-03-24

KAS 2021-014

PLAN FÖR VERKSAMHET OCH EKONOMI 2022 SAMT PLAN FÖR EKONOMI 2023–2024

KOMMUNALFÖRBUNDET AVANCERAD STRÅLBEHANDLING

Organisationsnummer 222000-2097

Innehåll

Inledning **3**
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling 3
Förbundsordningen 4
KAS kliniska verksamhet 4
KAS vetenskapliga verksamhet 5
Hotel von Kraemer 5
KAS finansiering 6
Strategiska förutsättningar 2022 ..... **6**
KAS uppdrag 7
Möjligheter 7
Risker 7
Kritiska framgångsfaktorer 8
Mål 2022 ..... **8**
Fortsatt verksamhetsplanering 2021 ..... **8**
Förslag till budgetram 2022 ..... **8**
Förutsättningar 9

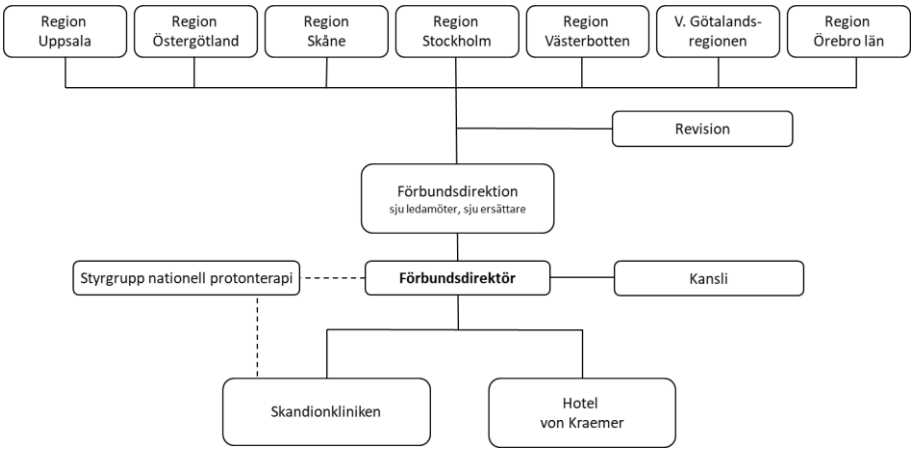
Inledning

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (KAS) bildades 2006 för att behandla tumörer med protonstrålning vid Skandionkliniken. Universitetsklinikerna förbereder och följer upp patienterna. Behandlingseffekterna utvärderas i vetenskapliga studier.

I fastigheten finns även Hotel von Kraemer som erbjuder patienter och anhöriga boende i samband med behandlingen. Utöver hotellverksamheten erbjuds restaurang och konferenslokaler.

Fastigheten ägs av Akademiska Hus. Den stod klar 2014. Hyresavtalet löper till 2039. Strålningsutrustningen installerades av det belgiska företaget IBA. Ett serviceavtal med IBA löper till april 2021. Hotellet öppnade 2014. De första patienterna behandlades 2015.

KAS medlemmar är de sju regioner som har universitetssjukhus: Region Skåne, Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Örebro län, Region Östergötland samt Västra Götalandsregionen.

KAS styrs av en politiskt vald direktion som består av en ledamot och en ersättare från varje medlemsregion.

Styrgrupp Nationell Protonterapi är beslutsstöd till direktionen och Skandionklinikens ledning. Den ansvarar även för protonterapiprocessen. I styrgruppen ingår två ledamöter från varje medlemsregion.

Förbundsdirektören är KAS högsta tjänsteman. Internt har KAS en verksamhetschef som leder verksamheten vid Skandionkliniken och en hotellchef som leder Hotel von Kraemers verksamhet.

Förbundsordningen

Ett kommunalförbund är en organisation där flera regioner gått samman för att överlåta skötseln av en gemensam angelägenhet åt förbundet. De grundläggande reglerna för driften och styrningen av verksamheten finns i kommunallagen.

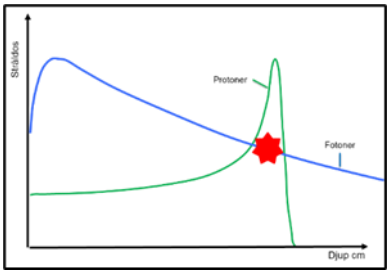
Av förbundsordningen framgår att KAS ska:

- Driva en anläggning för avancerad strålbehandling med protoner.
- Skapa förutsättningar för optimal behandling, samt utveckling och utvärdering av behandlingen, till gagn för patienterna.
- Säkerställa att protonstrålning är nationellt likvärdigt tillgänglig för alla patienter i Sverige oavsett bostadsort.
- I mån av kapacitet erbjuda utländska patienter vård.
- Bedriva verksamheten så att man nyttjar möjligheterna att utföra diagnostik, behandlingsplanering, del av behandling och eftervård inom varje sjukvårdsregion (delat ansvar och distribuerad kompetens).
- Säkerställa att möjligheterna till forskning och utveckling tillvaratas.
- Svara för annan verksamhet som har ett naturligt samband med driften av anläggningen.

KAS kliniska verksamhet

Protonstrålningens egenskaper

Protonstrålning och konventionell strålning med fotoner har likvärdig kapacitet att förstöra en tumör. Fotoner avger energi successivt vid passagen genom en kropp. Protoner avger energi mer fokuserat. Strålen kan styras så att maximal energi avges i den behandlade tumören.

Stråldosen till vävnaden runt en tumör blir lägre med protoner, vilket minskar risken för strålskador i den friska vävnaden.

Skandionklinikens utveckling

Skandionkliniken planerades för att behandla 1 000 patienter per år med sammanlagt 15 000 fraktioner (behandlingstillfällen). Kliniken har två behandlingsrum (gantryn) igång och ett tredje rum som kan utrustas om verksamheten expanderar

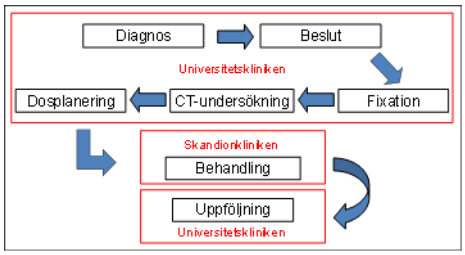
De första patienterna behandlades i augusti 2015. Den vanligaste behandlingsorsaken är tumörer i centrala nervsystemet. Under en period av ca sex veckor strålas patienterna med i genomsnitt ca 28 fraktioner.

2020 påbörjades behandling av 297 patienter, varav 266 svenska. 42 patienter var barn ≤ 18 år, varav 36 svenska. 8 215 fraktioner utfördes, varav 7 278 till svenska patienter. Styrgruppens bedömning är att kliniken 2025 kommer att behandla ca 375 svenska patienter med ca 9 500 fraktioner.

Universitetsklinikerna remitterar patienter i olika utsträckning. Orsaker till att inte fler remitteras är dels att strålbehandlingen med fotoner har utvecklats, dels att evidensen för protonstrålningens fördelar är begränsad, mer forskning behövs.

Distribuerat ansvar – distribuerad kompetens

Skandionkliniken tar inte emot egna patienter. Behandlingarna utförs på uppdrag av universitetsklinikerna. Förberedelser och uppföljning sker vid universitetsklinikerna. Regionerna, universitetssjukhusen och Skandionkliniken delar på ansvaret för, och utförandet av, verksamheten. Det kallas ”distribuerad kompetens”.

En läkare och två sjukhusfysiker från universitetsklinikerna tjänstgör veckovis vid Skandionkliniken enligt ett rotationsschema.

Europeiska centra

Enligt den internationella intresseorganisationen PTCOG (Particle Therapy Co-Operative Group) var 31 centra för protonstrålning i drift Europa i december 2020, varav 20 startat 2015 eller senare. Ytterligare elva planeras eller är under uppförande.

2019 startade ett centrum med tre gantryn (behandlingsrum) i Århus i Danmark. 2024 startar två centra i Norge med totalt fyra gantryn och option på ett femte.

KAS vetenskapliga verksamhet

Det distribuerade ansvaret och den distribuerade kompetensen är basen för KAS forskning om protonbehandling.

Målet var vid starten att ≥ 80 % av patienterna ska ingå i kliniska studier som utvärderar protonbehandlingens effekter. 2021 är målet reviderat till att inkludera ≥ 25 vuxna patienter i en klinisk vetenskaplig studie, vilket bedöms vara mer realistiskt.

2021 pågår fyra kliniska studier. Ytterligare två ligger i startgroparna.

2021 tillsätts ”tumörgrupper” som syftar till att utveckla kliniska behandlingsprotokoll och vetenskapliga studieprotokoll. KAS har tillsatt en forskningskoordinator på halvtid, samt två forskningssjuksköterskor på kvartstid. Försöksvis ges nya studier ett ekonomiskt stöd under uppstartfasen.

Hotel von Kraemer

Hotel von Kraemer erbjuder patienter och närstående boende under behandlingen vid Skandionkliniken. 2020 kom 2,5 % av gästerna från Skandionkliniken, de svarade för 25 % av gästnätterna.

Hotellet har 83 rum, en restaurang och lokaler för konferenser. Det öppnade 2014 och drevs inledningsvis av en privat entreprenör som gick i konkurs 2015. Det pågår en rättslig tvist mellan entreprenören och KAS. Hotellet drivs tills vidare i KAS regi.

Hotellet har ett avtal med Akademiska sjukhuset om ”vårdnära hotell”.

Hotellet vänder sig även till allmänheten. Restaurang- och konferensverksamheten har minskat påtagligt på grund av covid-19-pandemin. Timavlönade nyttjas för närvarande inte, vanligtvis utgör de halva personalstyrkan.

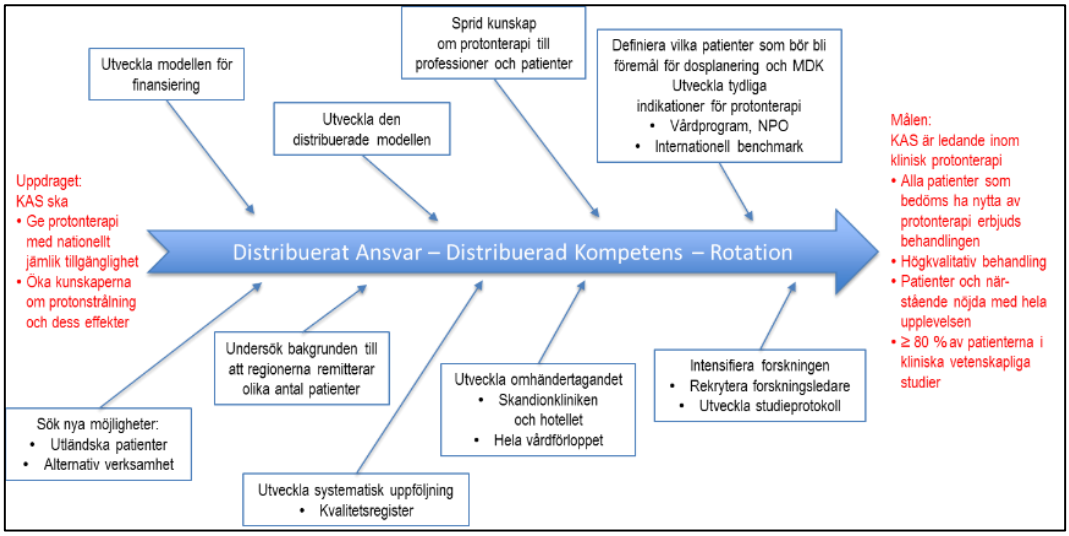
KAS finansiering

Inledningsvis finansierades 50 % av klinikens budgeterade kostnader med ett abonnemang fördelat mellan landets 21 regioner utifrån befolkningsstorlek. Resterande 50 % finansierades med en rörlig intäkt per utförd fraktion, kalkylerad utifrån målet 15 000 fraktioner per år. Priset har följt LPIK exkl. läkemedel, men är för övrigt oförändrat sedan den ekonomiska modellen fastställdes 2012.

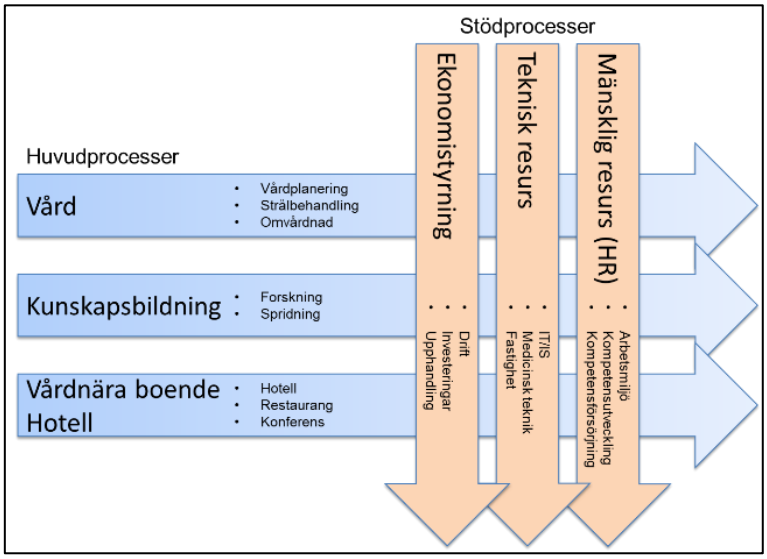
2015–2020 har antalet planerade fraktioner varje år överstigit utfallet, vilket har medfört ekonomiska underskott. 2018 höjdes regionernas abonnemangskostnader till 70 % av Skandionklinikens budgeterade kostnader.

Strategiska förutsättningar 2022

KAS direktion, styrgrupp och ledningsgrupp fastställde i januari 2020 en övergripande målbild illustrerad som ett ”fiskben”.

KAS ledningsgrupp definierade i juni 2019 övergripande processer.

KAS uppdrag

KAS ska:

- Ge protonterapi med nationellt jämlik tillgänglighet.
- Öka kunskaperna om protonstrålning och dess effekter.
- Erbjuda patienterna boende under behandlingen vid Skandionkliniken.

Möjligheter

Tydligare indikationer säkerställer att rätt patienter erbjuds protonterapi.

Intensifierad forskning kan leda till att fler patienter behandlas vid Skandionkliniken och att Sverige återtar sin ställning inom klinisk och akademisk strålbehandling.

KAS nätverk för dialog och samarbete gagnar all strålbehandling i Sverige

En stark klinisk och akademisk verksamhet ökar möjligheterna att rekrytera patienter och medarbetare från andra länder.

Risker

Otydliga indikationer för dosplanering och protonterapi kan innebära att patienter som skulle ha nytta av protonstrålning går miste om behandlingen.

Utan stark forskning förblir det svårt att utveckla KAS verksamhet.

Om antalet patienter inte ökar kan det leda till att klinikens attraktionskraft avtar och till problem att kompetensförsörja Skandionkliniken.

Begränsat antal patienter försvårar för Hotel von Kraemer att lämna överskott till KAS.

Nya protonterapianläggningar i andra länder minskar underlaget för Skandionkliniken. En anläggning öppnade 2019 i Danmark. Två anläggningar öppnar 2024 i Norge.

Kritiska framgångsfaktorer

- Tydliga indikationer för dosplanering och för behandling med protoner har tagits fram.
- Den protonterapirelaterade forskningen har intensifierats, ny kunskap genereras och sprids.
- Det distribuerade ansvaret och den distribuerade kompetensen är utvärderade och åtgärder har vidtagits. Intressenterna anser att den fungerar väl.
- Den kliniska och den akademiska kompetensförsörjningen är säkerställd.
- Modellen för Skandionklinikens finansiering har utvecklats, ekonomin är i balans.
- KAS stödfunktioner har utvecklats och fungerar väl.

Mål 2022

2019-04-10 fastställde direktionen mål för en god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

- Verksamheten ska bedrivas med hög kostnadseffektivitet.
- Kommunalförbundet ska budgetera med överskott.
- Överskott ska användas för att återställa tidigare underskott, så att det egna kapitalet är återställt senast år 2027.

Verksamhetsmål

- Mål fastställs i verksamhetsplanen och rör perspektiven patient, process och verksamhet, forskning och utveckling, medarbetare samt ekonomi (finansiella mål).

Fortsatt verksamhetsplanering 2021

Enligt § 17 i KAS förbundsordning ska förbundsdirektionen fastställa budgeten senast vid augusti månads utgång året före budgetåret, eller senast vid september månads utgång om särskilda skäl föreligger. Budgeten skall innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden.

Förbundet skall upprätta ett underlag till budget som senast den 31 mars tillställs förbundsmedlemmarna för godkännande av budgetramen.

Förutsättningarna för KAS verksamhet i månadsskiftet februari-mars 2021 är väsentligen desamma som i verksamhetsplan 2021, samt årsredovisning 2020.

KAS kommer under våren 2021 revidera de strategiska förutsättningarna samt formulera mål för 2022. Arbetssättet är jämförbart med den praxis som etablerades 2020.

Förslag till budgetram 2022

Skandionklinikens budgetram föreslås öka med 2,0 % till 2022 (LPIK är 2,1 %).

Se bilaga ”Budgetförslag 2022 samt plan för 2023–2024.

Förutsättningar

Abonnemangsintäkterna är 70 % av Skandionklinikens fastställda kostnadsbudget. Fraktionsintäkterna är beräknade på 9 000 fraktioner 2022, vilket är oförändrat jämfört med 2021. Åren 2023 och 2024 är fraktionsintäkterna beräknade på 9 500 respektive 10 000 fraktioner.

Budgetposterna är uppräknade enligt LPIK med några undantag. Personalkostnaderna ökar med en undersköterska samt löneglidning. Serviceavtal och köpta tjänster har höjts extra med anledning av kommande ökade driftskostnader inom IT och medicinsk teknik. FoU-kostnader ökar på grund av det stöd KAS ger till ett projekt för kompetens-försörjningen av svensk strålbehandling. Finansiella kostnader har sänkts eftersom räntekostnaderna har blivit lägre efter amorteringen av obligationslånet som gjordes 2020.

Budgetförslag 2022

samt plan för 2023–2024

Bilaga

KAS/Skandionkliniken

Fraktioner/år	9 000	9 000	9 500	10 000
(Alla belopp i tkr)	Fastställd	**Förslag**	Plan	Plan
	2021	**2022**	2023	2024
Intäkter				
Abonnemang	147 873	150 881	154 951	159 652
Vårdintäkter				
- Svenska fraktionsintäkter	52 010	53 104	57 396	62 109
- Externa vårdintäkter	11 558	11 801	12 755	13 802
Finansiella intäkter	-	-	-	-
Summa intäkter	**211 441**	**215 786**	**225 102**	**235 563**
Kostnader				
Personal	51 885	53 348	56 636	58 333
Serviceavtal				
- IBA	30 995	31 645	32 405	33 312
- Övriga avtal	4 367	5 800	5 939	6 105
Köpta tjänster	6 000	7 500	7 680	7 895
Hyror				
- Kliniken	41 275	42 142	43 153	44 361
- Lägenheter	698	713	730	751
Drift fastighet	9 615	9 817	10 052	10 334
Förbrukningsinventarier/material	1 892	1 932	1 978	2 034
Försäkringar	318	325	333	342
FoU-verksamhet	4 000	4 800	4 915	5 053
Avskrivningar	32 000	32 000	32 000	34 000
Övriga kostnader / oförutsett	2 000	2 000	2 000	2 000
Finansiella kostnader				
- Räntekostnad obligationslån	25 117	22 326	22 326	22 326
- Övriga finansiella kostnader	500	600	600	600
Summa kostnader	**211 247**	**215 545**	**221 359**	**228 074**
Resultat	**194**	**241**	**3 743**	**7 489**

Hotel von Kraemer

	2021	2022	2023	2024
Intäkter	27 292	24 119	25 210	26 411
Kostnader	-26 056	-24 317	-25 107	-25 926
Resultat	1 236	-198	103	485
Prognos ackumulerat resultat	-110 116	-110 073	-106 227	-98 253